ANGLO-BELCICA.

The English and Netherdutch

ACADEMY.

In

THREE PARTS.

Containing

The Exactest Grammar-Rules, most Useful Discourses and Letters, with a Copious *Vocabular*, fitted to the Capacities of ail sorts of Persons.

Being a Work brought to greater perfection then any ever formerly extant; Whereby men may, with a little pains, speedily attain to the compleat knowledge of both the Languages.

BY

Doctor EDWARD RICHARDSON.

The Third Edition, amended and enlarged with a great many new and choise Dialogues.

At AMSTERDAM,

By the Widdow of STEVEN SWART, Bookseller, on the Westside of the Exchange, in the Crowned Bible.

1698.

With Priviledge for 15 years.

ANGO-BELGICA.

The ENGLISH
And
NETHERDUTCH
ACADEMY.

---

d'ENGELSCHE
En
NEDERDUYTSCHE
ACADEMY.

ANGLO-BELCICA.

The English and Netherdutch

ACADEMY.

In

THREE PARTS.

Containing

The Exactest Grammar-Rules, most Useful Discourses and Letters, with a Copious *Vocabular*, fitted to the Capacities of all sorts of Persons.

Being a Work brought to greater perfection then any ever formerly extant; Whereby men may, with a little pains, speedily attain to the compleat knowledge of both the Languages.

BY

Doctor EDWARD RICHARDSON.

The Third Edition, amended and enlarged with a great many new and choise Dialogues.

At AMSTERDAM,

By the Widdow of STEVEN SWART, Bookseller, on the Westside of the Exchange, in the Crowned Bible.

1698.

With Priviledge for 15 years.

ANGLO-BELGICA.

d'Engelsche en Nederduytsche

ACADEMY.

In

DRIE DEELEN.

Behelzende

De Naaukeurighste Grammaticale Regelen, Aller-nuttelijckste Discoursen en Brieven, met een Bondig *Woorden-boek*, bequaam gemaakt tot het begrijp van allerley soort van Menschen.

Zijnde een Werk tot grooter perfectie gebracht als eenige opt te vooren geweest is: Waar door men, met weynigh moeyten, spoediglijk tot de volkomen kennisse van beyde de Taalen geraken kan.

Door Dr. EDWARD RICHARDSON.

De Derde Druk, verbeterd, en vermeerderd met veele nieuwe en treffelyke t'Zamenspreekingen.

t'AMSTERDAM,

By de Weduwe van STEVEN SWART, Boekverkoopster, aan de westzyde van de Beurs, in de Gekroonde Bybel, 1698.

Met Privilegie voor 15. jaaren.

PRIVILEGIE.

DE Staaten van Hollandt ende West-Vrieslandt. *Doen te weten:* Alsoo Ons vertoont is by *Abigael May*, Weduwe van *Steven Swart* zalr: in zyn leven Burger en Boeckverkooper tot Amsterdam, hoe dat hy Suppliant onder handen had genomen te drucken seker Boeck, genaemt *Anglo-Belgica, The English and Netherdutch Academy*, ofte de Engelsche en Nederduytsche Academie, ende alsoo sy Suppliante beducht was, dat dit voornoemde Boeck, door eenige baatsoeckende Menschen haar mogt werden naergedruckt, ofte wel eenige naergedruckte exemplaren van buyten in dese onse Provincie gedruckt, alhier ingebragt mogten worden, soo keerde sy Suppliante haar selve tot Ons, ootmoedelijck versoeckende, van haar te willen verleenen brieven van Octroy en Privilegie voor den tyd van vyftien eerstkomende Jaren, omme het voorn: Boeck alleen, alhier te moogen drucken, uytgeven ende verkoopen, in soodanige formaten, als sy Suppliante te rade mochte koomen te worden, met expresse verbod, van dat het voorn: Boeck 't zy direct of indirect, alhier in onse Lande mocht werden naergedruckt, uytgegeven, ofte verkoft op eenigerhande maniere,

niere, dan door de Suppliante alleen, noch datter eenige nagedruckte exemplaren buyten dese onse Provincie gedruckt, onder Ons gebiet mogten werden ingebragt, onder wat pretext het oock mogte zyn, veel min verkoft ofte verruylt, op sekere groote pœne daar tegens by Ons te stellen. SOO IS 'T. Dat wy de sake ende 't versoeck voorsz. overgemerckt hebbende, ende genegen wesende ter bede van de Suppliante, uyt onse rechte weetenschap, souveraine magt ende authoriteyt, deselve Suppliante geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, consenteren, accordeeren, ende octrojeeren mitsdezen, dat sy geduyrende den tyd van vyftien eerst achtereenvolgende Jaren, het voorsz. Boeck genaemt *Anglo-Belgica, The English and Netherdutch Academy*, ofte d'Engelsche en Nederduytsche Academie, binnen den voorsz. onsen Lande alleen sal mogen drucken, doen drucken, uytgeven ende verkoopen, verbiedende daerom allen, ende een ygelijken, het selve Boeck in 't geheel ofte deel naar te drucken, ofte elders naergedruckt binnen den selven onsen Lande te brengen, uyt te geven, ofte te verkoopen, op verbeurte van alle de naergedruckte, ingebragte, ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens, daar en boven te verbeuren, te appliceren een derde-

 part

part voor den Officier die de calange doen sal, een derdepart voor den Armen der plaetse daer het casus voorvallen sal, ende het resterende derdepart voor de Suppliante, alles in dien verstande, dat wy de Suppliante met dezen onsen Octroje alleen willende gratificeren tot verhoedinge van hare schade door het nadrucken van het voorsz. Boeck, daar door in geenigen deele verstaan den inhouden van dien te authoriseren ofte te advoüeren, ende veel min het selve onder onse protectie ende bescherminge eenig meerder credit, aansien ofte reputatie te geven, nemaar de Suppliante in cas daarinne iets onbehoorlicx soude influeren, alle het selve tot haren laste sal gehouden wezen te verantwoorden; tot dien eynde wel expresselijck begeerende, dat by aldien sy dezen Onzen Octroje voor het selve Boek sal willen stellen, daar van geen geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie sal moogen maken, nemaar gehouden sal wesen het selve Octroy in 't geheel ende sonder eenige omissie daar voor te drucken, ofte te doen drucken, ende dat zy gehouden sal zyn een exemplaar van het voorsz. Boeck gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Biblioteecq van onse Universiteyt tot Leyden, ende daar van behoorlijck te doen blijcken, alles op pœne van het effect van dien te verliezen; Ende ten eynde de Suppliante dezen onzen

Con-

Conſente ende Octroje moge genieten als naar behooren, laſten wy allen ende een jegelijken die 't aangaan magh, dat ſy de Suppliante van den inhoude van dezen doen laaten ende gedoogen, ruſtelijck, vreedelijck, ende volkomentlijck genieten ende gebruycken, ceſſeerende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage, onder onſen grooten Zegele hier aan gehangen op den ſeſtienden October, in 't Jaar onſes Heeren en Saligmakers, duyzent ſes hondert acht ende tnegentigh.

A: HEYNSIUS, vt.

Ter Ordonnantie van de Staten,

SIMON VAN BEAUMONT.

HOw many attempts have been made to restore us from the confusion of Languages, which pride and the vain reasonings of men had introduced among the fallen generations of mankind? but alas how vain! sith all times, and transactions in those times, are bound up in the counsells of the Most High.

An *Universal Character* (as a rare humane invention) hath been endeavoured to be brought forth, as the Contrivance of many ingenious brains, among whom hath eminently appeared my Successor the famous *Doctor Wilkins* (afterwards *Bishop of Chester*)

HOe veel aanslagen zijn in 't werk gestelt om ons te ontslaan van die verwerringe der Taalen/ welke de hoogmoedt en ydele redenkavelingen der menschen hadden ingevoert onder de vervallene generatien van het menschelijcke geslachte? maar eylaas te vergeefs! nademaal dat alle tijden en het gepasseerde in die tijden in de raadtslagen des Allerhoogsten besloten zijn.

Een algemeen Voorbeelt (als een seldsame vond van 's menschen verstant) heeft men getracht ten voorschijn te brengen/ als de bewerckinge van veel vernuftige herssenen/ onder welcke sich op een uytsteeckende wijs vertoont heeft mijn Successeur/ de vermaarde Dr. Wilkins (naderhandt geworden Bis-

Biſſchop van Cheſter) benevens die waarſchijnlijker betrachtinge van die Godtsdienſtige en Geleerde Perſoonen/dewelke alle bekende Taalen met een en het ſelfde van de Hebreeuwſche wilden doen over een-komen: het welcke / met alle andere onderwindingen van diergelijcken aart / op een misdracht is uytgeloopen ; en waarſchijnlijck is dat 'et ſoo ſal blijven beruſten / tot de tijden der herſtellinge door een meer dan menſchelijcke macht / als wanneer vervult ſal worden die langh verwachte beloofte Zephan. 3. 9. van tot den Volcke een reyne Sprake (ofte lippe) te wenden / en met een eendrachtige toeſtemminge / als wanneer de Heere ſal zijn tot Koningh over de gantſche Aarde, eene Heere, en ſijn Name een. Zachar. 14. 9.

of Cheſter) beſides thoſe more probable undertakings of thoſe Religious and Learned Perſons who would reduce all the known Languages to an identity with the *Hebrew*: which with all other deſigns of that kind, have proved abortive; and ſo, 't is probable, things will remain till the times of Reſtitution by a more than humane hand, when there ſhall be an accompliſhing of the long expected promiſe *Zeph.* 3: 9 of *turning to the people a pure Language* (or *lip*) and a *conſent* therein; in that day when *the LORD shall be King over all the earth, one LORD, and his Name one. Zech.* 14 9. Mean-

while we muſt help our ſelvs as well as we can.

My preſent work is to make an Eſſay towards the conjoining of two Languages of thoſe Nations whom Nature by the propinquity of their ſituation, and Providence by mutuall traffick, and an intermixture of the Inhabitants, have brought to a neceſſity of endeavouring the underſtanding of one anothers ſpeech.

The great refinedneſs and copiouſneſs of the *Engliſh* Language renders it exceedingly delightfull, & alſo every way apt for expreſſing the varieties of conceptions.

Touching the *Netherdutch*, I find it upon ſeveral grounds preferred by Authors, at leſt ſo far

Ondertuſſchen moeten wy ons behelpen ſoo wel als wy konnen.

Mijn tegenwoordighe betrachtinge is om te bevorderen de t'ſamen-voeginge van tweederley Taalen dier Natien / welcke de Natuur / door de nabuyrigheyt hunner ſtand / en de voorſienigheyt / door onderlinge traffyck en vermenginge der inwoonderen een nootwendigheyt hebben opgelegt / om malkanderen yeder in haar Taal bequaamlijck te konnen verſtaan.

De groote gerefineertheyt en overvloet der Engelſche Taal maacht dat het vermakelick valt / en ooch alleſints dienſtigh is om uyt te drucken de verſcheydenheden van concepten.

Wat de Nederlantſche Taal belanght / ick mercke dat Schrijvers om beſondere redenen de ſelve prefereeren / ten min-

minsten voor soo veel als sy ghemeenschap heeft met d'Oude Hooghduytsche Tael/ boven veel andere: en/ soo men aanmerckens waardigh mach achten/ sommige Prophetische Rijmen die my voorgekomen zijn/ en nu al 100. jaren oudt/ sal in alle waarschijnlickheydt dese Nederduytsche noch in een vry hooger achtinghe komen/ en nuttelijcker zijn dan hare Nabuurige Taalen.

Welcke aanmerkingen/ gelijckse my tot dit werck hebben aanghemoedight/ soo behoordense oock by beyde Natien soo veel te gelden om de selve te doorsien.

Men sou my mogen voorwerpen/ dat sulcks wat te geringh is voor die serieuse gedachten en professie van saacken van een hooger natuur/ die ick (ten minsten) be-ooge:

as it hath affinity with the old *Teutonick*, before many other: and, if any heed may be given to some Prophetical rimes which I have of a 100 years standing, this *Belgick* is likely to be yet far more esteemed of, and usefull than it's Neighbour-Languages.

Which considerations as they encouraged me to this work, so may they prevail with the Inhabitant of both the Nations to peruse it,

'T is indeed objected, that this is somthing below those more serious thoughts & profession of things of a sublimer Nature, to which I (at lest) pretend: Whereto

I riply; that I account nothing dishonourable to me but sin: and however this Book hath cost me much labour yet hath it not disturbed me; well knowing that there is a sacred skill of *exercising* our *hands* in *temporal* affairs when at the same time our *hearts* may be heaved up above all that is limited by the measures of *time*.

Besides this; I have no cause to look upon this as contemptible, when men of æquall degree, and far greater worth, have thought meet to be exercised in this kind of Grammar-work; as among others, the highly Learned Professor *Vossius*, and the renowned *Doctor Wallis* a Theologue and Professor in *Oxford*; yea also,

Waar op ick antwoorde, dat ick geen dingh voor my oneerlijck achte, dan sonde; en hoewel dit Boeck my veel moeyte gekost heeft, nochtans heeft het my niet geperturbeert; wel wetende da'et een heylige wetenschap is onse handen met tijdtlijcke affayren besigh te houden, daar op de selve tijdt onse herten mogen opstijgen boven alles dat door de afmeetingen van tijd is bepaalt.

Daar en boven heb ick geen reden om dit voor een verachtelick dingh t'aanschouwen, daar Mannen in ghelijcken graat, en van ongelijck hooger waardigheyt, voor geboeghlijck hebben geoordeelt haar in diergelijck Letter-werck te oeffenen, als, onder anderen, de hoogh-geleerde Professor Vossius, en de vermaarde Doctor Wallis, Theologant en Professor in Oxford; ja oock

oock de gene die onlanghs t'samen gestelt heeft d'Engelsche en Nederduytsche Onderrichter, is in sijn tijd geweest een openbare Predikant.

He that made the late *English* & *Netherdutch Instructer* had been in his day a publick Preacher.

Ick ben (behalven mijne genegentheyt tot beyde Natien/ en d'importuniteyt van mijn seer geachte Vriendt/de Boeckverkoper) hier te meer toe bewogen/ om dat in andere Boeckskens van diergelijcken inhoud soo veel groove fouten steken: in sommige waar van ick omtrent drie duysent/ in andere meer kan tellen: 't welk mijne ongewilligheyd om yemant te ergeren/ my verbonden sou gehad hebben niet aan te roeren/ indien de noodsaackelickheyt my dese getuygnisse niet en hadde afgeperst.

I have (besides my affection to both the Nations, & the importunity of my much esteemed friend the Bookseller) been the more willing hereto because of the gross faults in other little Books of this sort already extant; in some of which I can compute about three thousand, in others more; which my unwillingness to give any man offence would have obliged me, to conceal, if a necessity had not called for this Testimony.

't Is wel sulks datmen geensins hier in heeft konnen na laten van in te voeren sommige

'Tis true that the Introduction of some things which are in

 other

other little Books could not possibly be avoided in this; yet 't is so, that the false spelling of the words is so amended, the whole form renewed, the work so remarkably en larged, and the *Languages* so improved, that I may, without vain boasting, commend it to the world as a new, and, I hope, more usefull Book than hitherto in this kind hath been seen? notwithstanding such mistakes as I and it may be guilty of.

That we have presumed to entitle this Book *an Academy*, may receive a favourable Interpretation, when the varietie of its matter, relating to severall sorts of things worthy to be known in Morality, Laws, Medicin & Merchandise, shall be

dingen die in andere Boecxkens staan: doch evenwel soo / dat het valsche spellen der woorden soo verbetert / het gheheele ghedaante vernieuwt / het werck vergroot / ende de Talen soo voortgeset zijn / dat ick het / sonder ydele roem / de werelt mach aanprijsen / als een nieuw / ende / ick vertrouwe / nuttelijcker Boeck als tot nu toe van dese soort gesien is geweest; niet tegen-staande sulcke misslagen daar ick en dit Boeck schuldig aen mogen zijn.

Dat wy op ons genomē hebben dit Boeck den tijtel van Academie te geven / houde een gunstige uytlegginge genieten / wanneer de verscheydenheyt der selver Stoffe / siende op verscheyde soorten van saken die waardig zijn gekent te worden / in Zedigheyt / de Wetten / Medicijn en Koopman-

manschap / overwogen sal worden/ mitsgaders de vertoninge van de overeenkomst van dese Taalen met anderen / als het Grieckſche, Latijnſche en Franſche ; te meer / wanneer Boecken / met complimenten en beuselingen vervult / de selve Tijtel sich toematigen.

't Is niet het minste voordeel van mijn eygen die ick hier door verwachte ; maer alleenlijck de Leerlingh sijn profijt/ wiens naerstigheydt hier in vereyscht werdt/ met de Goddelijke zegen/ daar ick in alles ootmoedilijck om smeke/ dewelcke ben

Een Liefhebber van 't Menschlijke Geslachte, en 't Gemeene Best.

Edw. Richardson.

considered, together with the demonstration of the Harmony of these Languages with others, as *Greek*, *Latin* and *French* ; especially when Books Stuff'd with complements and toys assume the same Title.

't Is not the lest advantage of my own that I hereby expect ; but onely the Learners profit, whose diligence herein is required, with the Divine blessing, which I in all things humbly implore who am

A Lover of Mankind, an of the publick good

Edw. Richardson.

De

The
BOOKSELLER
to the
READER

Kind Reader,

IN these few late years I have heard several complaints of Some, who were desirous to learn the *English*, and Others the *Dutch* Language: That the Books whereby (as a mean) they might attain to this their purpose, were very defective and unperfect, as well in the Grammar, the Discourses, as any thing thereto relating, and am thereupon often spoken to, that, if possible, I should print an *English* and *Netherdutch* Book, wherein the Studious Learner might find a perfect ground and instruction in the direction of both these languages thereto

Den
BOECKVERKOPER
aan den
LEZER.

Gunstige Lezer,

HEbbe eenige jaren herwaardts, verscheyde klachten gehoort van die gene, welke begeerig waren om te leren de Engelsche, en Andere de Nederduytsche Taal, dat de Boeken, waer doorse mochten (als een middel) gebracht worden tot dit haer voornemen, seer defect en onvolmaackt waren, soo in de Grammatica, Discoursen, of yets dien aangaande, en ben dieshalven daar veelmalen over aangesproken, om doch, indien mogelijck, een Engels en Nederduyts Boeck te drucken, waar in de begeerighe Leerlingh mocht vinden een volkomen gront en onderwijs in de onderrichtingh van beyde dese re-

Taalen daar toe vereyſcht : ſoo hebbe uyt genegentheyt en luſt / die ich altijdt hebbe gehad tot beyde die Spraken / eenige jaren getracht om ymant te bekomen / die my een geheel nieuw Werck dies aangaande wilde op ſtellen / en ſoodanigh waar door de Leerling met meerder fondament en minder moeyte mocht gebracht worden tot de ware kenniſſe van beyde deſe Taalen ; tot dien eynde hebbe den Geleerden en ervaren Autheur daar toe meenigh malen aan geſocht (hoewel het verre beneden ſijn hooge geleertheyt was om ſich te bemoejen met ſulck een werk) hebbe echter eyndelijck ſoo verre op zijn byſondere goetheyt geobtineert / dat het werck heeft ondernomen. Ik en twijffel niet of deſe ſijnen arbeyt ſal by den Taalgierigen Lezer aangenaam zijn/en den

requiſite : therefore have I out of affection and deſire, which I have always had to both thoſe Tongues, for ſome years endeavour'd to procure One who might compoſe me a whole new work concerning the ſame, ſuch as whereby the Learner might be brought to the knowledge of both Languages with more foundation and leſs trouble: to that end I have thereunto often deſired the learned and experienced Author (it was much below his high learning to trouble himſelf with ſuch a Work) I have yet ſo far prevailed upon his ſingular goodneſs, that he hath undertaken the Work. and doubt not but that theſe his pains ſhall be acceptable to the Reader that is deſirous of Language, and bring reſpect and

re-

reputation to the Author.

Peruse then this his trouble which he hath pleased to take for thy profit and advantage: And I dare say that this his *ANGLO-BELGICA* is so perfect, that, in a very short time, it will bring such as are desirous to learn the *English* or *Netherdutch* Language to the true ground and perfect knowledge of the same Farewel.

S. SWART.

November the 13. 1677.

Autheur respect en reputatie toebzengen.

Gebzuyckt dan dese sijn moeyte die hy daar toe heeft believen te nemen / tot u nut en voordeel: en ick durf seggen dat desen sijnen ANGLO-BELGICA soo volmaacht is / dat het de gene die begeerig sijn de Engelsche of Nederduytsche Taal te leeren / haar in korten tijdt brengen sal tot de ware gront en volkomen kennisse der selve / Vaart wel.

S. SWART.

den 13, November 1677.

D'ENGELSCHE
Ende
NEDERDUYTSCHE
ACADEMY.

't EERSTE DEEL:

Waar in vergadert en by een gebracht zijn de noodwendigste en duydelijkste GRAMMATICALE REGELEN; waar door men allerspoedigst kan geraaken tot de volkomen kennisse der

ENGELSCHE TAAL.

THE ENGLISH
And
NETHERDUTCH
ACADEMY.

THE FIRST PART:

Wherein are gathered and brought together the most Necessary and most Significant *GRAMMAR-RULES*; whereby men may most speedily attain to the perfect knowledge of the

ENGLISH LANGUAGE.

By Dr. E. R.

Tot AMSTERDAM.

Gedrukt by de Weduwe van STEVEN SWART, 1698.

Korte Onderrichting, nopende

DIT WERCK.

Dit Werk is in Drie Deelen verdeelt.

I. In Gramaticale Regulen en Exempelen tot onderwijsinge in de Tale die te leeren staat.

II. In t'Samen-sprekingen, Brieven, Wissel-brieven, Cognossementen, en diergelijke, die tot het stuk van Koopmanschap en andere saaken behooren, te gelijk met verscheyde spreekwoorden in beyde de Talen.

III. In een Woorden boek, het welke in plaets van een kleine *Dictionary*, van veele fouten in het voorige verbetert, dienen kan.

Het Eerste van dese Deelen bestaat mede in drie saken: *te weten*,

1. In *Orthography* en *Orthology*, ofte Rechtschryvinge en Pronunciatie van Letteren, Syllaben en Woorden; met het gebruik van de Toonen.

2. In *Etymology*; te weten, de ware oorsprong, rechte buyginge, t'samenstellingen, en het eygen gebruik van Woorden.

3. In *Syntaxis*, ofte een korte, bequame t'zamenknoopinge en stellinge van de Deelen der Redenen onder sich selven.

GRAM-

GRAMMATICALE REGELEN
Ende
ONDERRICHTINGE
Waer door
De ENGELSCHE TAAL ſpoedig-lijck en volkomentlijck kan geleert worden door ſoodanige *Nederduytſche* Perſoonen die daar luſt toe hebben.

EERSTE DEEL.
Van Orthography *ende* Orthology, *dat is*, om Letteren, Syllaben, en Woorden recht te ſchrijven, en uyt te ſpreecken.

EERSTE CAPITTEL.
Van enckele ende t'ſamen-gevoegde Letteren.

EERSTE AFDEELINGE.
Van 't Getal, de Benaminge, en Onderſcheydinge van Enckele Letteren.

En Letter is een Enckele onverdeelicke Afbeeldinge eenes Geluydts, waar uyt de Syllaben en woorden beſtaan.

A Letter is a ſimple indiviſible Character of Sound, whereout (or of which) the Syllables and words conſiſt.

HET wert gemeenlijck aengenomen onder ons, dat het *A. B. C.* (ofte *Alphabet*) in 24 Letteren bestaat; 't gene in der daat soo is in de *Griecksche*, *Nederduytsche* en *Engelsche* Taalen: alhoewel de *Hebreeusche* 22 Consonanten heeft, de welcke alleenlijck *Letteren* zijn, ende 10 *Vocaalen*, de welke punčten en kenteekenen zijn: insgelijcks zijn oock de *Chaldæische* met de *Syrische* en *Arabische* Taalen, om eygentlijk te spreken, aen het getal van 22 Letteren ofte Consonanten verbonden, 't gene ook geseyt kan werden van de *Latijnsche*, waer in men 22 Letteren telt, *H* alleen maer een aspiratie zijnde, (gelijk in 't *Griecks*) en *W* noyt gebruykt: Welcke allen (niet al te naeuwkeurig zijnde) wy hier volgens het algemeen gebruyck opstellen. Niet onwetende zijnde dat sommige 23 Letteren in 't *Latijn* rekenen, de letter *H* mede behoudende, ende de *W* alleenlijk *uytsluytende*. Andere nauwkeuriger oordeelende, maken van C. *K*. ende Q een Letter in 't gebruyck; H achtende (als te voren) voor niet meer dan een Aspiratie; en een weynig onderscheyt makende tusschen U en Y &c. brengen 't getal van de *Latijnsche* Letteren tot 19.

Ten anderen, om *tot ons tegenwoordigh voornemen te komen*, *De Engelsche*, om dat sy hare Letteren I. ende U. onderscheyden (gelijck de *Nederduytsche* en eenige Anderen) in Vocalen en Consonanten, reeckenen daer op also 26 Letteren: de welcke aldus afgebeelt zijn;

A. B. C. D. E. F G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

a. b c. d. e. f. g. h. i. j. k. l. m. n. o. p. q. r. ſ (s) t. u. v. w. x. y z.

Ende

Ende moeten, volgens de *Duytsche* Dialect, ofte manier van spreken, aldus uytgesproken werden;

a. be. ce. de. e. ef. dshi. aitsh. y. j. i. ka. el. em. en. o. pe. ku. er. es. te. yu. v. dobbelyu. ex. wy. zed.

Dese *Letteren* zijn verdeelt (gelijk in andere Taalen) in Vocalen en Consonanten; *Vowels and Consonants*; geen andere namen in 't *Engelsch* voerende; alhoewel de *Duytsche* de Vocalen *Klinckers* en *Self-klinckers* noemen, om dat sy alleen konnen slaen, en van haer selven een volkomen geluydt maken; ende de Consonanten ook zijn *Mede-luyders* of *Mede-klinkers* genoemt, om dat sy anders geen duydelick geluydt konnen geven, dan wanneer sy nessens een Vocael staan.

De vocalen zijn wel bekent dese 5. te zijn A. E. I. O. U. en oock Y. die meest als een Vocael gebruyckt is, bysonderlick in 't eynde van een woordt, alwaer het even eens is, ofte de *y* of *ie* gebruyckt werdt: als waerdigh is *worthie* ofte *worthy* &c. Maer als het voor een Vocaal staat, als dan is 't een Consonant; als a *year* een jaer / *yesterday* gisteren; alwaer het uytgesproken wordt gelijk Jota/ als de *Duytsche*, Consonant J.

Nota. *a* is wat sachter uytgesproken als onder de *Duytsche*; gelijck ai in hair: wat fijnder als de *Nederduytsche* a / en grover als de e.

Aldus vinden wy *a* gemeenelijck uytgesproken als in *make* maken / *bake* baken / *hate* haten &c. Maer als de letter *l* volght op *a*, soo wort die breeder uytgesproken, gelijck *au*; soo in *call* roepen / *wal* muur / *fall* vallen &c. Doch in *walk* wandelen / en *talk* spreeken is die wat sachter, ten zy wanneer de *l* is uytgelaten, en als dan is het *wauk* en *Tauk*, welcke woorden gemeenlijck soo worden gebruyckt.

Ka is van gelijcke pronunciatie met *a*.

be. ce. de. e pe. te zijn ook wat sachter gepronunciecrt als in het *Nederduytsch*; doch niet als *bi, ci, di*, &c. gelijk Sommige Meesters haer Leerlingen misleyden, met haar sulks te onderwijsen; want het is maar een boerachtige manier.

Nota. Dese 6 Letteren verschillen weynig van de *Nederduytsche* in haar gebruyck: beyde verplicht zijnde aan de selfde Regelen.

ef. el. em. en. o. ku. er ex. zed. zijn een ende selve met de *Nederduytsche*, hoewel *er* by sommige *ar* genoemt wort.

U. Vocaal, *V.* Consonant, (de welcke *Vau* behoort genoemt te worden) en *W.* worden wat grover uytgesproken als by de *Nederduytsche*; maer in 't gebruyk zijn ze een en de selve.

De grootste ongelijckheyt is in dese 4 Letteren *g. h. i. j.*

G wert uytgesproken voor *a*, *o*, *u*, ende voor alle Mede-klinkers gelijck in 't *Duytsch*; maer een weynig sachter: als *games* speelen / *gain* winst / *to gape* gaapen / *garter* houssieband / *gold* gout / *gout* de jicht / a *gun* een roer / a *gutter* een goot / *glove* handschoen / *grace* genade / &c.

Maer als het voor *e* of *i* staat, soo isset gemeenlijk als *dsh*: als

Gender dshender geslachte.
Genealogie dshenealogie geslacht-regisster
Gentle dshentle beleeft
General dsheneral gemeyn
George Dshordsh Joris
Gorget gordshet een Rabaar / offe hals-cieraet
Gesture dshesture gebaar

Giant

Giant Dshijant een Reuse
Gibe dsijbe een schimp
Ginger dshindsher Gengber

Uytgenomen dese volgende, waer in de *g* na de *Duytsche* manier wert uytgesproken,(behalven dat de *Engelsche* soo niet spreken door de keel, ten zy dat een *h* volght: als *ghost* geest) *Gees* Gansen / to *get* krijgen / to *geld* lubben / *to beget* teelen / *together* samen / *to forget* vergeten / *finger* vinger / a *dagger* een dolk / *hunger* honger / *stronger* stercker / *anger* toorn / *to begin* beginnen / *give* geven / *gift* gave / *giddy* wispelturigh / to *gird* omgordelen / a *girdle* een gordel / to *forgive* vergeven / *Druggist* Drogist / *Gilbert* Gijsbert / *Girl* Meysje.

Ook in alle die woorden die eyndigen in *gger*; als mede in die woorden, welckers laetste Syllaben geformeert zyn van *long* lang / *big* groot / *beg* bedelen / *sing* singen / *bring* brengen / wert *G* na de *Duytsche* manier gebruykt; als *longer*, *bigger*, &c.

G in het eynde van een woort wort eenighsins gelijk *k* uytgesproken, maer een weynigh platter: als

King Koning / *Dog* Hont / *Hog* Verken / *leg* been / *dig* graven / *hug* omhelsen.

Maar als *g* achter *d* staet, of als *e* volght op *g*, so is het wederom als *dsh* gepronuncieert: to *to lodge* logeeren of herbergen / *Judge* Rechter / *judging* rechtende / *judgement* oordeel / *siege* een belegeringe; alwaer de woorden als *lodsh*, *judsh*, *judshing*, *judsment*, *sieds* uytgesproken worden.

Maer het is groot misverstandt van de schrijvers, welke willen dat *gh* soude gelijck *f* uytgespro-

sproken worden, als in *enough* genoegh/ en veel andere: alwaer die seer weynigh verschillen van de *Duytsche gh.*

H. is in 't *Englisch* (aitsch) wat kluchtigh van naam; waer in des zelfs meeste verschil van de *Duytsche* bestaat. Want in 't begin van een Syllabe is *h* van een en de selve kracht en geluyt by de *Engelsche* als by de *Duytsche*. De *Derde Afdeelinge* sal des zelfs vremde pronunciatie en gebruyck, wanneer by sommige Consonanten gevoeght is, duydelijcker aenwijsen.

I Vocael is niet na de *Duytsche* manier gesproken: maer seer breedt als *ij*: soo *time* tijt is als *tijm*, *fire* vyer als *fijr*: maer *give* geben en *live* leben met eenige meer, zijn wat korter, als *giv*, *liv*, gesproken.

Nota. Een groote *I* alleen staende, beduyt Ick in 't *Duytsch*; maer een kleyne *i* staet noyt alleen.

Nota. *i* wort meest wat korter gesproken wanneer *e* daer by gevoeght is in 't eynde van een woordt, gelijck in het *Nederduytsch*: alwaer *ie* en de *y* indifferent gebruyckt worden.

J. Consonant, die behoort *Jod* ofte *jota* genoemt te worden, is niet gebruykelick dan voor een vocael, (gelijk oock *Vau* ofte *V.* Consonant) ende die luydt als *dshi* of *dzhi*, de sachte *g* gelijck, dese 2. Letteren dikwils onderscheydentlijk gebruykt zijnde; soo *ja, je, ji, jo, ju* moeten gelezen worden *dzja, dzje, dzji, dzjo, dzju*: soo voor Jan *John dzjon*, *joy* vreugde/ *dzeoy*, *dzjest*, to *jest* jokken de France groote J wat gelijck.

II. AF-

II. AFDEELINGE.

Van de t'samen-gevoegde (compounded) *Letteren*, dat is, *van Twee-klinckers en Drie klinckers.*

EEn twee klincker (in 't Engels *Dihphthong*) is een samen-voeginge van 2 Vocalen (ofte 2 samen-geknoopte Vocalen) in een Syllaab, en alsoo maer een geluyt hebbende.

Om eygentlijck te spreken, zijn 'er maer weynige regte Diphthongen; doch dickmael zijnder 2 Vocalen by een gestelt; die men Twee klinckers noemt, welcke deze navolgende zijn.

a. æ aa ai, of *ay. au* & *aw. ea. ee. ei*, ofte *ey. eo. eu* & *ew. oa. oi* of *oy oo. ou. ow. ua ue. ui uo.*

æ ende œ (genoemt zijnde *a e* ende *o e* diphtongen) komen dickwils in 't gebruyk, maer anders niet als in woorden die uyt de *Latijnsche* Taal gesproten zijn, en luyden niet anders als *e*, geschreven zijnde als een letter.

a a wort onder de oneygentlicke Dipthongen gerekent, om dat de tweede *a* geen geluyt geeft; ende wort seer selden gebruykt anders als in d'eygentlijcke namen, als *Aaron*, *Isaac* &c.

ai ofte *ay* is gehoort in de woorden *air* lucht / *faith* geloof / a *pair* een paar / *brains* herssenen / *fair* schoon / *mountain* bergh / *despair* wanhoop / *ay* in der eeuwigheyt / *day* dagh / *way* wegh.

au ende *aw* is in de volgende woorden *authority* authoriteyt / *fraud* bedrog / *laud* prijs / *aw* ontsag / *law* een wet / to *crawl* kruppen / a *saw* een saagh / *I saw* Ick sagh.

ea is in *eat* eeten / *great* groot / *speak* spreken / *beans* boonen / *meat* spijse / *heart* hert / *reason* reden / *heaven* hemel / *deaf* doof / to *swear* zweeren /

en veel diergelijcke in welcke *ea* over-een-komt met *ee* in *Duytsch*, de *a* geen of weynigh geluyt gevende; als of het eet &c. was.

ee wert als *ie* uytgesproken, als: *meet* bequaam / *sweet* zoet / *feet* voeten / *deed* daedt / *to see* sien / a *theef* dief / *beer* bier / *seeck* soeck / &c. leest *miet*, *swiet*, &c.

ei & *ey* altemets als *ee*: gelijck in *deceit* bedrogh / *receive* ontfangen / *valley* een dal: leest *deceet* &c. altemets als *a* als in *either* ofte / *neither* nochte / *their* haar ofte haarer / *they* sy / *prey* buyt / als of het *tha* &c. was: alhoewel het soo gevoeghlick soude zyn om *ei* gelijck de *Duytschen* te pronuncieeren; als in de woorden *weight* gewicht / en *eight* acht oock gebruycklick is.

eo heeft in sommige woorden 't geluydt van *e* of *ie* als in *people* volck / *jeopardie* gevaar; leest *piepel*, *dshepardie*: in anderen van *o*, als in *George* Joris / *dshordsh*.

eu & *ew* is in *Eunuch* Eunuchus ofte een gesneden / *feud* een oude vyantschap / *neutral* neutraal / to *brew* brouwen / *new* nieuw / *few* weynigh / *I knew* Ick wiste; alwaer *eu* ofte *ew* soo veel beduyden als *ieu* in de *Duytsche* Taal.

ie is geschreven in *belief* geloof / *Priest* Priester / *grief* droefheyt / *field* velt / *friend* vrient. Maer *ie* in 't eynde van een woordt is geen Dipthong.

oa wert uytgesproken als twee *oo* in 't *Duytsch*: als *boat* boot ofte schuyt / *oar* riem / *coat* rock / to *boast* roemen / *broad* breedt: leest *boot*, *oor* &c.

oe een Diphthong, maer geen een ofte enckele Letter zynde, wert somtyts gepronuncieert gelijk *oe* in *Duytsch*: als in *shoe*, *shoes*, schoen / schoenen / oock in *doe* doen: maer de *e* in 't woort

doe

ue kan wel uytgelaten worden; maer meermaels is 't gelijck oo in *Duytsch*; als in *toe* een teen / *foe* een vyandt / *Nota* *e* wert dickwils achter *o* geschreven, daer het niet van nooden is.

oi ofte *oy* is gehoort, in *void* leedigh / *oyl* oly / to *join* voegen / *oyntment* salve / *joy* blydtschap / *rejoyce* verheugen / a *boy* een jongen / *choice* de keure / *oister* oester / *point* punt / &c.

Nota. Hier staat wederom aen te mercken, dat *i* en *y* in dese Diphthong onderscheydentlijck gebruyckt worden in 't midden, maer *y* altoos in 't eynde des woords, en geen *i*.

oo luydt als *oe* in *Duytsch*: soo is *too* gelijck toe in toe-gift / aldus oock in *fool* sot / *stool* stoel / *moon* de maan / *book* boeck / *hoop* een hoep / *root* wortel: maer in sommige woorden wort het gepronuncieert als een sachte *u*; als in *good* goet / *wood* houdt / *wool* wolle: leest *gud*, *wud*, *wull*, en soo in andere meer.

ou & *ow* luyden dickwils gelijck in 't *Duytsch*: maer hebben evenwel verscheyde pronunciatien.

Somtijts wat klaerder op 't *Duytsch*, en meer als een o gelijck uytgesproken: als in *soul* ziel / *snow* sneeuw / to *sow* sayen / a *bowe* een boogh / to *know* weten ofte kennen / a *bowl* een becker ofte schaal / *though* alhoewel / to *fowl* vogelen / *bestow* besteden / *slow* traag / to *ow* schuldigh zijn.

Nota. In veel woorden van diergelijke geluyt, is 't al eens of sy met of sonder *u* geschreven worden: als blijckt in *old* out / *sold* verkocht / *cold* koudt / *gold* gout / to *scold* kijven / a *soldier* een soldaet / to *hold* houden.

Somtijts wat duysterder, en liever als de *Duyt-*

scheoou: als in *how* huys / *mous* een muys / *to bow* buygen / a *bowl* een bol ofte kloot / *how* hoe / *now* nu / a *lous* een luys / *our* onse / *out* uyt / *Owl* Uyl / *town* stadt / vleck ofte dorp / *foul* vuyl / a *Sow* een Soch / een Verckén / a *Cow* een Koe / *would* woude / *could* konde / *ounce* een once / a *mountain* een bergh / *window* venster / *sorrow* droeffenis / *to follow* volgen; alwaer te mereken staet, dat het klaerder of duysterder pronuncieren van sommige woorden een verscheyde betekeninge hier in veroorsaeckt; als in *bow*, *bowl*, *fowl* &c. te sien is.

Somtijts oock is *ou* slechts als u; als in *trouble* moeyte / *you* u ofte ghy / *double* tweevoudigh / *touch* aenraken / *bloud* bloedt / *gracious* genadigh / *prosperous* voorspoedigh &c. leest *trubbel*, *yu*, *dubbel*, *tutsh*, *blud*, *gracius*, *prosperus*.

Maer dat yemant geleert heeft dat *ou* ofte *ow* soude als au in 't *Duytsch* uytgesproken worden, als *cau* voor *cow* is een groot abuys.

ua geeft een geluyt gelijck *aa*, als in *guard* bewaren / of andersins is 't gelijck in 't *Duytsch quarrel* kracheel / *Gualter* Wouter / &c.

ue is diergelijck; alwaer *u* sijn kracht verliest als die achter *g* staet, als in *guest* een gast; maer als de *q* voorgaet vereyscht die de kracht van de *u* als in *quest* inquisitie / *question* vraage.

Maer *ue* in 't eynde van een woort wort alleenlijk als *u* uytgesproken: als in *true* waer / *due* behoorlick / *persue* vervolgen.

ui is meest de *u* gelijck; als in *fruit* vrugt / *to recruit* hervullen / *suit* (at law) proces / in de Rechte,) *suit* (of clothes) een pack (kleederen.) a *Suit* een Requesť ofte smeekinge / *suitable* gevoeghlijck / *persuit* vervolging / *juice* sap.

Doch

Doch in sommige woorden geeft *ui* meer geluidt op de *i* ofte *y* lang ofte breedt uytgesproken: als in *buy* koopen/ en *buyer* een kooper/ a *guide* een leytsman/ *guile* bedrogh/ to *beguil* bedriegen/ *guise* wijse/ to *desguise* vermommen: leest *by*, *gyd*, *gyl*, &c.

Maer to *build* timmeren/ wordt als met een korte *i* uytgesproken, als *bild*; alhoewel sommige door onwetentheyt het *buult* noemen; maer sy zijn seer misleydt die geleert worden *ui* gelijk *ey* te pronuncieeren.

uo is gehoort in *quoth*: als *quoth I* seg Ick/ *quoth he* seght hy.

Triphthongs of Dry-klankers zijn alleenlijk dese weynige.

eau ieu. iew.

eau wordt gevonden in *beauty* schoonheyt.

ieu in *adieu* vaart wel/ *Lieutenant* Luytenant.

iew in *jewel* juweel/ *view* besien.

Nota 1. Alwaar in de handelinge van dese voorgeschrevene Diphthongen gene mentie gemaakt wort van eenige veranderinge des geluits, daar wordense gepronuncieert even als in de *Nederduytsche* taal.

Nota 2. Daar is seer veel aan gelegen aan de rechte kennisse en 't gebruyck deser Diphtongen, also men sonder die de *Engelsche Taal* niet perfect kan uytspreken: en daarom is de Leere der selve wat langer gevallen.

III. AFDEELINGE.

Van dobbelde Letteren, voornamentlijk *samengevoeghde Consonanten*.

CH te samen gestelt wort als *tsh* ofte *tzh* gesproken: soo in 't begin of midden van een woort: *cha, che, chi, cho, chu*, is *tzha, tzhe, tzhi, tzho, tzhu*, ende in gelijcke manier in 't eynde: als

each, ech, ich, och, uch

Moeten gepronuncieert worden als

eatsh, etsh, itsh, otsh, utsh.

Nota. Dese moeten gesproken worden met de tongh hart tegen het gehemelte van de mont aan te slaen. De Exempelen volgen:

Chamber, tzhamber kamer / *check, tsheck* berispen / *child* & *children, tzhildren* kint & kinderen / *chosen, tshosen* gekooren / *church, tzhurtsh* kerk.

Soo *thatch* dack / *each* elck / *teach* onderwijsen / *breach* breuck / *fetch* halen / *which* welcke / *to broach* opsteecken / *such* sulck / leest *eatzh, teatzh, breatsh* &c.

Uytgenomen de woorden die van 't *Grieks* komen, de welcke men spreeckt ofte behoort te spreken gelijck *k*: als

Character merck teyken / *Archangel* Aerts-Engel / *Chronicle* Cronijck / *Melchizedech*, leest *Karacter, Arkandzhel, Melkisedek*: want wie anders leest, leest niet recht.

GH t'samen gestelt zynde, de *H* in 't begin van een Syllabe is als of het gesmolten was in de pronunciatie: als in *ghost* geest: en even soo is de *G*. in 't eynde van een Syllabe: als in *light* licht / *night* nacht / *nigh* naby / the *thigh* de dye / *rough* rugh /

a draught

a *draught* een dronk / *laugh* lacchen / *cough* hoest / *daughter* dochter / &c. welcke woorden worden gemeenlijck aldus uytgesproken *lyt*, *nyt*, *nÿ*, *rouh*, *lauh*, *couh*, &c.

Th t'samen gevoeght moeten met de tong tusschen de tanden gesproken worden: en om dat die soo dikwils in 't gebruyk komen, en om dat de pronunciatie soo seer swaer valt voor een *Hollander*, soo is 't noodigh verscheyde Exempelen daer van hier by te brengen: als

thatch or thack	dack
thank	danck
that	dat
thaw	dooyen ofte ontdriesen
the	de ofte het
thee	die ofte u
then	dan
thence	van daer
there	daer
therefore	daerom
thereof	daer van
thick	dick
thief	dief
thigh	dye
thimble	vingerhoet
thing	dingh
think	dencken
third	derde
thirsty	dorstigh
this	dit ofte dese
thistle	distel
thither	derwaerts
thou	dy *ofte* ghy

thorn

thorn	doorn
Thursday	Donderdagh
though or *although*	hoewel / ofte al is 't
thousand	duisent
thraldom	dienstbaerheyt
thread	draet
three	drie ofte dry
thres	dorsschen
threshold	een dorpel
thrift	spaersaemheyt
to *thrive*	voorspoedig zijn
throat	strot ofte gorgel
throne	throon
to *throng*	dringen
to *throttle*	worgen
a *throw*	een werp
a *thrush*	een Lijster
to *thrust*	steken
thumb	duym
a *thump*	een slagh
thunder	donder
thwarting	tegenwerpinge.

Nota. 't Is hier te mercken, dat in veel woorden alwaer de *Duytsche D* gebruycken, d'*Engelsche* hebben *Th* in plaets daer van: gelijk verder blijken sal door een volgende *Regel*.

Siet oock eenige Exempelen van *th* in 't eynde van woorden van gelijcke swarigheyt in de pronunciatie: als

faith	geloove
breath	adem
death	doot
tooth	tant

teeth	tanden
birth	geboorte
oath	eedt
cloth	laken
youth	jeugde
with	met

WH heeft niet veel minder swarigheyt in desselfs pronunciatie, een voortdrijvende adem eisschende: als blijckt in de volgende Exempelen:

Whale	Walvisch
Wharl	een wervel
what	wat
a *wheal*	een puystken
Wheat	Tarwe
Wheel	een Wiel
Whelp	een joug Hondeken
when	wanneer
whence	wat / waer / ofte waer van daen
where	waer
a *Wherry*	een Vaerschuytje
a *Whetstone*	een Slijpsteen
which	welke
while	terwijl
to *whine*	schreyen
a *whip*	een geessel
whirlwind	een draeywint
to *whisper*	luysteren
Whistle	een Fluyt
white	wit
who	wie
whole	gesond
whom	wien

a *Whore*	een Hoer
whose	wiens
why and / *wherefore*	waerom
whither	waer na toe.

By dese Consonanten kan men *Ti* voegen, waer van dit aen te mercken staet:

Dat die voor een Vocael staende, meest gepronuncieert worden als *st*, gelijck in 't *Duytsch*: als *Action* Actie &c.

Uytgenomen in dese twee voorvallen:

1. Wanneer *x* ofte *s* voor *ti* staen; als in *mixtion* een menginge/*Fustian* Bombazijn/ *combustion* verbrandinge / *Christian* Christelijke / *question* vrage.

2. Wanneer tot een woordt, dat met *ti* eyndight, een ander Syllabe achter by gevoeght wordt: als wanneer tot *pity* ontferminge *ous* by-gevoeght wordt, dat woort *pitious* ontfermhertigh makende, soo behoudt het sijn eygentlijcke kracht van *ti*: gelijk ook in *loftier* hovaerdiger / *mightier* machtiger / *wightier* wichtiger: en dat heeft oock plaets in *Courtier* een Hoveling.

II. CAPITTEL.

Van de Syllaben.

I. AFDEELINGE.

Van de Beduydinge der Syllaben.

EEn Syllabe ofte Sylleb (in 't Engelsch a *Syllable*) afkomstigh van een t'samen-gevoeghd Grieksch

Grieckſch woort συλλαμβάνω ick begrijpe onder een/is de verſamelinge ofte ſamen-pronuncieringe van ſoo veel Letteren, als in eenen aaſſem uytgeſproken zynde, een geheel, ofte een deel van een woort uytmaakt: als *man* man / *hand* handt / *right* recht / *righ-te-ous* rechtveerdigh / *fol-lo wing* volgende / *la ment-a-ble* beklaagelick.

II. AFDEELINGE.

Van de Partitie ofte Verdeelinge van Syllaben in een woort.

Regel I. Als een enckele Conſonant in 't midden van een woort tuſſchen twee Vocalen komt, ſoo gaet ſe ordinaris met de volgende Syllabe: als in *ho neſt* vroom / *Ro-man* Romeyn / *a-bun-dance* overvloedt / to *di-rect* aanwijſen ofte onderrichten.

II. Wanneer een dobbelde Conſonant ofte twee Conſonanten in 't midden van een woordt gevonden worden, de eerſte behoort meeſtendeel tot de vorige, en de tweede tot de volgende Syllabe: als *er-rour* dwalinge / *ac com-mo-date* gerieven / *Con-ſo-nant* Mede-klincker.

III. Maer by aldien twee ofte meer Medeklinckers, die t'ſamen konnen gepronuncieert werden: en een woort bequamelijck konnen beginnen, in 't midden van een woort by malkander komen te ſtaen, als dan ſal men die aan de leſte ſyllabe koppelen: als *chil-dren* kinderen / *ab-bre-vi-ate* verkorten / *re-ſtrain* bedwingen / *in-cline* genegen zijn / *in-creaſe* vermeerderen / *For-treſs* een Schans.

Nochtans gebeurt het dickwils dat *s* ende *t* te-ſamen

samen staande verdeelt worden : als in *jus-tice* rechtveerdighept / *chas-ti-tie* kuyschept.

Nota, 't Is een abuys in Schryvers en Druckers, die willen dat *s* en *t* altoos de Syllaben moeten beginnen, niet onderscheydende wanneer het soo behoort te zijn, of niet; als voor exempel: in *sub-stance* substantie / *Sub-sti-tute* Substitupt / *st* moeten de tweede Syllabe beginnen : maer in *chas-tise* kastijden / de *s* soude met de vorige syllabe gaen ; hier geen reden zynde om de tweede Regel in dese *Afdeelinge* te breken.

Desgelijcks segh ick van *ct*, *pt*, ende *mn*; want dese woorden behoorden aldus gespelt te worden, *cor-rec-ti-on* tuchtinge / *op-ta-tiv* wenschende / *om-ni-sci-ent* alwetende.

IV. Wanneer twee woorden in d'*Engelsche Taal* by malkander gekoppelt zyn als een woort, in 't midden twee ofte drie Consonanten by een brengende, moeten die Consonanten, die tot het eerste woort behoorden, by de eerste syllabe blijven, al schoon een Vocaal volgde; niet tegenstaande, dat volgens de gemeene Regel, de eerste Consonanten tot de voorige, en de tweede tot de volgende Syllabe behoorde te kleeven; want alle de andere Regelen moeten aen dese voor de meeste part plaats geven ; als *un-der-stand-ing* verstand / *clea-ving* kleevende / *de-fend-ed* beschermt / *hous-hold-er* huyshouder / a *Preach-er* Predikant / *per-form-ance* voldoeninge / *with-out* sonder / &c. niet *under-stan-ding*, *Prea-cher*, &c. om dat *understand* en *preach* zijn volkomen woorden van haar selven; en soo is het met de andere.

III. AF-

III. AFDEELINGE.

Particuliere Exempelen van de Spellinge der Syllaben.

TOt gerief van de kleine kinderen, zijn hier eenige Exempelen gestelt van sulcke Syllaben die alleenlijk deelen van woorden zijn, als

Ab, eb, ib, ob, ub *Ca, ce, ci, co, cu*
Ac, ec, ic, oc, uc *Fa, fe, fi, fo, fu*
Ad, ed, id, od, ud *Ga, ge, gi, go, gu*
Af, ef, if, of, uf *Ja, je, ji, jo, ju*
Ag, eg, ig, og, ug *Sa, se, si, so, su*
As, es, is, os, us *Va, ve, vi, vo, vu*
Ba, be, bi, bo, bu *Wa, we, wi, wo, wu.*

Qua, que, qui, quo, quu
Ach, ech, ich, och, uch
Ath, eth, ith, oth, uth
Atch, etch, itch, otch, utch
Bag, beg, big, bog, bug
Bla, ble, bli, blo, blu
Brad, bred, brid, brod, brud
Dag, deg, dig, dog, dug
Gag, geg, gig, gog, gug
Hag, heg, hig, hog, hug
Jag, jeg, jig, jog, jug
Glad, bled, slid, chod, clud
Crag, leg, pig, log, mug
Migh, righ, figh, tigh
Phar, quer, rir, tor, zur
Shal, shel, shew, shun
Shra, shre, shri, shro, shru
Squa, squib, squad, squat
Wra, wrap, wren, wrig, wrot

Shla, shle, shli, shlo, shlu
Skra, skre, skli, sklo
Dragl, ſtragl, wragl
Shrank, shrink, shrunk
Thrash, thresh, thrush
Catch, ſcratch, watch, itch, witch, belch, wretch.

Met veel meer, die overal in andere boeken te vinden zijn.

Exempelen van woorden van een Syllabe.

A	Een
to *Act*	Doen
to *Add*	By-doen
Age	Eeuw
Aw	Ontſagh.
the *Breaſt*	Borſt
Croſs	Kruys
Death	Doot
Earl	Graaf
a *Fool*	Geck
Grave	Graf
Hay	Hoy
Ink	Inckt
a *Knife*	een Mes
to *Leap*	Springen
Malt	Mout
a *Nail*	Nagel ofte Spijcker
an *Oak*	Eycken boom
to *Pay*	Betalen
a *Queen*	Koningin
to *Reſt*	Ruſten
Seed	Saat
to *Take*	Nemen
a *Voice*	een Stem

War

War	Oorlogh
Yarn	Garen
Zeal	Yver

Woorden van twee Syllaben.

to Ac-cept	Aan te nemen
to Ba-nish	te Bannen
Cel-lar	Kelder
Drop-sy	Watersucht
to Em-brace	t'Omhelsen
to For-sake	te Verlaten
Gar-lick	Loock
to Heark-en	te Luysteren
to Im-part	Mede te deelen
Kind-ness	Vriendelijckheyt
La-bour	Arbeydt
a Mer-chant	een Koopman
a Nap-kin	een Serbette
to Ob-ey	te Gehoorsamen
a Pea-cock	een Paeuw
to Quick-en	Levendigh te maken
to Re-store	Herstellen
a Serp-ent	een Slang
a Ta-ble	Tafel
to Va-nish	Verdwijnen
to U-nite	Vereenigen
Weep-ing	Geschrey
Yel-low	Geel
Zeal-ous	Yverigh.

Woorden van dry Syllaben.

Ac-know-ledge	Erkennen
Be-lie-vers	Geloovigen
Chan-gea-ble	Veranderlijck

Du-

Du-ti-full	Onderdanige
to En-a-ble	Bekrachtigen
Func-ti-on	Ampt-bediening
Glut-to-ny	Gulsighept
Hor-ri-ble	Schrickelijk
Im-pro-per	Onepgen
Knav-ish-ly	Boefachtighlijk
La-zi-ness	Lupighept
to Mul-ti-ply	te Vermeerderen
No-vel-ty	Nieuw-ghept
to O-ver-cast	t'Overleggen
Phan-ta-sy	Inbeelding
Quan-ti-ty	Veelhept
Re-gis-ter	Bladtwijser
Sen-si-ble	Gevoeligh
Tra-vel-ler	Repsenaer
Va-ni-ty	Ydelhept
Un-faith-full	Ontrouw
Wan-ton-ness	Dertelhept
Yes-ter-day	Gisteren
Zo-di-ack	Zonnen cirkel.

Woorden van vier Syllaben

A-bi-li-ty	Vermogenthept
Be-ne-fac-tor	Weldoender
Ca-la-mi-ty	Ellende
De-scrip-ti-on	Beschrijvinge
E-qua-li-ty	Effenhept / gelijkhept
Fi-de-li-tie	Getrouwighept
Ho-nou-ra-ble	Eerwaerdigh
I-do-la-try	Afgoderpe
Le-gi-ti-mate	Wettigh
Me-lan-cho-ly	Swaermoedighept
Na-ti-vi-ty	Geboorte

O-be-

O-be-di-ence	Gehoorsaemheyt
Pe ti-tion	Begeerte
Re demp-tion	Verlossinge
Se-ve ri-ty	Gestrengheyt
Tes-ti-mo-ny	Getuygenisse
Vir-gi-ni ty	Maeghdom
Un-for tu nate	Ongeluckigh.

Vijf-ledige Woorden.

Ad-mi-ra-ti-on	Verwondering
Be ne-fi-ci-al	Profijtelijk
Cir-cum spec-ti-on	Omsichtigheyt
Dis o-be-di-ent	Ongehoorsaem
Ex po-si ti-on	Uytlegginge
For-ni-ca-ti-on	Hoererey
He re-di ta-ry	Erffelick
In-tol-le-ra-ble	Onverdraeghlick
La-sci-vi ous-ness	Geylheyt
Mo de ra-ti-on	Matigheyt
Op-por-tu-ni-ty	Gelegentheyt
Pro-ba-bi-li ty	Waerschijnlijkheyt
Re-sur-rec-ti-on	Wederopstandinge
Su-per-sti-ti-on	Superstitie
Vi-si-ta-ti-on	Besoeckinge.

Ses-ledige Woorden.

Ac-co-mo-da-ti-on	Gerijvinge
Com-me mo-ra-ti-on	Gedenckenis
Dis-si-mu-la-ti-on	Geveynstheyt
Ec cle-si as-ti-cal	Kerckelicke
For-ti-fi-ca-ti-on	Sterkte / Bolwerk
In con-ve-ni en-cy	Ongelegentheyt
Ma-ni-fes-ta-ti-on	Openbaringe

Pu-ri-fi-ca-ti-on	Reyninge
Su-pe-ri-o-ri-ty	Overheyt
Un-re-con-ci-le-a-ble	Onversoenlijk

Tot verdere Exempelen van 't recht gebruyk der Syllaben en Woorden, soo neemt het 20 Capittel *Exodi*, de 17 eerste Versen: waar in de X. Geboden begrepen zyn.

And God spake all these words, saying.

I am the Lord thy God which have brought thee out of the land of E-gypt, out of the house of bond-age:

Thou shalt have no o-ther Gods be-fore me.

Thou shalt not make un-to thee a-ny gra-ven i-mage, or a-ny like-ness of a-ny thing *that is in the hea-ven a-bove, or that is in the earth be-neath, or that is in the wa-ter un-der the earth.*

Thou shalt not bow down thy self to them, nor serve them: for I the Lord thy God am *a jea-lous God, vi-si-ting the i-ni-qui-ty of the fathers up-on the children, un-to the third and forth* ge-ne-ra-ti-on *of them that hate me:*

And shew-ing mer-cy un-to thou-sands, of them that love me, and keep my com-mand-ments.

Thou shalt not take the Name of the Lord thy God in-vain; for the Lord will not hold him guilt-less that tak-eth his Name in vain.

Re-mem-ber the Sab-bath-day, to keep it holy.

Six

Six days shalt thou la-bor, and do all thy work.

But the se-venth day is *the Sab-bath of the Lord thy God:* in it *thou shalt not do a-ny work, thou, nor thy son, nor thy daughter, thy man-servant, nor thy maid-serv-ant, nor thy cattel, nor thy strang-er that is with in thy gates.*

For in six days the Lord made hea-ven and earth, the sea, and all that in them is, and rest-ed the se-venth day: where-fore the Lord bless-ed the Sab-bath day, and hal-low-ed it.

Ho-nour thy fa-ther and thy mo-ther, that thy days may be long up-on the land, which the Lord thy God giveth thee.

Thou shalt not kill.

Thou shalt not com-mit ad-ul-te-ry.

Thou shalt not steal.

Thou shalt not bear false wit-ness against thy neigh-bour.

Thou shalt not co-vet thy neigh-bours house, thou shalt not co-vet thy neigh-bours wife, nor his man-serv-ant, nor his maid-serv-ant, nor his ox, nor his ass, nor a-ny thing that is thy neigh-bours.

III. CAPITTEL.

Advertissementen nopende het recht verstaan, formeeren en pronuncieeren van Engelsche Syllaben en woorden te samen.

IN dit Capittel is 't nootwendig dat men twee saken doe:

I. Dat men toone hoe de volgende woorden behoorden gepronuncieert te werden, *te weten*, wat uytgesproken, en wat verswegen moet werden.

2. Dat men verscheyde Regelen geve om d'overeenkomste ofte 't onderscheyt tusschen de *Engelsche* en *Nederduytsche* woorden aen te wijsen, alsoo niets tot bevorderinge van de kennisse der Engelsche Taal voor de Nederlanders soo dienstig is, dan wanneer hy een overvloet van woorden, welckers beduydinge en gebruyck hy te vooren kende, in 't *Engelsch* vinden sal.

Derhalven sal men in de twee volgende *Afdeelingen* van dese twee saken handelen.

I. AFDEELINGE.

Van soodanige Syllaben en Woorden als de Letteren begrijpen die men schrijven moet, maer niet pronuncieeren.

Nota. DAer is seer veel aen de kennisse hier van gelegen: sonder dewelcke geen Duytsman, die gewent is yeder letter te pronuncieeren, ooyt d'Engelsche Taal met goet verstant sal konnen uyten.

Men sal bevinden dat andere *Meesters* verabuseert zijn geweest in de *Engelsche* Taal te beswaren met soo veel *overtollige* Letteren: door dien sulcks ontstaat oft uyt haar eygen verkeert gebruyck in 't schrijven, en by-doen van Letteren, daerse niet behooren te zijn; oft uyt hare onwetentheyt van de ware oorsaak, waarom dat veele Lette-

Letteren die geen geluyt geven, niet te-min behouden moeten worden. Tot ware onderrichtinge hier van soo merckt.

Eerste Aanm. Dat het niet waar is, dat de *Engelsche*, die grondelijck verstaan wat sy schrijven, de Letter *e* voegen daar die overtolligh en onnodigh is achter aan 't eynde eens woorts; maar het is een verdorven gebruyck onder haar die alsoo doen.

Alsoo nu het gebruyck van de Letter *e* in 't eynde van een woort, van soo groot belang is, dat het recht uytspreken van veele woorden daar aan-hanght; soo is 't nootwendigh desselfs recht gebruyck aan te wijsen, als volght:

1. *E* wort niet recht aan 't eynde van eenige Deelnemige woorden gevoegt, die eyndigen in *ing*, (gelijck by sommige gebruyckt is geweest) in *loving* beminnende / *teaching* onderwijsende; nochte in eenige woorden die eyndigen in *ng* als *King* Koningh / *thing* dingh: nochte in eenige diergelijcke.

2. Het is oock veel beter deselve uyt te laten als de woorden eyndigen in *ld*, als *child* kint / *wild* wilt &c. gelijck oock in die gene die eyndigen in *nd* als *wind* windt / *to find* te vinden.

3. Het is geheel valsch dat *e* gebruyckt soude werden na *dd* gelijck in *add* by-voegen / ofte *ff* als in *chaff* kaf; daar zijn ook geen woorden, die eyndigen (gelijk by anderen voorgegeven wort) in *gge*) noch in *dde*, noch in *dd* (behalven *add* by-voegen) noch ook in *ffe*: ook soo en schrijft men *e* niet behoorlijck na *mn* als in *hymn* een lof-sangh ofte diergelijcke: nochte en behoort *nn* niet geschreven te worden als in *penn* een pen/

het is oock gantsch onhebbelick om *e* na *ss* te setten, als in *bless* zegenen / *business* affairen / &c.

4. Het soude seer wel voegen dat *e* uytgelaten wiert achter een Syllabe, waar in een Diphtonge is: als in *griev* bedroeft zijn / *leav* verlaten / *believ* gelooven / *deceiv* bedriegen / &c. om dat de Diphtonge de Syllabe genoeghsaam schijnt te verlangen sonder *e* aan 't eynde; indien het niet een oude Regel ware dat de Letteren *c* en de Consonant *v* noyt de leste letteren van een woort souden zijn: derhalven wort het hier, niet sonder reden, in des Lesers believen gestelt, om *e* te gebruycken ofte niet: het is oock even al eens wanneer *s* op een Diphtong volgt; maar wanneer eenige andere consonanten volgen, behoort *e* niet geschreven te werden: als in *dead* dood / *deaf* doof / *break* breken / *prevail* te boven komen / *room* ruymte / *moon* maan / *creep* kruppen / *swear*, zweeren / *sweat* zweeten / &c *e* in 't eynd van *else* anders / mach ofte geschreven ofte uytgelaten worden.

5. *E* wort behouden in 't eynde van sommige woorden om die te onderscheyden van anderen van 't selfde geluyt, maar verschilt in beduydenisse: gelijck in *haste* spoed / *hast* hebt / *bowe* boog / *bow* buygen / a *course* een loop / *cours* grof / *seethe* kooken / *seeth* siet / to *breathe* aessem halen / *breath* aadem / &c.

6. *E* in 't eynde van de woorden *come* komen / en *some* weynige moet aldaer blijven, alhoewel niet gepronuncieert wordt, niet alleenlick om het oud, en (in sommige saken) onveranderlick gebruyck, maer oock om dat sulcks de woorden een recht geluyt geeft, en niet als of die slechts

som

som en *com* waren, het welcke klaar blijckt in woorden daar uyt t'samen gevoeght.

Het veelvoudige gebruyk van *e* in 't eynde der woorden is om de Syllabe daar die aan behoort in 't uytspreken *te verlangen*, 't welck anders korter soude zijn, en een geheel differente beduydinge hebben: gelijck te sien is in dese volgende Exempelen:

a *Cape* de kap van een mantel.	a *Cap* een muts
a *Dame* een Madam	a *Dam* een Dam
a *Duke* een Hertogh	a *Duck* een Eut-vogel
a *Fire* een vuur	a *Fir* (tree) vuurey-hout
Gape gaapen.	a *Gap* een bresse
Here hier.	*Her* haar
Hide verbergen	*Hid* verborgen
Hope hoop	*Hop* hinckelen
Like gelijck	*Lick* licken
Made gemaackt	*Mad* dol
Mane (paarts-) maanen	*Man* man
a *Mile* een mijl	a *Mil* een Molen
to *Pine* Verdwijnen	a *Pin* een spelt
to *Spare* sparen	a *Spar* een sparre
Spite spijt	a *Spit* een spit
a *Tune* een toon (in 't singen)	a *Tun* een vat
Wine wijn	to *Win* winnen

Leest *dæm*, *dunk*, *mæd*, *mæn*, *pyn*, &c.

Wanneer een woort in *e* eyndigt, moet *e* altoos daar achter gevoegt worden, maar niet uitgesproken worden; *e* somtijts de syll. verlangende, als in

Grace gratie / *face* aensicht / *lice* luysen / *race* een loop (baan) *price* de prijs.

Alsoo oock in *whence* waer van daen / *thence* daer van daen / *justice* rechtveerdigheyt / *malice* boosheyt / &c.

E werdt in't eynde van soodanige woorden als van 't *Griecksch* af-komstigh zijn, uytgesproken; gelijk in *e-pi-to-me* een kort begrijp/ofte in eygen Namen, als in *Jes-se*, *Phæ-be*, *Pe-ne-lo-pe*.

10 *E* in 't eynde van een Syllabe in 't midden van een woordt wordt niet gepronuncieert, wanneer de Syllabe waer toe die behoort, van sich self een compleet woort is, als in *safety* seekerheyt / *peaceable* vreedsaam / *times* tijden / &c. leest *seafty*, *peasable*, *tyms*; om dat *safe* seecker / *peace* vrede / *time* tijdt van sich selven woorden zijn.

11. *E* na *u* in 't eynde van een woort verlangt de Syllabe, en wordt niet apart uytgesprooken, maar gelijk een Diphthongus: als in dese woorden *true* waar / *rue* wijn-ruyt / *due* behoorlick / *ensue* volgen / *persue* vervolgen: die men pronuncieeren moet als *trew*, *rew*, &c.

12. Wanneer *e* na *g* volght in 't eynde van een woort, maackt het dat *g* als *dsh* uytgesproken wort; als in *language* taal / leest *languedsh*; voornamentlijck, als het op *dg* ofte *ng* volght; als *hedge* *hedsh* hegge / *knowledge* kennisse / *revenge* *revendsh* wraack / *fringe* *frindsh* franje / *strange* *strandsh* vreemt: ander is 't gelijck *g* in *Duyts*, als *long* lang: het onderscheyd blijckt in dit woort *swinge* *swindsh* geesselen / ende *swing* zwayen.

Aanm. II. Altemet komt een dobbelde Consonant

nant op 't eynde van een woort van eene Syllabe, deselve is niet overtolligh, maar veroorsaackt het verharden van de pronuntiatie, en onderscheyt tusschen andere woorden, als *an Inn* een herberg om te onderscheyden van *in* in / *add* bywoegen / *odd* oneffen / *all* al / *il* quaet / *wall* walle / *shall* sal; maar *sin* sonde en *son* een soon / moeten niet met *nn*, veel minder met *nne* geschreven worden.

Aanm. III. Veele Letteren die andere *overtolligh* noemen, zijn soo niet, maer zijn van groot belang, en moeten geschreven worden, alhoewel men die niet pronuncieert, *te weten*, in sulke woorden die afkomstigh zijn van 't *Latijn*, als in 't begin der woorden, *h* in *honour* eer / *heir* erfgenaam heeft weynigh geluyt: alsoo ook *host* een Waerdt ende een Krijghs-heyr. *b* In 't midden van de volgende woorden, *Doubt* twijfelen / *debt* schult / *debtor* schuldenaar / van 't *Latijnsch dubito* & *debeo*, leest *dout*, *det*, *dettor*, gelijck oock in *feign* veynsen / a *sign* een teecken / an *Ensign* een Vaandrager / *reign* regeeren / leest *fein*, *sijn*, *ensijn*, *rein*, om die reden wordt *e* in *George* Joris / en *o* in *people* volck / en *s* in *Isle* ofte *Island* Eylandt / uytgelaten: als mede *ue* in *League* een Verbondt / *plague* de pest / *rogue* schelm / *prologue* voor-reden / *Synagogue* Synagoge / *Hague* den Haagh / *Prague* Praag / leest *leag*, *plage* &c. als oock *tongue* de tongh / *tongues* tongen / leest *tung* en *tungs*; die werden alsoo geschreven om 't onderscheyt tusschen *tongs* tangen: gelijkerwijs *acquiesce* gerust zijn / moet *acqui-ess* gepronuncieert worden. *Catholique* Katolijck / *publique* publijck / *cinque* vijf / werden ge-

gepronuncieert en dickwils geschreven als *Catholick*, *publick*, *cink*, &c.

Moneth een maant van oouts met *e* geschreven, kan men nu met of sonder *e* schrijven, en wordt *month* uytgesproken.

B na *m* magh men pronuncieeren of uytlaten, zynde indifferent, als in *comb* kam / *dumb* stom/ *lamb* lam / *thumb* duym / *womb* baarmoeder.

Aanm. V. De pronunciatie van *eye* een oogh en *eyes* oogen is wat kluchtigh, want beyde de *ee* werden als uytgelaten, leest *ij*, en *ys*.

II. AFDEELINGE.

Regelen noopende 't over-een-komen en onderscheyt tusschen Engelsche *en* Duytsche *Woorden.*

Regel I. ALwaar de *Duytsche sch* gebruycken, hebben de *Engelsche* alleenlijck *sh*: gelijck in

beschaemt	*ashamed*
geschapen	*shaped*
schaduw	*shadow*
schaap	*sheep*
schel	*shel*
scheeren	*to shear* ofte *shave*
scherp	*sharp*
schijnen	*to shine*
schip	*ship*
schoe of schoen	*shoe*
schouder	*shoulder.*

Regel II.

Regel II. *F*, wordt gemeenlijck in plaats van V. Consonant gebruyckt: als in

Vader *Father*
vallen *to fall*
varen *to fare*
valsch *false*
varen *fern*
vast *fast*
veder *feather*
veen *fen*
velt *field*
verder *further*
versch *fresh*
vet *fat*
vijge *fig*
vinden *to find*
vinger *finger*
visch *fish*
vlamme *flame*
vlas *flax*
vleesch *flesh*
vloet *floud*
voet *foot*
vol *ful*
volck *folk*
voor *for*
voor *before*
vorck *forck*
vriendt *friend*
vrolick *frolick*
vuyl *foul*
vyer *fire*

Regel III. In plaats van *D* gebruycken d'*Engelsche* de twee letteren *TH*: als in

Dat *that*
de *the*
dacken *to thatch*
dancken *to thank*
dijn *thine*
ding *thing*
dencken *to think*
derde the *third*
dese *these*
dief *thief*
dan *than* ende *then*
daar *there*
dick *thick*
drie *three*
donder *thunder*
duym *thumb*
broeder *brother*
vader *father*
moeder *mother*
padt *path*

Regel 4. In veele woorden, daar de *Duytsche w* gebruycken, hebben de *Engelsche wh*; gelijck

waar *where*	wanneer *when*
wat *what*	welcke *which*
een werf a *wharf*	een wijle a *while*
een wiel a *wheel*	wit *white*
wey *whey*	

Regel 5. Woorden die in 't *Duytsch* eyndigen in schap eyndigen in 't *Engelsch* in *ship*:

Apostelschap	*Apostleship*
Heerschap	*Lordship*
Koninghschap	*Kingship*

Regel 6. De helpwoorden in lijck eyndigen in *ly*: als

klaarlijck	*Clearly*
swaarlijck	*heavily*
waarlijck	*truly*
verstandelijck	*understandingly*
Goddelijck	*Divinely.*

Regel 7. Veele *Duytsche* woorden die in 't *Duytsch* eyndigen met-heyt hebben in 't *Engelsch Ness*: als

goetheyt	*goodness*
gerechtigheyt	*Uprightness*
Godsaligheyt	*Godliness*
twijffelachtigheyt	*doubtfulness*
manierlickheyt	*mannerliness*
klaarheyt	*clearness.*

Regel 8.

Regel 8. Daer de *Duytsche* **loos** gebruycken in 't eynde van vele woorden, hebben de *Engelsche less*: gelijck

sorgeloos	*careless*
vaderloos	*fatherless*
godtloos	*godless*
schadeloos	*harmless*
moederloos	*motherless*
sinneloos	*senseless*

Regel 9. Waer de *Duytsche* woorden eyndigen in **el**/ keeren de *Engelsche* die om, en scarijven *le*: gelijck in

Appel	*Apple*
Apostel	*Apostle*
artijckel	*article*
Bijbel	*Bible*
bobbel	*bubble*
bundel	*bundle*
cabel	*cable*
capabel	*capable*
Carbonkel	*Carbuncle*
Kasteel	*Castle*
charitabel	*charitable*
cirkel	*circle*
Discipel	*Disciple*
luttel	*little*
mirakel	*miracle*
tytel	*title*
sickel	*sickle*
Tabernakel	*Tabernacle.*

Nota. Alhier moet aangemerckt werden, dat *le* in het eynde van een woort, en somtijds in

't midden, niet gepronuncieert wert als in andere Taalen, indien een andere Consonant voor de *l* gaet: maer moet dan liever gelijck *el* uytgesproken werden, als in *visible* sichtbaar / *able* machtigh / *nimble* snel / of licht / *troublesom* moeijelick / &c. Evenwel heeft die *le* ofte *el* soo volkomen geluydt niet als in het woort bel; maar 't geluydt van *e* werdt (by maniere van spreken) ingeswolgen; gelijck of het mogelick ware *bl*, *cl*, *dl*, *fl*, *gl*, *pl*, &c sonder *e* te pronuncieeren: als in dit woort *Earl* Graaf en in *Pearl* Peerl gebruyckelick is.

Regel 10. Te in 't *Duytsch* wanneer voor een werckwoort in de onbepaalde wijse staat, is in 't *Engelsch to*, welcke *to* men in 't *Engelsch* altoos ofte meestendeel voor de onbepaalde wijse der werck-woorden stelt: als

koopen	*to buy*
eeten	*to eat*
spreecken	*to speak*
betaalen	*to pay*, &c.

Maar wanneer te een teecken is van een vergelijckige Trap is het *too* in 't Engelsch: als

te veel	*too much*
te wijd	*too wide*
te groot	*too great*
te hoogh	*too high*.

Regel 11. Verscheyde *Engelsche* en *Duytsche* woorden zijn ofte al eens ofte seer gelijck, ofte in 't schrijven ofte pronuncieeren; gelijck uyt de volgende Exempelen blijckt.

Nota.

Nota. Door dien alle woorden ofte van een Syllabe zijn als *Man* Man / *right* recht / ofte van meer Syllaben als *manhood* mannelickheyt / *righteousness* rechtveerdigheyt: soo neemt *voor eerst* een rekenschap van d'over-een-komste der *Engelsche* woorden van *een Syllabe* met die van de *Duytsche* Taal, deselve ingevoert zijnde door de *Saxische* en eenige *Deenen*, dewelcke het Landt wel by de 600 jaren hebben bewoont.

Exempelen van soodanige woorden als van 't selfde geluydt zijn, alhoewel sommige daar van een weynigh in 't schrijven mochten komen te verschillen.

I. Woorden van een Syllabe.

een Aap an *Ape*
al *al*
een Arck an *Ark*
arm *arm*
een bal a *bal*
een balck a *balck*
bandt *band*
bedt *bed*
een Beer a *Bear*
Beest *Beast*
best *best*
een Bie a *Bee*
Bier *Beer*
bindt *bind*
blindt *blind*
by *by*
bloedt *blood*
een Boot a *Boat*
een Boeck a *Book*
een block a *block*
een Bock a *Buck*
een Bul a *Bull.*
kaf *chaff*
Calf *Calf*
kalm *calm*
kan *can*
een kap a *cap.*
caerdt *card*
(wol-*wool*-
caerdt / *card*)
koel *cool*
kat *cat*
klauw a *claw*
cool *coal*
koord *cord*
kooren *corn*
kost *cost*

koe *Cow*
krab a *Crab*
kramp a *cramp*
diep *deep*
Dier *Dear* ende a *deer*
fy *fie*
fijn *fine*
gal *gall*
gift *gift*
glas *glass*
Godt *God*
gom *gum*
gras *grass*
hadt *had*
hayr *hair*
half *half*
handt *hand*
hardt *hard*
harp *harp*
een Hart a *Hart*
haest *haste*
Hert *heart*
hiel *heel*
Hel *Hell*
help *help*
een Hen a *Hen*
hier *here*
een hoep a *hoop*
Hop (een kruyt) *Hop*
hoop *hope*
hoorn *horn*
hoe *how*
in *in*
incht *ink*

is *is*
ys *ice*
een kanne a *can*
Kerck *Kirk* ofte *Church*
een Klerck a *Clerck*
knie *knee*
korck *cork*
Lam *lamb*
lamp *lamp*
Landt *land*
laat *late*
light *light*
lijm *lime*
een lijn a *line*
lip *lip*
lot *lot*
lust *lust*
Man *Man*
een marck a *mark*
een Mast a *Mast*
een Maet a *match*
een Matte a *mat*
Meel *Meal*
een mijl a *mile*
mijn *mine*
een Mijn a *mine*
milt *mild*
een mist a *mist*
naackt *nak'd*
naam *name*
een nest a *net*
een net a *net*
nieuw *new*
noon *noon*

op *up*
een paar a *pair*
een Pan ofte Panne a *Pan*
een pap a *pap*
een parck a *park*
part *part*
een Peer a *Pear*
een Peerl a *Pearl*
een Penne a *Penn*
pest *pest* ofte *plague*
een Pijk a *Pike*
een Pijp a *Pipe*
pisse *pis*
een planck a *plank*
Plant *plant*
een Ploegh a *Plough*
een Pluym a *Plume* of *Feathers*
een Pomp a *Pump*
Post *post*
een pot a *pot*
een prijs a *price*
Prins *Prince*
een riet a *reed*
de rest *the rest*
een ribbe a *rib*
rijp *ripe*
rijs *rice*
een Roos a *Rose*
een sack a *sack*
salve *salve*
sandt *sand*
sap *sap*
een schaal a *schale*
School *School*
sitte *sit*
sit stil *sit-stil*
slijm *slime*
snot *snot*
een sock a *sock*
Son *Sun*
soo *so*
sool *sole*
de sool van de voet *the sole of the foot*
een soort a *sort*
een sop a *sop*
een Sot a *Sot*
een span a *span*
spin *spin*
een spit a *spit*
spijt *spite*
een staf a *staf*
stil *still*
een stoel a *stool*
storm *storm*
een stove a *stove*
stout *stout*
zweet *sweat*
zwel *swell*
zwim ofte zwem *swim*
een Swijn a *Swine*
een Tent a *Tent*
Throon *Throne*
tijdt *tide*
tol *tol*
een top a *top*

Turf

Turf *Turf*	Wildt *wild*
een verß *a verse*	Wijf *Wife*
warm *warm*	Wijdt *Wide*
was *was*	windt *wind*
een Webbe *a Web*	Wijn *Wine*
een weeck of weecke *a week*	Wijs *Wise*
wel *well*	Wol *Woll*
west *west*	een Wolf *a Wolf*
wieck (van een kaers) *week*	Worm of Wurm *Worm*
	Zee *Sea*
	een zijde *a side.*

2. Voorbeelden van woorden van een ofte meer Syllaben; welcke wel met malkander overeen komen; doch met een weynig meer verschil als de voorgaende:

Accord	*Accord*
een Adder	an *Adder*
advijs	*advice*
alreede	*already*
anckel of enckel	*ancle*
Ancker	*Ancker* ofte *Ancher*
Angelaar	*Angler*
appel	*apple*
Backer	*Baker*
ballast	*ballast*
Banier	*Banner*
Banket	*Banket* of *Banquet*
Barbier	*Barber*
Bastaert	*Bastard*
een beginning	a *beginning*
beter	*better*
Bever	*Bever*
Bibel	*Bible*

bin-

bindinge	*Binding*
bijtinge	*biting*
bitter	*bitter*
bloeſem	*bloſſom*
boeſem	*boſom*
Bolwerck	*Bulwark*
boren	to *bore*
Bottel	*Bottle*
breecken	to *Break*
brengen	to *bring*
een bobbel	a *bubble*
Braſelet	*Bracelet*
brouwen	to *brew*
Bruydt	*Bride*
Bruydegom	*Bridegroom*
een Bundel	a *bundle*
Butter of Boter	*Butter*
Chriſtus	*Chriſt*
Chriſtendom	*Chriſtendom*
Cijffer	*Cipher*
Cancker	*Canker*
Civet	*Civet*
kley	*clay*
een Kock	a *Cook*
Colijck	*Colick*
Capoen	*Capon*
coleur	*colour*
Couſijn	*Coſen*
Convoy	*Convoy*
Coper	*Copper*
Coſtuym	*Cuſtom*
Cryſtal	*Cryſtal*
Croon	*Crown*
Circkel	*Circle*

Kuſſens	*Cushions*
couragie	*courage*
Dag	*Day*
divers	*diverſe*
dobbel	*doubble*
doſijn	*dozen*
Drincker	*drinker*
droncken	*druncken*
drijven	*to Drive*
Dochter	*Daughter*
Duyvel	*Devil*
Eccho	*Eccho*
Engel	*Angel*
ernſtlijck	*earneſtly*
even	*even*
eeten	*to eat*
eynd	*end*
Figuur	*Figure*
Fonteyn	*Fountain*
Galdery	*Gallery*
een Gaper.	*a Gaper*
gevinge	*giving*
giſſinge	*gueſſing*
genoegh	*enough*
gelijck	*like*
geluck	*luck*
graveel	*gravel*
glorie	*glory*
handel	*handle*
haten	*to hate*
hamer	*hammer*
hadde	*had*
hanginge	*hanging*
honger	*hunger*

haa-

haasten	*to hasten*
Hoer	a *Whore*
Honig	*Honey*
Huys	*House*
Jesus	*Jesus*
Jaar	*Year*
Juweel	*Jewel*
een Kop	a *Cup*
Ketel	*Kettle*
klevinge	*cleaving*
kneuckel	*knuckle*
kome	*come*
kostelijck	*costly*
Lam	*Lame*
Lanteern	*Lantern*
een lat	a *lat* of *lath*
letter	*letter*
lusten	*to lust*
luttel	*little*
Latijn	*Latin*
Maker	*Maker*
manier	*manner*
machtigh	*mighty*
Marckt	*Market*
Meester	*Master*
Metaal	*Metal*
Munt	*Mint*
Musijck	*Musick*
Mostert	*Mustard*
Myrrhe	*Myrrhe*
Nabuur	*Neighbour*
Nacht	*night*
natuur	*nature*
nabel	*navel*

offeren	*to offer*
Oester	*Oister*
Oliven	*Olives*
opwaerts	*upwards*
open	*open*
oproer	*uproar*
order	*order*
Os	*Ox*
oven	*Oven*
over	*over*
een Pack	a *Pack*
Packhuys	*Packhouse*
Peper	*Pepper*
Persoon	*Person*
Pilaar	*Pillar*
padt	*path*
een Pille	a *Pil*
Ploegh	*Plough*
plaats	*place*
playster	*playster*
Poeder	*Pouder*
Plunderen	to *Plunder*
een Prenter	a *Printer*
Pocken	*Pocks*
een pondt	a *pound*
profyt	*profit*
Propheet	*Prophet*
Put	*Pit*
Pelgrim	*Pilgrom*
Pistool	*Pistol*
quyt	*quit*
Rosijn	*Rasin*
Ribbe	*Rib*
Rijder	a *Rider*

Reec-

Reeckening	*Reckoning*
Rivier	a *River*
een Rolle	a *roll*
Ront	*Round*
Rust	*Rest*
Sabbath	*Sabbath*
Sabel	*Sable*
Sadel	a *Saddle*
Saffraan	*Saffran* ofte *Saffron*
Satan	*Satan*
Satijn	*Satin*
Sausijs	*Sausage*
Saysoen	*Season*
Scepter	*Scepter*
Schaduwe	*Shadow*
Schaep	*Sheep*
Schelling	*Shilling*
Scherpen	*Sharpen*
Schip	*Ship*
Schouder	*Shoulder*
Schrifture	*Scripture*
Schuym	*Scum*
Secreet	*Secret*
Senuwe	*Sinew*
Seve ofte sifte	a *Sive*
Selden	*Seldom*
Serpent	*Serpent*
Serjant	*Sergeant* ende *Serjeant*
Siech	*Sick*
Signet	*Signet*
Sien	*See*
Sickel	*Sickle*
Silver	*Silver*
Simpel	*Simple*

Sin-

Singinge	*Singing*
Siroop	*Syrup*
Sittinge	*Sitting*
Smert	*Smart*
Smijten	*Smite*
Spreecken	*Speak*
Spreydt	*Spread*
Spongie	*Spunge*
Slaap	*Sleep*
Sober	*Sober*
Somer	*Summer*
Sonne	*Sun*
Soon	*Son*
Smit	*Smith*
Soorten	*Sorts*
Sprenkel	*Sprinkle*
Spellen	to *Spell*
Staal	*Steel*
Staan	*Stand*
Stap	*Step*
Steelen	*Steal*
Sterre	*Star*
Stinken	to *Stink*
Straat	*Street*
Stroo	*Straw*
Swaart	*Sword*
Tafel	*Table*
Tam	*Tame*
een Tapster	a *Tapster*
Teer	*Tar*
Tombe	*Tomb*
Tongé	*Tongue*
Treden	to *Tread*
Tribuyt	*Tribute*

Trompet	*Trumpet*
Vastinge	*Fasting*
Veerscn	*Verses*
Vlam	*Flame*
Vloer	*Floor*
Vol	*Full*
Volck	*Folk*
Vriesen	*Freese*
Wacht	*Watch* (wait)
Wafel	*Wafer*
Wagen	*Waggon*
Wapens	*Weapons*
Was	*Wax*
Wasschen	*Wash*
Weduwe	*Widow*
Welkom	*Welcom*
Wesp	*Wasp*
Wever	*Weaver*
Werckman	*Workman*
Winter	*Winter*
Wringing	*Wringing*
Wondt	*Wound*
Woort	*Word*
Ydel	*Idle*
Zeyl	*Sail.*

Nota 1. In de bovenstaande voorbeelden zijn C en *K* dickwils d'een voor d'ander gebruyckt.

Nota 2. Dese voorbeelden zijn soo veel na de naeukeurighste Regelen en gebruyck gestelt, als wel wesen kan, alhoewel men geen gewisse seeckerheyt hier in voorschrijven kan; om dat (gelijck in alle andere Landen) de lenghte van tijdt verandering maakt; en dat veele woorden voor een dingh gebruyckt worden; en daar zijn ver-

schey-

ſcheyde maniere van pronuntiatien in de verſcheyde Gedeeltens van *Engelandt*, gelijck in de *Nederlantſche Provintien*.

Nota. 3 Door dien men aangemerkt heeft dat de Inwoonderen van 't *Noorder* gedeelte van *Engelant* (alwaar de *Deenen* langſt gebleven zijn) als mede de *Scotten* naarder over-een-komen in de pronuntiatie van ſommige woorden met de *Duitſche* manier: als die in anderen geweſten van *Engelandt*: ſoo zijn hier eenigewoorden daar van neergeſtelt,

een Brugh	a *Bridge*
Mande	*Maund*
Kiſt	*Kiſt*
Gewoonte	*Woont*
Hoeſt	*Hooſt*
Deur	*Deur*
Wooninge	*Woning*
Elck een	*Elk een*
Gaan	*Ga*
Liggen	*Lig*
Leggen	*Leg*
Licht	*Licht*
Langh	*Lang*
Weet	*Weet*
Ken	*Ken*
Melck	*Melk*
Pick	*Pick*
Liever	*Liever*
Sneeuw	*Snaw*
Stal	*Stal*
Maagh	*Maugh*
Tangen	*Tangs* & *Tengs*

Coffer

Coffer	*Coffer*
Twee	*Twee*
Werk	*Wark*
Belangen	*Belang*
een Kundt	a *Runt*
Blijde	*Blithe*
Deck	*Deck*
Craagh	*Craigh* (oock de keel)
Fel	*Fel*
Wist	*Wist*
Haver	*Haver*
Bleeck	*Bleak*
Schotel	*Skuttle*
Blijven	*Blive*
Wzeecken	*Wreak*
Stijf	*Stife*
Sterck	*Stark*
Tappen	*Tap.*

En oock soodaanige Woorden, als by de Oude *Hollanders* met *L* geschreven waren, en nu sonder *L* gebruyckt worden, zijn alsoo oock by de *Noortse*, *Engelsche* en *Schotten*: als

Goudt	*Goud*
Coudt	*Coud*
Woude	*VVoudt*
Oudt	*Oud*
Sout	*Sout*
Soude	*Soud*
Schouder	*Shouder*
Houden	*Houd.*

Nota. Men soude veel meer Exempelen van gelijckigheyt van de *Duytsche* en *Engelsche* Woor-

den konnen by brengen, maar om dat de *Duyt-sche* haar Werck-woorden in de onbepaalde wijse noemen, en de Engelsche deselve in de Eerste Persoon van de Tegenwoordige Tijdt der Toonende Wijse noemen, daar door wat meer verschil schijnt te zijn: als Arresteeren / in 't Engelsch *Arrest*, schijnt soo veel gelijckigheyt niet te hebben, hoewel dat het een en 't selfde woort is: alsoo in tempteeren *tempt*, en een meenighte diergelijcke woorden.

4. Het sal oock veel by brengen tot nut van de Leerling, wanneer hy bevint dat daar veel woorden haast deselve zijn door 't omkeeren van *e* in *o* en (*vice versâ*) van *o* in *e*, gelijck in dese en meer andere woorden te sien is:

Aleen	*Alone*
Alleenlijck	*Onely*
een Boon	a *Bean*
het Bloeden	*Bleeding*
een Been	a *Bone*
Broodt	*Bread*
Brouwer	a *Brewer*
Broeden	to *Breed*
Breedt	*Broad*
Doof	*Deaf*
Droom	*Dream*
Een	*One*
Eens	*Once*
Eedt	*Oath*
Geest	*Ghost*
Groot	*Great*
Groen	*Green*
Groetinge	*Groeting*

een Hoop

een Hoop	a *Heap*
Hoor	*Htar*
Heet	*Hot*
Loot	*Lead*
Meer	*More*
Meest	*Most*
Noot	*Need*
Niet	*Not*
Oor	*Ear*
Oost	*East*
Roodt	*Red*
Zoom	*Seam*
Soeck	*Seek*
Seep	*Sope*
Seer	*Sore*
Spoet	*Speed*
een Steen	a *Stone*
Wee	*Wo*
de Werelt	the *World*.

5. Exempelen van soodanige woorden, als beyde de *Natien* verkregen hebben van 't *Latijn* ofte *Frans*, alleenlijck verschillende in 't verplaatsen van de Toon, en dat de *Engelsche* de woorden in 't eynde soo niet af-korten gelijck de *Duytsche*, maar breedt uytspreecken, gelijck de *Fransse* als voor Pronunciatie seggen zy *Pronunciation*, &c.

Absent	*Absent*
Abuys	*Abuse*
Accent	*Accent*
Acces	*Access*
Accident	*Accident*
Acte	*Act*

Actie	*Action*
Admiraal	*Admiral*
Advocaat	*Advocate*
Adieu	*Adieu*
Affaires	*Affaires*
Anatomie	*Anatomie*
Antichrist	*Antichrist*
Appetijt	*Appetite*
Approchien	*Approches*
Aerts-Bisschop	*Arch-Bishop*
Argument	*Argument*
Artillerye	*Artillery*
Autheur	*Author*
Beneficie	*Bénefice*
Cabinet	*Cábinet*
Catholijck	*Càtholick*
Civiel	*Civil*
Cardinaal	*Cardinal*
Ceremonie	*Céremonie*
Cordiaal	*Córdial*
Consent	*Consent*
Comedie	*Cómedie*
Doctoor	*Dóctor*
Financie ofte In-komst	*Financie*
Exact	*Exact*
Excelentie	*Excellency*
Generaal	*Géneral*
Interest	*Interest*
Liberaal	*Liberal*
Magistraat	*Mágistrate*
Medicijn	*Medicin*
Memorie	*Mêmorie*
Merite	*Mérit*

Muſijck	*Muſick*
Officie	*Office*
Opinie	*Opinion*
Ordinantie	*Ordinance*
Paſtoor	*Páſtor*
Perfect	*Pérfect*
Politie	*Pólicie*
Principaal	*Principal*
Profeſſie	*Profeſſion*
Reputatie	*Reputation*
Studieus	*Stúdious*
Superſtitie	*Superſtition.*
Viſioen	*Viſion*

Veel diergelijcke meer ſullen mogelijck hier na in een ander Werck apart getoont werden.

Volgen hier de Namen der *Getallen*, en *Dagen* des *VVeecks* en der *Maanden*; malkanderen oock zeergelijck zijnde.

De getallen zijn

Een	*One*
Twee	*Two*
Dry	*Three*
Vier	*Four*
Vijf	*Five*
Ses	*Six*
Seven	*Seaven* ofte *Seven*
Acht	*Eight*
Negen	*Nine*
Tien	*Ten*
Elf	*Eleven*
Twaelf	*Twelv*
Dertien	*Thirteen*

Veertien	*Fourteen*
Vijftien	*Fifteen*
Sestien	*Sixteen*
Seventien	*Seventeen*
Achtien	*Eighteen*
Negentien	*Nineteen*
Twintigh	*Twenty*
Een en twintigh	*One and twenty*
Twee en twintigh	*Two and twenty*
Dertigh	*Thirty*
Veertigh	*Fourty*
Vijftigh	*Fifty*
Sestigh	*Sixty*
Seventigh	*Seventy*
Tachentigh	*Eighty*
Negentigh	Ninety
een Hondert	a *Hundred*
een Duysent	a *Thousand*
een Milioen	a *Million.*

De Figuuren der Getallen van 1 tot 100000 zijn de selfde met de *Duytsche* , ende alsoo zijn oock desselfs Afbeeldingen door de Letteren al eens als I voor een / V voor vijf / X voor tien / L voor vijftigh / C voor hondert / D voor vijf-hondert / M voor duysent.

den Eerste	the *First*
Twe-en	*Twain*
de Tweede	the *Second*
de Derde	the *Third*
de Vierde	the *Fourth*
de Vijfde	the *Fifth*
de Seste	the *Sixth*

de Se-

de Sevende	the *Seventh*
de Achtste	the *Eighth*
de Negenste	the *Ninth*
de Tiende	the *tenth*
de Elfste ofte elfde	the *Eleventh*
de Twaalfste	the *twelfth*
de Dertienste	the *Thirteenth*
de Veertienste	the *Fourteenth*
de Vyftienste	the *Fifteenth*
de Sestienste	the *Sixteenth*
de Seventienste	the *Seventeenth*
de Achtienste	the *Eighteenth*
de Negentienste	the *Ninteenth*
de Twintighste	the *Twentieth*
de Hondertste	the *Hundredth*
de Duysenste	the *Thousandth*
Eens ofte eenmaal	*Once*
Tweemaal	*Twice*
Driemaal	*Thrice* ofte *Three times*
Viermaal	*Four times.*

Volgen *Hulpwoordon* van *Order*	*Here follow* Adverbs *of* Order.
ten Eersten	*Firstly*
ten Tweeden	*Secondly*
ten Derden	*Thirdly*
ten Vierden	*Fourthly.*
ten Laatsten	*Lastly* ofte *Finally.*

Woorden der *Getallen* die in 't *Duytsch* eyndigen in voudigh / eyndigen in 't *Engelsch* in *fold*: als dobbel ofte tweevoudigh *double* ofte *twofold.*

Drievoudigh	*Threefold* ofte *Triple*
Viervoudigh	*Fourfold*

Tienvoudigh	*Tenfeld*
Hondertvoudigh	*Hundred-fold*
Duysentvoudigh	*Thousandfold*
Menighvoudigh	*Manifold*

Van de Dagen des Weecks, *Of the Days of the Week*

Alhoewel Eenige die noemen en reeckenen de eerste, tweede / derde &c. the *first*, *second*, *third* &c. nochtans worden de Heydensche Namen gemeenlijck behouden: als

Sondagh	*Sunday*
Maandag	*Moonday*]
Dinghsdagh	*Tuesday*
Woensdag	*VVeddensday*
Donderdagh	*Thorsday*
Vrydag	*Fryday*
Saterdagh	*Saturday*

volgen de Namen der Maanden / *The Names of the* Moneths *follow*.

Januarius	*January*
Februarius	*February*
Martius	*March*
Aprilis	*April*
Mayus	*May*
Junius	*Iune*
Julius	*Iuly*
Augustus	*August*
September	*September*
October	*October*
November	*November.*
December	*December.*

DAPIT-

CAPITTEL IV.

Van de gelijckheyt en ongelijckheyt van Engelsche *Woorden.*

DIt kan geroont werden in veelderley manieren, *te weten*:

I. Daar zijn veel Woorden die bykans een en 't selfde geluydt hebben, maar verschillen in 't schrijven en zin: als

Accompt } Reeckeningh } Reeckeningh
Account } } Achtinge
Ail Schortingh ofte gebreck
Ale een soort van Bier

Air Lucht
Are Zijn
an *Heir* een Erfgenaam.

All Al
Awl een Elsen.

Altar Autaar
Alter Veranderen.

Ascent Opvaert ofte Opklimminge
Assent Toestemminge.

Ball Bal
Bawl Schreeuwen.

Be Zijn (in de onbepaalde tijdt)
Bee een Bie

Bear een Beer ofte Berz
Beer Bier
Bier ofte *Beer* een Doodt-bare ofte Bare

Byw Buygen
Bow een Booge
Bough een tack van een Boom.

Buy Koopen
By By

Choler Gramschap
Coller een Kraagh / een Halfter of Halsbant.

Decent Betamelick
Descent Nederdalinge.

Desart Woestijne
Desert een Verdienste ofte merite.

Dew Dauw
Due Schuldigh / Behoorlick / Debit.

Die Sterben
Dye Verwen.

Nota. Dat *Die* Sterben in het Woort *Dying* Stervende moet oock met *y* geschreven worden, om de volgende *i* in het Deelwoort van de Tegenwoordige tijdt.
Done Gedaan
Dun Doncker van coleur

Ear Ooꝛ
Ere Eer ofte Vꝛoeger.

Fair Schoon
Fare Spijse of kost

---

a *Floor* een Vloer
Flour of *meal* Bloeme van meel
a *Flower* een Bloem der kruyden.

Fool een Geck
Foul Vuyl
a *Fowl* een Vogel

Friese Gefriseerde Laken
Freez Vꝛiesen.

Gilt Verguldt
Guilt Schult / foat.

Hair Hayꝛ
a *Hare* een Haas

---

a *Hart* een Herte
Heart het Hert

Hear Hooꝛ
Here Here.

Hoar Grijs / verschimmelt ende de rijp
Whore een Hoere.

---

an *Hole* een Gat
VVhole Geheel.

Hollo Luyde roepen
Hollow Hol.

Hour een Uur
Our Onse

In In
Inn een Herbergh.

Insight Insicht ofte kennisse
Incite Verwecken.

I Ick
Eye Oogh.

---

a *Kan* een *Kan*
Can Kan ofte mogen.

Least Kleynst
Lest Op dat niet (een woort van hoede.)

Lose Verliesen
Loose Los.

Meat Spijse
to *Mete* Meten
Meet Bequaam
to *Meet* Ontmoeten.

Naught Quaat
Nought Niets

Nay Neen
N*eigh* Neyen als een Paart.

---

an *Oar* een Riem
Ore Ongesuyvert Gout ofte Silver.
O're Over.

Of van
Off Af.

One Een
Own Eygen.

O ende *Oh* O / Och
Ow Schuldig zijn.

---

a *Pair* een Paar
to *Pare* Besnijden / schillen.

---

a *Parson* een soort van Predikanten
a *Person* een Persoon.

Pence Penningen
Pens Pennen.

Poor Arm
to *Pour* Gieten
Power Macht.

---

to *Rain* Regeren
to *Reign* Regenen

---

to *Raise* Opwecken
Rais Sonnestralen.

Receit Ontfang of Quitancie
Receipt Recept van Medicijn.

Right

Right Recht
a *Rite* een Gebruyck ofte Costuym.

---

a *Ring* een Ring
to *Ring* Luyen.

Sale een Verkoop
a *Sail* een Seyl.

Saw Sagh
to *Saw* Zaagen.

So Soo
Sow Zayen
a *Sow* een Sogh / een Vercken
to *Sow* ofte *sew* Zaeyen.

à *Sole* een Sole van een Voet ofte Schoen / oock de Visch Tong genoemt
Soul Ziel.

Some Sommige / Eenige
a *Summ* een Somma.

Son Soon
the *Sun* Zonne.

Streight ofte *strait* Recht / oprecht
Straight ofte *strait* Engē / nauw / benauwt.

Sound Gesont
to *Swound* Swijmen ofte in swijm vallen.

Tail een Steert.
Tale een Vertelling.

To

To Tot / aan / te / na
Toe Teen
Too Te / oock
Two Twee
Tow Touw / Werck van Vlas.

Their Haarer
There Daar.

Through Door
Throw Gooijen / werpen / smijten.

Tongues Tongen en Taalen
Tongs Tangen.

---

a *Vail* een Sluyer
Vale een Dal.

Vain Ydel en vergeefs
a *Vain* een Ader / Bloed-Ader.

---

to *Use* Gebruycken
Ews Oyen / jonge Lammeren.

---

to *Wait* Wachten
a *Weight* een Gewicht.

Way Wegh
to *Weigh* Wegen
Waste Verquisten
Wast de middel van 't lijf.

VVear Dragen / en verslijten
VVere (we) Waren (wy)

VVo Wee
to *VVoo* Vryen.

---

to *Wrap* Vouwen ofte winden
to *Rap* Sachjens slaen.

---

a *Wright* een Timmerman
Write Schrijven.

Wrought Gewerckt
Wrote Schreef.

Nota. 1. Dat de Woorden *Accompt* en *Recept* moeten als *Account* en *Receit* uytgesprooken werden.

Nota. 2. Veel van de bovengemelde Woorden komen slechts in de klanck over een naar het gemeene gebruyck ; maar de meeste na de rechte aart van spellinge.

2. Sommige Woorden over-een-komende in schrijven en Pronunciatie hebben nochtans tweederley beduydiuge : als

Bad Quaat
he *Bad* Hy heeft bevolen

Bare Bloot
he *Bare* hy Droegh.

Bark de Bast van een Boom
to *Bark* Blaffen of bassen als een hont.

Bear een Beyr ofte Beer
Bear Dragen en verdragen
Bear a child Swanger zijn ofte Baren
Bear sway het opperste gesagh voeren.

---

a *Course* een Loop
Cours Grof.

---

a *Crap* een Krabbe-visch
a *Crab* een suure Appel

Crack Beroemen
Crack Krahen.

Désert Verdienst
to *Desért* Verlaten

Ear Oor
Ear Kooren-ayr.

---

to *Fare* Varen
Fare Welstant
Fare Spijse.

---

to *Handle* Handelen
to *Handle* Voelen
an *Handle* een Handt-vat.

Host een Weerdt ofte Hospes
Host een Krijghs-heyr.

---

oint een Lidt
Ioint Gasamentlijck.

Last

Last de Leste ofte laaste
to *Last* Duuren
a *Last* een Schoenmakers Leest
a *Last* een Last ofte Pack.

Let Toe-laten
Let Beletten ofte verhinderen.

---

a *Lie* Loog
to *Lie* Liegen
to *Lie* Liggen
a *Lie* een Leugen.

Maar men schrijft *Lying* Liegende / ende *Lying* Leggende.

Light Licht
Light Licht van gewicht
Light ras / snel / licht
Light Lichtvaerdigh.

Mine Mijn
a *Mine* een Mijn.

Mint Munte (het kruydt)
the *Mint* de Munt.

Pike een Spiesse ofte Piecк
Pike een Snoeck-visch.

Sack Seck-(wijn)
Sack een Sack
to *Sack* (a citie) te Plonderen) een Stadt)

Sole

Sole Alleen
Sole Sool van een Voet of schoen
Sole Tonge of Schol (een Visch)

---

to *Stand* Staan
a *Stand* een Vat met Bier.

Tender Teder
to *Tender* Aanbieden.

Week het Lemmet van een Keersse
Week een Week

Well Wel
Well een Put.

En hier uyt is't te mercken , dat een en 't selve woort heeft veel en verscheyde beduydinge.

3. Oock zijnder veel en verscheyde woorden die een en 't selfde dingh beduyden : als

Bad
Ill } Quaet
Naught

Behold
Lo } Siet
See

---

to *Last*
Continue } Continueeren
Endure
Abide

Account

Acount / *Reckoning* } Reeckeningh.

Awl / *Elſing* } Elſen.

Carpenter / *VVright* } Timmerman.

Favour / *Friendship* / *Kindneſs* } Vriendtſchap.

En veel meer.

Het woort *Uſe*, alhoewel altoos ſoo geſchreven, is ſomtijts wat harder gepronuncieert, als *Uus*; en als dan beduyt het 't gebruyck en Coſtuym; anders is't ſachter uytgeſproocken als of het *Yuwz* ware en ſoo *to Uſe* is te gebruycken.

Eyndelijck, *Noteert*. Dat vermits *be* zijn / niet wert met een dobbelde *e* (die altoos als i of ie in 't *Duyts* luydt) geſchreven om te verſcheelen van *Bee* een Bie; als oock *the* de in gelijcke manier, om tuſſchen *thee* u of ghy onderſcheyt te maken. daarom iſſet ook in gewoonte geworden alle die andere kleyne voornoemelicke woorden ſoo kort te ſchrijven, *he* hy / *me* my / *she* ſy / *we* wy / *ye* ghy; maar die worden meeſt geleſen als *bi*, *mi*, *shi*, *wi*, *yi* in 't *Duyts* gepronuncieert zijn.

CAPIT-

CAPITTEL V.

*Van d'*ACCENTEN *ofte toonen der Woordeu.*

MEn kan 't geluydt der woorden niet krachtigh genoeg uytdrucken ofte afbeelden, dan alleen door 't opstellen van dusdanige [ ] kenteecken (ofte *acute Accent* by de *Griecken* genoemt) aanwijsen welke Syllabe hardt uytgesproken moet werden: waar toe de volgende Regulen in plaats van *Prosodia* konnen dienen

Nota. De Syllaben in do volgende Voorbeelden die dit [ ] merck boven haar hebben, moeten heel langh en hard uytgesproocken werden.

Aanm. I. In 't *Engelsch* zijnder by kans ontallijcke veel woorden van eeen Syllabe, waar in de leere van Toouen geen plaats heeft.

Aanm. 2. Wanneeer een Syllabe in een twee of drie-leedigh woort een Diphtongus maackt, doet dat die Syllabe daar de Diphtongus in is, hardst uytgesproocken worden, als *Heáven* Hemel / *heávenly* Hemelsch / *redéem* uyt-koopen ofte verlossen / *reliév* te hulpe komen / &c.

Aanm. 3. Wanneer een Vocaal voor twee Mede-klinckers komt, soo is de Syllabe langh als *former* de voorgaande / a *Létter* een Letter.

Aanm. 4. De Syllaben *ship*, *dom*, *less*, *ness*, *ly* en *tie* wanneer in 't eynde der woorden staan, werden noyt lang gepronuncieert; gelijck in *Mástership* Meesterschap / *Cáreless* sorgeloos / *Eárldom* Graafschap / *Gódliness* Godtsaligheyt / *Wórthily* Waardighlijck / *Púritie* Suyverheydt.

Ge-

Gelijck oock alle de vreemde woorden die eyndigen in *ion* ofte *ous* als *satisfation* voldoeninge / *dángerous* gevaarlijck / *advantágious* profijtelijck &c.

Dese Syllabe *ble*, *cle*, *gle*. *ple* zijn oock altoos kort. Gelijck in *táble* tafel / *próbable* waarschijnelijck / *spéctacle* een brille / *wrangle* krackeelen / *Témple* Tempel / *Exámple* voorbeelt &c.

Aanm 5. Woorden van twee Syllaben hebben 't Accent (ofte Toon) in de d'eerste Syllabe als *Fáther* Vader / *wáter* water.

Maar Woorden van meer Syllaben voeren 't Accent in de laatste Syllabe op twee na *liberty* vryheyt / *deliberátion* overweginge &c.

Aanm. 5. Dese ledekens, *A*. *ab*, *ad*, *becom*, *de*, *dis*, *en*, *for*, *fore*, *in*, *mis*, *per*, *pro*, *re*, *sub*, *sur*, *sus*, *over*, *un*, *up*, *under*, *with* in t'samenvoeginge voor aan een woort gestel, zijnde, maken dat de volgende Syllabe hardt. en langh uytgesproocken wordt, gelijck in

Abáte	Verminderen
Abóminable	Verfoeyelijck
Adhére	Aankleven
Belíe	Beliegen
Consíst	Bestaan
Depénd	Aanhangen
Dispérs	Verstroyen
Enúre	Volharden
Forbíd	Verbieden
Forewárn	Verwittigen
Inclúde	Insluyten
Mispénd	Qualijk besteden
Perfórm	Volbrengen
Propóse	Voorstellen

Recánt	Her-roepen
Subſcribe	Onderteeckenen
Survive	Overleven
Suspénd	Ophouden
Overtáke	Achterhalen
Untaught	Ongeleert
Underſtand	Verſtaan
Uphóld	Onderſteunen
Withold	Onthouden.

Aanm. 7. Woorden die de *Engelſche* met andere Taalen gemeen zijn, hebben 't Accent in d'eerſte Syllabe: als in

Cónſequent	Gevolgh
Cónſort	Vergeſelſchappen
Cóntrary	Contrarie
Éxcellent	Excellent
Fámily	Huysghoudinge
Híſtory	Hiſtorie
Múſick	Muſijck
Pérfect	Perfect
Pérſon	Perſoon
Próphet	Propheet. &c.

Aanm. 8. d'Accent ofte Toon onderſcheyt de Naam-woorden van de Werck-woorden; als volght

Naam-woorden.

a *Cónvert*	een die bekeert is
an *óverthrow*	een Nederlaagh
Tórment	Pijne
a *Préſent*	een Geſchenck.

Con-

Werck-woorden.

to *Convért*	Bekeeren
to *Overthrów*	Overwinnen
to *Tormént*	Pijnigen
to *Present*	Vereeren.

Nota. Maar in *Gedichten* werden dese Regulen altemet gecontrarieert, door een vryheyt die de Poëten sich toematigen.

Nu dese weynige Voorbeelden konnen dienen om eenigh licht in de kennisse der *Engelsche* Taale te geven: tot dat de Harmonie ofte gelijkheyt van alle Taalen klaaader en openbaarder werdt door de kennisse des *Algemeyne Characters*.

Ende hier mede koomen wy tot het EYNDE van het eerste deel van de

GRAMMATICA.

HET

HET TWEEDE DEEL

Van de Gramatica.

Van d'ETYMOLOGY, OFTE Oorſpronck der Woorden.

ETYMOLOGY *wijſt d'afkomſte, als mede het onderſcheyt der woorden, ende begrypt alle de Deelen des ſpraacks.*

Eerſte CAPITTEL.

Van de Af-komſte der Engelſche *Woorden.*

HIer magh men veele moeyte ſparen, die men gemeenelijck beſteet in 't onderſoecksn van d'oorſpronck der woorden in andere Taalen, als in 't *Hebreeuws*, *Griecks*, &c. Noch oock kan het den Leerling veel nuts toebrengen, om daar lang over te blijven: maar hy kan dit volgende weynighje aanmercken.

Raakende de particuliere af-komſt van Naamwoorden, werckwoorden, deel-woorden, en hulp-woorden ſal in 't verhandelen van haare particuliere Hooft-ſtucken geſproocken worden.

Van woorden in 't generaal valt dit volgende te ſeggen;

1. Dat

1. Dat de woorden van eene Syllabe werden meest *Teutonische* woorden, en soo even eens met de *Hoogduytsche* Taal, die, sonder twijffel, ouder is als de *Latijnsche*, en sommige van die uyt de *Griekksche* getrocken: als van ἔρα *era* de aardt komt, *earth*, van δαμάω *damao* temmen ofte tam te maken *tame*, van ἀξίνη *axine* een are ofte bijl an *ax*, van μήνη *mene* de maan the *moon*, van πάτος *patos* een padt a *path* &c.

2. Dat de meeste *Engelsche* woorden van meer Syllaben als een, die niet uyt een Syllabe geformeert zijn, zijn van de *Latijnsche* af-komstigh; veel waar van de *Franse* van de *Latijnse* geleent hebben, en d'*Engelse* van haar (daar onder oock eenige woorden van een Syllabe) als uyt het *Latijn* komen dese:

Audácious	Stout
Clémency	Goedertierentheyt
Face	Aangesicht
Fate	Noot-lot
Glory	Glorie
Grace	Genade
Hónour	Eer
Image	Beeldt
Infants	Kinderkens
Ingénious	Vernuftigh
Liberal	Mildt
Májesty	Majesteyt
Múltitude	Meenighte
Náture	Natuur
Ornament	Vercieringe
Prúdent	Wijs ofte weten de
Póssibe	Mogelick
Vice	Ondeugentheyt.

Ende

Ende bykans een ontelbaar getal diergelijck.

De oorſpronckelijcke woorden in het *Latijn* zijnde *Facies*, *Clementia*, *Multitudo*, *Natura*, *Ornamentum*, *Vitium* &c.

Nota. Hier ſtaat te mercken, dat voor de meeſte part de de woorden die aldus uyt het *Latijn* ſpruyten, worden in 't eynde wat verkort, als *Ornamentum* an *Ornament* een Cieraat/ *Facies* the *Face* 't Aangeſichte/ *ſeverus*, *ſevere* ſtreng &c. behalven de Naam-woorden die eyndigen in *io*, tot dewelcke, volgens de *Franſe* manier, *n* achter by gevoegt wort: als *Religio Religion* Godtsdienſt/ *Oratio Oration* een Reeden/ *Creatio Creation* Scheppinge &c.

Wanneer daar een grooter en meerder onderſcheyt is, ſoo werden wel woorden van de *Franſe* geformeert na dat de *Franſe* die van de *Latijnſe* genomen hebben: als uyt de *Franſe*, *bonté*, *lion*; *almoſner*, *temps*, *aigre*, *eſtrange*, *fountaine*, komen deſe *Engelſe* woorden *bounty* mildadigheyt/ *Lion*, Leeuw/ *Almoner* Almoeſenier/ *tenſe* tijdt/ *eager* ſuur en heftigh/ *ſtrange* vreemt/ *fountain* fonteyn.

3. Daar zijn oock ſommige andere woorden die ſuyver *Frans* zijn, en niet uyt het *Latijn* geſproten, die men in d'*Engelſche* Taal gebruyckt, gelijck *Garden* een Tuyn / *garter* een kouſſebandt/ *buckler* een ſchilt / *to advance* voortſetten/ to *plead* pleyten &c. komende van de *Franſe* woorden *jardin*, *jartier*, *bouclier*. *avancer*, *plaider* &c.

4. Veele *Engelſche* woorden afkomſtigh uyt het *Latijn*; hebben haar grootſte verſchil hier in dat ſy met de *Franſe* de Letteren *b* & *d* in 't midden

van de woorden invoegen : gelijck van *Camera*, *cinis*, *humilis*, *simulo*, *similis*, *tener*, *tremulus* geformeert wierden dese woorden

Chambre ofte *Chamber*	een Kamer
Cindre ofte *Cinder*	Doode-kool (Assche)
Humble	Ootmoedigh
Dissemble	Veynsen
Resemble	Gelijck zijn
Tender	Teeder
Tremble	Beven.

Gelijck de *Franse* die schrijven *Chambre*, *cenre* *humble*, *tendre*, &c.

Nota. Sommige *Engelshe* woorden die van de *Franse* komen, werden na die manier geschreven, als

Sepulchre	een Graf
Rescontre	een Rencontre bjegening)
Ancre	een Ancker.

En veel meer.

Maar worden altoos uytgesprooken ale of se eyndigheden in *er* als *sepulcher*, *resconter*, *Ancher*, &c.

5. Woorden af-komstigh of t'samen gevoegt van anderen zijn te considereeren, of by de t'samen-voeginge van twee woorden, of by de voorstellinge van sommige Ledetjens : door beyde welke manieren die te onderscheyden zijn van haar voorige Beduydingen.

1. Exempelen van twee Woorden van verscheyde bedydingen te samen gevoeght:

All-

All mighty	Almachtigh
Clear-ſighted	Claarſichtigh
Hous-holder	Huyshou
Omnipotent	Almoogende
Rain-water	Regenwater
Unicorn	Eenhoorn
Water-mill	Water-moolen &c.

2. De Ledetjes die men gemeenlijck voor een woort voeght, zijn deſe, *dis*, *mis*, *in*, *enter*, *em*, *un*, *di* ende *de*: welcke meeſt oorſproncke-lijck *Latijn* of *Frans* zijn, gevende de woorden daar die aangevoegt zijn een heel verſcheyde beduydinge: als

Un, in 't *Duyts* on / beduydt altoos een weygeringe ofte ontkenninge, en beteeckent ſoo veel als niet: als *unwiſe* niet wijs ofte onwijs / *unprofitable* onprofijtelijck / *unhealthfull* ongeſont / en veel meer.

In wert oock voor de meeſte part gelijck *un* gebruyckt; maar niet anders als in woorden dewelcke haar oorſpronck nemen uyt *Latijn*: als

Impatient Ongeduldigh / *impoſſible* onmooglijck: alwaar *im* & *in* onderſcheydentlijck in de ſamen gevoeghde woorden gebruyckt worden.

Maar in ſommige woorden heeft *In* deſſelfs eygen en ware beteeckeningh: gelijck hier in *intelligence* kondſchap / *indeed* in der daad / *inrich* ofte *enrich* verrijcken: En het ware wenſchelijck dat alle woorden waar *In* voorgeſtelt wort, en de ware beteeckeningh deſſelfs niet verlaat, dat men aldaar in plaats van *In*, *En* ſoude ſchrijven, als voor *indure*, *endure*, duren en volharden / voor *ingender*, *engender* genereeren / voor *in*

grave, *engrave* insnijden / voor *implant*, *emplant* inplanten: op dat de onwetende Leser niet verabuseert magh worden, door dien *In* altemets *In* beduydt, en altemets niet wanneer 't by woorden gevoeght wordt.

Dis en *mis* beduyden een ontkenninge soo wel als *en* ofte *un*, en noch meer, want *dis* geeft het woort daar 't voor gevoeght wordt een recht contrarie meeninge; als *honour* eer / *dishonour* oneer / *like* gelijck / *dislike* ongelijck / (ofte in 't minste niet gelijck) *grace* genade / *disgrace* ongenade / *honest* eerlijck / *dishonest* oneerlijck &c.

En *mis* is daat en boven een teecken van dwalinge, als *take* nemen / vatten / *mistake* een misslagh hebben / *deed* een daadt / *misdeed* een misdaadt / *chance* geval / *mischance*, *mishap*, *misfortune* ongeval.

De, *di* en *inter* hebben de selfde significatie als in 't *Latijn*, gelijck oock *dis* in sommige weynige woorden: als *detain* onthouden / *divide* verdeelen / *interdict* verbieden / *intervene* tusschen komen / *distinguish* onderscheyden.

II. AFDEELINGE.

Van het Onderscheyt (Difference) *der VVoorden*, *ofte Deelen des Spraaks*.

Daar zijn in 't *Engels* gelijck in 't *Latijn Acht Deelen des Spraaks* ofte verscheydentheden van woorden: die men aldus noemt,

Noun	Naam-woort
Pronoun	Voornaam
Verb	Werck-woort

Par-

Participle	Deel-woort
Adverb	Hulp-woort
Conjunction	t'Samenvoeginge
Præposition	Voorsettinge
Interjection	Tusschenwerpinge.

Nota. De *Engelsche* hebben, behalven dese *Acht Deelen der Spraack*, oock Ledetjens ofte stucken der woorden, (die sy *Particles* noemen) en gebruycken deselve tot onderscheydinge der gevallen van *Naam-Woorden* en der *Trappen van vergelijckinge* en der *Wijsen* en *Tijden van Werck-woorden* : gelijck onder hare particuliere Hooft stucken getoont sal worden.

III. CAPITTEL.

Van Naam-woorden.

N*Aam-Woorden*, in 't *Engels*, *Nouns*, zijn woorden waar door alle Persoonen en saaken genoemt worden, en daar door hare Hoedanigheden te kennen gegeven en onderscheyden worden: als a *Tree* een boom / *fair* schoon.

Nota. Raackende de *Naam-Woorden*, als mede andere *Deelen der Spraak* valt-er weynigh te aanmercken ; derhalven kan men de *Engelsche* Taal in soo veel te korter tijdt, en met meerder gemak leeren : om dat in de buyginge haarer Woorden de uytgangen derselve minder veranderingen hebben als de Andere *Europische* Taalen : want in de *Selfstandige Naam-VVoorden* zijn'er maar twee veranderingen, *te weten*, Een in 't *Enckel*

en

en een in 't *Meerder Getal*, daar in 't *Latijn* en 't *Griecks* wel over de 50 zijn: de *Byvoeghlijcke Naam-Woorden* hebben geen Buyginge, en derhalven oock maar een uytgangh, daar de *Latijnse* en *Griecksche* wel omtrent de 30 hebben: alle de *Buygingen* der *Engelsche Werck-Woorden* kan men uytdrukken met 3 of 4 terminatien ofte uytgangen, soo wel als der *Latijnsche* met omtrent 60 en de *Griecksche* met omtrent soo veel *Duysenden*: noch oock en werden de *Engelsche Self standige Naam-Woorden* onderscheyden door *Geslachten* en *Gevallen*, noch oock en worden *Byvoeglijcke Naam-Woorden* of daar door ofte door *Getallen* verandert. Derhalven kan men veel tijt sparen in dit Gedeelte van de *Grammatica*, die men anders in andere *Taalen* soude moeten besteden.

I. AFDEELINGE.

Van de Onderscheydinge en Natuur der Naam-Woorden.

ALle *Naam-Woorden* zijn of *Selfstandige* of *Byvoeghelicke*:

Selfstandige zijn Naam-woorden die van sich selven konnen bestaan, en werden derhalven selfstandige genoemt, in 't *Engels*, *Nouns Substantivs*, de genoemde saack volkomentlijck beduydende, sonder hulp van eenigh ander woort

Dese zijn of Eygen (*Proper*) behoorende tot een eenigh dingh: als de Namen der Menschen, Lantschappen, Steden, particuliere kostelijcke Gesteentens &c. gelijck *Edward* Eduart / *Daniel*, *London*,

London, *York*, *Vienna* Weenen / a *Diamond* een Diamant / a *Carbuncle* een Carbonckel / the *Thames* de Teems &c.

Of Gemeyn (*Common*) die aan alle dingen gemeen zijn, om des gemeene Natuurswille, als een Mensch a *Man*, een Stadt a *City*, een Rivier a *River*.

Byvoegblick Naam Woorden, in 't *Engels*, *Nouns Adjectivis*, zijn soodanige als van haar selven niet konnen bestaan, maar moeten by *Selfstandige Naam-woorden* gevoeght werden; en als dan toonense de Gedaante ofte hoedanigheyt van de *Selfstandige* gelijck *valiant*, *strong*, *high*, beduyden van sich selven niet, dan wanneer by *Selfstandige* gevoeght werden, en dan makense een volkomen sin: als a *valiant Soldier* een kloeck Soldaat / a *stronge Horse* een sterck Paart / a *high hill* een hooge heuvel &c.

II. AFDEEELINGE.

Van 't geen aan te mercken is nopende de Selfstandige Naam-woorden, en wat daar noch meer toebehoort.

1. *Aanm.* VEele Selfstandige Naam-woorden zijn af komstigh van anderen, en hebben verscheyden terminatien ofte Uytgangen.

I. Namen van Konst eyndigen in *ick*, als *Logick* Logica / *Rhetorick* Rhetorica / *Musick* Musijck.

II. De Oude Oprechte *Engelsche* Woorden eyndige meest in *dise* ofte *ness*, als

Cowardise	Bloohertigheyt
Carelesness	Onachtsaamheyt
Whiteness	Witheyt
Hardness	Hardigheyt
Badness	Quaatheyt
Greatness	Grootheyt
Foolishness	Sottigheyt
Madness	Dolligheyt.

Alle welcke geformeert zijn van de Byvoeghelijcke Namen.

Coward	Bloohertigh
Careless	Onachtsaam
VVhite	Wit
Hard	Hard
Bad	Quaat
Great	Groot
Foolish	Sotachtigh
Mad	Dol.

III. Van sommige Selfstandige Namen werden andere geformeert, die eyndigen in *hood* en *head*; als van

a *Man* een Man	*Manhood* Manbaarheyt
a *Brother* een Broeder	*Brotherhood* Broederschap
a *VVidow* een Weduwe	*VViddowhood* Weduwschap
Child kint	*Childhood* Kintsheyt.

Gelijck oock

False Vals	*Falshood* Valsheyt
God Godt	*Godhead* Godheyt
Maiden een Maaght	*Maidenhead* Maagdom.

IV. Som-

IV. Sommige *Selfſtandige Namen* werden afkomſtigh van *Selfſtandige* door 't aannemen van *r*, *er*, *yer* en *ſter* als *Love* Liefde/ *Lover* Liefhebber.

Fish een Viſch	a *Fisher* een Viſſcher-
a *Game* een Spel	a *Gameſter* een Speelder
a *Glove* een Handtſchoen	a *Glover* een Handtſchoenmaker
a *Garden* een Tuyn	a *Gardener* een Tuynier
a *Gun* een Geſchut	a *Gunner* een Buſſchieter
a *Hat* een Hoet	a *Hatter* een Hoedemaker
a *Law* een Wet	a *Lawyer* een Rechtsgeleerde
a *Pot* een Pot	a *Potter* een Pottebacker
a *Seam* een Naat ofte Zoom	a *Seamſter* een Naeyſter.

V. Van *Selfſtandige* komen *Selfſtandige Namen* die eyndigen in *dom*, als van

Chriſt Chriſtus	*Chriſtendom* Chriſtendom
a *King* een Koningh	*Kingdom* Koninckrijck
a *Duke* een Hertogh	*Dukedom* Hertoghdom
an *Earl* een Graaf	*Earldom* Graafſchap
a *Rule* een Regel	*Ruledom* Regeeringe.

Gelijck oock van de Byvoeghlijcke

Wiſe Wijs	*Wiſdom* Wijsheyt.

Hier toe behooren ook de Namen van Officien die eyndigen in *ick*: als van

Bishop een Bisschop	*Bishoprick* Bisdom
Bayiliff een Baljuw	*Bailywick* een Baljuwswijck.

VI. Veele *Selfstandige Namen* die eyndigen in *th* zijn af-komstigh van *Byvoeghlijcke* met weynigh veranderingh: gelijck van

Broad Breed	*Breadth* Breete
Long Langh	*Length* Lenghte
Deep Diep	*Depth* Diepte
Warm Warm	*Warmth* Warmte
Dear Dier	*Dearth* Dierte
Slow Traag	*Sloth* Traagheyt
Weal Goedt	*Wealth* Rijckdom

Als oock van de *Selfstandige*,

Moon Maan	*Moneth* een Maant.

Alsoo oock van Sommige Werck-woorden komen *Selfstandige Naam-woorden* uytgaande in *th*: als van

to *Grow* Groeyen	*Growth* Wasdom
to *Steal* Steelen	*Stealth* Dief-stal

Eenige Wootden die in *ment* en *age* eyndigen zijn uyt de *Franse* Taal af komstigh: als

Commándment	Gebodt
Témperam nt	Matigheyt
Márriage	Huwelijck
Tutorage	Voogdtschap.

Meest

Meest de Woorden die eyndigen in *ty*, *tie*, ofte *our* komen uyt het *Latijn*, als

Cháſtity	Kuyſheyt
Piety	Godſaligheyt
Púrity	Reynigheyt
Chárity	Charitaat
Hónour	Eere
Lábour	Arbeydt
Fávour	Gunſt &c.

II. *Aanm* Dat *Selfſtandige Naam-woorden* niet verandert worden ten aanſien van hare *Geſlachten*; alſo dat geen enckel woort van beyde *Geſlachten* kan zijn: maar wanneer men die noemen wil in beyde de *Geſlachten*, dan moet men

1. Of andere woorden te hulp nemen: gelijck

a *Man* een Man	a *Woman* een Vrouw
a *Boy* een Jongen	a *Girl* een Meyſjen
a *Hors* een Paart	a *Mair* een Merry.
a *Gander* een (Manneken) Gans	a *Goos* een (Wijtken Gans
a *Buck* een Hert	a *Doe* een Rhee.

2. Of anders wert een *Voor-naem* van 't *Mannelick* ofte *Vrouwelick Geſlachte* geſtelt, om de woorden in de *Geſlachten* te onderſcheyden: als

a *he* Friend een Vrient	a *she Friend* een Vrindinne
a *he-Goat* een Bock	a *she-Goat* een Geyt
a *he Cat* een Cater	a *she-Cat* een Cat.

3. Ofte anders werdt *eſs* achter aan 't woort gevoeght; als

a *Lyon*

a *Lyon* een Leeuw	a *Lyonefs* een Leeuwinne
a *Prince* een Prince	a *Princefs* een Princes.

III. *Aanm.* Selfstandige Namen hebben 2 *Getallen*, te weten, het *Enckel*, waar in men spreeckt van een eenige saack, en niet meer: als a *stool* een stoel / a *stone* een steen: en het *Meerder Getal* waar in men van meer als een spreeckt, als *stools* stoelen / *stones* stenen.

Het *Meerder getal* werdt geformeert

1. Gemeenlijck door 't byvoegen van *s*, achter 't *Enckel Getal* (gelijck n ofte en in 't *Duyts*) als

a *Book* een Boeck	*Books* Boecken
a *Hand* een Handt	*Hands* Handen.

2. Wanneer een Woort eyndight met *s*, *x*, *ch*, ofte *sh* in 't *Enckel Getal*, soo doet in 't *Meerder es* achter by: als

a *Kifs* een Soen	*Kiffes* soenen ofte soenties
a *Witnefs* een Getuyge	*Witneffes* Getuygen
a *Box* een Doos	*Boxes* Doosen
aa *Fox* een Vos	*Foxes* Vossen
Church een Kerck	*Churches* Kercken
a *Dish* een Dis ofte Schotel	*Dishes* Dissen
a *Fish* een Vis	*Fishes* Vissen

3. Indien het Enckel Getal eyndight in *f* ofte *fe*, soo werdt de *f* in 't Meerder *Getal* in *v* verandert, en *s* wordt daar achter bygevoegt: als

Beef

Beef Os (vleesch)	*Beevs* Ossen
Calf Kalf	*Calvs* Kalveren
Knife een Mes	*Knives* Messen
Life Leven	*Lives* Levens
Loaf een Broodt	*Loavs* Brooden
Self Self	*Selvs* Selven
Staf een Stock	*Staves* Stocken
Thief een Dief	*Thievs* Dieven
VVife Wijf	*VVives* Wijven
VVolvs Wolf	*VVolvs* Wolven.

Sommige werden van dese Regels uytgesondert, gelijck

1. Sommige Selfstandige Naam-woorden hebben geen *Enkel Getal*, als

Affairs	Affairen
Cates	Leckere Spijsen
Bowels	Ingewand
Ashes	Assche
Bellows	Blaasbalgh
Entrals	Ingewand
Dregs	Droessem
Oats	Haver
Schambles	de Vleesch-hal
Sissers	Schaar
Schears	Schaar
Tongs	Tang.

2. Daer zijn oock woorden die geen *Meerder Getal* hebben; als

1. de Eyge Namen *Peter*, *London*, *Euphrates*, &c.

2. Van gelijcken, de Namen van Ouderdom, als *Infancy*, een Kints ouderdom als het noch niet spreecken kan / *Childhood* Kintschept / *Youth* Jonckhept &c.

3. S

3. So oock meest alle de Namen van Metalen, als *Gold* Gout / *Silver* Silver / *Iren* Yzer &c.

4. Veele Naamen van dingen die uyt ter Aarde groeyen, als

Parseley	Petercelie
Sage	Salie ofte Savie
Corn	Koorn
Barely	Gerst
Wheat	Tarw
Saffran ofte *Saffron*	Saffraan
Sugar	Suycker
Pepper	Peeper
Grass	Gras
Hay	Hoy
Bread	Broodt.

5. Sommige Namen van dingen die dun zijn: als

Milk	Melck
Vineger	Azijn
Butter	Boter
Pitch	Pick
Tar	Teer
Greas	Smeer
Glue	Lime. &c.

Door de kennisse van soodanige woorden in de *Duytsche* Taal sal men wel ten naasten by konnen weten wat woorden in 't *Engels* geen Enckel ofte Meerder getal hebben.

3. Daar zijn andere Woorden die wel beyde de Getallen hebben, doch werden niet geformeert volgens die twee voorgaande Regelen, maar zijn ongeregelde Namen: gelijck

Brother

Brother Broeder	*Brethren* Broeders
... it	*Children* Kinderen
Cow ..	*Kine* Koeyen
Foot F..et	*Feet* Voeten
Lous Luys	*Lice* Luysen
Man Man	*Men* Mannen
Woman Vrouw	*Women* (*Wemen* ofte Weomen) Vrouwen
Mous Muys	*Mice* Muysen
Ox Os	*Oxen* Ossen
...k Kiecken	*Chicken* Kieckens
a *Die* Dobbelsteen	*Dice* Dobbelsteenen
Penny Stuyber	*Pence* Stuybers
Sow Vercken	*Swine* Verckens
Tooth Tandt	*Teeth* Tanden

Doch sommige van dese woorden hebben ook haar *Meerder Getal* volgens de Regel; als *Brothers*, *Cows*, *Sows*.

Chicken en *Swine* konnen in beyde Getallen gebruyckt werden. als oock *Hose* Kousen.

IV. *Aanm.* De Selfstandige Naam-woorden hebben wel 6. *Gevallen* (in 't *Engels*, *Cases*) doch worden selve niet gebuyght, maar desselfs verscheyde Gevallen worden onderscheyden door de veranderinge van de *Ledekens* ofte *Voorstellingen*, gelijck uyt de volgende *Afdeelinge* blijkt.

III. AFDEELINGE.

Van de Ledekens, en Buyginge der Selfstandige Namen, *met harer* Voorstellingen.

DE *Naam-woorden* werden door de *Ledekens* bekent, en door de *Voorstellinge* geboogen.

De Ledekens zijn *a* of *an* ende *the*. *A* en *an* beduyden soo veel als een in 't *Duyts*: dit onderscheyt is'er tusschen *a* en *an*, dat *a* voor woorden staat die met Consonanten beginnen, en *an* voor woorden, die met Vocalen beginnen: gelijck a *bed* een bedt / a *root* een wortel / an *arm* een arm / an *Ass* een Esel / an *Eel* een Aal.

The beduydt het selfde als de Ledetjens *de*, *den*, en *het* in *Duyts*, alsoo gebruyckt werdende: gelijck

the *Air*	de Lucht
the *Heaven*	den Hemel
the *Water*	het Water.

Nota. Dat verscheyde *Selfstandige Naam-woorden* sonder dese *Ledekens* gebruyckt worden; doch dies aangaande behoeft men geen moeyte te nemen, want de selfde woorden die in 't *Duyts* die *Ledetjens* ontbreecken, hebben oock geen in 't *Engels*.

De ses *Gevallen*, (*Cases*) beyde in 't Enkel en 't Meerder getal, worden aldus genoemt

Noemelijcke	*Nominativ*
Baarlijcke	*Genitiv*
Geevelijcke	*Dativ*
Aanklaaghlijcke	*Accusativ*
Roepelijcke	*Vocativ*
Afneemlijcke	*Ablativ*.

't Gebruyk van dese sal door de volgende Exempelen getoont worden.

Voorstellingen dienende tot de verscheyde *Gevallen* van de *Naam-woorden* zijn dese, *of*, *to*, *in*, *with*, *from*, *through*, *by*, *out* ofte *out of*, *without*

out (en *than* achter de *vergelijckige Trap.*)

De *Noemelicke* en *Aanklaaghlijcke Gevallen*,(*Nominativ* en *Accusativ Cases*) hebben geen *Voorstellingen.* De Baarlicke (*Genitiv*) is bekent door *of* van / als *of the Heaven* van den Hemel / *of the Earth* van de Aarde: *to* aan en *for* voor dienen op de Geeflicke Geval (*Dativ Case*;) als *to the Citie* aan de Stadt / *to* ofte *for the man* aan ofte voor de Man: De Afneemelicke Geval (*Ablativ Case*) heeft voor sich verscheyde *Voorstellingen*; en werdt nooyt gebruykt sonder dat een van de volgende daar by gevoegt ofte onder verstaan wort, te weten, *in*, *with*, *from*, *through*, *by*, *out*, ofte *out of*, *without* (en *than* als achter de *vergelijckige Trap*) als *in*, *with*, *from*, *through*, *by*, *out of*, *without the hand* in / met / van / door / by / uyt / sonder de handt; ende *He is taller than Thomas* Hy is langer als Thomas; de Roepende *Vocativ* heeft geen Voorstellinge, dan alleen de *Roepende Tusschenwerpinge* O!

Hier volght een Voorbeelt van de Buyginge der Voorstellingen en Ledekens met de Naamwoorden.

Singuler Number		Enckel Getal.	
Nom.	*an Angel*	Noem.	een Engel
Gen.	*of an Angel*	Baarlic.	van een Engel
Dat.	*to an Angel*	Gev.	aan een Engel
Accus.	*an Angel*	Aankl	een Engel
Vocat.	*O Angel*	Roep.	O Engel
Ablat.	*from an Angel*	Af.	van den Engel.

Plural.

Plural,		*Meerder*	
N.	*Angels*	N.	Engelen
G.	*of Angels*	B	van Engelen
D.	*to Angels*	G.	aan Engelen
Ac.	*Angels*	A.	Engelen
V.	*O Angels*	R	O Engelen
Ab	*from Angels*	A.	van Engelen

Singular.		Enkel.	
N.	*the Tree*	N.	de Boom
G.	*of the Tree*	B.	van de Boom
D.	*to the Tree*	G.	aan den Boom
Ac.	*the Tree*	A.	de Boom
Ab.	*from the Tree*	Af.	van den Boom.

Plural.		Meerder	
N.	*the Trees*	N.	de Boomen
G.	*of the Trees*	B.	van de Boomen
D.	*to the Trees*	G.	aan de Boomen
Ac.	*the Trees*	A.	de Boomen
Ab.	*from the Trees.*	Af.	van de Boomen.

Nota, 1. Dat in plaats van *of* voor de Baarlicke Gevallen *s* dickwils is achter 't woort gestelt, en *of* uytgelaten, als *the Childrens Bread* het Broodt der Kinderen ofte van de Kinderen.

Nota. 2. De Voorstellinge *to* aan is dickwils uytgelaten als men de Gevelicke Gevallen gebruyckt: als *I gave it him* Ick gaf het hem / dat is *to* aan hem.

Nota 3. De Voorstellinge in in de *Duytsche* Taal is in 't *Engels* somtijts *in* en somtijts *into*: als *I dwell in the Citie* ick woon in de Stadt / *he came into the Citie* hy quam in tot (ofte, tot in) de

Stadt

Stadt. *There is money* in *the sack or bag* daar is gelt in de sack / *he threw money* into *the sack* hy wierp gelt in de sack; alwaar 't woort dat volght op *into* gereeekent wort d' *Aanklagende Gevalle* te zijn.

Volght een korte reden waar in men een voorbeeldt geeft van alle *Voorstellinge* en *Ledetjens* met harer gebruyck in de verscheyde Gevallen waar op die sien:

There is a *Bible* of *my Fathers which I give* to *my Friend* in *Engeland* with *my hand*, *having got it* by *subtility* from *my Brother* out of *the chamber*, without *my Fathers knowledge*, *because he shall give me a better* than *it*. Daar is een Bybel van mijn Vader / dewelcke ick aan mijn Vrient in Engelandt geve met mijn handt / die gekregen hebbende door loosheyt van mijn Broeder uyt de kamer / sonder mijn Vaders kennisse; om dat hy my een beter als die geven sal.

Het geene meer tot de Leere der *Engelsche Naam-Woorden* behoort; is ook in 't Gebruyck onder de *Duytsche*, en derhalven is het niet noodigh den Leerlingh met onnutte Aanmerckingen op te houden.

III. CAPITTEL.

Van Byvoeghelicke Naamwoorden.

OM dat de Byvoeghlicke van alle *Geslachten*, *Getallen* en *Gevallen* zijn geiijck de Selfstandige daar die by gevoeght werden, ofte, om duydelicker te seggen, buyten de Selfstandige, hebbense geen Geslachten, Getallen, Gevallen ofte ver-

veranderinge in terminatien ofte uytgangen, en daarom valt'er weynigh aangaande die aan te mercken. Alleenlijck neemt dese twee dingen in acht (1) der selver *Stellingen* ofte rechte formeeringe (2) de *Trappen* van *Vergelijckinge*.

I. *Staat te mercken*, dat sy meest uyt de Selfstandinge geformeert zijn, als hier onder blijekt.

I. Exempelen van *Byvoeghelicke* woorden die een volheyt beteeckenen, door het by-doen van *full* vol in 't eynd van de *Selfstandige*:

Beautifull	Schoon
Bountifull	Mildadigh
Carefull	Sorghvuldigh
Deceitfull	Bedriegelick
Disdainfull	Versmadelick
Dreadfull	Schrickelick
Fruitfull	Vruchtbaar
Faithfull	Getrouw
Hurtfull	Schadelick
Ioifull	Vrolick
Mindfull	Indachtigh
Painfull	Pijnlijck
Plentifull	Overvloedigh
Powerfull	Machtigh
VVilfull	Moetwilligh.

Van

Beauty	Schoonheyt
Bounty	Mildadigheyt
Care	Sorge
Deceit	Bedrogh
Disdain	Versmaetheyt
Dread	Vrees en schrick
Fruit	Vrucht

Faith

Faith	Geloof
Hurt	Schaade
Ioy	Blijdschap
Mind	Sin
Pain	Pijn
Plenty	Overbloet
Power	Macht
Will	Wille.

2. Oock om de sin van de Selfstandige yets te vermeerderen, wordt *some* yets / yet-wes ofte eenige aan 't eynd van de Byvoegelicke altemets gestelt: als van

Delight	Lust ofte playsier
Games	Spelen
Hand	Handt
Light	Licht
Burden	Last
Trouble	Moeyte.

Zijn geformeert.

Burdensom	Lastigh
Delightsom	Vermakelick
Gamesom	Speelachtigh
Handsom	Fraey gemaeckt
Lightsom	Lichtvaerdigh
Troublesom	Onrustigh ofte moepelick.

3. *Byvoeghelijcke* in *y* eyndigen, toonen een weynigh vermeerderinge met een mede-deelinge van een Selfstandigh woort: als van

Air Lucht	*Airy* Luchtigh
Bloud Bloet	*Bloudy* Bloedachtigh

Earth Aardt	*Earthy* Aartsch
Fire Vyer	*Fiery* Vierigh
Flesh Vleesch	*Fleshy* Vleeschlick
Hair Hayr	*Hairy* Hayrigh
Health Gesontheyt	*Healthy* Gesont
Heart Hert	*Hearty* Hertigh
Lowse een Luys	*Lowsy* Luysigh ofte Luysachtigh
Might Macht	*Mighty* Machtigh
Wit Vernuft	*Witty* Verstandigh / Vernuftigh
Wind Wint	*Windy* Windigh
Wood Hout	*Woody* Houtachtigh.

4. Die in *ly* eyndigen, toonen eenige gelijckheyt met de Selfstandige: gelijck van

Brother Broeder	*Brotherly* Broederlick
a *Gyant* een Reus	*Gyantly* (Gyant-like) Reusachtigh
Earth Aarde	*Earthly* Aartsche
Heaven Hemel	*Heavenly* Hemelsche
God Godt	*Godly* Godtsaligh
Good Goet	*Goodly* Schoon ofte heerlick
Body Lichaem	*Bodily* Lichamelick
Love Liefde	*Lovely* Lieflick
Order Order ofte Regel	*Orderly* Geregelt ofte Ordentelijck

Oock *Soldier-like* Soldaat-gelijck / *Man-like* Mannelijck.

5. By voegelicke uyt Selfstandige, die materie ofte stoffe (gelijck Metalen &c.) beduyden, spruytende, eyndigen in *en*:

Gold

Gold Gout — *Golden* Goude
Brass Kooper — *Brazen* ofte *Brasen* Koperigh
Lead Lood — *Leaden* Looden
Wood Hout — *Wooden* Houten
Wool Wol — *Wollen* Wollen

6. Byvoegelicke in *less* eyndigende, zijn van een verminderende aart: als van

Beard Baart — *Beardeless* Baardeloos ofte sonder Baart
Father Vader — *Fatherless* Vaderloos
Friend Vriend — *Friendless* Vriendeloos
Question Vrage — *Questionless* Sonder twijffel
Grace Genade ofte gratie — *Graceless* sonder Genade
Care Sorge — *Careless* Sorgeloos
Comfort Troost — *Comfortless* Troosteloos

7. Die zijn oock eenighsins van de selfde aart' welcke in *ish* eyndigen: als van

Ague Koorts — *Aguish* Koortsich
Fool Sot — *Foolish* Sotachtigh
Water Water — *Waterish* Waterachtig
Child Kint — *Childish* Kinderachtigh
Whore Hoer — *Whorish* Hoerachtigh
Green Groen — *Greenish* Groenachtigh
Theef Dief — *Theevish* Genegen om te steelen ofte diefachtigh
White Wit — *Whitish* Witachtigh
Sweet Soet — *Sweetish* Soetachtigh
Soft Sacht — *Softish* Sachtachtigh

Nota. In de vier laatst-gemelde Exempelen wort een Byvoegelicke Naam-woort uyt een ander gemaackt.

8. Daar zijn noch Byvoeghlicke in *ble* eyndigende: als

Saleable }
Vendible } Bequaam om te verkoopen.
Palpable Klaarblijckelick / tastelick.
Possible Moogelick
Peaceable Vreedsaam van *peace* Vreede
Seasonable Tijdelick van *Season* Tijdt
Notable Merckelick van *Note* Merck
Profitable Profijtelick van *Profit* Voordeel
Answerable Antwoordelick van *Answer* Antwoort
Changeable Veranderlick van *Change* Verandering ende Wissel.

9. Hier byvoegen, dat Byvoegelicke woorden eyndigen dickwils in *ous*: als van

Danger Gevaar	*Dangerous* Gevaarlick
Courage Moed	*Couragious* Moedigh
Zeal Yver	*Zealous* Yverigh
Vertue Deught	*Vertuous* Deughdelick
Marvel Wonder	*Marvellous* Wonderlick
Plenty Overvloet	*Plenteous* Overvloedig.

10. *Eyndelijck*, Selfstandige Konst woorden op het eynde van de Byvoeghlicke maken *al*, *cal*, *ical*: als

Logick	Bewijs-konst	*Logical*	Bewijs-konstigh
Rhetorick	Redeneer-konst ofte de konst van Welspreeckentheyt	*Rhetorical*	Redenrijck-konstigh
Musick	Sangh-konst / Musijck	*Musical*	Sang konstig ofte Wel-luydende
Angel	Engel	*Angelical*	Engelsch
Canon	Regel	*Canonical*	Regelmatig.

II. *Aanm.* De Byvoegelicke Naam-woorden hebben Trappen ofte Graden van Vergelijckinge en Vermeerderinge: want boven de *stellende* ofte *Positif* (*Positive* genoemt) hebben sy noch twee Trappen, de Vergelijckende (*Comparative*) ende de *Overtreffende* ofte *Uytnemende* (*Superlative*)

Die na de Regel zijn aldus geformeert:

1. De *Stellende Positief* (*Positive*) stelt het woort slechts gelijck het is: als *great* groot / *mad* dol / *sweet* soet.

2. De *Vergelijkend* ofte *Comparatief* (*Comparative*) vermeerdert ofte verheft de hoedanigheyt door 't aannemen van *er* in 't eynde; ofte door 't voorstellen van het *Ledeken more*: gelijck *soft* sacht / *softer* ofte *more soft* sachter / *wise* wijs / *wiser* ofte *more wise* wijser / *light* lichter / *lighter* ofte *more light* lichter / *black* zwart / *blacker* ofte *more black* zwarter &c.

3. De *Overtreffende* of *Superlatief Trap* (*Superlative*) verhooght de saak soo veel, dat niets deselve overtreffen kan, en wert geformeert door *est* achter 't woort, ofte 't Ledetjen *most* voor 't woort van d'Eerste Stellinge te setten, gelijk *great* groot /

greatest or *most great* grootst / *cruel* fel / *cruellest* ofte *most cruel* allerfelst / *poor* arm / *poorest* ofte *most poor* armst / *rich* rijck / *richest* ofte *most rich* rijckst.

2. De Regelstrijdige zijn dese;

Good, *Better*, *Best*
Goet / Beter / Best
Bad } *worse*, *worst* (voor *wors'st*
Ill ofte *Naught* } quaat / quader / ofte erger / quaatste / erghste
Much } veel / *more* (ofte *moe*) *most*
Many } meerder meest
Little, *less* (oneygentlijcker *lesser*) *lest* (voor *les'st*)
weynigh / minder / minst
ende kleyn / kleynder / kleynst.

Nota. In 't schrijven van 't woort *lest* valt 'er wat verschil; Sommige willen liever *least* schrijven, om te onderscheyden van *lest*, op dat niet/ een *t'samenvoeginge* zynde: maar 't is best geoordeelt dat het soude *lest* voor minst of kleynst geschreven werden, en de t'samen-voeginge sou *least* wesen.

3. Sommige zijn vergelcken met de ledekens *less* en *lest*: als

Able Machtigh
less Able minder Machtigh
lest Able minst Machtigh

Sorrowfull Droevigh
less Sorrowfull minder Droevigh
lest Sorrowfull minst Droevigh.

4. Op

4 Op de selfde manier met de Byvoeghlijcke Naam-woorden kan men oock eenige Hulp-woorden en Voorstellingen vergelijcken, even als of sy Byvoeghlicke waren: als

Early, *Earlier*, *Earliest*
Vroegh / Vroeger / Vroeghst
Honestly Eerbaarlijck
more Honestly Eerbaarlijcker
most Honestly aller-Eerbaarlijkste
Up, *Upper*, *Uppermost*
Op / Opper / Opperste
Beneath, *Nether*, *Nethermost*
Onder / Lager / Laaghste
Before, *Former*, *Foremost* ofte *first of all*
Voor / Eerder / Eerst / Allereerste
Nigh / *Near* } *Nearer*, *Nearest* & *next*
Dicht by / Dichter / nader of naarder / Naast of aller-naast
Behind, *more behind* ofte *hinder*, *hindermost* ofte *aftermost*
Achter / meer achter / aller-achterste.

5. Daar zijn sommige *Byvoeghlijcke Namen*, die de *Trappen der Vergelijckinge* niet konnen deelachtigh zijn: als

1. Alle Namen van Getal, gelijck *one*, *two*, *three*, *four*, een / twee / drie / vier &c.

2 Oock dese volgende woorden, *any* eenige / *no* ofte *none* niemant ofte geen / *each* yder / *another* een ander / *all* al / *own* eygen / *both* beyde / *such* sulck.

IV. CAPITTEL.

Van Voor-namen (Pronouns.)

EEn Voor-naam is een Deel des Spraacks, een Naam-woort seer gelijck, en wort altemets in plaats daar van gestelt, en beduydt soo veel als een Naam-woort, meest gebruyckt wordende in het vertoonen, verhalen, herhalen ofte uytspreken van eenige redenen, en voorstellingen van Vragen.

I. AFDEELINGE.

Van de Namen, en't onderscheyt der Voor-Namen.

DE *Voor-nāmen* (*Pronouns*) zijn Enckel ofte Dubbelt, en t'sāmen-gevoeght: Oock *Selfstandige* ofte *Byvoegelijcke*: als mede Personeele en Impersoneele.

De Enckele Selfstandige zijn dese, *I* ick / *me* my / *We* wy / *us* onse / *thou* gy / *thee* u / *ye* gylieden / *you* ulieden / *he* hy / *she* sy / *him* hem / *her* haar / *it* het / *they* sy ofte zy / *them* haarluy.

De Enkele Byvoegelijcke zijn dese: *My* ofte *mine* mijn / *thy* ofte *thine* uw of uwe / *your* ende *your* uw of uw lieder / *his* sijne / *hers* hare / *our* ende *ours* onse / *this* dit / *that* dat / *these* dese / *those* die / *their* haarlieder / *which* welcke / *who* wie / *whom* wien / *whose* wiens / *what* wat.

De

De t'samen-gevoeghde worden meest geformeert uyt de byvoeginge van *self* en *selfs* aan andere Voor-namen: gelijck volght,

I my self	Ick self ofte ick mijn self
Your selvs	U selven
You your self	Ghy self
Himself	Hem self ofte selve
Herself	Heur ofte haar self
Thy self	Dijn self ofte u self
He himself	Hy selfs ofte selven
That same ofte *self same*	Die selve/ dat selve ofte dat gene
She herself	Sy self ofte selve
Themselvs	Haar selven
We our selvs	Wy selven
Whoso }	Wie }
Whereso } *ever it be*	Waar } het oock zy
Whatso }	Wat }
The same ofte *self same*	De selve ofte de gene
This same	Dese selve ofte de gene
The which	De welcke
Our own self	Ons eygen selven
My own self	Mijn eygen self
They themselvs	Sy selven
His own self	Sijn eygen selfs
Their own selvs	Haar eygen selve
Those which	De welcke
That which	Het welcke

Nota. De Voornaam *their* harer / ende het hulp-woort *there* daar/ hebben geen onderscheyt in het uytspreken, maar werden verscheydentlijk geschreven, waar op men wel letten moet.

I ick / *thou* gy / *he* hy / *we* wy / *you* ghy-lieden / *they* sy-lieden / en die daar uyt geformeert worden, zijn alleen *Personeele*, ende andere *Impersoneele*.

III. CAPITTEL.

Van de Hoedanigheyt, ende Beteeckeningh van de Voor-namen.

1. IN Voor-namen zijnder *drie Personen* in beide Getallen, die de Naam-woorden niet en hebben: als

1. *I* ick/ *we* wy/ de persoonen zynde die spreecken ofte doen: als *I write* ick schrijve / *we eat* wy eeten.

2. *Thou* ghy/ *you* ghy-lieden tot wien wy spreken: als *thou readest* ghy leest / *you play* ghy-lieden speelt.

3. *He* hy / *she* sy / *it* het / *they* sy lieden / van de welken wy spreken: als *he loveth* hy bemint / *she heareth* sy hoort / *it is done* het is gedaan / *they work* sy-lieden werken.

Ende dese zijn alle *oorspronckelicke* (*Primitive*) nevens *me* my / *thee* u / *him* hem / *her* haar / *us* ons / *them* hun / die in de buyginge van de voorgaande gevonden werden.

2. De Tweede soort zijn van desen *Afkomstigh* (*Derivative:*) als *mine* mijn en mijnen / van *I* en *me*; *thine* uw van *thou* en *thee*; *your* u-lieder van *you*; *his* sijn / sijne van *he*; *hers* en *theirs* hare van *she*, *her*, *they*.

Dese Besittelicke (*Possessivs*) zijn, die een Eygenschap in yets beteeckenen.

3. *This*

3. *This* ende *that* dit/dese ende dat/ met *I, thou, he*, zijn *Bewijselycke* (*Demonstrativs*) Voor-namen genoemt; om dat sy een Persoon ofte saack toonen: als *thou art the man* ghy zijt de man / *this is the cause* dit ofte dese is de oorsaach.

4. *Opsichtigh* (*Relative*) *Voor-namen*, die tot yets dat nu even is voor-gegaen behooren, zijn *who* die ofte wie / *whom* wien en dien / *what* wat/ *which* het-welcke / *whose* wiens / *whereof* waar van: als *he is now my friend, who before was my enemy* hy is nu mijn vriendt / die te vooren mijn vyandt was: *I shall let you know who hath said that*, ick sal u laten weten wie dat geseyt heeft: *they are ill natur'd people which are irreconcilable*, sy zijn quaat-aardige lieden dewelcke onversoenelick zijn: *it was a poor man whom he helped*, het was een arm mensch dien hy geholpen heeft: *A kind neighbour whose love I acknowledge*, een vriendelick buurman / wiens liefde ick erkenne: *it was a just cause whereof he spake*, de saach was rechtvaardigh waar van hy sprach.

5. De *Vragende* ofte *Eysschende* (*Interrogativs*) zijnde Voorstellingen van Vragen, zijn de selfde met de voorgenoemde opsichtige, alleenlijk onderscheyden door het achter stellen van dit teecken [?] soo *who is there?* wie is daar? *which is best?* welcke is het beste? *what is that?* wat is dat?

Nota. Veel die onder de Voor-namen gereeckent werden zijn eygentlijk Byvoeglicke Naamwoorden: Maar alle oprechte Voor-namen werden begrepen in het volgende Voorbeelt.

			Voornamen Ootspr.		Haarer Besittelicken.	
			Recht.	Gebuyghde.	Met Selfstandige.	Sonder Selfstandige.
Persoon 1.		Enck.	I	me	my	mine
		Meerd.	We	us	our	ours
Persoon 2.		Enck.	Thou	thee	thy	thine
		Meerd.	Ye	you	your	yours
Pers. 3.	Enk.	Mann.	He	him	his	
		Vrouw.	She	her	her. hers	
		Geen.	It		Its	
		Meerder.	They	them	their. theirs	
Vrag.		Personen.	Who	whom	whose	
		Saken.	what		whereof	

III. AFDEELINGE.

Van de Geslachten (Genders) Getallen (Numbers) en Buyginge (Declension) der Voornamen.

DE Voornamen hebben, gelijck de Naamwoorden, drie *Geslachten*, en twee *Getallen*: Alle de Voor-namen konnen gebruyckt worden in alle Geslachten door de Getallen daar sy van zijn, ende Persoonen daarse toe behooren, sonder verandering in de uytgangen: Gelijck *I* ick/ *thou* ghy/ *he* hy in 't Enkel Getal, en *we* wy/ *ye* ghy-l. *they* sy-l. in 't Meerder Getal, zijn van dat Geslachte als die gene die spreeckt, ofte aan ofte van wien men spreeckt, uytgenomen alleenlijk *he* hy/ en *she* sy/ die niet als van 't Mannelick of Vrouwelick Geslachte konnen zijn.

Sommige Voor-namen hebben geen *Roepelijke Gevallen*, anders hebbense alle de Gevallen gelijk een Naam-woort, doch verschillen wat van de gemeene manier van de Buyginge der Naamwoorden: gelijk voornamentlijk te sien is in de volgende Exempelen van de Voor-namen *I*, *thou*, *he*, *she*, *this*, *who*, *my* ofte *mine*, *I my self*.

I Ick

Singular Enkel:

No.	*I* Ick
Gen. (Baar.)	*of me* Van my
Dat. (Gev.)	*To me* aan my
Ac. (Aankl.)	*Me* my
Abl. (Af.)	*From me* Van my

Plural. **Meerder.**

No. *We* Wy
Gen. (Baar.) *Of us* Onser ofte van ons
Dat (Gev.) *To us* Aan ons
Ac. (Aank.) *Us* Ons
Ab. (Af.) *From us* Van ons

Thou Ghy.

Sing. **Enkel.**

N. *Thou* Ghy
G. *Of thee* Van u
D. *To thee* Aan u.
Ac. *Thee* U
Ab. *From thee* Van u

Plural. **Meerder.**

N. *Ye* ofte *you* Ghy-lieden
G. *Of you* Van u-l.
D. *To you* Aan u-l.
Ac. *You* U-lieden
Ab. *From you* Van u-lieden.

He Hy

Sing. **Enk.**

N. *He* Hy
G. *His* ofte *of him* Zijns ofte van hem.
D. *To him* Aan hem
Ac. *Him* Sich ofte hem
Ab. *From him* Van hem

Plural. **Meerd.**

N. *They* Sy-lieden.
G. *Of them* ofte *theirs* Harer ofte hunner
D. *To them* Aan haar-lieden
Ac. *Them* Hen lieden
Ab. *From them* Van hen-lieden.

She

She Sy.

Sing. Enk.

N. She Sy
G. Hers ofte of her Haares ofte heurs.
D. to Her aan Haar
Ac. Her Haar
Ab. From her Van haar.

Nota. Het *Meerder-Getal* van *he* hy en *she* sy is even eens.

This Dese / en *That* Dat.

Sing. Enk.

N. *This* Dese / en *That* Dat
G. *Of this* en *that* Van dese en dat
D. *To this* en *that* Aan dese en dat
Ac. *This* en *that* Dese en dat
Ab. *From this* en *that* Van dese en dat.

Plural. Meerder.

N. *These* Dese
G. *Of these* Van dese
D. *To these* Aan dese
Ac. *These* Dese
Ab. *From these* Van dese.

Nota. *That* heeft geen meerder getal.

Who Wie.

Sing. Enk.

N. *Who* Wie ofte wien
G. *Of whom* Van wien
D. *To whom* Aan wien
Ac. *Whom* Wien
Ab. *From whom* Van wien.

Nota. Het *Meerder Getal* van *who* is gelijck het *Enckel.*

Hier volght een Voorbeelt van een *besittelicke Voor-Naam* by een *Selfstandige Naam-woort* gevoeght.

Sing.	Enk.	
N.	*my Garden*	mijn Tuyn
G.	*of my Garden*	van mijn Tuyn
D.	*to my Garden*	aan mijn Tuyn
Ac.	*my Garden*	mijn Tuyn
Ab.	*from my Garden*	van mijn Tuyn.

Plural.	Meerder.	
N.	*my Gardens*	mijn Tuynen
G.	*of my Gardens*	van mijn Tuynen
D.	*to my Gardens*	aan mijn Tuynen
Ac.	*my Gardens*	mijn Tuynen
Ab.	*from my Gardens*	van mijn Tuynen

I my self Ick selfs.

Sing.	Enk.	
N.	*I my self*	Ick self
G.	*Of me my self*	Van mijn selven
D.	*to me my self*	Aan mijn selven
Ac.	*Me my self*	Mijn selven
Ab.	*From me my self*	Van mijn selven

Plural.	Meerder.	
N.	*We ourselvs*	Wy selven
G.	*Of us ourselvs*	Van ons selven
D.	*To us ourselvs*	Aan ons selven
Ac.	*Ourselvs*	Ons selven
Ab.	*From us ourselvs*	Van ons selven.

Nota.

Nota. Aldus kan men oock *you your* self / ghy selfs / en *he his* ofte *himself* hy selfs buygen &c.

Nota. My en *mine* zijn een en 't selve, alleenlijk is'er dat onderscheyt, dat *my* gebruykt wert als het volgende woort met een Consonant begint: gelijck *my table* mijn tafel: ende *mine* als een Vocaal volght: als *mine adversary* mijn tegenparty: oock, dat men *my* niet gebruycken en kan sonder een Selfstandige Naam-woort: maar *mine* kan wel alleen staan: als blijkt wanneer men een Vraage beantwoorden sal, als *whose writing is this?* wiens schrift is dit? het antwoort is, *mine.* Diergelijk kan geseyt worden van *thy* en *thine.*

Nota. Voor-namen en *werck-woorden* worden meest te samen gebruyckt, om de sin gesamentlijck volkomender te maken.

V. CAPITTEL.

Van Werck-woorden (Verbs.)

Een *Werck-Woort (a Verb)* is een deel des Spraaks dat men buygen kan door *wijsen* ofte manieren ende *Tijden*; en beduydt *wesen*, *doen*, ofte *lyden*: als *I am* ick ben / *I give* ick geve / *I am beaten* ick ben geslagen.

Werck-woorden zijn of *Persoonelicke* of *onpersoonelicke*; de Persoonelicke woorden in de buyginge verandert door 3 *Persoonen* in beide *Getallen*: gelijck *I hear*, *thou hearest*, *he heareth*, ick hoor / gy hoort / hy hoort; *we hear*, *ye hear*, *they hear*, wy hooren / ghy-l. hooret / sy-l. hooren.

De *Onpersonelicke* Werck-woorden worden soo niet verandert, alleenlijk een Persoon behoudende:

de: als *it raineth* het regent / &c. gelijck hier na in 't particulier breeder sal verhandelt worden.

Werck-woorden worden geconsidereert in hunne Geslachten en buygingen.

I. AFDEELINGE.

Van de Geslachten der Persoonelicke Werck-woorden.

DE Personelicke Werck-woorden (*Verbs Personal*) zijn werckende, lijdende en onzijdige *Activ Passiv* en *Neuters.*

De werckende (*Activs*) beteeckenen alle een doeninge, overgaande ofte geschiedende aan een persoon ofte saack, en om de werckende Persoon te onderscheyden, worden hunner eygen Voornamen, gelijk ook de Naam-woorden daar voorgestelt: als *I teach the youngman* ick onderwijse den jongelingh. *Thou persecutest the righteous* ghy vervolght de Rechtveerdige. *He feedeth the poor* hy voedt den Arme. *The Soldiers ruin the Citie* de Soldaten vernielen de Stadt.

De *Lijdende* (*Passiv*) beteekenen alle een lijden: en konnen niet uytgedruckt werden sonder het Selfstandige Werk-woort; (alsoo genoemt) *I am* ick ben / als *I am despised* ick ben veracht / *they were instructed* sy wierden onderwesen / *we were amended* wy wierden gebetert.

De *Onsijdige* (*Neutral*) zijn eygentlijck noch werckende noch lijdende: als *I flourish* ick bloeye: doch soo dat die meer na de eene kant ofte de andere hellen, so werden daar toe soodanige *behulp-*

same

same werck-woorden gevoeght als daar noodighst toe zijn; gelijck sommige beduyden een losse doeninge, als *I stand* ick staa / *I come* ick kome / *I walk* ick wandele / tot dese behoort *have* hebben / en *doe* doen / als *I stood* ofte *did stand* ick stondt / *I have stood* ick heb gestaan.

Sommige beteeckenen een lijden, en die nemen wel tot haar een *helpende lijdende werk-woort* (*an Auxiliary Verb*) *to be*, zijn: gelijk *I am weary* ick ben moede / *he is foolish*, hy is mal.

II. AFDEELINGE.

Van de Wijsen (Moods) en Tijden (Tenses) waar door de Werck-woorden geboogen worden.

1. DE *Werck-woorden* worden geleyt 6 Wijsen ofte manieren (*moods*) te hebben, maar het is onnodigh om meer als 5 te reeckenen, *te weten*,

1. De *Toonende wijse* (*Indicativ Mood*) waar door men yets te kennen geeft: als *I write*, ick schrijve.

2. De *Gebiedende* (*Imperativ*) waar door men yets gebiedt ofte belast, als *write thou*, schrijft ghy.

3. De *Onbepaalde* ofte *Oneyndige wijse* (*Infinitiv mood*) waar in men van een sake spreeckt sonder eenige palen van tijdt ofte yets anders; en tot dese wijse, in plaats van het achterstellen van en in *Duyts*, werdt het Ledeken *to* te voor het woort gestelt, als *to write* (te) schrijben.

Die men de *Wenschende*, *Vermoogende* en *Ondervoeghlijcke* wijse noemt, verschillen weynigh ofte

ofte niet van de *Toonende* wijse; dan alleen dat voor de *wenschende* (*Optativ*) het hulp-woort ofte tusschen-werpinge van roepinge, *oh that!* och of! gestelt wort.

En dat de *Vermogende* (*Potential*) dese woorden voor zich heeft, *might* mochte / *could* konde &c. dewelcke gebogen worden, en het werkwoort selver niet.

En om dat de *Ondervoeghlyke* wijse (*Subjunctiv mood*) het help-woort *when* wanneer / ofte *that* op dat / voor sich heeft.

In 't *Duyts* noemt men de Onbepaalde wijse het Wortel-woort, en soo oock in 't *Engels*: doch van de eerste Persoon van de tegenwoordige tijdt der Toonende Wijse, werden andere Wijsen en Tijden gemaackt.

II. De *Tyden* werden gereeckent dese 5. te zijn:

1. De *Tegenwoordige Tydt* (*Present Tense*) de welke spreeckt van de saack die nu is, verhandelt ofte gedaan wordt: als *I labour* ick arbeyde.

2. De *Onvolkomen* (*Præterimperfect*) die van yets spreeckt, 't geen noch niet volkomen voorby is: dese Tijdt wort gemeenelijck gemaackt van de Tegenwoordige door 't achter by voegen van *d* ofte *ed*; ofte anders door *did* te stellen voor de eerste Persoon van de Tegenwoordige Tijdt: als *I laboured* ofte *did labour* ick arbeydede.

3. De *Volkomen* (*Preterperfect*) dewelcke van de tijt spreeckt die volkomen voorby is: dese tijt wert geformeert door 't voorstellen van het helpende woort *have* hebbe voor de eerste Persoon van de Onvolkomen tijdt, maar niet door 't voor-

setten van ge ofte een soodanige Syllabe gelijk in 't *Duyts* ofte *Griecks*: als *I have laboured* ich hebbe gewercht.

4. De *Meer als Voorleden* (*Preterpluperfect*) die handelt van de tijdt die meer als voorleden is: dese tijdt werdt geformeert door 't byvoegen van het helpende woort *had* hadde voor de eerste Persoon van de Onvolkomen Tijdt: als *I had laboured* ich hadde gearbeydt.

5. De *Toekomende* (*Future*) handelt van de tijdt die noch te komen staat: en werdt geformeert door 't voorstellen van *shall* sal ofte *will* wil voor de *eerste Persoon van de Tegenwoordige tijdt*: als *I shall* ofte *will labour* ich sal ofte wil arbeyden.

III. AFDEELINGE.

Van saken die te mercken zijn omtrent de Buyginge der werck-woorden.

DE Vervoegingen (ofte *Buygingen*) in 't *Engels Conjugations* zijn de veranderingen der werkwoorden, welcke door *Wijsen* ofte *manieren*, *Tijden*, *Gevallen* ende *Persoonen* geschieden

Van de *Wijsen* en *Tyden* heeft men in de voorige *Afdeelinge* gesproocken: door alle Wijsen en Tijden zynder drie Persoonen in beyde Getallen; behalven in de Gebiedende wijse, die geen eerste Persoon in 't Enckel Getal heeft, en oock d'Oneyndige wijse, die geen Getallen of Persoonen heeft.

Het onderscheyt is alleenlijck in de tweede en derde Persoon van het Enckel Getal; alwaar in de

Toonen-

Toonende en *Ondervoegelijcke* wijsen, en de *Tegenwoordige* Tijdt de tweede Persoon eyndight in *st*, ende de derden in *th*, ofte, om de lichter uytspraack, in *s*: ende in den *Onvolkomen* Tijdt, in *dst*: en in 't Meerder Getal eyndigen alle de Persoonen gelijck de eerste in 't Enckel Getal: als *I beat* ick slaa / *thou beatest* ghy slaat / *he beateth* ofte *beats* hy slaat / Meerd. *we beat* wy slaan / *ye beat* ghy lieden slaat / *they beat* sy-lieden slaan. In de *Onvolkomen* Tijdt: *I beat* ofte *did beat* ick sloegh / *thou beatedst*, *beatst* ofte *didst beat* ghy sloeght / ende soo voort: sonder veranderinge van de eerste Persoon.

Daar zijn vier Vervoegingen, in de welke de voornaamste veranderinge gevonden wordt in den *Onvolkomen* Tijdt.

De *Eerste Vervoeginge* is: als men tot het werkwoort van de *Onbepaalde maniere* *d* ofte *ed* byvoeght, soo heeft men een woort dat den *Onvolkomen* ende den *Voorleeden* Tijt uytdrukt: als *I love* ick bemin / *I loved* ick beminde / van *to love* beminnen.

Hier volgen eenige werck woorden, welcke onder de *eerste vervoeginge* behooren:

to banish bannen *banished* gebannen
to beguile bedriegen *beguiled*
to boast pochen *boasted*
to bridle temmen *bridled*
to brush borstelen *brushed*
to delight vermaken *delighted*
to maintain onderhouden *maintained*
to moderate matigen *moderated*
to signify beteeckenen *signifyed*
to strengthen versterchen *strengthened* &c.

De

De *Tweede Vervoeginge* is als men aan de *Onbepaalde wijse* een klincker nalaat, en een *t* achter aan stelt, soo heeft men een woort, dat den *Onvolkomen tijdt*, en oock den *Voorleden* uytdruckt, als van *to sweep* vegen / *I swept* ick veeghde / *I have swept* ick hebbe geveeght.

Onder dese *Vervoeginge* behooren de navolgende Werck-woorden.

to feel voelen *felt* gevoelt
to keep bewaren *kept*
to leav verlaten *left*
to sleep slapen *slept*
to creep kruppen *crept*
to weep weenen *wept* &c.

De *Derde Vervoeginge* is als men van het woort der *Onbepaalde maniere* een klincker uytlaat, soo heeft men een woort dat den *Onvolkomen* en *Voorleden tijdt* uytdruckt, als van *to bleed* bloeden / *I bled* ick bloedde / *I have bled* ick hebbe gebloedt.

Onder dese *Vervoeginge* behooren de volgende Werck-woorden.

to breed broeden *bred* gebroedt
to lead lijden *led* ofte *lead*
to feed voeden *fed*
to spread spreyden *spred*
to speed haasten *sped* &c.

De *Vierde Vervoeginge* neemt *i* uyt de leste Syllabe van de *Onbepaalde manier*, ende stelt *ou* in plaats daar van, en dan soo heeft men de *Onvolkomen* en *Voorleden tijdt*: als

to grind slijpen *ground* geslepen
to bind binden *bound*
to find vinden *found*
to wind winden *wound* &c.

IV. AFDEELINGE.

Van de Buyginge der Helpende woorden.

DE Helpende Werck-woorden zijn *have* hebben / *doe* doen / en *am* ben / *let* laat met der selver af-komelingen *had*, *did*, *shall* en *will* &c. gelijck blijckt door de navolgende buyginge der selver; en voor eerst van

I have Ick hebbe.

Indicativ mood Toonende wijse.

Present Tense Tegenwoordige Tijdt.

Singular.	Enckel.
I have	Ick hebbe
Thou hast	Ghy hebt
He hath	Hy heeft.
Plural.	Meerder
We have	Wy hebben
Ye have	Ghy-l. hebt
They have	Sy-l. hebben.

The Præterimperfect Onvolkomen Tijdt.

Singular.	Enckel.
I had	Ick hadde
Thou hadst	Ghy hadt
He had	Hy hadde.

Plural.

Plural.	Meerder.
We had	Wy hadden
Ye had	Ghy-l. haddet
They had	Sy-l. hadden.

The Præterperfect Volkomen Tijdt.

Sing.	Enk.
I have had	Ick hebbe gehadt
Thou hast had	Gy hebt gehadt
He hath had	Hy-heeft gehadt.
Plural.	Meerd.
We have had	Wy hebben gehadt
Ye have had	Ghy-l. hebt gehadt
They have had	Sy-l. hebben gehadt

Præterpluperf. Meer als voor.

Sing.	Enk.
I had had	Ick hadde gehadt
Thou hadst had	Ghy hadt gehadt
He had had	Hy hadde gehadt.
Plur.	Meerd.
We had had	Wy hadden gehadt
Ye had had	Ghy-l. haddet gehadt
They had had	Sy-l. hadden gehadt

The Future Toekomende.

Sing.	Enk.
I shall ofte *will have*	Ick sal hebben
Thou shalst ofte *wilst have*	Ghy sult hebben
He shall ofte *will have*	Hy sal hebben.

Plur.

Plur.	Meerd.
We shall ofte *will have*	Wy sullen hebben
Ye shall ofte *will have*	Ghy-l. sult hebben
They shall ofte *will have*	Sy l. sullen hebben.

The Imperat. mood Gebiedende Wijse

Sing.	Enk.
Have ofte *have thou*	Hebt ofte hebt ghy
Let him have	Laat hem hebben
Plur.	Meerd.
Have we ofte *let us have*	Hebben wy ofte laat ons hebben
Have you	Hebbet ghy l.
Let them have	Hebben sy-l. ofte laat haar hebben.

The Optativ *mood* Wenschende wijse.

The Present & Imperfect Tense Den tegenwoordigen en Onvolmaakten Tijdt.

Sing.	Enk.
Oh *that* (*I had* / *Thou hadst* / *He had*	Och of (Ick hadde / Ghy hadt / Hy had.
Plur.	Meerd.
Oh *that* (*We had* / *Ye had* / *They had*	Och of (Wy hadden / Gy-l. hadt / Sy-l. hadden.

De *Volkomen* en *Voorleden Tijdt* zijn al eens in dese als in de *Toonende Wijse*, dan alleen dat *oh that* och of daar voor staat.

In

In de *Ondervoegblicke* en *Moogende Wijse* zijn oock alle de Tijden en Vervoegingen al eens, behalven dat voor de *Ondervoeglijke Wijse vvhen* als ofte *that* op dat / gestelt wort, en dat voor de Moogende wijse dese woorden staan, *might* mochte / *could* konde / en *vvould* woude / welckers tweede Persoon *in st* eyndight, en daar door veroorsaackt dat het Werck-woort altoos in de *Onbepaalde maniere* staat; om dat die geboogen worden en 't woort niet: als

Sing.	Enk.
I *might, could* ofte *would have*	Ik mochte/ kon de ofte woude hebben.
Thou mightest, couldest ofte *wouldest have*	Ghy mocht / kond ofte woud hebben.
He might could ofte *would have*	Hy mochte / konde ofte woude hebben.
Plur.	Meerd
We might, could, ofte *would have*	Wy mochten / konden ofte wouden hebben
Ye might, could, ofte *would have*	Ghy-l. mochtet / kondet ofte woudet hebben
They might, could ofte *would have*	Sy-l. mochten / konden ofte wouden hebben.

The Infinitiv mood Onbepaalde Wijse.

Present Tense Tegenwoordige Tijdt.

Have Hebben.

The Præterfect Volkomen.

To Have had | Gehadt hebben.

The Participles Deelnemingen.

Present Tegenwoordigh.

Having | Hebbende.

Præterfect Volkomen.

Had | Gehadt.

De buyginge van het *Helpende* (*Auxiliary*) Werck-woort; ofte anders *Selfstandige* (*Substantive*) genoemt, *te weten*

I am Ick ben.

The Indicative mood Toonende wijse.

The Present Tense Tegenwoordige Tijdt.

Singul.	Enkel.
I am	Ick ben
Thou art	Ghy zijt
He is	Hy is.
Plur.	Meerd.
We are	Wy zijn
Ye are	Ghy-l. zijt
They are	Sy-l. zijn.

The Præterimperfect Onvolkomen.

Singul.	Enk.
I was	Ick was
Thou wast	Ghy waart
He was	Hy was.

Plur.

Plur.	Meerd.
We were	Wy waren
Ye were	Ghy-l. waart
They were	Sy-l. waren.

The Præterfect Volkomen.

Sing.	Enk.
I have been	Ick hebbe geweest
Thou hast been	Ghy hebt geweest
He hath been	Hy heeft geweest.
Plur.	Meerd.
We have been	Wy hebben geweest
Ye have been	Ghy-l. hebt geweest
They have been	Sy-l. hebben geweest

The Præterplusperfect Voorleden Tijdt.

Sing.	Enk.
I had been	Ick hadde geweest
Thou hadst been	Ghy hadt geweest
He had been	Hy hadde geweest.
Plur.	Meerd.
We had been	Wy hadden geweest
Ye had been	Ghy-l. hadder geweest
They had been	Sy l. hadden geweest.

The Future Toekomende.

Sing.	Enk.
I shall ofte *will be*	Ick sal zijn ofte wesen
Thou shall ofte *wilst be*	Ghy sult zijn
He shall ofte *will be*	Hy sal zijn.

Plur.	Meerd.
We shall ofte *will be*	Wy sullen zijn
Ye shall ofte *will be*	Ghy-l. sult zijn.
They shall ofte *will be*	Sy-l. sullen zyn.

Tho Imperativ mood Gebiedende wyse.

Sing.	Enk.
Be Thou	Weest ghy
Let him be	Dat hy zy.
Plural.	Meerder
Be we or let us	Zijn wy ofte dat wy zijn
Be ye	Zijt ghy-lieden
Let them be	Laat haar-l. zijn.

The Subjunctiv mood Onderboeghelijcke manier.

Present Tense Tegenwoordige Cijdt.

Sing. Enk.

That	*I be* *Thou beest* *He be*	op dat	Ick zy Ghy zijt Hy zy.

Plural. Meerder.

That	*We be* *Ye be* *They be*	op dat	Wy zijn Ghy-l. zijt Sy-l. zijn.

The Imperfect Onbolkomen.

Sing. Enk.

That	*I were* *Thou wert* *He were*	op dat	Ick ware Ghy waart Hy ware.

Plur.

Plural. Meerder

That	*We were* *Ye were* *They were*	op dat	Wy waren Ghy l. waret Sy-l. waren.

The Præterperfect Volkomen.

Sing. Enk.

When	*I have been* *Thou hast been* *He hath been*	als	Ick geweest hebbe Gy geweest hebt Hy geweest heeft.
When	*We have been* *Ye have been* *They have been*	als	Wy geweest hebben gy-l. geweest hebt Sy-l. geweest hebben.

Præterplusperfect Meer als Voorleden.

Sing. Enk.

If I were or had been. Indien ick hadde ofte ware geweest

If thou wast or hast been Indien ghy waart ofte haddet geweest

If he were or had been Indien hy ware ofte hadde geweest.

Plural. Meerd.

If we were or had been Indien wy waren ofte hadden geweest

If ye were or had been Indien ghy-l. waart ofte haddet geweest

If they were or had been Indien sy-l. waren ofte hadden eweest.

The Future Toekomende.

Sing.	Enk.
When I shall or will be	Als ick zijn sal
When thou shalt or wilt be	Als ghy zijn sult
When he shall or will be	Als hy zijn sal.
Plur.	Meerd.
When we shall or will be	Als wy zijn sullen.
When ye shall or will be	Als ghy-l. zijn sult
When they shall or will be	Als sy-l. zijn sullen.

De *Wenschende* en *Moogende* Wijsen zijn ten naasten by al eens, Behalven hunne Voorstellingen.

The *Infinitiv mood* De oneyndige Wijse.

Present & Imperf.	Tegenw. en Onvolkomen.
to Be	Wesen ofte zijn.

Præterperfect Volkomen.

to Have been	Geweest hebben.

Præterpluperf. Meer als Voo rleden.

To have had been	Geweest hadden.

Participles Deelnemingen.

Present Tegenwoordigh.

Being	Zijnde.

Præterp.	Volkomen
Been	Geweest.
Præterplu.	Voorl.
Having been	Geweest hebbende.

Hier volght een Voorbeelt van de Buyginge van de *Tegenwoordige* en *Onvolmaakte* Tijden van 't helpende Werck-woort *I do* ick doe / want in de andere Tijden wort het niet gebruyckt als een Helpende Werck-woort, maar als *doen*, ofte *maken* in 't *Duyts*.

The Indicativ and Subjunctiv moods.	De Toonende en Ondervoeghlicke wijse.
Present Tense	Tegenwoordige Tijdt.
Sing	Enk.
I do	Ik doe
Thou dost	Ghy doet
He doth	Hy doet.
Plur.	Meerd.
We do	Wy doen
Ye do	Ghy-l. doet
They do.	Sy-l. doen.
Imperfect	Onvolkomen.
I did	Ich deede
Thou didst	Ghy deedet
He did	Hy deedet.

Plur.	Meerd.
We did	Wy deden
Ye did	Ghy-l. dedet
They did	Sy-l. deden.

De Buyginge van *might* mochte / *could* konde /. en *would* woude / kan de Leser vinden in de *Wenschende wijse* van de buyginge van *have* hebbe.

Dit zy nu genoegh geseyt van de Helpende Werck-woorden: dan alleen dese aanmerckinge op 't gebruyck der selver: *te weten*:

I *do* wordt gestelt voor den T*egenwoordigen* T*ijdt* van een Werck-woort.

I *did* staat voor den *Onvolkomen* T*ijdt*.

I *have* voor den *Volkomen*.

I *had* voor den *Voorleden*.

I *shall* ofte *will* voor den T*oekomenden* T*ijdt* van t *Werckende woort*.

I *am* met desselfs Af-komstige T*ijden* voor het L*ijdende woort*.

Hier volght een Afbeeldinge van de buyginge van een Werckende en Lijdende Werck-woort, eerst van het werckende: als

I call Ick roepe.

The Indicativ mood Toonende wijse.

Present Tense Tegenwoordige Tijdt.

Sing.	Enk.
I *call* or *do call*	Ick roepe
Thou callest or *dost call*	Ghy roept
He calleth or *doth call*	Hy roept.

Plur.

Plur. Meerd.
Wee call or do call Wy roepen
Ye call or do call Ghy-l. roepet
They call or do call Sy-l. roepen.

The *Imperfect* Onvolkomen.

Sing. Enk.
I called or did call Ick riep
Thou calledst or didst call. Ghy riept
He called or did call Hy riep.]

Plur. Meerd
We called or did call Wy riepen
Ye called or did all Ghy-l. riepet
They called or did aall Sy-l. riepen.

The *Præterperfect* De Volkomen
Sing. Enk
I*have called* Ick heb geroepen
T*hou hast called* Ghy hebt geroepen
He hath called Hy heeft geroepen.

Plur. Meerd.
We have called Wy hebben geroepen
Ye have called Ghy-l. hebt geroepen
They have called Sy-l. hebben geroepen.

The Præterplu. De meer als Voorleden.

Sing.	Enk.
I had called	Ick hadde geroepen
Thou hadst called	Ghy hadt geroepen
He hath called	Hy hadde geroepen.
Plur.	Meerd.
We had called	Wy hadden geroepen
Ye had called	Ghy-l. haddet geroepen
They had called	Sy-l. hadden geroepen.

The Future Tense den Toekomende Tijdt.

Sing.	Enk.
I shall call	Ick sal roepen
Thou shalt call	Ghy sult roepen
He shall call	Hy sal roepen.
Plur.	Meerd.
We shall	Wy sullen roepen
Ye shall call	Ghy-l. sult roepen
They shall call	Sy-l. sullen roepen.

The Imperativ mood Gebiedende wijse.

The Præsent Tense Tegenwoordige Tijdt.

Sing.	Enk.
Call thou	Roept ghy
Let him call	Laat hem roepen.

Plur.

Plur.	Meerd.
Call we or let us cal	Roepen wy
Call ye	Roept ghy-l.
Let them call	Dat sy-l. roepen

The Infinitiv mood Oneyndige Wijse.

Present Tegenwoordigh.

to Call	Roepen.

Perfect & *Pluparf.* Volkomen en Voorl.

to Have or had call'd	Geroepen hebben ofte hadden.

Participles Deelnemingen.

Præs. Tegenw.

Calling	Roepende

Hier volght een Lijdende Werck-woort.

I am called	Ick ben ofte worde geroepen.

The Indicativ mood Toonende wijse.

Præsent Tense Tegenwoordige Tijdt.

Sing.	Enk.
I am called	Ick worde ofte ben geroepen
Thou art called	Ghy wordt geroepen
He is called	Hy wordt geroepen.

Plur.	Meerd.
We are called	Wy worden geroepen
Ye are called	Ghy-l. worde geroepen
They ar called	Sy-l. worden geroepen.

The Imperf. Onvolkomen.

Sing.	Enk.
I was called	Ick wierde geroepen.
Thou wast called	Ghy wierde geroepen
He was called	Hy wierde geroepen.
Plur.	Meerd.
We were called	Wy wierden geroepen
Ye were called	Ghy-l. wierdet geroepen.
They were called	Sy-l. wierden geroepen.

Præterf. Volkomen.

Sing.	Enk.
I have been called	Ick ben geroepen geweest
Thou hast been called	Ghy zijt geroepen geweest
He hath been called	Hy is geroepen geweest.
Plur.	Meerd.
We have been called	Wy zijn geroepen geweest
Ye have been called	Ghy-l. zijt geroepen geweest
They have been called	Sy-l. zijn geroepen geweest.

The

The Pluferst De Voorleeden.

Sing.	Enk.
I had been called	Ick hadde geroepen geweest
Thou hadst been called	Ghy hadt geroepen geweest
He had been called	Hy hadde geroepen geweest.
Plur.	Meerd.
We had been called	Wy hadden geroepen geweest
Ye had been called	Ghy-l. haddet geroepen geweest
They had been called	Sy-l. hadden geroepen geweest.

Future Toekomende.

Sing.	Enk.
I shall be called	Ick sal geroepen worden
Thou shalt be called	Ghy sult gheroepen worden
He shall be called	Hy sal geroepen worden
Plur.	Meerd.
We shall be called	Wy sullen geroepen worden
Ye shall be called	Ghy-l. sult geroepen worden
They shall be called	Sy-l. sullen geroepen worden.

Im-

Imperat. mood Gebiedende wijse.

Pres. Tegenw.

Sing.	Enk.
Be thou called	Zijt ghy geroepen
Let him be called.	Dat hy geroepen zy.
Plur.	Meerd.
Let us be called	Laat ons geroepen worden
Be ye called	Dat ghy-l. geroepen wordet
Let them be called	Laat haar-l. geroepen worden.

De *Ondervooghelicke*, *Wenschelicke*, en *Mogende* VVijsen zijn al eens met de *Toonende* VVijse, behalven het kleyne onderscheyt van de Voorstellige woorden, waar van te vooren genoech gedacht is geweest.

The Infinitiv mood Onbepaalde Wijse.

Pres. Tegenw.

to Be called	Geroepen worden.

Perfect & Pluperf. Volkomen en Voorl.

to Have or *had been called*	Geroepen geweest hebben ofte hadden.

Participles Deelnemingen.

Pres. Tegenw.

Being called	Geroepen zijnde.

V. AFDEELINGE.

Van de Ongeregelmatige Werck-woorden.

VOorbeelden van soodanige Werck-woorden die geheel ofte ten deele ongeregelt zijn, en worden in 't *Engels anomalous* genoemt, van 't *Griecks* ἀνόμως. Doch onder dese Ongeregelde kan men dese drie Aanmerckingen in acht nemen, *te weten*,

1. Dat Werck-woorden die eyndigen in *end*: hebben haarer Volkomen Tijdt ofte Deel-woort in *ent*, als

Bend buygen	*bent* geboogen
Lend leenen	*lent* geleent
Rend scheuren	*rent* gescheurt
Send senden	*sent* gesonden
Spend verteeren	*spent* verteert.

2. Die in *ing* eyndigen, maken hunner Volkomen Tijdt en Deel-woort in *ung*; als

Ring luyen	*rung* gelupd
Sing singen	*sung* gesongen
Sling slingeren	*slung* geslingert
Spring springen	*sprung* gesprongen
Sting steken	*stung* gestoocken
Wring wringen	*wrung* gewrongen.

3. Die in *ow* eyndigen, hebben haren Onvolkomen Tijdt in *ew*, en haar Deel-woort in *own*: als

Blow

Blow *Blew* *blown*
Blaasen blies geblasen
Crown *crew* *crow'n*
Kraeyen kraeyde gekraeyt
Grow *grew* *grown*
Groeyen groeyde gegroeyt
Know *knew* *known*
Weten wiste geweten
Throw *threw* *thrown*
Smijten smeet gesmeten

Doch sommige woorden zijn soo ongeregelt, dat die tot geene regel gebracht kunnen werden, van welcke hier een *Lijste* volght

De tegenw Tijdt ofte Onbepaalde Wijse. } Onvolkomen Tijdt ofte Deel woort.

Abide *Abode*
Verblijven verbleven.
Arise *arose*
Opstaan opgestaan
Ask *askt*
Vragen gevraaght
Awake *awoke* ofte *awak't*
Ontwaken ontwaakt
Bear *bore* ofte *bare* *born*
Dragen droegh gedragen
beat *beat* & *beaten*
Slaan geslagen
Beget *begot* & *begotten*
Teelen geteelt
Begin *begun* ofte *began*
Beginnen begonnen
Behold *beheld* ofte *beholden*
Aanschouwen aanschouwt.

Beseech

Beseech *besought*
Bidden gebeden
Bid *bad* en *bidden*
Gebieden bevolen
Bite *bit*, *bitten*
Bijten gebeten
Break *broke*
Breken gebroken
Bring *brought*.
Brengen gebracht
Build *Built*
Bouwen gebouwt
Buy *bought*
Koopen gekocht
Can *could*.
Ick kan ick konde
Cast *cast*
Smijten gesmeten
Catch *catcht* ofte *caught*
Vangen gevangen
Chide *chid* *chidden*
Bekijven bekeef bekeeven
Choose *chose* *chosen*
Kiesen koos gekooren
Cleav *cloven* en *cleft*
Klooven gekloven
Climb *clomb* *climbed*
Klimmen klom geklommen
Come *came* *come*
Komen quam gekomen
Cut *cut*
Snijden gesneden
Dare *durst* *dared*
Dorven dorste gedorven

Do did don
Doen deeds gedaan
Drink drank en drunken
Drincken gedronchen
Drive drove driven
Drijven dreef gedreven.
Eat I ate eaten
Eeten ick at gegeten
Fall fel fallen
Vallen viel gevallen
Fight Fought
Vechten gevochten
Flie flew flown
Vliegen vloogh gevlogen
Forsake forsook forsaken
Versaken versaackte versaackt
Frees frose frosen
Vriesen vroor gevroren
Get got gotten
Krijgen kreegh gekregen.
Give gave given
Geven gaf gegeven.
Go went gone
Gaan ging gegaan
Hang hung hung
Hangen hingh gehangen
Hide hid hidden
Bergen berghde geberght
Hit hit hitten
Raken raackte geraackt
Hold held holden
Houden hield gehouden
Knit knit knitted
Breyden breydde en gebreyd
Knock

Knock *knokt*
Kloppen klopte en geklopt
Lose *Lost*
Verliesen verlooz en verlooren
Ly *lay* *layn* en *laid*
Leggen lagh gelegen
Lie *lied* *lied*
Liegen loogh geloogen
Make *made*
Maken maakte en gemaackt
Mow *mow'd* *mown*
Maeyen maayde gemaayt
Ow *I ought*
Schuldigh zijn ick was schuldigh
Put *put*
Stellen stelde en gestelt
Ride *rode* ofte *rid* *ridden*
Rijden reede gereden
Rise *I rose* *risen*
Opstaan ick stoud op opgestaan
Ring *rang* ofte *rung*
Luyen luyde en geluyd
Run *ran* *run*
Loopen liep geloopen
See *saw* *seen*
Sien sagh gesien
seek *sought*
Soecken sochte en gesocht
seethe *sod* *sodden*
Koocken koochte gekoockt
sell *sold*
Verkoopen verkocht
shake *shoke* *shook* ofte *shaken*
Schudde geschudt

shine

shine shone shined

Schijnen scheen gescheenen

shed shed

Stortte stortede en gestort

shot shot shott

Schieten schoot geschooten

shrink shrunk shrunken

Krimpen krimpte gekrompen

shut shut

Sluyten / gesloten

sink sank ofte *sunk sunken*

Sincken sonck gesoncken

sit sat sitten

Sitten sat gezeten

slay I slew slain

Doot slaan ick sloegh doodt doot geslagen

slide slid ofte *slode slidden*

Glyen gleedde gegleen

smite smote ofte *smit smoten* ofte *smitten*

Slaan sloegh geslagen

speak spake ofte *spoke spoken*

Spreken sprack gesprolken

spin span spun

Spinnen spon gesponnen

spit spat spitten

Spuwen spoogh gespogen

spring sprang sprang

Uytspruyten uytspruytede uytgesprooten

stand stood

Staan stont en gestaan

steal stole stolen

Steelen stal gestoolen

stick stuck stucken ofte *sticket*

Steecken stack gesteecken

sting

fling *flung* *flinged*
Prickelen prickte geprickelt
stride *strode* *stridden*
Wijdt-stappen stapte gestapt
strive *strove* *striven*
Strijden streedt gestreden
strike *stroke* *strucken*
Slaan sloegh geslagen
swear *sware* ofte *swore* *sworn*
Sweeren swoer gesworen
swell *swel'd* *sweld* ofte *swoln*
Swellen swol geswollen
swim *swam* ofte *swom* *swom*
Swemmen swom geswommen
Take *took* *taken*
Nemen nam genomen
Teach *taught*
Onderwijsen onderwees en onderwesen
Tear *tear* ofte *tore* *torn*
Scheuren scheurde gescheurt
Tell *told*
Seggen / vertellen / vertelde en gedacht
Think *thought*
Dencken dachte en gedacht
Thrive *I throve* *thriven*
Welvaren ick vaarde wel gevaren
Tread *trode* *troden*
Treden tradt getreden
Wear *ware* ofte *wore* *worn*
Verslijten versleet versleten
Weav *wove* *woven*
Weven weefde geweven
Whip *whipt*
Geesselen geesselde en gegeesselt.

Will

Will would
Willen wilde
VVin wan or *won* *won*
Winnen won gewonnnen
VVork *wrought*
Werchen wrochte en gewerckt of gewrocht
VVrite *wrote* or *write written*
Schrijven schreef geschreven.

VI. AFDEELINGE.

Van de over-een-komst der Werck woorden met Andere Deelen des Spraacks.

HIer uyt kan men bespeuren van wat woorden veele *Engelsche* Werck-woorden uytspruyten, als mede hare gelijckvigheyt met de selve.

Daar werden veele Naam-woorden, soo wel Byvoeghelicke als Selfstandige Werck-woorden gemaackt: het welck geschiet op tweederly manieren.

1. *Voor Eerst.* Door 't verlangen der Vocaal en 't versachten van de Consonant: als van

a *House* Huys	*to House* in Huys nestelen
Brass Kooper	to *Bráze* Verkooperen
Glass Glas	to *Gláze* Verglasen
Grass Gras	to *Gráze* Weyden
Price Prijs	to *prize* Waerdeeren
Breath Adem	to *Breathe* Adem scheppen
shade / *shadow* Schaduwe	to *shàde* / *shadow* Beschaduwen
a *Fish* een Visch	to *Fish* Visschen

Oyl Olie	to *Oyl* met Olie smeeren
a *Rule* een Regel	to *Rule* Regeeren
Love Liefde	to *Love* Beminnen
Life Leve	to *Live* Leven
Strife Strijdt	to *Strive* Strijden
Further / *Forward* } Verder	to { *Further* / *Forward* Verborderen
Hinder Achter	to *Hinder* Verhinderen ofte te beletten

2° Door het Ledeken *en* in 't eynde by te voegen: als

Haste Spoedt	to *Hasten* Verspoeden
Length Langhte	to *Lengthen* Verlangen
Strength Sterckte	to *Strengthen* Versterc-ken
Short Kort	to *Shorten* Verkorten
Soft Sacht	to *Soften* Versachten
Fast Vast	to *Fasten* Vast maken
White Wit	to *Whiten* Wit maken
Black Swart	to *Blacken* Swart maken
Hard Hardt	to *Harden* Verharden.

En veel meer diergelijcke.

VII. AFDEELINGE.

Van d'Onpersoonelicke Werck-woorden.

Onpersoonelicke Werck-woorden (in 't *Engels* *Verbs Impersonal*) zijn soodanige als geen persoonen hebben, maar staan altoos in de derde per-

persoon van 't Enekel Getal, behalven als *men* voorgaat, en dan staanse in de derde persoon van 't Meerder Getal: Sy worden verdoelt in *Werckende*, *Lijden* en *Onsijdige*.

De *Werckende* hebben dese Ledekens voor haar, *men* ofte *one*: als

Men say	Men seyt
Men work	Men werckt
One writes	Men schrijft
One reades	Men leest.

De *Lijdende* hebben voor haar *there is*: als

There is much don	Daar is veel gedaan
There is vvrought	Daar is gewrocht.

De *Onzijdige* volgen het Ledeken *it*: als

It raineth	Het regent
It blovvs	Het waayt
It pleaseth	Het behaaght
It delighteth	Het vermaackt
It behoveth	Het is van nooden.

Tot verder verklaringh hier in, soo neemt een voorbeelt van de buyginge van eenige Onpersoonelicke Werck-woorden: als

Het Werckende woort.

One saith	Men seyt
One said	Men seyde
One hath said	Men heeft geseyt
One had said	Men hadde geseyt
One shall say	Men sal seggen.

Het

Het Lijdende woort.

There is wrought	Daar wordt gewrocht
There was wrought	Daar wierd gewrocht
There hath been wrought	Daar is gewrocht geweest
There had been wrought	Daar had gewrocht geweest
There shall be wrought	Daar sal gewrocht worden.

Het Onzijdige woort.

It pleaseth	Het behaaght
It pleased ofte *did please*	Het behaaghde
It hath pleased	Het heeft behaaght
It had pleased	Het hadde behaaght
It shall please	Het sal behagen
It may please	Het mach behagen
It might please	Het mochte behagen.

VI. CAPITTEL.

Van de Deel-woorden.

Deel-woorden (in 't *Engelsch Participles*) zijn afkomstigh van Werck-woorden, en worden gebruyckt gelijk Byvoegelicke Naam-woorden, de saack die sy beteeckenen uytdruckende, nevens de tijdt daar die in geschiet.

De Deel-woorden zijn tweederley; het eene is van het *werckende* woort, handelende van saken in den Tegenwoordige Tijdt, en eyndight altoos in *ing*, als *wishing* wenschende / *reading* lesende / *hearing* hoorende / *teaching* leerende.

Het andere is van het *Lydende* woort, handelende

lende van saken in de Volkomen Tijdt en eyndight in *d*, *t*, often: als *wished* gewenscht / *read* gelesen / *caught* geleert / *sien* gesien.

Nota 1. De *werckende Deel-woorden* die in *ing* eyndigen, konnen oock door het voorstellen van een Ledeken *a* ofte *an* ofte *the*, voor Seltstandige Naam-woorden gerekent worden: als *seeing*, *hearing*, *feeling*, *tasting*, *smelling*, zijn Deelwoorden, beduydende, siende / hoorende / voelende / smakende / ruyckende; en wanneer *the* daar voor gestelt wort, als *the seeing*, *the hearing* &c. beduydense het gesicht / het gehoor / het gevoel / de smaack / de reuck: en soo in meest alle andere woorden.

Nota 2. Door 't byvoegen van *r* ofte *er* in 't eynde van de Onbepaalde wijse der werck-woorden, heeft men een selfstandige Naam-woort, als *give* geben / *a giver* een geber / *teach* leeren / *a teacher* een leeraar / *love* beminnen / *a lover* een liefhebber &c. gelijck *ing* het *Deel-woort* maackt.

VII. CAPITTEL.

Van Help-woorden (*Adverbs.*)

EEn Help-woort ofte Bywoort (*an Adverb*) is een deel des Spraacks, dat niet geboogen kan worden, gemeenelijck by een Werck-woort staande, om deslelfs hoedanigheyt meerder uyt te drucken: als *he seeth clearly* hy siet klaarlijck / *I ran speedily* ick liep spoedighlijck.

Daar zijn verscheyde *By-woorden*, en die hebben oock verscheyde beduydinge, gelijck blijkt door hunne versamelinge: als volght;

Sommige

Sommige zijn

1. Des Tijdts: als *to day* huyden / *now* nu / *immediately*, *presently*, *by and by*, *forthwith*, dadelijck / stracks / flux / terstont / *ever* oyt / *never* noyt / *seldom* selden / *quickly*, *speedily* snellijck / raschlijck / *yesterday* gisteren / *ereyesterday* eergisteren / *late* laat / *lately* onlanghs / *heretofore* voormaels / *early* vroegh / *often* en *oftentimes* dickwils / *to morrow* morgen / *hereafter* hier na / *when* wanneer / *then* dan / *finally* eyndelijck / *dayly* daagelijcks / *allways* altijdt / *evermore* immermeer / *till that* tot dat / *ere* eer / *a little sooner* wat eerder / *after that* daar na / *somtimes* altemets / *before* voor / *many times* meenighmaal / *long ago* over lang / *at noon* 's middaghs &c.

2. Der plaatse (*Place*) als *here* hier / *there* daar / *where* waar / *somwhere* ergens / *nowhere* nergens / *besides* neffens / *everywhere* overal / *elswhere* elders / *whitherwards* werwaarts / *hitherwards* herwaarts / *hence* hier van daan / *thence* daar van daan / *within* binnen / *without* buyten / *nigh* naby / *neer* dichtby / *far* verre / *further* veerder / *aside* ter zijde / *round about* rontom / *before* voor / *after* achter / *under* onder / *above* boven / *beneath* beneden / *inwards* binnewaarts / *yonder* ginder / *to and again* gins en weer.

3. Vraagende (*asking*) als *wherefore* ofte *why* waarom? *how* hoe? *how so* hoe soo? *not* niet? *what* wat? *why not* waarom niet?

4. Toeseggende (*affirming*) als *surely*, *certainly* voorseecker / seeckerlijck / *truly*, *verily* waarlijck / *yea* ja / *indeed* in der daat / *so*

ofte *at least so* immers / *without doubt* sonder twijffel.

5. Ontkennende (*Denying*:) als *no* neen/ *not* niet / *in no wise* geensins / *not at all* in 't minste niet.

6. Des Getals (*Number*:) als *once* eenmaal/ *twice* tweemaal / *thrice* driemaal / &c. *so many times* soo meenighmaal / *firstly* eerstelijck / *secondly* ten anderen / *thirdly* ten derden / &c.

7. Des Quantiteyts ofte veelheyt (*Quantity*:) als *enough* genoegh / *abundantly* overvloedigh / *more or less* meer ofte min / *too much* te veel / *too little* te weynigh / *at least* ten minsten / *very much* seer veel.

Sommige zijn

8. Des Hoedanigheyts (*Quality*:) als *well* wel / *ill*, *evilly*, *badly* qualijck / *wisely* wijselijck / *poorly* armelijck / *honestly* vromelijck / *learnedly* geleerdelijck / *stoutly* stoutelijck / en veel meer *Byvoegelijcke Naamwoorden* die door 't aannemen van *ly* in 't eynde des woorts *Hulp-woorden* worden.

9. Van gelijckenisse (*Likeness*) en vergelijckinge (*Comparison*) als *so* alsoo / *also* oock/ *as*, *like as* gelijck ofte als / *in like manner* desgelijcks / *unequally* ongelijckelijck / *differently* verscheydentlijck / *according* volgens/ *even so* even soo / *then* dan / *as well* also wel/ *soo well* soo wel / *how* hoe / *more* meer / *less* min / *better* beter / *worse* erger / *especially* voornamentlijck ; hier toe soude men alle *Adjectiva* van de Vergelijckige Trap konnen brengen.

10. Aanmanende (*Exhorting*;) als *go to* wel

wel aan / *fall on* sa sa / *speedily* flucks / *couragiously* moedighlijck / *quickly*, *lively*, *nimbly* wacker aan / lustigh / gauw &c.

11. Vermanende (*Warning* :) als *look to it*, *take heed*, *beware*, siet toe / wacht u / hoed u.

12. Versachtende (*Asswaging* :) als *sweetly*, *softly*, *prettily*, soetjens / sachtjens / fijntjes / *tenderly* teerkens / *scarcely* nauwelijcks.

13. Wenschende (*Wishing* :) als *oh if! oh that!* och of!

14. Twijffelende (*Doubting*) ofte by geval: als *perhaps* misschien / *likely*, *it may be*, mogelijck / *peradventure* by avontuur / *per chance* by geval.

Sommige zijn

15. Scheydende (*parting*:) als *apart*, *asunder*, ter zijden/van malkander / *otherwise*, anders sins / *particularly* besonderlijck / *distinctly* onderscheydentlijck / *before and after* voor en na / *hitherwards and thitherwards* herwaerts en derwaerts.

16 Uytsluytende (*Excluding* :) als *onely* alleenlijck / *not onely* niet alleenlijck / *but also* maar oock.

17. Van Toegevinge (*Permitting* :) als *though* alhoewel / *all be it* al is 't / *notwithstanding* niet te min.

18. Verkiesende (*choosing*:) als, *rather than*, lieber dan / *better then* beter dan / *chiefly* voornamentlijck.

19 Van geen volle saack: als *almost* bykans / *well neer or nigh* by-na / schier.

20. Toonende (*Shewing* :) als *behold*, *lo*, *see*,

Sommige zijn { *see, look thither* siet / siet-daar / &c.
22. Uytreckende (*Extending:*) als *too much* te veel / *too far* te ver / *too long* te laugh.
23. Roepende (*Calling:*) als *ho! sa how! hem! whoop!* hepla! hem! hou!

Nota. Het onderscheyt tusschen *than* en *then* is dit; *then* is een Helpwoort des Tijdts, en *than* is een teecken van de Vergelijckige Trap: daar men wel op letten moet.

VIII. C A P I T T E L.

Van de Coppelingen (Conjugations.)

EEn Koppelinge is een Onbuyghlicke Deel des Spraacks, het welck bequamelijk woordensinnen by malkander gevoeght.

Dese zijn van verscheyde soorten en beduydingen: als

Sommige zijn { 1. Aanhechtende (*Copulativs:*) als *and* ende / *also* alsoo / *likewise* desgelijks / *with* met / *herewith* hier mede / *consequently* vervolgens / *yet* noch / *further* voorts / *more over* daar-en-boven / *besides* benevens.
2. Onderscheydende (*Adversativs:*) als *but* maar / *yet* doch / *but if* maar of / *although* schoon / hoewel / *the while* dewijle.
3. Scheydende (*Disjunctivs:*) als *nor, neither* nochte / *either* ofte / *at least* ten minsten / *otherwise, else* andersins.
4. Veroorsaeckende (*Causals:*) als *for* want / *because* om dat / *wherefore* waarom / *therefore*

Sommige zijn {
therefore daarom / *for as much as* nadien dat / *sith* aangesien / *that* op dat &c.

5. Conditioneele (*Conditionals*:) als *if* indien / *if that* indien dat / *in case that* ingeval / *whilst that* terwijl dat / *whether* ofte.

6. Uytkeurige (*Exceptivs*:) als *unless* ten zy / *except, saving* uytgenomen / *besides that* behalven dat &c.
}

Nota. Veele Helpwoorden worden voor Koppelingen gereeckent, &c.

IX. CAPITTEL.

Van de Voorsettingen (*Præpositions*)

EEn *Voorsettinge* is een Onbuygelijcke Deel des Spraacks, dienstigh om de sin der woorden wel te onderscheyden, gemeenelijck voor het woort staande, als *with my friend* met mijn vriend / *impudent* onbeschaamt.

De Voorstellingen zijn dese:

To, unto	Aan / na
To ofte *at*	Tot
By, through	By / door
Towards	Na toe
For & *before*	Voor
Ere	Eer
Ere that	Eer dat
Ere then	Eer dan
About	Omtrent
For	Om
About, round about	Ront / rontom
Against	Tegen

Beyond	Gins / verby
Beſides that	Behalven
Within	Binnen
Without	Buyten
Bitwixt en *Between*	Tuſſchen
Above	Boven
On high	Om hoogh
Beneath, below	Beneden
Beſides	Nevens / benevens.
After, behind	Achter
Without	Sonder
Under, among	Onder
Nigh, near, hard by	By / naby / dicht by
On behalf	Van wegen
According to	Na (volgens) dat
Until, til that	Tot dat
With	Met / mede
Out, out of	Uyt
Up, upon	Op
After	Na / naa
In, into	In.

Op dat het gebruyck der *Voorſettinge* meer bekent mach worden, ſoo neemt deſe volgende Voorbeelden tot hunner Verklaringe: als

To his Father Tot ſijn Vader
At London Tot Londen
Towards Leyden Na Leyden toe
By this By deſen
By the way By den wegh
Through the Citie Door de Stadt
Before the time Voor den tijdt
Againſt an enemy Tegens een Vyandt
Next the ſtreet Naaſt de ſtraat

Abou

Above the air Boven de lucht
According to the command Na 't gebodt
To the Heavens Aan de Hemelen
On the table Aan de Tafel
From ofte *with the whole heart* Van gantscher herten.
Out of the house Uyt het huys.

X. CAPITTEL.

Van Tusschenwerpingen (*Interjections.*)

EEn *Interjectie* ofte *Tusschenwerpinge* is een Onbuygelicke Deel des Spraacks, geen referentie hebbende aan de woorden die voor of achter staan; en is maar alleenlijck een uytroepinge des hertstochts: gelijck

Sommige zijn:

1. Van *Verwondering* (*Admiration*:) als *oh wonderfull* och wonderlijck! *is it possible?* is 't moogelijck? *how! how so!* hoe! hoe dus!
2. Van *Verheuginge* (*Rejoycing*:) als *heyda!* hey! O *brave!* o braaf!
3. Van *Droefheidt* (*Sorrow*:) als *alas* helaas! *ah me* ach my! *wo* wee! *wo is me* wee my!
4. Van *Verachtinge* (*Detestation*:) als *fie* foey! *fie for shame* foey schaamt u.
5. Van *Roepinge* (*Calling*) *heh! how! hem! hum! holla!* hem! &c.
6. Van *Stilswijginge* (*Silence*:) als *hush*, *mum*, *st. whist*, sus! stil &c.

XI. CAPITTEL.

Van de Overeenkomste der Uytspraack van de Oude Engelsche *woorden, met der selver Beduydinge.*

DEse Aanmerckinge magh uyt *dese kleyne Academie* niet uytgelaten worden, door dien die een voortreffelijckheyt des *Engelschen Taals* aanwijst, dewelke in verscheyde andere *Talen* so fraey niet te vinden is: *te weten*, dat woorden van een Syllabe geformeert worden van sodanige Letters, dat die de sin en meeninge des Spreekers natuurlijck beter uytdrucken, als in veel andere *Taalen* geschieden kan door een *Periphrasis*, ofte een t'samen-vergaderinge van veele woorden.

De volgende Exempelen sullen klaarlijk de beweginge des gemoets tonen door 't verscheyden geluyt der Letteren; waar van sommige sterker zijn, sommige sachter, sommige klaarder, sommige duisterder, sommige scherper zyn &c. als

Str. Woorden die beginnen met *str* toonen van sich selven een groote kracht te willen beduyden, als, *strike* slaan / *strife* strijdt / *strain* forceeren / *strength* sterckte / *struggle* worstelen / *strut* ofte *strout* opgeblasen zijn / *stretch* uyt-recken &c.

St. De letteren *st* schijnen oock wat een hardt geluydt hebben, doch soo veel niet als *str*, als of dese het haare maar sochten te mainteneeren, liever als yets te willen ontrucken: als *stand* staan / *stay* blijven / *sturdy* en *stout* hertneckigh / *stick* steecken / *stif* stijf / *stop* verhinderen / *still* verblijvende.

Thr

Thr schijnen een sterke beduydinge te hebben: als *throw* gooijen / *thrust* douwen / *throng* druck / besigh / *through* door.

Wr schijnen eenige kromheyt ofte ontruckinge te beduyden: als, *wry* (ofte *awry*) krom / scheef / *wreath* omdraeijen / *wrest* met kracht wringen / *wrestle* worstelen / *wrong* ongelijck / *wrinch* verstuypcken / *wriggle* in order omdraeijen / *wrangle* krackeelen / a *wrinkle* een vouw in 't aangesicht / *wrath* gramschap / *wrap* invouwen.

Sw beduydt een stille sachte beweginge: als *to bear sway* in zwang gaan / *swim* zwemmen / *switch* een zweep / *swindge* geesselen / *swift* snel / *sweet* soet.

Sm is gelijck *sw*, als in *smooth* gladt / *smile* sachtjens lachen / *smart* smert &c.

Cl beduydt een aanhechting aan malkanderen, als *cleav* kleven / *clay* pot-aarde / *cling* vast kleven / *climb* klimmen / *close* dicht / *to close* dicht maken.

Sp beduyd een verspreydinge: als, *spread* spreyden / *spring* opwasschen / *sprig*, *sprout*, een tack / *sprinckle* sprenckelen / *split* splijten / a *splinter* een splinter / *spil* storten / *spit* spouwen &c.

Sl beduydt een sachte beweginge die men qualijck bespeuren kan, als *slide* glyen / *slippery* slibberigh / *slime* slijm / a *slit* een spleet / *slow*, *slack* traagh &c.

(*Ash*) De woorden die in *ash* eyndigen; beduyden een klare en scherpe saack, als *rash* onbedacht / *crash* rupschen / *gash* schielijck snijden / a *lash* een slagh / *plash* plotsen &c.

(*Ush*) De woorden in *ush* schijnen yets duisters te willen beduyden: als *crush* vermorselen /

push stooten / *brush* borstelen / &c.

(*Inkle*) Sommige woorden die in *inkle* eyndigen, beduyden een dickwils doeninge van een saack: als *tinkle* dickwils klincken / *sprinkle* hier en daar sprenckelen / *twinkle* de oogen dickwils open en toedoen / &c.

XII. CAPITTEL.

Van het gebruyck van seeckere Figuuren, die de Engelsche *met andere gemeen hebben.*

TOt het *Etymologische* verhandelen der woorden behooren oock de *Figuuren* in 't schrijven en spreecken, alhoewel die, uyt het *Griecks* gekomen zijnde van 't gemeene Volk soo wel niet bekent zijn: en alle *Figuuren* worden in 't *Engels* niet gebruyckt, alleenlijck dese: *te weten*,

1. *Prosthesis*, doet yets by in 't begin des woorts: als *arise arisen* voor *rise risen* opstaan: dit Figuur wordt selden gebruyckt.

2 *Aphæresis* neemt yets af van 't begin van 't woort, in plaats waar van altemets een *Apostrooph* ['] aldus gestelt wordt, doch niet altijt: als *'tis* voor *it is* het is / *is 't* voor *is it?* is het? *'gainst* voor *against* tegen / *'vested* voor *invested* bevestight.

3. *Syncope* neemt wegh uit het midden, daar men altemets in plaats van een *Apostrooph* ['] gebruyckt, doch niet altijdt, en voornamentlijk niet in woorden van gemeen gebruyk: als *hapned* voor *happened* gebeurde / *lov's* voor *loveth* bemint / *go's* voor *goeth* gaat / *giv's* geeft / *madd'st* voor *maddest* allerdolst / *Heav'n* voor *Heaven* Hemel / *desir'd* voor *desired* begeerde / *sennight*

voor

voor *sevennight* acht dagen / *fortnight* voor *fourteennight* veertien dagen / *o're* voor *over* over.

Nota. Sommige schrijven *honour*, *labour*, *favour* &c. sonder *u*; als *honor* &c. maar het is al eens, doch beter met *u*; als *honour* eere.

4 *Synæresis* ofte *Crasis* treckt twee woorden ofte syllaben in een: als *I'le* voor *I will* ick wil / *its* voor *it is* het is / a *horsman* voor *horse man* een Ruyter / *shant* voor *shall not* sal niet / *wi'not*, en in sommige plaatsen *woon't* voor *will not* wil niet / doch de twee laatste woorden worden uyt een onbehoorlicke verdorventheyt des Spraacks gebruyckt.

Apocope neemt yets af van 't eynde des woorts, en voornamentlijck (gelijk in 't *Duytsch*) van *e* finaal, als *th'ablest* voor *the ablest* de machtighste / en veel diergelijcke: als mede *fet* voor *fetch* haalen.

XIII. CAPITTEL.

Van de Verkortinge van verscheyde woorden in 't schrijven.

HEt is niet noodigh hier van soodanige Verkortingen te handelen, als men in andere Taalen heeft, gelijk *à* voor *am* ofte *an*, *&* voor *and* ende / &c. voor *and so forth* en soo voort.

De verkortingen alleen aan de *Engelsche* Taal eygen, zyn dese:

ye voor *the* De
y^t voor *that* Dat
yw ofte *yu* voor *you* ghy
o^r voor *our* onse
y^r voor *your* uwer
y^r voor *their* hunner
wth en *wth* voor *with* met
wch en *wch* voor *which* welcke

m^t voor *ment*, als *Commandmt.* voor *commandment* gebodt. *Parliamt* voor *Parliament*.

w^n voor *when* wanneer.
Rt voor *right* recht.
pr. voor *præ*
viz. voor *to wit* te weten.

St — *Saint* een Sinte
Matie — *Majestie* Majesteyt
Bp — *Bishop* Bisschop
Dr — *Doctor* Doctoor
Ldpp — *Lordship* Heerschop
Ladp — *Ladyship* Mevrouschap
Honble — *Honorable* Erentfeste
Hd — *Honoured* Ge-eerde
Worpp en *Worshp* — *Worship* Achtbaarheyt
Worppll — *Worshipful* Achtbare
Rd — *Reverend* Eerwaarde
Sr — *Sir* Sieur
Mr — *Mister, Master* mijn Heer
Kt ofte *Knt* — *Knight* Ridder
Esqr — *Esquire* Schiltknaap
Capt — *Captain* Capiteyn

XIV. CA-

XIV. CAPITTEL.

Van de Distinctien ofte Punctatien die men in het schrijven gebruyckt.

Hier behoeft niet veel van geseyt te worden, om dat die al eens zijn in 't *Engelsch* als in 't *Duytsch*.

Hunner gebruyck is oock wel genoeg bekent:

Een *Comma* (,) beduydt een kleyne spacie om aadem te scheppen

Een *Semi-Colon* (;) beduyt een weynigh meer tijdt.

Een *Colon* (:) beduydt noch een langer tijdt.

Een *Punctum* (.) wordt gestelt achter een eynde van een sin ofte meeninge.

Een Interrogatie *Interrogation* (?) beduydt een voorstellinge van een vrage.

Dit (!) is een teecken van *Verwondering* en *Uytroepinge*, en andere *Tusschen-werpingen*.

Een *Parenthesis* ( ) aldus gemaackt, is een merck, dat het gene daar tusschen staat, of behouden of uytgelaten kan werden, sonder de veranderinge des sins.

Dit merck (-) is een verdeelinge, en oock verbindinge van woorden aan malkanderen.

HET DERDE DEEL
Van de
GRAMMATICA.

Van de
SYNTAXIS.

SYNTAXIS is een ordentelicke aanhechtinge van woorden en sinnen by malkander.

Om dat de meeste regelen hier van bekent zijn door de *LatijnscheGrammatica* en om dat dikwils de selfde manier van spreken by de *Duytsche* gebruyckt worden als by de *Engelsche*, soo soude het al te overvloedigh zyn; en gantsch niet nootsaackelick om hier de regelen van de *Syntaxis* te hervatten: en derhalven sal dit Deel van de *Grammatica* wat kort vallen.

Doch nademaal daar eenige verplaatsingen van woorden zijn, en eygenschappen tot de *Engelsche* Taal alleen behoorende, en niet tot de *Duytsche*; derhalven sal het nootsaackelick zijn eenige bondige Aanmerckingen te stellen: gelijck,

1. De *Noemelijcke Geval* staat voor het *Werckwoort*: als *the Tree grow's* de Boom groeyt / *the Man fall's* de Man valt &c.

2 De *Aanklagelijcke Geval* volght op het *Werck-*

Werck-woort; alsoo dat het Werck-woort niet lest staat gelijck in 't *Duyts*; want men seyt in 't *Engels* niet, *the Judge shall him punish*, maar *the Judge shall punish him* de Rechter sal straffen hem; *I have written a letter* ick heb geschreven een brief; *He hath seen my Friend* hy heeft gesien mijn Vrient/ en niet *He hath my Friend seen*.

In dese Regel is het grootste onderscheyt tusschen de *Duytsche* en *Engelsche* manier van 't verplaatsen der Werck-woorden.

Aanm. 3. Waar in de *Engelsche* Taal twee teekenen van ontkenninge by malkander komen, beduyden die een toestemminge, als *I have not no money*, dat is, *I have some money* ick heb wat gelt; *he hath not no bread*, ofte *he hath some bread* hy is niet sonder broodt.

Aanm. 4. De Namen der Getallen worden anders in 't *Engels* als in 't *Duyts* genoemt: gelijck

1. Men seyt *sixty five* sestigh vijf/ niet *five and sixty* vijf en t'sestigh/ en soo in alle andere Getallen die boven de twintigh zijn, gelijck *twenty six* twintigh ses &c.

2. Daar is ook een ander manier om twintigh te noemen, welcke is door *score*, als *a score* is 20, *threescore* is 60, *fourscore* is 80, *fourscore and ten* 90 &c.

3. Men seyt in 't *Engels* niet *it is half twelv a clock* het is half twaalf/ maar *it is half an hour past eleven* het is een half uur over elf/ en soo in alle andere tijden des daaghs.

4. Daar de *Duytse* seggen, van daagh over acht dagen/ seggen de *Engelsche*, *this day sennight*, dat is, dese dagh seven avonden/ en oock *this day fortnight* dese dagh veertien avonden/ in plaats

plaats van van daagh over veertien dagen.

5. *Aanm.* Even wordt gestelt in plaats van *yes* ja ofte selfs / *verily* waarlijck: als *who would no* *believe even this*, wie wilde selfs dat niet geloven! *I had rather even die then lose all*, ick had liever selfs te-sterven / dan alles te verliesen! *even from my childhood* self van mijn kints beenen af &c.

6. *Aanm.* *A* wordt altemets in plaats van *to* of *te* gebruyckt: als, *I go a board* ick ga aan boort / *I go a fishing* ick ga visschen / *I go a hunting* ick ga jagen / &c.

7. *Aanm.* Daar is een onderscheyt tusschen *of* en *off*: want *of* is een teecken van de *Baarlijcke Geval*, en *off* beduydt een scheydinge van yets: als, *half of the Soldiers fell off from their Captain*, de helft van de Soldaten vielen af van haar Capiteyn / *I saw him a farr off*, ick sagh hem van verre.

8. *Aanm.* *Long* beduydt somwijlen een fout in yemant; ofte de oorsaak van yets quaats: als *it is long of you*, het is uwe schult / *it shall not be long of me*, het sal mijn schult niet zijn / ofte het sal aan my niet schorten.

Het verdere gebruyck van *Symtaxis*, en vervoeginge der *Engelsche* woorden en sinnen by malkanderen, nevens eenige eygenschappen des *Engelschen* Taals, sal den Leser in de volgende *Oeffeninge* konnen vinden.

Een kleyne
OEFFENING,
Waar in alle de Veranderingen der Getijden, *der* Werk-woorden, *en veele Vervoegingen der woorden en redenen duydelijck aangewesen worden.*

A Small
EXERCISE,
Wherein are significantly shown all the Alterations of the Tenses *of* Verbs, *and many Connections of words and speeches.*

Indicativ mood Present Tense.

De Toonende manier. Tegenwoordige Tijdt.

DEar friend, what do you do all the day? or the whole day?

Lieve Vrient / wat doet gy al den dag? ofte den gantschen dagh?

I Exercise my self in things that do edify.

Ick oeffene mijn selven in stichtelijcke dingen.

And I, what do I at this hour?

Ende Ick / wat doe ick te deser uren?

Thou art in a good Moode when thou hast money.

Ghy zijt wel gesint als ghy Gelt hebt.

What doth your Brother *Adam* now at this time?

Wat doet u Broeder Adam nu ter tijdt?

He is jocund (*glad*, *chearful*) when he hath good Company.

Hy is lustigh als hy goet geselschap heeft.

What do ye now?

Wat doet ghy lieden nu?

Wo

We rejoyce, (are *merry*) and have peace, and plenty in our Countrey.

Wy zijn blijde / en hebben Vrede / ende overvloedt in ons Landt.

What think you that we do dayly?

Wat meent ghy dat wy dagelijcks doen?

Ye are Content when ye have sufficient of Gold, and Silver.

Ghy l. zijt te vreden/ als ghy genoeghsaam Goudt ende Silver hebt.

What do those good *Companions*?

Wat doen die goede Maats?

They are (*or be*) pleasant, when they are busy about their work (or imployment)

Sy zijn vrolijck als sy besigh in 't werck zijn.

Denying. They be not.

Loochenende. Sy en zijn niet.

Affirming. But they be.

Bevestigende. Sy zijn immers.

The Præterimperfect tense.

Den Onvolkomen geleden Tijdt.

Worthy Brother, what did you almost?

Waarde Broeder wat dede (ofte deedt) ghy schier?

I was Joyfull, and had it wholly according to my wish.

Ick was verheugt/ ende hadde heel na mijn wensch.

What think you I did there above?

Wat meent ghy dat Ick daar boven dede?

You were writing,

Ghy schreeft (ofte waart schrijvende)

and

and hadst delight there-in.	ende hadt vermaack daar in.
What did *Bernard* below?	Wat deedt Bernaart om laagh / ofte beneden?
He was sick, and had a desire to die.	Hy was sieck / ende hadde lust te sterven.
What did ye together in the Garden?	Wat deedt ghy-l. t'samen in 't Hof?
We were sad (*sorrowfull*) and had heart-grief.	Wy waren droevig/ ende hadden hertzeer.
Gess (*reckon*) what we did in the kitchin?	Raadt wat wy in de Keucken deden?
Ye were weary, and had desire to rest.	Ghy l. waart moede / ende had lust te rusten.
What did the Souldiers in the field?	Wat deden de Krijgs-knechten in 't velt?
They were well, and had their pleasure.	Sy waren wel/ ende hadden haar vermaak.

In the Preter tense. — In den Geleden tijdt.

Loving Neighbour, what did you yesterday morning?	Beminde Buurman / wat deedt ghy gisteren ochtent?
I was welcome, and had what I desired.	Ick was wellekom/ ende hadt 't gene Ick begeerde.
Know you what I did at that same time?	Weet ghy wat ick te dier-tijt dede?
Thou wert provoked (*disturbed*) and hadst a great pain.	Gy waart verstoort/ ende had een grote pijn.

Wat

Wat dede Karel uw' Behouwt-soone gisteren?

What did your Son in law *Charles* yesterday?

Hy was uytgegaan/ ende had goet geselschap.

He was gon forth, and had good Company.

Wat deed ghy-l. eergisteren.

What did ye the day before yesterday?

Wy waren blijde/ ende hadden 't voor de wint.

We were glad, and had it before the wind.

Weet ghy wat wy toen deden?

Know ye what we did then?

Ghy-l. waart quaslijck/ ende woud erger zijn.

Ye were ill, and would be worse.

Wat deden de Koopluyden lestent?

What did the Merchants the other day?

Sy waren alle verbaast/ ende hadden groot gevaar.

They were all amazed, and had great perill, or danger.

In den Volkomen geleden tijdt.

In the Præterperfect tense.

Wat hebt ghy in den voorgaanden tijdt gedaan/ &c.

What have you done in time past? or in former time? &c.

Ich hebbe geseyt/ ende gedaan wat ick vermocht.

I have said, and done what I was able.

Ghy hebt gevraagt/ ende geantwoort.

Thou hast questioned, and answered.

Hy heeft gegeten/ ende gedroncken.

He hath eaten, and drunken.

She

She hath sought, and found.	Sy heeft gesocht / ende gevonden.
We have bought the Cloth, and paid for it.	Wy hebben het Laken gekocht / ende daar voor betaalt.
Ye have won the play, and lost it.	Ghy l. hebt het Spel gewonnen / ende verlooren.
They have delivered, and send the goods.	Sy l. hebben 't goet gegeven / ende gesonden.

Querying, &c. — Vragende, &c.

Have I said, and done?	Heb ick geseyt / ende gedaan?
Hast thou gon, and returned?	Hebt ghy gegaan / ende wederom gekeert?
Hath he saved his life with loss of ship and goods?	Heeft hy sijn leven behouden / met verlies van Schip ende goedt?

Denying, &c. — Ontkennende, &c.

I have not done, nor said.	Ick en heb niet gedaan / noch geseyt.
Thou hast not read, nor writ.	Ghy en hebt niet gelesen / noch geschreven.
He hath not lost his ship, nor goods, &c.	Hy en heeft sijn Schip / noch goet niet verlooren / &c.

Questioning, &c. — Vragende, &c.

Have not I done, and said?	En heb ick niet gedaan / en geseyt?

En

En hebt ghy niet qualijck gedaan / uw' eere / ende geloof (ofte Credijt) te verliesen? &c.

Hast not thou done ill, to lose thy honour, and Credit? &c.

In den meer als volkomen geleden tijdt.

In the Preterpluperfect tense.

Wat hadt ghy gedaan / al eer ick quam?

What had you done ere (*or before*) I came?

Ick hadde gesprooken / ende geluystert.

I had spoken, and listened.

Ghy had ont-tornt / ofte ontmaacht / en 't hermaacht.

Thou hadst ript, or undone, and done, or made it again.

Hy hadde ontbeten / ende noenmael gegeten.

He had broke his fast, and dined.

Sy hadde geweten / ende versuymde dat.

She had known, and neglected it.

Wy hadden gelevert / ende ontfangen.

We had delivered, and received.

Ghy l. had Gelt uitgeleent / ende ontleent.

Ye had lent and borrowed money.

Sy hadden gewacht / ende gehoopt.

They had waited, and hoped.

Vragende &c.

Querying, &c.

Hadde ick gesprooken? ende geluystert?

Had I spoken? and listened?

Hadt ghy Gelt gekregen ende verquist?

Had you gotten money? and spent it?

Denying, &c.	Loochenende, &c.
I had not heared nor spoken.	Ick en hadde niet gehoort, noch gesprooken.
Thou hadst not grieved, nor lamented, &c.	Ghy en hadt niet getreurt/ noch gekermt/ &c.
Questioning, &c.	Vragende, &c.
Had not I heard, nor spoken.	En hadde ick niet gehoort/ noch gesprooken?
Hadst not thou? &c.	Hadt ghy niet? &c.
In the Future tense.	In den Toekomenden tijdt.
Wat will you do after dinner, (after-noon?)	Wat sult ghy na noenmaal/ (middagh) doen?
I will, or shall be rich, and have abundance.	Ick sal rijck zijn/ ende overvloet hebben.
What shall or will I do anon, by and by, or almost?	Wat sal ick strakjens schir/ ofte bykans doen?
You shall, or wil be poor, and have nothing at all.	Ghy sult arm zijn/ ende niet-met allen hebben.
What think you that *Nicolas* will do to morrow?	Wat meynt ghy/ dat Nicolaas morgen doen salt?

Hy sal wijs zijn / ende eenen grooten Naem voeren.	He will be wise, and bear a great name.
Wat sult ghy overmorgen doen?	What will ye do over to morrow?
Wy sullen wel gevoest worden / ende duysendtvoudt danck hebben.	We shall be wel entertained, and receive a thousand thanks, or receive thanks à 1000 fold.
Wat sullen wy de naast komende weeck doen?	What will, or shall we do the next week that commeth in?
Ghy-l. sult geluckig zijn / ende de Beurse vol hebben.	Ye shall be happy, prosperous; and have the purse full.
Wat sullen de Vrome Luyden voortaan doen?	What shall the honest people do hence forward?
Sy sullen in vrede zijn / ende sullen vreugt ende ruste hebben in der eeuwigheyt.	They shall be in peace, and shall have joy and rest eternall.
De gebiedende manier, In den Tegenwoordigen, ende Toekomenden tijdt.	*The Imperative mood. In the Present, and Future tense.*
Weest lustigh ofte vrolijck / ende hebt goeden moed.	Be brisk, or frolick, and be of good Courage?

Tell

Tell *Iames*, that he be diligent, and vigilant.

Segt Jacobus dat hy neerstigh zy / ende 't ooge in 't Seyl hebbe / (dat is wacker zy.)

Let us be prudent, or wise, and keep correspondence with the good.

Laat ons voorsichtigh wesen / ende t'samenhandelingh met den goede hebben.

Be ye Courteous, and have an humble hert.

Weest ghy-l. goedertieren / ende hebt een ootmoedig herte.

Bid them, that they pray to the Almighty, and receive his gifts and benefits thankfully.

Seght hen dat sy den Almogenden bidden / ende zijn gaven en weldaden in danck ontfangen.

The Optaive mood.

De wenschende manier.

Oh that I be wise, and I had my wish!

Och dat ich wijs zy / ende mynen wensch hadde!

Oh that thou wert rich, and hadst thy desire!

Och dat ghy rijck waart / en uwe begeerte haddet!

I would, he were modest, *Civil*, *Courteous*) and had any Comliness, or pleasantness in gesture, and grace in Speech, and utterance!

Ich woude dat hy heusch ware / ende eenige bevalligheyt hadde!

Oh that we were wise! &c.

Och of wy wijs waren! &c.

De Ondervoegelijcke manier.	The Subjunctive mood.
Al is 't dat ick luttel Gelt hebbe / soo en heb ick geen kleynen moedt.	Although I have but little money, yet have I not a weak Courage.
Al is 't dat ghy een kleyn lichaam hebt / soo en hebt ghy geen kleyn herte.	Though you have a small body, yet hast thou not a little heart.
Hoewel hy veele woorden heeft / soo en heeft hy niet veele schoone dagen / &c. Plural. &c.	Although he hath many words, yet hath he not many fair days, &c.
Doen ick de waarheyt seyde / doen was ick van elck een gehaat.	When I told the truth, then was I hated of every man.
Als ghy oorlof had soo en hielt ghy niet op van speelen.	When you had leave, then you ceased not from play.
Doen Isaac aan Tafel stont / soo diende hy als Schencker / of Dienaar.	When *Isaac* stood at the Table, he served as a Skinker (a *filler of wine*) or as a waiting man, &c.
Gemerckt dat ick t'uwent geweest heb / en heb ick mijn woort niet gehouden?	Considering that I have been at your house, have not I kept my word!

Though

Though you have eaten hony, yet you have not suckt the hony Combs.

Al schoon dat ghy Honing gegeten hebt / nogtans en hebt ghy de Honingh-raten niet gesogen.

Now that *Andrew* hath gone to seek peace, he shall de blessed, *&c.*

Nu om dat Andries de vrede is gaan soecken / soo sal hy saligh wesen / &c.

Considering that I had toyl, and trouble, so ought I also to have some reward.

Gemerkt dat ick arbeydt gehadt hadde / en moeyte; soo behoorde ik oock eenigen loon te hebben.

Sith that (*for so much as*) thou hadst been at the Wedding (*marriage*) thou oughst also to go to the funeral.

Mits dat ghy ter Bruyloft geweest haddet / soo behoorde ghy ooch ter Uyt-vaart te gaan.

Although that D. had come at day-break, yet should he not have been time enough, &c.

Al waart dat D. in de dageraat / (ofte in 't krieecken van den morgen) gekomen hadde / noch en soude hy niet tyds genoeg geweest zyn / &c.

When I shall be sick, or ill, you shall then be my Phisician.

Als ick kranck ofte qualyck zyn sal / ghy sult dan myjnen Genees-meester (Doctoor of Arts) wesen.

When thou shalt have a long gown, then thou

Als ghy eenen langen Tabbaart sult hebben / dan so sult gy een Medi-

cus, Medicijn-Meester / (of Arts) geacht worden.

wilt be counted a Doctor.

Wanneer / of als Zophyrus de Schiltwacht houden sal / soo sal hy de Stadt verraden. &c.

When *Sophyrus* shall keep watch, he then will betray the City. *&c.*

De Onbepaalde Manier.

The Infinitive mood.

't Werck van eerlijcke luyden is / om sulcken in achtingh / (of waardeering) te hebben / die de waarheyt navolgen.

The work of honest people is, to have such in esteem that follow the truth.

Uyterlijck te vasten / met den mont te bidden / ende aalmoessen in 't openbaar te doen / om van de werelt gesien ende gepresen te worden / is dit het leven der Hypocriten (huichelaars, schijn heyligen, geveynsden) niet?

To fast ontwardly, to pray with the mouth to do Alms in publick, for to be seen and Commended of the world, is not this the life of Hypocrites and Dissemblers?

De koophandel (of verhandeling) van rechte koopluyden is meer te sien op 't (naa 't) gemeyn profijt / dan op eygen voordeel / of baat.

The dealing of right Merchants is, to look more at the common profit, than at ones own (*self*,) advantage, or gain.

Nor.

Not to oave learned what is necessary, and meet for age, is much bewailed by old (or Ancient) men.

Niet geleert te hebben 't gene voor den Ouderdom noodig (oft noodsaackelik) ende bequaam is / wordt van den Ouden veel (ofte seer) beklaaght / ofte beweent.

Of Participles.

Van Deel-woorden, ofte Deel-nemingen.

In telling the truth, I render my self hateful.

De waarheyt seggende (bootschappende) maack ick my hatelick.

Living soberly and carefully, so N. waxed old.

Soberlijck / en besorgelijck levende / soo wordt N. out.

By gaining, and sparing, we become Lords of yearly Rents, and revenues.

Al winnende / en sparende worden wy Renteniers.

In resting, and ceasing from al work or labour, they grow lazy, and sluggish.

Van alle werck rustende / en aflatende / (ophoudende) soo worden sy l. luy / en vuyg.

Ruminating the H. Scriptures, so men become wise, civil (or gentle) composed, and dexterous, (or quick of wit.)

De H. Schrift herkauwende / soo wort men wijs / heusch / geschicht / ende behendig.

By bragging, bravading, vauntin and

Al trotsende / pronkende / beroemende / ende

ende pochende sich aen-stellende (ofte met O-stentatie al aantredende) doen wy ons selven on-eere ende schande aan.

Jesting in way of Osten-tation, wee produce to our selves dishonour, and shame.

Boven ons staat / ende graadt gaande / zijn beyde de Godt-vruchtige / ende de werelt oock, daar door geargert.

In going above our estate or degree, both the godly, and the world too, are offended, or scandalized thereby.

't Quaat toe latende, ende lijdende, maakt ghy u selfs schuldig, of straf-baar.

Permitting, and suffering evil, you make your self guilty, or culpable.

Wel beginnende, en wel voleyndigende, doet het werck prijsen.

Beginning well, and ending well, causeth the work to be commended, or *praised*.

Tusschen stiekziende, ende geheel blindt zijnde, isser een wijdt, ende breet onderschept of verscheydenheyt.

Between pur-blind, and being stark blind their is a vast difference.

Onbedachtsaemlijk, ofte roekelooslijk sprekende, mach een Nar sijn pijl dra geschoten worden.

A fools bolt may soon beshot, by speaking unadvisedly or inconsiderately.

't Werck beloonende, versoetet den suuren arbeydt.

Rewarding the work sweeteneth the sowr or crabbed labour.

Impersonals. Onpersoonelijcken.

Yesterday they arose (*or did arise*) and acted marvellously, To morrow they will do somthing that's good, by the grace *or* (*helpe*) of God.

It pleaseth me, that they do warantable things, or els that they leav it undon.

Men should not do amiss, to shew whither I pronounce wrong.

I wish that men may get (*or draw*) advantage, and profit out of (*or by*) my writings.

Men get a hoarse throat by speaking shrill, and lowd.

It breaketh my loyns apeeces.

It's our part to praise God for his Spirit and Truth. *Amen.*

Gisteren stondt men op / en deed wonderbaarlijck / Morgen sal men met Godes genade (of hulpe) wat goets doen.

Het behaagt my dat men geoorlofde dingen doe/ oft dat men 't late staan / (oft ongedaan.)

Men sou niet qualijck doen, te wijsen) otte toonen) of ick qualijck pronuncieere, (ofte uytspreke.)

Ick wensche / dat men uyt mijn schrijvens nut en profijt trecken mach.

Men krijght een heesche keel door overscherp, en luydt te spreken.

Het breeckt mijn lendenen aan stucken.

Het staat ons Godt te loven voor sijn Geest en Waarheyt. Amen.

EYNDE.

[illegible]

Imperfect.

Tuesday they made (or did make) and acted marvellously; To morrow they will do something that seem by the grace (help) of God.

It is pitifull are what they do . . . . things . . . . . . that they leave . . . . on.

. . . . . should not . . . . . to shew whether I pronounce wrong.

I wish that . . . . . may get . . . . and profit out of . . . my writings.

Men . . . . throu . . . . speaking . . . . . . allowed.

. . . . God for his Spirit and Truth, Amen.

The English and Netherdutch

A C A D E M Y.

THE SECOND PART.

Wherein

Are Collected several Dialogues, Letters, Bills of Exchange, and other things relating to Merchandise: whereby men may in a short time attain to the perfect knowledge of the

DUTCH LANGUAGE.

---

d'Engelsche ende Nederduytsche

A C A D E M Y.

HET TWEEDE DEEL.

Waer in

Vergadert zyn verschepde t'Samenspreeckingen/ Brieven/ Wisselbrieven/ en andere dingen hopende het stuk van Koopmanschap: waer door men in korte tijdt geraken kan tot de volkomen kennisse der

ENGELSCHE TAAL.

Tot AMSTERDAM.

Gedruckt by de Weduwe van *Steven Swart*.

Een Morgen-groetenisse tusschen *A. B.* ende B. *D.*

A morning Salutation between A. B. *and* B. D.

Ick wensch U. E. een goeden morgen Heer.

I Wish you good morrow, *Sir.*

Ende u van gelijcke / mijn Heer, een goede morgen / ende een goet jaer.

And to you likewise, *Sir*, a good morrow, and a good year.

Goeden morgen Buurman.

Good morn, (*morrow*) Neighbour.

Ick bedancke U. E. mijn lieven naasten (gebuur.)

I thank you, my loving Neighbour.

Ick wensche u een goeden dagh / Meester B.

I wish you a good day, Master *B.*

Ende u oock / Mr. A.

And to you also, Mr. *A.*

Een goede / ende een blijde dagh zy U. E.

A good, and a merry day be to you.

Monsieur, Ick bedancke U. E. seer ootmoedelijck.

Sir, I very humbly thank you.

Mijn Heer, hoe vaart ghy desen ochtent?

Sir, how do you fare this morning?

Seigneur, bereidt om U. E. eenigen dienst aan te doen / (ofte te bewijsen)

Sir, ready to do you any service.

Mijn Heer, hoe gaat het met uw' gesontheyt

Sir, how goe's it with your health this mor-

morning-time?

in desen ochtent-stont?

Sir, very well, at your Command.

Monsieur, seer wel/ tot uwen gebode.

Let this be a prosperous day to you, *Sir*.

U. moet desen dagh/ (Mijn Heer) een voorspoedige dagh zijn.

My *dear friend*, ô that it might not go ill with you also!

Och dat 'et oock met U. E. niet en mocht qualijck gaan! mijn waarde vrient.

How have you rested to night?

Hoe hebt ghy van desen nacht gerust?

Well, God be praised.

Wel/ Godt lof.

Sir, what do you up so early this morning, abroad in this cool weather, I pray you?

Seigneur, wat maakt U. E. desen morgenstont soo vroegh op/ buyten in dese koelte/ ofte 't koel weder/ ick bid u?

How! (*why*) is it not time to be up? and as concerning the weather, it is temperate, and tolerable.

Hoe/ is 't niet tijdt op te zijn? ende wat het weder belanght/ het is tamelijck/ ende verdraaghlijck/ ofte verdraagsaam.

Wherefore do you rise so soon?

Waarom staat ghy soo vroegh op?

To rise early (*or betimes*) a mornings, is the most wholesom thing of all the World.

's Morgens (ofte 's ochtens) vroeg op te staan is 't aldergesondste dingh van de gantsche Werelt.

Een Scheydinge in den Avondt-stondt, tusschen G ende *H.*

A Farewel at the Evening-tide, between G. *and* H.

Hoe laat is 'et? (hoe veel heeft de Klock) mijn Heer?

What a Clock is it, *Sir?*

Wat uure in (ofte van) der nacht is 't?

What time a night is it? (or what hour of the night may it be?)

Seigneur, wat uure is het nu?

What a Clock is it now *Sir?*

Het is tien uuren (ofte de Klock heeft tien) het is by tienen, het heeft tien geslagen, het is bynaa tien uuren, het is ontrent tien uuren, mijn Heer.

It is ten a Clock, it is nigh ten, it is well nigh ten, it hath struck ten, it is almost ten a Clock, it is a bout ten a Clock, *Sir.*

Ick en wist 'et niet, Ick meene het soo laat niet en is, my dunckt dat het so laat niet wo- sen kan.

I knew it not, I suppose it is not so late, me thinks it cannot be so late.

Behoudens uw' gunste, het is toch, het is immers, het is in der daat alsoo, het is waarlijck, (waarachtig) mijn Heer, Ick heb 't hooren slaan.

With your favour, but it is, it is verily, it is so indeed, it is truely, *Sir*, I have heard it strike.

Monsieur, wat uuren zijn 't die daar slaan? weetje 't?

Sir, what hours be they there that strike? know you it?

Ele

Eleven, *Sir*, it is Eleven a Clock.

Elf/ mijn Heer; het is elf uuren.

Monsieur, what a Clock may it be? I pray.

Mijn Heer, wat nu mach 't doch wesen? bid ick?

Sir, it cannot fail but it must be Eleven.

Seigneur, het'en kan niet mankeeren/ maer het moet elf zijn.

Then it is time to go to bed: it is high time then to go to sleep: we will then go to sleep: we must break off our discourse, and then depart, and go to our rest.

Dan is het tijdt te bedde te gaan/ het is als dan hoogh tijdt te gaan slapen: wy sullen dan gaan slapen: wy moeten van ons praatjen afbreken/ ende dan scheyden/ ende na onse ruste gaan/

I am not drowsy: I have at present no need of rest? I am not sleepy. I am wholly awake still.

Ick ben niet vakerigh: Ick heb rechtevoort geen ruste van doen: Ick ben niet slaperigh: Ick ben noch heel-wacker.

But I am very drowsy, my eye-lids are heavy of sleep (or *taken with sleep*) rest is very needful for me (or I *have great need of rest*) I am very sleepy: I cannot hold my eyes open any longer; I bid you therefore good-night; *Sir*.

Maer ick ben doch heel vakerigh/ mijn oog-scheelen zijn al met vaack behangen/ rust is my seer noodig/ (ofte Ick hebbe ruste seer noodigh van doen) Ick ben seer slaperig: Ick en kan mijn oogen niet langer open hou-

houden ; Ick segh U. L. daarom goeden nacht / mijn Heer.

Gaat dan slapen / ende Godt beware U. L. Ick wensche U. E. eenen goeden nacht / laat dese nacht U. L. voordeeligh zijn / ick wensche dat dese nacht U. L. mach heylsaam (gesondelijk) zijn : Ick wensche van herten / dat ghy onbesorght (ofte onbekommert) dese geheele nacht door moogt slapen.

Go to sleep then, and God keep you. I wish you a good night, let this night be beneficial unto you, I wish this night might be salubrious to you, I wish from my heart, that you may sleep soundly (*or without Incumbrance*) this whole night.

Om te leeren koopen, ende verkoopen.

To learn how to buy, and sell.

GOeden dag / Heer, ende uw' Maatschap.

GOod morrow, *Sir*, and your Company.

Ende u ooch / Meesteresse.

And you likewise, Mistris.

Wat maeckt ghy al hier soo vroegh in de koude / hebje hier lang geweest ?

What do you here in the cold so soon, have you been here long ?

Ontrent een uure.

About an hour.

Hebt ghy van daagh wat verkocht ?

Have you sold any thing to day ?

Wat soude ick al-

What should I have sold

sold already? I have not so much as taken handsel.

reedts verhocht hebben; ick en heb so veel niet als handgift ontfangen.

Nor I.

Noch ick.

Be of good courage, God will send us some Chapmen, or *Merchants*, I hope.

Zyt goets moets/ ick verhoope dat Godt ons eenige Kalanten/ ofte Kooplup senden sal.

I hope so too, here come's one, he will come hither.

Ick hoop 'et oock/ hier komter een/ hy sal hier komen.

Friend, what lack you, what will you buy? Come hither, doth it please you to buy ought? loock and see, If I have not that likes you, that serves your (*turn*)

Vrient/ wat ontbreecht u/ wat wilje koopen/ komt hier/ belieft u yets te koopen/ aenschouwt ende siet/ of ick niet en heb dat u aenstaat/ dat u dient.

Come in, I have here good Cloth, good linnen of all sorts, and of all prices, good Silks. Chamblet, Damask, Velvet; likewise I have good Flesh, good Fish, and good Herrings: Here is good Butter, and also good Cheese, Edams, Ter-gow's: *and so forth.*

Komt binnen/ ick hebbe hier goet Laken/ goet Lynwaet van allerley sorten/ en van alle prysen/ goede Zyde lakenen/ Kamelot/ Damast/ Fluweel: Ick heb oock goet Vleesch/ goede Visch/ en goeden Haring: Hier is goede Boter/ ende goede Kaas/ Edamsche/

Tergousche / &c.

Wilje een goet Spaans Leer / ofte Satijnen Muts koopen? een goeden Hoet / ofte Kastoor / ofte goede Boeken in 't Frans / Engelsch / Nederduytsch / Latijn / ofte Italiaans? ofte wilje een Schrijf-boech? koopt doch wat / besiet wat u dient / ende wat u gerieven mach / ick sal u goeden koop geven: vraaght naar wat u belieft / ick sal 't U. L. laten sien / 't gesichte en sal u niets kosten / dan uw eygen moeyte.

Will you buy a good Spanish Leather, or Sattin Cap? a good hat; or good Books in French, English, Low-dutch, Latin, or in Italian? or desire you a writing Book? buy somwhat, look what will serve you, and what may be for your turn, I will give you good cheap: ask for what you please, I'll let you see it, the sight shall cost you nothing, but your own pains.

Hoe veel sal ick voor d'Elle van dit Laken betalen?

How much shall I pay for th'ell of this Cloth?

Ghy sult 'er vijf schellingen voor betalen.

You shall pay five Shillinghs for it.

Hoe veel moet my een elle van dit stuck Lijnwaat kosten?

How much must an Ell of this piece of Linnen cost me?

Het sal u eenen daalder kosten.

It shall cost you a dollar.

Hoe veel gelt het pont van dese Kase?

How much the pound of this Cheese?

The

The pound I rate at five groats.

What cost the kan of this Wine?

The kan must yield me five stivers.

How much do you rate the piece at?

I rate it at seaven gilders, and ten stivers, at a word.

What shall I give for that? but do not over-prise it to me, I pray.

Not I surely: I will not over-rate it you, I'le tell it you at a word, you shall pay for it twenty and seaven stivers, and a half; if it please you, that is *in sooth* not dear.

It is a great deal too much.

In sooth it is not; how much do you bid me? bid somthing: I will not give it you for that which you proffer me, bid me somwhat.

Het pont gelt / ofte waardeere ick op vijf groot.

Wat gelt de kan van dese Wijn?

De kan most vijf stuyvers gelden.

Hoe veel loofje 't stuck?

Ick waardeer 't et / met een woort / seven gulden tien stuyvers.

Wat sal ick daar voor geven? maar en over-lovet my doch niet / bid ick.

Neen ick zeeker: Ick en sal 't u niet over loven / ick sal 't u met een woort seggen / ghy sult 'er voor betalen seven-en-twintigh stuyvers / ende een halve / als 't u believt / dat is immers niet duur.

Het is veel te veel.

Voorwaer 't en is niet; hoe veel biedt ghy my? biedt wat: Ick en sal 't u niet geven voor 't gene ghy my biedt / biedt my wat.

Wat ſoude ick daar op bieden?

What should I bid upon that?

Ghy hebt 'et my al te hoogh geloofd.

You have ſet it me at too high a price.

Ick heb niet: maar 't is niet geſeyt / dat ick 't niet voor minder verkoopen en ſal / als ick 't et wel gewaerdeert hebbe: ſeght my wat ghy 'er voor geven wilt.

I have not: but it is not ſaid, that I will not ſell it for leſs, then I have rated it at: tell me what you will give for it.

Ick ſal 'er twee-en-twintig ſtuyvers voor geven / en niet een duyt meer.

I will give twenty and two ſtivers for it, and not a doit more.

Voor dien prijs en is 't niet te koop / ghy biedt my verlies / ghy biedt my al te weynig; Ick heb hier wel wat / dat Ick u voor dien prijs verkoopen kan / maar 't en is ſoo goet niet / neen niet te vergelijcken / het en genaeckt 'et niet by een goet ſtuck weeghs: Ick ſal 'et u toonen; Hier / dit wil ick u wel verkoopen om minder prijs; doch de minſte prijs en is niet altijdts goet geſocht: kanje

For that price it is not to be ſold; you proffer me loſs, you bid me too little; I have ſome here, which I can ſell you for that price: but it is not ſo good, no not to be compared, it does not come neer it by a good way, I will ſhew it you. look, this I will ſell you for leſs price; but the leaſt price is not always good to be ſought: can you do better then buy that which is good? If you were my Brother, I

could

could not give you a better.

Will you take my money?

Not so.

You shall have yet two stivers, and a half more.

I cannot: I should still be a looser by it: I let it you as neer as I may, I have set you the lowest, and uttermost price: what should one make many words about it?

I may give no more.

Well, God guide you: go, and try elsewhere: if you can buy cheaper, you shall have it for a stiver: you can get it no where for the price you bid me, and such ware; I am able to sell it as cheap as any other man, as any

beter koop dan te koopen 't gene dat goet is: alwaerje, mijn Vrouder / ick en soude u geen beter konnen geven.

Wilt ghy mijn gelt aennemen?

Alsoo niet.

Ghy sult noch eenen stooter meer hebben.

Ick kan niet: Ick soud'er noch een verlieser aen zijn: Ick verlaet het u soo bevm als ick magh / ick hebbe u de laeghste / en de uyterste prijs gestelt / wat soud' men daer aen veele woorden maken?

Ick en magh niet meer geven.

Wel / God geleyde u: gaet / ende ondersoecht ergens op een ander: soje beter koop kunt koopen / ghy sult 't et voor eenen stuyver hebben: ghy kunt 't et nergens bekomen voor de prijs dieje my biedt / ende al sulcke wae-

waeren; Ik ben machtigh om alsoo goeden koop te verkoopen als een ander man / als gemant in de Stadt; maar ick en wil 't et niet verlies niet verkoopen; Ick verlaat het u by na voor de selfde prijs / dat 't et my gekost heeft / Ik moet wat winnen / Ik en sit hier niet om niet met of te winnen / soo ick 't et helpen kan; want ick moet 't er af leven / ghy weet wel genoegh dat alles seer duure is / d'een moet noodsakelijck d'ander volgen. Soo u belieft my de ses-en twintigh stuyvers te geven / ghy sult 't et hebben / anders ick en kan U. E. niet helpen / gy valt my al te harde om mede te handelen.

Wat ben ick / voorwaar? men kan aan U. E. niet winnen! dat yder een soo deun ware / als ghy / ick soud' mijn Winckel moeten toe-sluyten; want

in the City, but I will not sel it to loss; I offer it you very neer for the same price, that it hath cost me, I must gain somwhat; I sit not here to gain nothing, if I can shift it; for I must live by it, you know well enough that every thing is very dear, the one must needs follow the other. If you please to give me the twenty and six stivers, you shall have it, otherwise I cannot help you; you talk to hard for me to deal with.

Forsooth, that I am, men can gain nothing by you; if every one were as parcimonious as you, I might shut up my shop; for I should not get bread to eat.

It

want ich en sou het broodt niet krijgen om te eten.

It pleaseth you to say so.

Het belieft u alsoo te seggen.

It is true indeed.

't Is in der daad waar.

Now, hear me a word.

Nu / hoort my een woort.

Well, speak somewhat to the purpose.

Wel / seght wat te degen.

I will give you the other stiver, and not a mite more; I may bestow no more, I should be chidden.

Ich sal u d'ander stuyver geven / ende niet een sier meer / Ich en mach niet meer beste'en / Ich soude bekeven zijn.

That were a small matter, I likewise should get and obtain displeasure, if I let it go for less, are you within a stiver? it is a shame that you should vex a woman so long for one stiver, what may a stiver or two avail you?

Dat ware een kleyne sake / Ich soude ooch onlust behalen / ende verkrijgen / soo ich 't et om minder liet gaan: zijt ghy binnen een stuyver? 't is schande datje een Vrouwmensch, om een stuyver soo lange tempteert / wat magh u een stuyver of twee baten?

Yea, you say well, here a stiver, and there a stiver, will make two: Well, shall I not have

Ja / ghy seght wel / eenen stuyver hier / ende eenen stuyver daar / maken wel twee: Wel

aen / sal Ick 'et niet hebben?

it?

Om dien prijs niet / S.

Not for that price Sr.

Adieu dan / Ick will gaen / alwaer ik beter onthaal ontmoeten sal.

Farewell then: I'll go where I shall meet with better usage.

Ghy zijt welkom: Nu / komt hier / neemt het / Ick en mach geen handtgift ontseggen: 't is al te goe koop.

You are well come: Now, come hither, take it, I may not refuse handsel; It is too good cheap.

Dat wilje seggen: maer ick segge / 't al te duur is / ghy hebt my bedrogen / ende vervoordeelt / ghy hebt my bekocht.

You will say so: but I say, it is too dear, you have beguiled, and defrauded me, you have over sold it me.

Ick schelde het u quijt / is 't sake datje u selven ongenoeght bevinde.

I release you of it, if that you find your self agrieved (or malcontent.)

Alsoo te doen soude my een schande zijn: hou / daer is u geldt: hoe veel moet ghy hebben?

That would be a shame for me, to do so; hold, there is your money; how much must you have?

Dat weet ghy wel genoeg / vijftien ponden / ende tien schellingen: is 't niet alsoo / is 't niet te dege?

You know that well enough, fifteen pounds, and ten shillings: is it not so, is it not right?

Wel,

Wel, see there, and give me ten stivers back again.

I have no small change, for how much do you give me this?

For eight shillings, and six groats.

I will not take it at that price, it is not worth so much, you rate it too high.

But it is, ask somebody else, I pray.

Give me other money, I should not be able to put off this.

You may sufficiently well, I will make it good, if it do not go: if you cannot put it a way, bring it me again, and I will give you other money: hold, there is an other for to please you.

I am now content: will you have it carryed

Wel / siet daar / ende geeft my tien stuyvers weerom.

Ich en heb geen kleyn gelt / voor hoe veel geeft gy my dit?

Voor acht schellingen / ende ses groot.

Voor dien prijs en wil ick 't er niet ontfangen / 't en is soo veel niet waart / ghy schat het al te hoogh.

't Is doch / vraagt 't er liever yemant anders.

Geeft my ander geldt / Ick en soude dit niet konnen uyt geven.

Ghy moogt wel genoeghsamelijck / Ick wil 't goet doen / soo 't niet en gaat: als je 't niet en kunt weg schicken / brengt 't er my wederom / ende ick sal u ander gelt geven: houdt / daar is een ander stuck / om u te vreden te stellen.

Nu ben ick te vreden: wilt ghy 't gedragen

gen hebben / Ick sal 't voor u doen dragen; ghy Jongen! neemt dit / ende gaet met den Edelman.

I will cause it to be carryed for you; thou boy! take this, go with the Gentleman.

't Is niet van noode / ick kan 't selfs wel dragen: Adieu Maestresse.

It is needless, I can carry it well my self: farewell, Mistris.

Ick heb U. L. hertelijck te bedancken / mijn vriendt: als ghy yetwes van doen hebt / komt wederom by my / Ick sal U. L. soo goeden koop geven / als eenig mensch / soo wel sonder als met gelt / komt wanneer ghy wilt / ende ondersoecht het / komt stoutelijck.

I thank you heartily, my friend: when you have need of any thing, I will afford you as good a penny-worth as any man, as well without as with money; come when you will, and make tryal of it; come boldly.

Wel / Maestresse / Ick sal 't seer vrypostighlijck / ende geerne doen: Nu / zijt Godt bevolen.

Well, Mistris, I will do it very freely, and willingly: Now, be you commended to God.

Grooten danck / Seigneur.

Great thanks to you, Sir.

Een

A Dialogue between a Merchant and his Servants.

Een t'Samen-spraack tusschen een Koopman en sijne Dienaren.

Mr. SUsanna where are the Boys.

S. Sir they are not yet up.

Mr. What shame is that? go waken them.

S. See there comes *Abraham* from above.

Mr. It is troublesome for you to get out of bed.

Ab. My Master forgive it me.

Mr. Go open the shop.

Ab. I am going.

Mr. How comes it that your Comrades do not get up?

Ab. They shall come presently.

Mr. As soon as you have opened the shop, write out the Account for *Master T. S.*

Ab. I shall do it *Sir.*

Mr. Susanna waar zijn de Jongens.

S. Mijn Heer, sy zijn noch niet op.

Mr. Wat schande is dat? gaat maackt haar wacker.

S. Siet daar komt Abraham van boven.

Mr. Het valt u wel moeijelijck uyt het bedt te komen.

Ab. Mijn Meester vergeeft het my.

Mr. Gaat doet de winckel open.

Ab. Ick ga.

Mr. Hoe komt het dat u Machers niet opstaan?

Ab. Sy sullen terstont komen.

Mr. Soo ras als ghy de winckel hebt open gedaan, schrijft de Reeckeningh uyt voor Mijn Heer T. S.

Ab. Ick sal het doen mijn Heer.

Mr.

Mr. Ick ga binnen.

Ab. Ho Benjamin zijt ghy daar?

B. Wat seyde de Meester aan u?

Ab. Hy was moeyelijck dat wy soo lang sliepen.

B. Het is noch vroegh genoeg om een quaden dag te hebben.

Ab. Dat is waar.

B. Cornelis slaapt noch.

Ab. Indien de Meester hem niet in de winckel vindt / sal hy seer quaat zijn.

B. Ick sal hem gaan roepen.

Ab. Dat is goet.

B. Cornelis wilt ghy den heelen dagh slapen?

Cor. Ick niet / gaat beneden / ick sal u terstont volgen.

B. Haast u dan.

Mr. Hoort ghy / jongen / ick wil dat ghy alle morgen te ses uuren opstaat: Gaat sien of de Bode aan gekomen zy.

Mr. I am going in.

Ab. Ha *Benjamin* are you there?

B. What said the Master to you?

Ab. He was troubled that we slept so long.

B. It is yet time enough to have a bad day.

Ab. That is true.

B. *Cornelius* is yet a sleep.

Ab. If the Master doth not find him in the shop, he will be very angry.

B. I shall go and call him.

Ab. That is good.

B. *Cornelius* wil you sleep the whole day?

Cor. Not I, go down, I shall immediately follow you.

B. Make haste then.

Mr. Do you hear, youth, I will that you gett up every morning at six of the clock; Go see whether the post be come on.

Cor.

Cor. Very well, Master, I do go.	*Cor.* Zeer wel / Meester / ick gaa.
Mr. And you *Benjamin* dispose me those Merchandizes together.	*Mr.* En ghy Benjamin schickt my die Koopmanschappen te samen.
B. Must we let these bales stand there?	*B.* Moet men die baalen daar laten staan?
Mr. No: draw them unto that corner.	*Mr.* Neen: treckt haar in dien hoeck.
B. And all those packs?	*B.* En alle die packen?
Mr. You must bring them into the Warehouse.	*Mr.* Ghy moet die in 't Pachhuys brengen.
Ab. Master, there is the account which you demand.	*Ab.* Meester / daar is de reeckeningh die ghy eyscht.
Mr. You must go and carry it.	*Mr.* Ghy moet die gaan brengen.
Ab. At what hour?	*Ab.* Op wat uure?
Mr. Betwixt nine and ten; and ask whether he would that we should bring him any goods from *Franckforts Marts?* (or Fair?)	*Mr.* Tusschen negen en tien: en vraagt hem of hy wilde dat men hem eenigh goet van de Franckfortsse Misse soude brengen?
Ab. I shall do it.	*Ab.* Ick sal het wel doen.
Mr. *Benjamin* go not out of the shop: I must go out.	*Mr.* Benjamin gaat niet uyt de winckel: Ick moet uytgaan.

Juf-

Juffrouw N. N. Is de Meester in?

Ben. Neen / Juffrouw / hy is uytgegaen: belieft u yet te hebben?

Juf. Ick soude wel een schoon stuck gestreept Taffetas willen hebben.

B. Mejuffer / hebt ghy hier sin in?

Juf Hebt ghy geen van een ander coleur?

B. Van wat verwe dat het u belieft; wat seght ghy van dit?

Juf. Dit is een beter: maer hoe sullen wy het stellen nopende de prijs?

B. Mejuffer / het is van vijf gulden de el.

Juf. Ick kan dat op een ander plaets beter koop krijgen.

B. Dat is de prijs met een woort; ghy kunt het nergens beter koop krijgen.

Juf. Hoe veel ellen is der aen dat stucke?

B. Net vijf-en-twintigh.

Mistris N. N. Is the Master within?

Ben. No, Madam, he is gon out: do you pleas to have any thing?

Mrs. I would well have a fine piece of striped Taffity?

B. Madam, have you a mind to this?

Mrs. Have you none of another colour?

B. Of what colour you please; what do you say of this?

Mrs. This is better: but how shall we do concerning the price?

B. Madam, it is of five gilders the ell.

Mrs. I can get it cheaper at another (place.)

B. That is the price at a word, you can not any where get it cheaper.

Mrs. How many ells are there in that piece?

B. Just twenty five.

Mrs.

Mrs. To how much doth that amount in all?

B. To an hundred and five and twenty gilders.

Mrs. There is your money, send it home by the porter.

B. Very well, Madam, I thank you for your money; when you have need of any things, we shall give you them cheap.

Mrs. Farewell, a good day to you.

B. Madam, I am your Servant.

Cor. Is the Master gon out?

B. Long since.

Cor. The Post is not come.

B. Will you stay a little in the shop? I'le go to get my breakfast.

Cor. I shall keep the shop so long.

B. Go you now, I shall well attend the shop.

Cor. Have you got your breakfast so soon?

Juf. Hoe veel beloopt het alles?

B. Tot hondert en vijf-en-twintigh gulden.

Juf. Daar is u gelt / send het met de kruyer t'huys.

B. Heel wel / Juffer / ick bedanck uw voor u gelt / als ghy wat van doen hebt / wy sullen u het goet koop geven.

Juf. Vaar wel / goeden dagh.

B. Mejuffer / ick ben u Dienaar.

Cor. Is de Meester uytgegaan?

B. Al over lang.

Cor. De Post is niet gekomen.

B. Wilt ghy wat in de winckel blijven? ick ga mijn ontbijt nemen.

Cor. Ick sal soo lang wel op de winckel passen.

B. Gaat ghy nu; ick sal de winckel wel wel waarnemen.

Cor. Hebt ghy soo ras ontbeten?

B. Ick

B. Ick maeck soo veel beslagh niet.	*B.* I do not make so great a doe.
Cor. Zijn 'er brieven uyt te schrijven?	*Cor.* Are there any letters to be written out?
B. Dat moet ghy sien / eer de Meester te huys komt.	*B.* That you must see before the Master comes home.
Cor. Ho! hier is veel werck voor my.	*Cor.* Ha! here is much work for me.
B. Wat voor brieven zijn er?	*B.* What letters are there?
Cor. Spaensche brieven.	*Cor.* Spanish Letters.
B. Ghy moet arbeyden.	*B.* You must work.
Cor. Wy hebben noyt een uure ledigh tijt.	*Cor.* We have never one hour leasurable time.
B. Wy moeten gedult hebben soo langh als wy knechten zijn.	*B.* We must have patience as long as we are Apprentices.
Cor. Dat is onse eenige hoop / dat wy noch eens Meesters sullen worden.	*Cor.* That is our onely hope, that we shall once become Masters also.
B. Siet / daer komt de Meester.	*B.* Look, there cometh the Master.
Mr. Is Abr. noch niet t'huys gekomen?	*Mr.* Is not *Abr.* com'd home yet?
Cor. Neen.	*Cor.* No.
Mr. Weet ghy waer mijn heer S. L. woont?	*Mr.* Do you know where Master S. L. dwelleth?

Cor. Yes.	*Cor.* Ja.
Mr. Carry him this bag of Duckatoons, and cause it to be told over before you.	*Mr.* Brenght hem dit sackje met Ducatons / en doet het voor u overtellen.
Cor. I shall do so.	*B.* Ick sal soo doen.
Mr. What a clock is it, *Benjamin*?	*Mr.* Hoe laat is het Benjamin?
B. Master, I beleeve that it is about noon.	*B.* Meester / ick geloof dat het omtrent middagh is.
Mr. I must go to the Exchange; hath any body been here?	*Mr.* Ick moet na de Beurs gaan; is hier yemant geweest?
B. A Gentilwoman hath been here to buy a piece of striped Taffity.	*B.* Een Juffer heeft hier een stuck gestreepte Taffetas wesen koopen.
Mr. What was she for a Gentilwoman?	*Mr.* Wat was sy voor een Juffer?
B. She dwelleth next to Mr. *J. W.*	*B.* Sy woont neffens den Heer J. W.
Mr. I do well know who it is. I go to the Exchange; send *Abr.* to me if he come presently.	*Mr.* Ick weet wel wie het is. Ick ga na de Beurs. Send my Abr. indien hy haast komt.
B. I shall do it.	*B.* Ick sal het doen.
B. Thou art no sooner com'd in, *Abraham*, but must go out again.	*B.* Abraham, gy zijt soo ras niet ingekoomen / of moet weder uyt gaen.
Ab. Wherefore?	*Ab.* Waarom?
B. To go and find	*B.* Om de Meester op

op de Beurs te gaan binden.	the Master upon the Exchange.
Ab. Dan sal ick niet een oogenblick tijt hebben om een mont-vol te eten.	*Ab.* Then I shall not have a moments time to eat a mouth-full.
B. Het is te laat om te ontbijten / ghy sult te beter middagmaal houden: haast u.	*B.* It is too late to take a breakfast: thou shalt have the better dinner: make hast.
Ab. Ick ga dan.	*Ab.* I go then.
B. Komt ghy soo ras weder van de Beurs?	*B.* Do you come so soon again from the Exchange?
Ab. Seker ja.	*Ab* Truly yes.
B. Hebt ghy de Meester gesien?	*B.* Have you seen the Master?
Ab. Ja / de Beurs is schier af.	*Ab.* Yes, the Exchange is almost don.
B. De Meester sal dan wel haast weder komen.	*B* The Master shall then soon come back.
Ab. Ick geloof ja.	*Ab* I beleeve so.
B Dies te minder sullen wy wachten met te eten.	*B.* So much the less shall we stay for dinner.
Ab. Ja / indien het middagh-maal gereet is.	*Ab.* Yea, if dinner be ready.
B. Is de Juffrou niet opgestaan?	*B.* Is not the Mistris got up.
A. Weet ghy niet dat sy wat sieckelijck is?	*A.* Do you not know that she is somthing sickly?

B.

B. That happeneth oftner.	*B.* Dat gebeurt wel meer.
A. Where have you been this whole morning?	*A* Waar hebt ghy desen heelen morgen geweest?
B. That Mr. *N.* made me stay two hours.	*B* Dien Heer N. heeft my twee uuren doen wachten.
A. That is too tedious.	*A.* Dat is te verdrietig.
B I shall not come there again on a long time.	*B* Ick sal in langh daar niet weder komen.
A. How do you know that?	*A.* Hoe weet gy dat?
B. It is because my things are made off with him.	*B* Het is om dat mijn saken met hem afgedaan zijn?
A Hath he given you money?	*A.* Heeft hy u gelt gegeven?
B. Did you not see that I brought it in with me?	*B.* Hebt ghy niet gesien dat ick het mede bracht?
A. That is well.	*A.* Dat gaat wel.
B. Lo it strikes there one of the clock.	*B.* Siet / het slaat daar een uur.
A. I should well be willing that we should eat.	*A* Ick soude wel willen dat wy al aten.
B. The Master doth not come so soon as I thought for.	*B.* De Meester komt soo ras niet als ick geloofde.
A. Look there, he comes.	*A.* Siet daar komt hy.

Mr. Lustigh Jongens / is het eeten gereet?

Ab Meester / ick ga het de Meyt vragen. Ja Mr. het is vaardigh.

Mr. Is mijn Vrouw gekleet?

B. Ja.

Mr. Laat ons gaan eten. Is Cornel. noch niet gekomen?

Ab Neen hy: maar ick geloove dat hy haast hier sal zijn.

Mr Hebt ghy alle die Reeckeningen in order geleght?

B. Ja ick.

Mr. Dat is wel.

Mr. Come Boys, is the dinner ready.

Ab Master, I go to ask the Maid. Yes Mr. it is ready.

Mr. Is my Wife dres't?

B. Yes.

Mr. Let us go to dinner. Is *Cor.* not com yet?

Ab. No; but I believe that he shall be soon here.

Mr. Have you laid all those Reckonings in order?

B. Yes.

Mr. That is well.

Hier volgen meer t'Samen-praatjes van verscheyde saken.

Here follow more Confabulations of diverse matters.

WElck is 't gebruyck van 't gevoelen?

Te onderscheyden het heet van 't koude / het vochtige van 't drooge / het harde van het weecke / het gladde van het rouwe / en het zware van het lichte.

WHich is the use of the Feeling?

To distinguish the hot from the cold, the moist from the dry, the hard from the soft, the smooth from the rough, and the heavy from the light.

Which

Which it that of the Tast?

To distinguish the sweet from the salt, the sour from the bitter, the unripe from the ripe, the savourless, or that which hath no tast, from the sharp.

Which is the use of the Smelling?

To smell (*and so distinguish*) the raw from the rosted, the fresh from the stinking.

What is the use of the Hearing?

To judge of the sound, the noise, the voice, the cry, and of silence.

Which is the use of the Sight?

To distinguish the colours (or things *dyed*) as the white, the black, the brown, the gray, the blew, the violet, the green, the red, and all other colours.

Where is it that the three inward Senses are placed?

In the brains.

Welck is dat van de smaack?

Te onderscheyden het soete van het soute/ het suure van het bittere/ het onrijpe van het rijpe/ het smakeloose van het scherpe.

Welck is 't gebruyck van de Reuck?

Te ruycken het rauwe van 't gebraden/ het versche van het stinckende.

Wat is 't gebruyck van 't Gehoor?

Te oordeelen van 't geluyd/ het geruchte/ de stem/ het geschreeu/ en van het stilswijgen.

Welck is het gebruyck van 't Gesicht?

t' Onderscheyden de verwen/ als het wit/ het zwart/ het bruyn/ het grijse/ het blauw/ het violet/ het groen/ het root/ en alle andere colueren.

Waar is 't dat de drie innerlijcke sinnen geseten zijn?

In de herssenen.

Welck is de gemeene sin?

Which is the Common Sense?

Die het beeldt aenneemt van een gesiene/ gehoorde/ gevoelde/ geroocke en gesmaackte saack/ en die door de dampen des slaaps bezeten zijnde ons in de ongevoelighept laat.

That which assumeth the image of a thing seen, heard, felt, smelled and tasted, and being possessed (or *exercised*) by the damps of sleep, leaveth us in an unsensiblenes.

Welck is de sin van de Inbeeldinge?

Which is the Sense of the Imagination?

Die van 't verschil der dingen oordeelt/ en de gedachten maackt.

That which judgeth of the difference of things, and makes the thoughts.

Welck is de sin van de Gehengenisse?

Which is the Sense of Memory?

Die de beeltenissen der dingen opsluyt/ aan welcken wy willen gedencken.

That which shutteth up the images of the things, on which we will think.

Wat is het onderschept der werckingen van het waken en het slapen?

What is the difference of the operations of waking and sleeping?

Dat droogt de hersenen/ en dit bevochtight die.

That drieth the brains, and this moisteneth them.

Wat beteeckent het geeuwen?

What betokeneth the yawning?

Lust tot slapen.

Desire to sleep.

En het roncken?

And the snoring?

A true

A true (or *sound*) sleeping?

Een waarlijck slapen

When is it that men have hunger and thirst?

Wanneer is 't dat men honger en dorst heeft?

When the stomach is empty.

Als de maag ledigh is.

From whence is it that men have the hicker (or *hik up*,) and do risp?

Waar van komt het dat men den hick heeft/ en rispt?

From that the stomach is full.

Van dat de maagh vol is.

And the loathing, *nauseating*, or *desire to vomit*?

En de walginge?

Because that it is raw and unable to digest.

Van dat die raauw en onmachtigh is te verteeren.

What doth paleness (*in the face*) betoken?

Wat beteeckent de bleeckheyt?

An evil constitution, and a weak state of health.

Een quade gesteltheyt/ en een zwacke gesontheyt?

And faintness, or looseness (*of* Joints?)

En de slapheyt?

A worn or tired out state of health.

Een afgematte gesontheyt.

What is the cause of tooth ache or aking?

Welck is de oorsaak van tant-pijn?

The rottenness of the gums:

De verrottinge van het tant-vleesch.

What is it that præsignifyeth (or foreshewеth) blindness?

Wat is het teecken dat de blintheyt voorbeduydt?

Het loopen der oogen?	The running of the eyes.
En dat van de doofheyt?	And that of deafneſs?
Het ruyſſen der ooren.	The noiſe of (or *in*) the ears.
Wat is de ſnuf ofte ſinckinge?	What is the Rheum?
Het af-vloeyen van vochtigheyt.	The flowing down or diſtillation of moiſture.
En de Amborſtigheyt?	And the Aſtma or short-windedneſs?
Het is een bezwaartheyt van adem te halen.	It is the difficulty of drawing the breath.
Wat hulpmiddel is 'er tegen den huygh / op dat die de amandelen van de keel niet te zeer benaauwen?	What remedy is there againſt the falling down of the uvula, or the Squinſy, that the Almons of the throat (or *ears*) may not too much ſtraiten it?
Dat is wel te gorgelen.	That is to gurgle well.
Wat is de raauwe Loop?	What is the Lientery, or Cœliac Paſſion?
Het is een afganck die uyt raauwigheyt komt / wanneer het voetſel of geheel of ten deele niet gekoocht afloopt.	It is a looſneſs or flux of the belly, which comes from indigeſtion, and rawneſs, when the food comes away either whole or imperfectly decocted.
En de Buyck-loop?	And the Diarrhæa?

It is the ſimple and common looſneſs of the belly.

And the bloudy flux, or Dyſenterie?

It is a running out of a bloudy excrement.

Which is the beginning of the gravel and of the ſtone?

That is the Diſury or difficulty of the Urin.

What is the higheſt remedy againſt poyſon?

That is Treacle.

What is the Gout?

It is a flowing (or *running*) of a sharp humour which torments the joints of the members; and that on the hands is called Cheiragra (or *hand gout*) and that on the foot, the Podagra, or foot-evil.

From whence comes the Droſpy?

From a water that interpoſeth itſelf between the skin and flesh.

What is the Epilepſy (or St. Johns evil,) and its maladie?

Dat is een gemeyne loſſen afganck.

En de Roode Loop?

Dat is een Bloedtgangh.

Welck is het begin van het Grabeel / ende van Steen?

Dat is de koude pis.

Wat is het hooghſte hulp-middel tegen vergif?

Dat is de Driakel.

Wat is het Flerecijn?

Het is een tuſſchenbloepen van ſcherpe vochtigheyt / die de gewrichten der leden plaaght / en dat Hant-euvel genoemt wordt aan de handen / en Voet-euvel aan de voeten.

Waar van komt de Water-ſucht?

Van een water dat ſich tuſſchen vel en vleeſch zet.

Wat is de St. Jans euvel / ende qualickheyt?

Dat is een siekte / weynig verscheyden van de Vallende siekte.

That is a sickness that differs little from the Falling sickness.

Wat is de Voorlooper van de Lamheyt en Beroertheyt?

What is the forerunner of Lameness, the Palsy and Apoplexy?

Dat is de Kramp en de Vertreckingh.

That is the Cramp and Convulsion.

Nota. Door de voorgaende t'Samen-praetjes / ofte eenige andere in dit Boecxken / moet men niet drucken / dat men daar door ymant tot een Philosooph ofte Medicus meynt te maken; men brengt dese Praatjes maar by / volgens 't gemeene begrijp der menschen / of om discours-halven / en voornamentlijck / maar tot onderwijsinge in de Talen / 't welck het ooghmerck van dit Boek is.

Nota. Men may not here understand by the foregoing Dialogues, or any other in this Book, that it is intended to make men exact Philosophers or Physitians; but these Confabulations are onely brought in, according to the vulgar apprehension, and for discourse sake; also, most especially, for information in the Languages, which is the design of this Book.

Van de Hooft-stoffen.

Of the Elements.

Daar zijn vier Hooft-stoffen (ofte Elementen) die de vier deelen deses onderste geschapene Werelts zijn / waar uyt het geheel-Al

There are four Elements, which are the four parts of this inferiour created world, out of which the whole Universe is made (compos-

ed)

ed,) *to wit*, the Fire, the Water, the Air, and the Earth.

gemaacht is/ te weten, het Vuur/ de Lucht/ het Water/ en de Aarde.

What is the nature of the Fire?

Wat is den aart van het Vuur?

To be very fine (*or subtil*) but yet very hot, and very light or enlightening.

Seer fijn te wesen/ maer nogtans seer heet/ seer lichtende.

And what is that of the Air?

En wat is die van de Lucht?

That is to be thin and transparent, or shining.

Die is dun en doorschijnende te wesen.

And that of the Water?

Ende die des Waters?

To be cold, flowing or fluid, and fleeting or running.

Kout/ vloeijend/ en vlietend te zijn.

And that of the Earth?

En die van de Aarde?

That is to be very heavy and very fast.

Die is/ seer zwaar en seer vast te wesen.

Is it then very certain that all the jointly composed bodies are made of these four Elements?

Is het dan seer zeker dat alle de t'samen gestelde Lichamen van dese vier Hooft-stoffen gemaacht zijn?

They who busy themselvs with opening of things in their first principle, according to the common opinion, oblige us to believe it, by

Sy die sich bemoeijen met de dingen in haar eerste beginsel op te lossen/ na de gemeene opinie/ verplichten ons dat te glooven/ door

 hare

hare dagelijckse ervarentheyt: niet tegenstaande dat Sommige Sout / Swabel / en Quicksilver de Eerste Beginselen noemen.	their daily experience: notwithstanding that Some do call Salt, Sulphur (or *Brimstone*) Quickfilver (or *Mercury*) the first principles.
Tot wat eynde zijn de Gesternten in de Vastigheyt des Hemels geschapen geworden?	To what end were the Stars created in the Firmament of Heaven?
Dat heeft geweest om de Werelt te verlichten / de donckerheden verdrijvende / en om de beurten der Tijden af te meten / gedurig omrollende.	That hath been to enlighten the World, dissipating (driving away) the darknesses, and to measure out the successions, or turns of times, continually rolling about.
Hoe veele Planeten telt men?	How many Planets do they reckon?
Seven / de Son / de Maan / Merkuur / Venus / Mars / Jupiter / Saturnus.	Seven, the Sun, the Moon, Mercury, Venus, Mars, Jupiter, Saturn.
Heeft de Maan haar aanwassen en af-neeming?	Hath the Moon her encrease and decrease?
Neen / maar sy schijnt dat te hebben / na dat sy sich aan onse oogen vertoont / en recht of van ter zijden tegen de Son is gestelt.	No, but it seemeeth to have so, for that it show's it selfs so to our eyes, and is placed right over or obliquely against the Sun.

How

How come the day-break (or *Aurora*) and the Evening-tide?

Hoe komen de Dageraad en den Avondstont?

The one by the Setting of the Sun, and th'other by it's Rising.

D'eene door het ondergaan van de Son, en d'ander door zijn opgaan.

Which is the cause of the change of Seasons?

Welck is de oorsaak van de verandering der Getijden?

That is the Sun; for it makes the Spring, the Summer, the Harvest (or *Autumn*) and the Winter, according to the places where it comes.

Dat is de Son; want die maackt de Lente, de Somer, de Herfst, en de Winter, na de plaatsen daar in hy sich vint.

How are the Eclypses made?

Hoe geschieden de Verduysteringen?

By the interposition of a third, and the opposition of two heavenly bodies.

Door tusschen-stellinge van een derde, en de tegenstellingh van twee Hemelsche Lichamen.

Are there diverse sorts of Stars?

Zijn 'er verscheyde slagh van Sterren?

There are, the one greather than the other; and experience let's us see every night, that there are severall Wandring Stars, but infinitely more fixed.

Daar zijn 'er, d'eene grooter als d'ander; en d'experientie doet ons alle nachten sien, dat 'er verscheyden Dwaal-sterren, maar oneyndigh meer vaste zijn.

Een t'Samen-spraack nopende Wissel-Brieven.

M. Siet / daar zijn twee Wissel brieven / die men moet doen aan-nemen / brenght haar die terstont.

K. Op wien zijn sy ?

M. De een is op Mijn Heer N. en d'andere op Mijn Heer L.

K. Wanneer moet men die hebben ?

M. Morgen / op dat wy bericht mochten konnen geven aan onse Vrienden of sy aangenomen zijn of niet.

K. Mijn Heer N. heeft het woort van aan-nemen gegeven / maar Mijn Heer L. heeft het geweygert.

M. Brenght die dan by een Notaris.

K. By wien ?

M. By Mijn Heer D. en seght hem dat hy 't protest van dage veerdige / want men

A Discourse concerning Bills of Exchange.

M. Look, there are two Bills of Exchange. which we must procure (or *get*) to be accepted; bring them to them presently.

K. On whom are they ?

M. One is on *Master N.* and the other on *Mr. L.*

K. When must we have them ?

M. To morrow, that we might be able to advise our Friends whether they be accepted or not.

M. *Mr. N* hath given his word for acceptance, but *Mr. L.* hath refus'd it.

M. Carry it then to a Notarie Publick.

K. To whom ?

M. To *Mr. D.* and tell him that he make the protest ready to day, for we must send it

a way

a-way by the Post to morrow.

M. Have you been this morning by *Mr. B.* to let the Bill be accepted, which we received yesternight from Antwerp?

K. He hath told me, that he had received no order about it, and that therefore we should stay till the next post.

M. We must keep the Bill therefore till that time, being there is no danger.

M. See there other Bills which are due, carry them to the persons on whom they reflect, that they may be written off in Bank; it is now already the fifth day since their bills were due.

C. *Mr. R.* hath told me that he would write it off this morning without fail.

M. We must give a

moet morgen met de Post dat wegh senden.

M. Hebt ghy desen morgen by *mijn Heer B.* geweest / om dese Brief te doen acmneemen / die wy gister-avont van Antwerpen ontfingen?

K. Hy heeft my gesept / dat hy geen last daar over ontfangen had / en dat men daar op moest wachten tot de naaste post.

M. Men moet de brief dan bewaren tot dien tijdt / dewijl daer geen gevaar is.

M. Siet daar andere Brieven die verballen zijn / brenght die aan de Persoonen daar sy op luyden / dat sy in Banck af geschreven werden; het is nu al den vijfden dagh na 't verbal haarer brieven.

M. Mijn Heer R. heeft my gesept dat hy sonder missen van dese morgen die sou afschrijven.

M. Men sal een

schel-

schellingh moeten geven om dat te weten / uyt vreese van ons schade te doen / en indien hy dat niet gedaan heeft / soo sal men sijnen brief moeten doen protesteeren. Gaat dan na de Banck / siet of hy sijne partye op ons reeckeningh geschreven heeft / en by gebreck van dat / soo mist niet een protest van sijn brief te doen lichten.

shilling, to know it, for fear of loosing, and if he hath not done it, we shall beforc'd to protest his bill: Go then to the Bank, see whether he hath writ his Sum upon our account, and in case not, do not fail to cause a protest of his bill to be drawn.

K. Mijn Heer, ick kome vernemen of de Wissel-brief / die ick gister u liet / goet is of niet?

K. *Sir*, I come to see (enquire) whether the bill of Exchange, I left you yesterday, be good or not.

A. Hy is goet / ick sal haar aannemen / komt na de middagh die weder halen.

A. It is good, I shall accept it, come in the after-noon to fetch it again.

B. Mijn Heer, siet / daar is een Wissel op u.

B. *Sir*, Look you, there is a Bill upon you.

M. Laat ons die sien: Ick kan die als noch niet aannemen; ghy sult dat seggen aan mijn Heer T.

M. Let us see it: as yet I can not accept it; you may say so to *Mr. T.*

B. Mijn Heer, hy heeft geseght dat hy

B. *Sir*, he hath said that he could not stay, and

and that he hath order to send it back accepted or protested.

M. Well, tell him that I shall accept it under protest for the honour of the bill, and of him that endors'd it.

K. Let us go to the Exchange, it is already begun.

M. *Sr.* do you any thing (by Exchange) to Leghorn?

G. Yes.

M. At what rate is (the Exchange?)

G. At 95.

Have you good bills at that price?

Yea, I have the best of the Exchange.

I shall give 94.

What cannot be: In case I can do it at 95, will you give that?

No, I will give no more than 94.

Sr. Whill you that I make this partie (sum

niet kan wachten / en dat hy last heeft die weder te senden aangenomen of geprotesteert.

M. Wel / seght hem dat ick die sal aannemen onder protest om de eere van den brief / en van die haar op den rugh heeft getekent.

K. Laat ons na de Beurs gaan / sy heeft al aangevangen.

M. Mijn Heer, doet ghy yet op Livorno?

G. Ja ick.

M. Tot wat prijs doet men dat?

G. Tot 95.

Hebt ghy goede brieven tot die prijs?

Ja / ick heb de beste van de Beurs.

Ick sal 94 geven.

Dat kan niet zijn: Indien ick het kan doen tot 95 / sult gy dat geven?

Neen / ick wil niet meer dan 94 geven.

Mijn Heer, tot 95 wilt ghy dat ick dese

dese partie make?	or parcel) at 95?
Neen.	No.
't Is dan onmogelijk/ want de Wissel rijst.	It is then impossible, for the Exchange riseth.
Rijst die?	Riseth it?
Ja seker / mijn Heer.	Yea assuredly, *Sir.*
Daar is niet aan gelegen; ick geloof niet dat ghy meer soud konnen krijgen.	That is of no importance; I believe not that you could get more.
Indien men het quart gaf / soud' ghy dat konnen doen?	If we should give you a fourth (*quart*) would you do it?
Geensins minder dan ick gesept heb.	By no means less than I have said.
Ick sal sien / maar ick sie geen gelegentheyt dat men het sou konnen vinden: en indien ick het vinde / wat somme sult gy nemen?	I shall see, but I see no oportunity to find it; and if I do find it, what sum will you take?
Tot op twee of drie duysent kroonen.	To about two or three thousand Crowns.
Mijn Heer, ick heb 2000 kroonen gedaan.	*Sr.* I have done (by Exchange) 2000 Crowns.
Tot wat prijs?	At what price?
Tot 96.	At 96
Dat is wel; geeft de aanteeckeningh.	That is well; give me a note of it.
Siet daar is die.	Look there it is.
Ick sal die tot uwent brengen.	I shall carry it to your house.
Brenght die vroegh.	Briog it betimes.

At

At what a clock shall I go to fetch the bills?

Op wat uur sal ick de Wissel-brieven gaan halen?

At three or four a clock

Een drie of vier uuren.

Will you do another sum on Paris?

Wilt ghy noch een party doen op Parijs?

Yes I have yet about 800 to draw.

Ja ick heb noch omtrent 800 te trecken.

Well, will you do it at the same price?

Wel / wilt ghy die voor de selfde prijs?

I should have more; for the Exchange riseth.

Ick sou meer moeten hebben / want de Wissel rijst.

Pardon me, it falleth rather.

Vergeeft het my / sy daalt eer.

Do it then at the same price of the other.

Doet het dan op de selfde prijs van de andere.

I go to see if I can do it.

Ick ga sien of ick het kan doen.

That is done. What sum is there?

Dat is gedaan. Wat Somme is 'er?

There shall be about 800, as I have told you.

Daar sal omtrent 800 wesen / gelijck ick u gesegt heb.

I shall presently go and fetch the note to your house.

Ick sal de aanteeckeningh terstont tot uwent gaan halen.

I have good bills upon *Legborn* at a good price.

Ick heb goede brieven op Livorno tot goede prijs.

I have no more to give.

Ick heb niets meer te geven.

Mijn

Mijn Heer, ghy kond dat naar uw goet-duncken doen.

Sr you can do that as you think good.

Laat ons sien wat prijs.

Let us see what price.

Het is wel hoogh / ghy noemt dat goede koop.

It is very high, you call that good cheap.

Dat is wel laagh.

That is low.

Neemt het tot de prijs die ick u geseyt heb.

Take it at the price of which I told you.

Dat is gedaan.

That is done.

Aan wien moet men de brieven doen betalen ?

To whom must we cause the bills to be paid ?

Aan my / ofte last van my geldende.

To me, or to my effectual order.

Hoe veel sult gy aan my nu geven / en ick sal dese selfde partye van Livorno intrecken ?

How much will you now give me, and I shall draw in this same partie (summ) from Leghorn ?

Ick sal u 91 doen geven.

I shall cause that 91 shall be given you.

Niet min dan 92. Wat voordeel sou daar zijn ? Moet men geen dobbele Makelaardygelden daar van betalen ?

Not less than 92. What profit should there be of that ? Must we not pay for that double Brokeridge (or Brokers-money ?

Daar is niets te doen / men wil niet meer dan 91 geven.

There is nothing to do, men will not give more than 91.

Then

Then I shall keep it.	Ich sal dan die bewaren.
This that follow's shows how we should ask our necessary things.	Dit navolgende toont hoe wy onse noodige saken eysschen souden
I Pray, give me something for my break fast.	Ick bid u / geeft my wat voor mijn ontbijt.
Give me a piece of bread, if you please.	Geeft my een stuck broodts / soo 't u belieft.
Reach me that white bread.	Langt my dat witte broodt.
Cut me some of that great brown loaf.	Snijt my wat van dat groot bruyn broot.
Give me the crust, give him the crum.	Geeft my de korst / geeft hem de kruym.
Give us some Bread and Butter.	Geeft ons wat Boter en Broot.
I would have stale bread.	Ich woude out backen broot hebben.
Buy us some wheaten bread.	Koop voor ons wat Terwen broot.
Let me thast the Ry-bread.	Laat my het Roggen broot proeven.
Let me have some meat.	Laat my wat spijs hebben.
I desire some flesh.	Ich versoecke wat vleesch.
A good dish of stew'd meat.	Een goede schotel van gestoofde spijs.

Een

Een stuckje vet Osse-vleesch

A piece of fat beef.

Wel gesoute Osse-vleesch.

Well salted (or powder'd) beef.

Brenght my een kleyn beetje Schape-vleesch.

Bring me a little bit of mutton.

Ich woude liever mager hebben.

I would rather have lean.

Laat my het hebben 't zy gefruyt / gebraden / ghekookt / gebacken / of geroost.

Let me have it either fryed, rosted, boyled, (sodden) baked, or broiled.

Koop voor my een schouder / hals / borst ofte bout Lams-vleesch.

Buy for me a shoulder, a neck, a breast or a leg of Lamb.

Gelieft U. E. my te helpen met een stuck van de Kalfs-lendenen.

Please to help me with a piece of that loin of Veal.

Een weynig van de nier.

A little of the kidney.

Ich bidde / snijt my wat van de Venisoen-pasty voor.

I pray, carve me some of that Venison pasty.

Ich verlangh na wat Appel-taert.

I long for some of that Applepy. (*tart*)

Een paar versche Hoender Eyeren.

A couple of fresh hen Eggs.

Een Kalkoens Ey.

A Turkey Egg.

Brengt my een kop ofte kommetje koude Melck.

Bring me a cup or dish of cold milk.

Reach

Reach me a ſpoon for to eat my boild milk with.	Langt my een lepel om mijne gekoocktе Melck daar mede te eten.
Cut me a piece of old cheeſe.	Snijt my een ſtuck oude Kaas.
Bring here Pepper, Vineger, Salt, and a Sallat.	Brengt hier Peper / Azijn / Sout / en een Salaat.
I love a dish of fish, both Sea- and Rivier-fish.	Ick magh (wel) een Schotel Visch / beyde Zee- en Rivier-visch.
Boy, make haſte, and give me a glas of ſtrong beer, and to this Gentilman a glaſs of wine.	Jongen / rept u / en geeft my een glas goet Bier / en een glas Wijn aan dien Heer.

Severall

Severall Letters.

Nortwick Octob. $\frac{8}{18}$ 1676.

MY loving Cousin,

I have understood that you shall come to be tabled with my Master, therefore I let you know how you must live here; First, you must get up every morning at six a clock, and wash your hands and face, then rense your mouth, and rub your teeth, and then you must go into your chamber and pray; after that, you must come into the school, and hear a chapter read, and learn your lesson, then you go down again, and get for your breakfast a piece of bread and butter, and when you have eaten that, go again into the school, and say your lesson to the Master, and write till twelv a clock, when the Maid calls us down to dinner; after dinner you go into the school again, and stay till half an hour past five, and then you play half an hour, and after that, you must come and read a chapter till the supper be ready, then half an hour after that, you must prepare you for bed: thus we live here, and I let you know this, to inform you thereof before hand, out of the true love which I bear you, as being

Your affectionate Cousin

L. S.

Ver-

Verſcheyde Brieven.

Noortwÿck den 18/11 Oktober, 1676.

Myn liebe Neef/

Ick heb verſtaan dat ghy hier by mijn Meeſter in de koſt ſult komen leggen/ ſoo ſal ick u laten weten hoe ghy hier leven moet; voor eerſt/ ghy moet alle morgen te ſes uuren opſtaan/ en wel uwe handen en aangeſicht waſſen/ als dan uwe mont ſpoelen/ en de tanden wrijven/ en dan moet ghy in u kamer gaan/ en bidden/ daar na moet ghy op ſchool komen/ en hooren een Capittel leeſen/ en leeren uwen les/ dan gaat gy weder beneden/ en krijgt tot uwe ontbijt een ſtuck Boter en Broodt/ en als ghy dat gegeten hebt/ gaat gy weder op ſchool/ en ſegt uwe les op aan de Meeſter/ en ſchrijft dan tot twaalf uuren/ wanneer de Meyd ons afroept om te komen eeten/ na de middagh komt gy weder op ſchool/ en blijft tot half ſes/ en dan ſpeeld ghy een half uur/ daar na moet ghy een Capittel komen leſen/ tot dat het Avondmaal gereed is/ dan een half uur daar na moet gy u bereyden te bed te gaan; Aldus leven wy hier/ en ick laat u dit weten/ om u van te vooren te verwittigen/ uyt de oprechte liefde die ick u toedrage/ als zijnde

Uwe toegenege Neef
L. S.

Een

E Erwaardige Vader/

Na voorgaande aanbiedinge mijns schuldigen plichts/ bedancke ick U. E. hertelijck voor uwe tedere liefde tot mywaarts/ en groote sorge voor mijne opvoedinge. Ick verstoute my tegenwoordigh/ zekere kennisse in 't schrijven bekomen hebbende/ aan u te vertoonen dese weynige letteren/ zijnde de eerste vruchten van mijn arbeydt; en ick hoope in 't korte noch meer ervaren te zijn/ en u soodanige blijcken van mijn toenemen te geven/ welcke te kennen sullen geven dat ghy geen onkosten en arbeydt aan my te vergeefs gedaan hebt; Ondertusschen smeeck ick dit in danck te willen aannemen/ als uyt hem voortkomende/ die in alles sich bevlijtight U. E. contentement te geven/ blyvende nu en altoos

Beverwijck den 1/8 Octob. 1676.

U. E. onderdanige Soon

A. L.

Haarlem in Hollandt, Octob. 11/21 1676.

D Ierbare Broeder:

De Voorsienigheyt onse Lichamen voor een tijdt afgescheyden hebbende/ wijst ons aan hoe wy ons over al daar wy komen te dragen hebben: en de kostelijcke tijdt/ die niet te herroepen is/ moet men met d'uyterste vlijt gebruycken. Onse gemoederen/ welcke noyt van den anderen konnen worden afgesondert/ moeten der-

HOnoured Father,

My humble duty unto you presented, giving you hearty thanks for your tender love to me, and great care of my education; I make bold at this time, having gained a little skill in the art of writing, to present you with a few lines, being the first fruits of my labours; and I hope in a short time to be better accomplished, and to give you such an account of my proceedings as shall demonstrate that your cost and charges are not bestowed on me in vain. Mean while I humbly crave your acceptance of this, as coming from him who in all things studieth to give you content, being now and ever

Beverwyck
Octob $\frac{10}{20}$ 1676.

Your obedient Son
A. D.

Haarlem in Holland Octob. $\frac{11}{21}$ 1676.

MY dear Brother,

Providence having separated our bodies for a season, directs us also how to improve in every place where we come; and precious time, which never can be recalled, is to be made use of with our utmost diligence. Our minds which never can be separated, must therefore by our pens be constantly communicating to one another in such

things, as may encrease our mutuall knowledge, and continue the testimonies of our reall affections to each other. You have the advantage of your native Country, a good air, great plenty of all things necessary, and especially the constant advice of our vertuous Parents: I dwell in a neat and cleanly City, among very civil people, have a due freedom, am indifferently well supplyed, gain knowledge in Arithmetick, and Book-keeping, am in a way of attaining the methods of merchandizing, and correspondence in sundry parts of the world, with many other advantages: but that which must make both our enjoyments prosperous to us, is the gracious temper of our minds, and the blessing of God thereupon, which I heartily wish for us both, and so rest

Your most endeared Brother

D. B.

Utrecht, *Octob.* $\frac{12}{22}$ 1676.

Sir,

WHen I turn my thoughts and pen towards you, who have been my old Fellow-Student, in whose society I have had so much complacence, and from whose affable deportment, and free communication, such rare discoveries as might serve to enrich my mind above the trite and

common

derhalbe door onse pennen geduurig met malkanderen discoureeren van soodanige saken / die onse onderlinge kennisse mogen vermeerderen / en de getuygenissen van onse oprechte genegentheden tot malkanderen continueeren. Ghy hebt het voordeel van uw' Vaderlandt / een gesonde lucht / groote overvloet van alle nootdruft / en voornaamlijck de geduurige heylsame raadt van onse vroome Ouders. Ick woone in een nette en reyne Stadt / onder veele Borgerlijcke Luyden ; geniete behoorlijcke vryheyt / worde redelijck wel onderhouden / neme toe in de kennisse van Cyffer-konst en Boeck-houden / ben nu op den wegh van een stijl van Koopmanschap te bekomen / en correspondentien in verscheyden Gewesten der Werelt / nevens veel andere voordeelen ; doch het gene onser beyde genot voorspoedigh moet maken / is de deughtsame gematigtheyt onser gemoederen / en Godts zegen daar op / 't welck ons beyde hertelijck toewenschende / blijve

Uwe geaffectioneerde Broeder

D. B.

Uytrecht, Octob. 12/22 1676.

Mijn Heer,

SOo wanneer ick mijne gedachten en penne t'uwaarts wende / die mijn mede-Scholier zijt geweest / in wiens geselschap ick soo groot behagen hebbe geschept / mitsgaders dat liestalligh comportement / en die openhertige mededeelinge van soodanige rare ontdeckingen / welc-

ke dienen mochten tot verrijckinge van mijn gemoet boven den trant en d'algemeene notit en der gener die slechts een gewoonlijcke professie doen: soo moet ick voorwaer bekennen / dat de gedachtenissen uwer mijn rouwer genius met een frisse verwe overtrecken / en voor my zijn een versachtende dauw en aangename reuck / waar door alle mijne sinnen verlieft en verquicht worden; en ick sou met seer groot gemack / en soet-vloeyentheyt den gantschen dagh aan soodanigen Vriendt konnen schrijven / en oock mijne oogen bestraffen / by aldien datse in der nacht soo slaperigh mochten worden / dat daar door d'ommegangh met soo waarden Vriendt belet / ofte genegentheden mijns gemoets van hem souden worden afgeweert. Och! hoe waarachtig bevind ick nu dat uwe woorden zijn / te weten / dat de rechte Philosophie ofte Wijsgierigheyt boven all' het gout in Indiën te waardeeren is / en dat de edele deelen des gemoedts te verrijcken alle de cabinetten van Juweelen / een tonne schats / daar de gemeene man zijn Godt van maeckt / verre te boven gaat. Doch dese mijne beknopte Brief wordt / door de enghheyt ofte kortheyt des tydts / die mijne werckelijcke gedachten gevangen neemt / binnen dese naauwe paalen bepaalt / welcke my slechts toelaten U. E. bekent te maken dat de ydele ommegangh der meeste menschen alhier / en de verwertheyt der knibbelingen in de Scholen / nevens de verheffinge van dunne Schoolgeleerde Godtgeleertheyt / en de bepalinge van de wijdtluftige en edele geest des menschen binnen

common Notions of Vulgar Pretenders, I must acknowledge, that the Remembrances of you are a fresh tincturing of my ruder Genius, a mollyfing dew and a greatefull odour, enamouring and delighting all my senses: and I could write all day to such a friend with the greatest facility and fluency, and blame my eyes also, if at night they should encline to such a drowsiness as should prevent my converse or restrain the motions of my mind from your dear self. Oh how true do I now find your words, that true Philosophy is to be preferrd before all the gold in the *Indies!* and the enriching of the noble parts of the mind superlatively exceeding all those cabinets of Jewels and tons of treasure which vulgar spirits make their God. But this short Epistle is, through the straits of time which imprison my active thoughts, to be confined within those narrow bounds, which onely permit me to tell you, that the vain conversation of most men here, and the confusedness of their janglings in the Schools, with their advancing of their Scholastical Theology, and confining

the vast and noble spirit of man to an *Aristotelian* Philosophy, have rendred all my hoped for advantages from the Academy unusefull and uncomfortable; (I wish 't were better with you in *England*) hereupon I betake my self to a more retired state, wherein my mind is transcending all those other seeming substances, but reall shadows: Yet can I never live so abstractedly from other men and things, but that I must still retain in the more intimate recesses of my thoughts, your worthy self; to whom I am.

Ever obliged

R. E.

Severall Letters and other things peculiary relating to Merchandize.

One friend counselleth another how to proceed well in merchandizing which he hath newly begun.

The superscription.

To my esteemed good Friend *Mr. B. L.* Merchant in *Amsterdam.*

MY dear Friend *B. L.* having heard that you have begun to trade for your self, and that you have taken upon you so great and weighty a calling as a merchant adventurer, I have thought my self bound as a professed Friend of yours, to congratulate you in your estate, and to

nen de palen van een Aristotelische wijsgierigheyt alle mijne gewenschte verhoogingen in d'Academie onnut en troosteloos hebben gemaacht: (ich wensche dat het U. E. in Engeland beter ga/) hier op is het dat ich my tot eensamer plaats begeve/ waar in mijn gemoet alle die andere schijnbare wesens/ doch wesentlijcke schaduwen/ overtreft: echter evenwel kan ich van andere menschen en dingen soo afgescheyden niet leven/ of ich moet noch in mijn aller-innerste eensame gedachten gestadigh behouden uwe eerwaardige Persoon/ wien ich altijdt verobligeert blijve

R. E.

Verscheyde Brieven en andere saacken, besonderlijck raackende 't stuck van Koopmanschap.

Eenen Vrient geeft den anderen raat, hoe hy in sijnen handel die hy eerst begonnen heeft, wel voort sal varen.

Het opschrift.

Aan mijn hooghgeachten en goeden vrundt Sr. B. L. Koopman tot Amsterdam.

MYn geliefde Vrient B. L. gehoort hebbende/ dat ghy voor u selfs begonnen hebt te handelen/ en dat ghy soo grooten en gewichtigen beroep aangenomen hebt/ een Koopman avonturier te wesen/ heb ich my als verbonden geacht/ my als u. l. vrient uytgevende

in uwen staat te verblijden / en u. l. de beste raat te geven dat my mogelijck is / tot beter uytvoeringe van uwen handel. Laat my U. L. van in 't eerste raden / dat ghy u niet al te seer en spoet om rijck te worden / want Salomon segt / die sich haestet om rijck te worden, sal met 'er haast tot armoede vervallen. Siet ten eersten wel toe / dat ghy de vreese Godts hebt / hem sonder op houden dagh en nacht dienende / en laat oock de sorgen van dit leven u van geen gedeelte des plicht die ghy Godt schuldigh zijt / beletten. Weest niet al te gierig om al te veel te doen te hebben: want grooten koophandel veroorsaacht een mensch haast rijck of arm te worden. Van de onseeckerheyt en verganckelijckheyt van aartsche dingen sult ghy u verseeckeren / en sterck in den geloove en hoope van het eeuwige leven wesen: want Koopliedden loopen groote perijckelen / vreesen / en avonturen / en moeten dickwils groote verliesen dragen: en soo ghy dan geen fondament voor het toekomende leven geleydt hebt / waar 't mogelijck dat ghy hier al temets sulcke veranderingen soude ontmoeten die u herte souden doen zidderen en beven. Wat ghy by der handt neemt of doet / weest verseeckert dat ghy alle menschen recht doet: want het gebeurt selden dat goederen met onrecht verkregen / langh voorspoedigh zijn. Ontrooft den Prince van zijn Tollen niet: want een pondt op die maniere gewonnen / kost dickwils wel tien. Handelt niet met bedriegelijcke / valsche / of dat geen Koopmans waar en is. Houdt rechte gewichten / gelijcke wagen / en wettige maten. Neemt goede acht van al het gene ghy in uwen han-

to give you the best advise I can for your better managing of your affairs. First therefore let me advise you, not to bee too hastie to be rich, for *Salomon* sayth, *he that hasteth to be rich shall suddainly come to povertie.* Be sure, in the first place, that you fear God, and serve him incessantly night and day, and let not your cares for this life hinder you of doing any part of your duty to God. Be not too greedy of falling into much business: for great merchandize soon makes a man either rich or poor. Acquaint your self much with the uncertainty or fading condition of outward things, and be strong in faith and hope of eternall life: for Merchants run many hazards, fears, and aventures, and often undergo great losses; and if you have not a foundation laid up for the life to come, you may possibly meet somtimes with such changes here, as may make your heart to quake. Whatsoever you take in hand or do, be sure to deal justly with all men: for ill gotten goods seldom prosper long. Rob not the Prince of his customs: for many times a pound that way gotten costs ten. Trade not in deceitful, unmerchantable, and false wares. Keep just weights, equal ballance, and lawfull measures. Take good notice of all that you receive in, and pay out, in

the way of your trade. Keep your books and accompts exact and in good order: for therein stands much the credit of a merchant. Be often perusing you books, acquaint your self with your estate: for many through neglect of that have not onely been undone, but greatly disgraced. Adventure no more at any one time than what if you lose you can by Gods blessing bear. Make your adventures in many parcels; that if one should fail the other perhaps may help the loss. Take heed with whom you trade, and whom you trust. Trust no man but try him first. And seek not without great necessity to be credited of others: for the more you stand on your own feet, the less care and more honour you have. Be not lightly surety for any, for many thereby suffer great damage: neither lightly desire any to be surety for you: for one good turn will ask another. What you have once promised be carefull to perform: for merchants suffer much by not keeping their word. When therefore you have payments to make, provide in time: have the sums and days in continually remembrance. Relie on no other man to the last for your own payments: for so you may be deceived and crack your own credit. Be as carefull as may be not to trade above the compass of your stock. Leav

not

handel ontfangt en uyt geeft. Houdt uwe boe-ken en reeckeningen bequaam en in goede or-der: want daar bestaat d'erre van een Koop-man grootelijcks in. Oversiet uwe boecken dickwils / maackt dat ghy uwen staat wel kent / want door het versuym van dien / zijnder veele niet alleenlijck bedorven / maar in groote schan-de vervallen. Waaght op eenen tijt niet meer / dan soo ghy het quaamt te verliesen / ghy door Godes zegen soudt konnen dragen. Maackt dat het gene ghy avontuurt in veele gedeelten zy / op dat soo d'eene quam te verongelucken / het andere de schade mogelijck soude komen helpen dragen. Siet toe met wien ghy handelt / en wien ghy vertrouwt. Vertrouwt niemant / of proeft hem eerst. En tracht ooch niet sonder groot gebreck van andere vertrouwt te worden: Want hoe vaster ghy in u eygen schoenen staat / hoe minder sorge / en hoe meerder eere ghy sult hebben. Weest voor niemant lichtelijck borge; want veele lijden daar groote schade door: ver-soeckt ooch niemant licht borge voor u te blijven; want d'eene vrientschap eyscht den an-dere. Weest sorghvuldigh na te komen dat ghy eens belooft hebt: want Kooplieden lijden groote schade / door dien sy haar woort niet en houden. Waarom wanneer ghy eenige betalin-ge te doen hebt / versorght het in tijdt: de som-men en verval-dagen altijdt in u gedachten heb-bende. Verlaat u tot op het lest op niemant we-gens u betalinge: want daar door soudt ghy konnen bedrogen worden / en u eygen geloof breken. Weest soo sorghvuldigh als 't mogelick is / boven de streeck van u vermogen niet te han-

 delen.

delen. Laat uwe dingen niet te veel op andere staan: maar hebt 'er selve een gestadige ooge op. Gaat in uwen dracht / noch boven uwen staat / noch al te veel onder uwen staat: maar houdt u in de middel-wegh; op dat uwe conscientie niet gequetst en worde / indien gy quaamt te faille-ren. Hebt u eere liever als rijckdom. Tracht niet voor soo veel vertrouwt te worden als ghy kond. Als ghy winste gedaan hebt / looft Godt en gedencht den armen. Weest niet overdadigh; want dat is verteerende: noch te gierigh; want dat is verachtelijck. Houd altijt een edel en door-luchtigh gemoet / door een goed verstand geleyd zijnde. Schuwt quaat geselschap door alle mid-delen / en onder andere dingen wacht u voor paarden / wijn / en vrouwen; dewelcke veele jonge Koopliedén bedorven hebben. Stelt een seeckeren tijdt om gemeenelijck t'huys te wesen / en soo 't mogelick is / set niemant te leur op gesette tijden. Verkeert op de Beurse en andere plaatsen daar Kooplieden by een komen: want of wesen veroorsaacht somtijts dat een mensche in twijffel getrocken wordt. Soo ghy voor an-deren handelt / doet voor haar als voor u sel-ven: daar door verkrijght ghy vrienden en een goeden naam. Weest verseeckert dat uw advijs goet is / of laat het verandert worden: en wanneer 't recht is / komt het sonder missen na. Reeckent beeltijts met u Meesters of Kooplup-den: want korte reeckeningen veroorsaacken lan-ge vrientschap. Daar zijn ongetwijffelt veele andere dingen die noodigh zijn waargenomen te worden / die my onmogelijck zijn te bedencken: maar tijdt en ervarentheyt sullen u die wel lee-ren.

not your busines too much to others, but have a continuall oversight of it your self. Live not in fashion either above your rank, or too much inferiour to it: but keep in a middle way, so as your conscience may not be wounded if you should fail. Love more your honour than riches. Seek not to be credited for all that you can. When you have gained, praise God and remember the poor. Be not prodigal, for that is wasting: nor yet niggardly, for that is base. Keep still a noble and generous mind guided by a good understanding. Shun by all means evill company; and among other things take heed of horses, wine, and women, which have been the overthrow of many young merchants. Have a certain time ordinarily of being at home, and miss no man if it be possible at time appointed. Frequent the Exchange and meeting places of merchants: for absence makes a man somtimes suspected. If you deal for others, do for them as for your self: you thereby gain friends and reputation. Be sure your advise be good, or have it altered, and when it is right follow it punctually. Reckon often with your Masters or Chapmen, for short reckoning makes long friends. There are many other things doubtless, which are needfull to be taken care of, which are not possible for me to think on: but

time

time and experience will teach you them. And think it not strange if you learn somthing by shame and loss: for things so learned usually are best remembred. So hoping that mine advise to you herein shall not be altogether cast off, I leave you to God, and rest,

Your faithfull Friend

D. C.

SIr,

It may perhaps yield you content to understand, that within a few days several Merchandizes are come into this Citie, which a while since you desired to have: You do undoubtedly well know what they be. Write me then if you have inclination there to: and also how much: but do it without delay, because I do very well know, that men shall have all things cheaper in the beginning then in the sequel (*or following part*) of the sale, which men shall make thereof. As to the Merchandize which you last offerd me, I have (*consulted*) laid it over, that I shall not find my Account (or get what I aimd at) therein: but I inform you of *Mr. N.* who hath confessed tot me, that he wished to have the same, in case you will exchange with him for other goods which he hath, which do vend very well. Heere you see all that at present I have to say; I beseech you to answer with the first, and always to be assur'd of my Friendship.

Sir,

Your most humble and most obedient Servant.

For

ren. En denckt het niet vreemt te wesen / dat ghy yets door schande en schade leert: want dingen op die wijse geleert / werden best onthouden. Dus hoopende dat mijnen raat aan U. L. in desen/ in 't geheel niet verworpen sal worden / beveele ick U. L. den Heere / en blijve

U. getrouwen Vrient
D. C.

MYn Heer,

Ghy sult misschien vernoeght zijn van te verstaan / dat zedert eenige dagen in dese Stadt verscheyde Koopmanschappen gekomen zijn/ die ghy over eenigen tijd wenschte te hebben. Ghy weet sonder twijffel wat dat is. Schrijft my dan soo ghy daar toe genegen zijt / en oock hoe veel; maar doet dat sonder uytstel/ om dat ick seer wel weet dat men alles beter koop hebben sal in het begin / dan in 't vervolgh van 't verkoopen/ dat men daar van sal doen. Wat belanght de Koopmanschap die ghy my laatst aanbood/ ick heb overgeleyt dat ick daar in mijn reeckeningh niet sal vinden; maar ick wijse U. aan Mijn Heer N. die my betuyght heeft / dat hy deselve wenschte te hebben / ingeval ghy een ruylingh met hem wilt doen voor andere saacken die hy heeft / die seer wel verkocht worden. Niet hier alles wat ick u tegenwoordigh te seggen heb. Ick bid u met den eersten te antwoorden / en altijt van mijne Vrientschap verseeckert te zijn. Ick ben

Mijn Heer,

Uwen ootmoedigen en onderdanigen Dienaar.

Aan

Aan Sr. J. F. in Genoua.

MYn Heer,

In antwoort van U. E. aangename van den 21. passato dient desen / dat het kasje met 1/2 Ps. Armozijne / ghenommert en ghemerckt S. 18. No. 5. wel hebbe ontfangen ; soo dra de selve sal geopent hebben / werdt U. E. de deught en qualiteyt geadviseert / en sal geen Koopers versuymen. Doch alsoo den tegenwoordigen swaren Oorlogh groote schaarsheydt van gelt maeckt / soo vertrouwe noch al lange tijdt sal moeten wachten eer de selve sal konnen benificeeren; 't succes werdt U. E. geadviseert.

De twee Wissel-brieven ten laste van Monsr. B. L. van 500. Daald. waar van U. E. de acceptatie hebbe gecommuniceert / zijn nu ter behoorlijcke tijdt in Banco afgeschreven / waar van U. E. op sijn reckening courant hebbe gecrediteert voor guldens 1301 : 4 : 8. met de agio van Banckgelt a 4½. per cento / waar voor mijn gelieft te debiteeren om d'accoort te konnen zijn. Voorders in Negotie geen veranderingh / mijn refereerende aan d'ingesloote Prijs-Courant / U. E. eenigh profijt daar in siende / ben bereydt met U. E. aan te gaan / waar mede na cordiale groetenis Godt in genade bevolen.

T. P.

In Amsterdam, den 15.
February.

Aan

For Mr. J. F. *in Genoua.*

SIr,

These serve for answer of your acceptable (*letter*) of the 21. past; that I have well received the small chest with 2½ Pieces of silk Taffity number'd and mark'd *S S* No. 5. as soon as I shall have opened the same, the vertue and quality thereof shall be advised you: I shall omit no buyers; yet being the present heavy warr makes great Scarcity of money, I beleeve I shall be forc'd to stay a longer time ere I shall be able to do any good with the same; but you shall be advis'd of the success.

The two Bills of exchange charged upon Mr. *B. L* of 5000 dald, of which you have communicated the Acceptance, are written off to me in due time: for which I have credited you in your Reckoning courant for gilders 1301 : 4 : 8 with the agio of Bank money at 4⅛ percent; wherefore please to make me debitor, that we may agree in one. Further, in trading is there no alteration; I refer to the enclosed Price Courant; if you see any profit therein, I am ready to concurr with you; wherewith, after cordial salutations, recommend you to God in mercy.

Amsterdam March the 15. 1676.

To Mr. P. C. *in Milain.*

Sir,
The above is copy of my last; since which I have been without any of your acceptable Letters; wherefore they will come the sooner: I will not doubt but you shall have had effected the orders for the buying in of the chest of gold-threed, which being don, please not to fail to send it me over with the very first; being there is a great longing for it, and the sum thereof you may please to draw over *Lyons* with order on *Paris* upon Mr. *N N.* where I have given the requisite orders for the honouring of your bills.

The Product of my cloth which is sold, that will now in a short time be due, please to bestow in a Bale of silk, ½ Tram and half organsin, at the price you last advised.

I will hope that you shall have sold the Russia Leather; if not, I desire you let no occasion, be neglected.

Your orders concerning the buying in of 10 Bales of Pepper, have not yet been able to effect; sith the same, contrary to all mens opinions, went higher in the Companys sale in the Respective Chambers of these Lands, than men had thought: but I beleeve that in 3 or 4 weeks the same shall be to be had at the limited price; wherein I shall let no opportunity slip.

The Convoy to *Cadix*, *Leghorn* and *Smirna* is granted against *ultimo Iunii*: if you have any thing

Aan Sr. P. C. in Milaan.

MYn Heer,

't Bovenstaande is Copia van mijn laatste, t'sedert bevinde my sonder U. E. aangename Brieven, dat dies te korter sal zijn: ich wil niet twijffelen of U. E. sal de ordres tot den Inkoop van het kasje Gout-draat geeffectuëert hebben, 't welck geschiet zijnde, gelieft niet te manqueeren om my op het alder-spoedighste over te senden, alsoo daar groot verlangen na is, en 't beloop daar van kan U. E. sich prevaleeren te treccken over Lions, met ordre op Parijs in Sr. N. N. alwaar de noodige ordres gegeven hebbe om U. E. Brieven te honoreeren.

't Provenu van mijn verkofte Lakens, dat nu met den eersten staat te vervallen, gelieft te besteden in een Baaltje Zijde ⅔ Tram, en half Organsin, ten prijse als U. E. laatst hebbe geadviseert.

De Juchten wil vertrouwen dat U. E. sal verkoft hebben, soo niet, versoecke geen occasie voorby te laten gaan.

De ordres nopende den Inkoop van 10. Balen Peper hebbe voor als noch niet konnen effectueeren, alsoo (tegen alle opinie) de selve by de Compagnie in de respective Kameren van dese Landen hooger zijn geloopen als men gegist hadde; maar vertrouwe naar verloop van 3 a 4 weechen noch tot de gelimiteerde prijs sal konnen geraacken, daar in geen gelegentheyt sal laten voorby gaan.

't Convoy op Cadix, Livorno en Smirna is toegestaan tegens ultimo Juny, soo U. E. yets heeft te commandeeren, sal deselve op het alder-

naar-

naarstighste observeeren. Voorder in Negotie als by de ingesloote Prijs Courant sal konnen sien / waar aan my refereere: waar mede &c.

G S.

In Amsterdam, den 12 Maart, 1676.

London, ady den 17. Octob. 1676.

MYn Heer,

Mijn seven jarigen dienst volepndight hebbende / ben nu beginnende in de Werelt Negotie te doen voor mijn selven; en wetende dat mijn Neeringe veel op kennisse steunt / soo neme de stoutigheyt mijn voorige vriendtschap met U. E. te vernieuwen / verhopende / indien het in U. E. macht is / my eenige vrientschap daar in te bewijsen / dat U. E. uw uyterste doen sult / (om de liefde die U. E. my toedraaght) om my te helpen / en het gene U. E. daar in doen sult / sal aangenaam zijn aan

U. E. dienstwillige Dienaar

A. Q.

WISSELBRIEVEN.

Exon ady 1. December 1676 voor 300 pont Sterling a 35 Schellingen en 6 groot Vlaams.

OP dubbel uso betaalt desen mijnen eersten Wissel-brief aan Sr. D C ofte ordere / drie hondert ponden Sterlincks / a vijf en dertigh Schellingen / en ses groot Vlaams / de waarde van Sr. J. B. en stelt het op mijn reekening als par advijs /

U. E. Vrient

P. P.

Aan Sr. A H Koopman
tot Amsterdam.

In

thing to command I shall observe the same most diligently, Further it is in trading as you may see by the enclosed Price-courant; to which I referr my self; wherewith &c.

G. S.

Amsterdam March the 12. 1676.

London, *Octob.* 17. 1676.

SR,
Having finished my seven years Apprentiship, am now entring into the world for imployment for my self, and knowing my Trade depends upon acquaintance, I make bold to renew former friendship with you; hoping, if it lies in your power, to do me any kindness therein, you will (for the love you bear to me) do your utmost to help me, and what you shall do therein shall be acceptable to

Your Servant to command

A Q.

BILLS OF EXCHANGE.

Exon the 1. *December*, 1676. *for* 300 *pounds Sterling at* 35 *Shillings and* 6. *groat Flemish.*

AT double usance pay this my first Bill of Exchange to Mr. *D. C.* or order, three hundred pounds Sterling at thirty five Shillings six groat Flemish for the value of Mr. *I. B* and place it to mine accompt as per advice.

Your Friend

P. P.

To Mr. *H A.* Merchant
in Amsterdam.

In Amsterdam, the 5 of Iune, 1676. for 100. pounds Sterlings.

AT ten days sight, not having received my first, pay this my second Bill of Exchange to Mr. *A. B.* or order, one hundred pounds Sterlings, the value received here of Master *N. H.* make good payment, and place it to accompt, as per advise,

Your loving Friend

E. M.

To Mr. G. A Merchant in Hamburgh.

An Assignation.

MR. *O. N.* be pleased to pay to Mr. *D. H* or to the bearer (*shewer*) hereof, eight hundred and fifty gilders, and it will be as satisfactory as pay'd to my self. (*or, and it will prove to you good paymant against me.*)

I. W.

In Middelburg, the 6. Iune, 1676.

A Bill of loading (Connossement) *after the Dutch manner.*

SHipped by the grace of God in good order, and well conditioned, by *Robert Merchant*, in and upon the good Ship, called the *Palm-Tree*, whereof is Master under God for this present voyage *William Goodman*, and now riding at anker in the *Mase* by

In Amsterdam, den 5. Juny, 1676. voor
100. pont sterlings.

TIen dagen naar sicht / mijn eerste niet hebbende ontfangen / betaalt dese mijnen tweede Wissel-Brief aan Sr. A. B. ofte ordere / hondert ponden sterlinghs / de waarde alhier ontfangen van Sr. N. H. doet goede betalinge / ende stelt het op reeckeninge / als per advijs /

U. E. beminde Vrient
E. M.

Aan S. G. A. Koopman
tot Hamburgh.

Een Assignatie.

SR. O. N. U. E. gelieve aan Sr. D. H. ofte aan toonder deses / te betalen acht hondert en vijftigh guldens / ende het sal U. E. tegens my voor goede betalinge verstrecken.

I. W.

In Middelburgh, den 6.
Juny, 1676.

Een Connossement (*A Bill of Loading*) na de Engelsche manier.

ICk Willem Goetman van Dordrecht, Schipper naast Godt van mijnen Scheps / genaamt De Palm-Boom, als nu ter tijdt gereed leggende in de *Maas* by Rotterdam, om met den eersten goeden wint die Godt verleenen sal te zeylen na Rouaan,

Rouaan, alwaar mijn rechte ontladinge zijn sal/ oirkonde ende bekenne dat ick ontfangen hebbe onder den Overloop van mijn voorsz. Schip van u Robbert Koopman, te weten: M: W: tien Balen Juchten / al droog ende wel geconditioneert / ende gemerckt met dit voorstaande merck. Al het welcke ick belobe te leveren (indien mp Godt behouden reyse verleent) met mijn voorn. Schip tot Rouaan voorsz. aan den eersame Joannes Liever; ofte aan sijnen Facteur ofte Gedeputeerden / mits mp betalende voor mijn Vracht van dit voorsz. Goet vijf en-twintigh guldens Hollandts gelt / ende de aberye va der usantien van der Zee. Ende om dit te voldoen dat voorsz. is / soo verbinde ick mp selven ende alle mijn goet / ende mijn voorsz. Schip met alle sijn toebehooren. In kennisse der waarheyt / soo hebbe ick deze Connossementen hier af onderteeckent met mijnen name / of mijnen schrijver van mijnent wegen / al van eender inhoudt / het eene voldaan / de andere van geener waerden. Geschreven in Rotterdam, den 20 dag van October 1676.

Willem Goetman.

Een Duytse Obligatie voor Gelt.

ICk ondergeschreven bekenne midts desen deughdelijck schuldigh te wesen aan den Heer H. Q de somme van acht hondert gulden voor contant geldt / by mp R. V. tot mijn genoegen ontfangen / welcke voorn. somme van acht hondert gulden ick aan hem of de Thoonder deses beloo-

by *Rotterdam*, and by Gods grace bound for *Roan*, to say M: W: ten Bales of Russia Leather, being marked and numbred as in the margent, and are to be delivered in the like good order, and well conditioned at the a foresaid Port of *Roan*) the danger of the seas onely excepted) unto *John Liever* or to his assings, he or they paying fraight for the said goods five and twenty Hollands gilders, with primage and avarage accustomed. In witness whereof the Master or Purser of the said Ship hath affirmed to three Bills of Loading, all of this tenor and date, the one of which three Bills being accomplished, the other two to stand void. And so God send the good Ship to her desired Port in safety. Amen. *Dated in Rotterdam the* 20 *day of October*, 1676.

William Goodman.

A Dutch Bond or Obligation for money.

I Underwritten do acknowledge by these, really to be indebted to *Mr. H Q* the sum of eight hundred gilders, for ready money to my content received, by me *R. V.* which said sum of eight hundred gilders I do promise to pay to him or the Shower hereof without charges or dammages at

the end of twelve moneths, precisely after the date hereof with the Interest of the same, according to four and a fourth part per cent in the year; untill the full payment. Hereto binding my person and all my goods, none excepted, setting the same open to the power of all Judges and Laws: In witness of the truth whereof I have signed the same with my own hand. Actum in *Amsterdam* the third of *November*, in the year sixteen hundred seaventy six.

R. V.

A clearing of an accompt.

THis day the tenth of November 1676. have we *V. L.* and *B. H.* friendly agreed together, and have reckoned from the beginning to the end for certain disbursed moneys, and other things, which *I. V. L.* demanded and he remained indebted to me by the end of the accompt for the summ of 194. gilders, which I acknowledge to have received; and here with all our reckonings are dead and annihilated, and all that was standing out between us satisfied. Acted in Amsterdam in the hous of *A. M.* in presence of *A. B.* and *N. L.* as witnesses, the tenth of November, 1676.

V. L. B. H.

Words

beloove kost en schadeloos te betalen over twaalf Maanden / naar dato deses precijs / met den Interest van dien / tegens vier en een quart per cento in 't jaar ; tot de effectueele betalinge toe. Hier vooren verbindende mijn persoon ende alle mijne goederen / geen uytgesondert / stellende den deselve tot bedwang van allen Rechteren en rechten. In kennisse der waarheyt dit met mijn eygen handt onderteeckent. Actum in Amstelredamme den derden November, in 't jaar sestien hondert ses-en-t'seventigh.

R. V.

Een Af-reeckeningh.

Op huyden / den tienden November 1676. zijn wy V. L. ende B H minnelijck over een gekomen / ende hebben van alles afgereekent voor verschote penningen / en andere saken / die ick V. L. was eysschende / ende hy my tot slot van reeckeninge schuldigh bleef / voor de somme van 194. guldens / welcke somme ick bekenne ontfangen te hebben ; ende hier mede zijn alle onse reeckeningen doodt ende te niet / ende alles wat wy met malkanderen hadden uytstaan / voldaan. Aldus gedaan binnen Amsterdam / ten huyse van A. M. in de tegenwoordigheyt van A. B ende N. L. als Getuygen / den tienden November / 1676.

V. L. B. H.

Woorden van meest gebruyck onder de Kooplieden.	*Words of most use amongst the Merchants.*
Addresseeren.	*to* Adress.
Agio.	l'Agio, advance of Bank money.
Arbeytsloon.	Labourage.
Commissie.	Commission.
Connossementen.	Bills of loading.
Consigneeren.	*to* Consign.
Convoy.	Custome.
Courtagie ofte Makelery.	Brokeridge.
Dito.	The said.
Endosseeren.	*to* Endors.
Factuur.	Invoice.
Gouverno.	Government.
Havery.	Loss *or* dammage in a Ship.
Herwisselen.	Change *or* rechange.
Lichter-huur.	Lighter hire.
Loots gelt.	Pilot money.
Op sicht.	At sight.
Provisie.	Provision.
Schuyt-huur.	Boat-hire.
Tol.	Toll.
Vracht.	Fraight.
Uso.	Usance *viz.* one months time to pay.
Waagh-gelt.	Weigh money.
Wissel.	Change, Exchange.

The

The Ten Commandments: Exod. 20. 1, 2, 3, &c.

Then God spake all these Words, saying:

I Am the Lord thy God, which have brought thee out of Egypt, out of the house of bondage.

The first Commandment.

Thou shalt have no other Gods before my face.

The second Commandment.

Thou shalt not make unto thee any graven Image, nor any likeness of any thing that is in Heaven above, or that is in the Earth beneath, or that is in the waters under the earth: Thou shalt not bow down they self to them, nor serve them; for I the Lord thy God am a jealous God, visiting [*or who do visit*] the iniquity of the Fathers, upon the Children, unto the third, and

De Tien Geboden: *Exod.* 20. 1, 2, 3, &c.

Doe sprak God alle dese woorden, seggende:

Ik ben de Heere uwen God/ die u uit Egipten-land/ uit den diensthuise uitgeleid hebbe.

Dat eerste Gebod.

Gy en sult geen andere Goden voor mijn aengesicht hebben.

Dat tweede Gebod.

Gy en sult u geen gesneden beeldt/ noch eenige gelijkenisse maken van 't gene dat boven in den Hemel is/ noch van 't gene dat onder op der Aerden is/ noch van 't gene dat in de wateren onder der aerden is: Gy en sult u voor die niet buigen/ noch haer dienen; want ik de Heere uwe Godt ben een yverig Godt/ die de misdaed der Vaderen besoeke aen de kinderen/ aen het derde/ ende aen

aan het vierde lid der gener die my haten/ en doe barmhertigheid aen duiſenden der gener die my lief hebben / ende mijne Geboden onderhouden.

fourth generation of them that hate me, and shewing [*or I shew*] mercy unto thouſands of them that love me, and keep my Commandments.

Dat derde Gebodt.

The third Commandment.

Gy en ſult den Name des Heeren uwes Gods niet ydelijk gebruycken; want de Heere en ſal hem niet onſchuldig houden / die ſijnen Name ydelijk gebruickt.

Thou ſhalt not take the Name of the Lord thy God in vain; for the Lord will not hold him guiltleſs that taketh his Name in vain.

Dat vierde Gebodt.

The fourth Commandment.

Gedenckt des Sabbat daegs/ dat gy dien Heiliget; ſes dagen ſult gy arbeiden/ ende al u werk doen / maer de ſevende dag is de Sabbath des Heeren uwes Gods / dan en ſult gy geen werk doen/ gy noch uw' Sone / noch uwe Dochter / noch uw' Dienſt-knecht / noch uwe Dienſt-maegt / noch u Vee / noch uwe Vreemdeling die in uwe Poorten is; want in ſes dagen heeft de Heere

Remember the Sabbathday, to keep it Holy; ſix dayes ſhalt thou labor, and do all thy work, but the ſeventh day is the Sabbath of the Lord thy God, (*then*) thou ſhalt not do any work, thou nor thy Son, nor thy Daughter, nor thy Man ſervant, nor thy Maid ſervant, nor thy Cattel, nor thy Stranger that is within thy Gates; for in ſix dayes the Lord made Heaven and Earth, the

Sea,

Sea ; and all that in them is , and he rested the seaventh day , wherefore the Lord blessed the Sabbath-day , and Hallowed it.

den Hemel ende de Aerde gemaeckt / de Zee/ ende alles wat daer in is/ ende hy rustede ten sevenden dage/ daerom segende de Heere den Sabbath-dag / ende Heyligde de selven.

The fifth Commandment.

Honour thy Father, and thy Mother ; that thy dayes may be long upon the Land, which the Lord thy God giveth thee.

Dat vijfde Gebodt.

Eert uwen Vader/ ende uwe Moeder ; op dat uwe dagen verlanget worden in den Lande/ dat u de Heere uwe God geeft.

The sixth Commandment.

Thou shalt not Kill.

Dat seste Gebodt.

Gy en sult niet Dood-slaen.

The seaventh Commandment.

Thou shalt not commit Adultery.

Dat sevenste Gebodt.

Gy en sult niet Echtbreken.

The eight Commandment.

Thou shalt not steal.

Dat achtste Gebodt.

Gy en sult niet steelen.

The ninth Commandment.

Thou shalt not bear false witness against thy neighbour.

Dat negenste Gebodt.

Gy en sult geen valsche getuygenisse spreken tegen uwen naasten.

The tenth Commandment.

Thou shalt not covet thy neighbours House, thou shalt not covet thy neighbours Wife , nor

Dat tiende Gebodt.

Gy en sult niet begeeren uwes naesten Huis/ gy en sult niet begeeren uwes naesten Wijf/ nog

sijnen Dienst-knecht / noch sijne Dienst-maegt / noch sijnen Osse / noch sijnen Esel / noch yet dat uwes naesten is.

his Man-servant, nor his Maid-servant, nor his Oxe, nor his Asse, nor any thing that is thy neighbours.

Het H. Gebed, geschreven in *Matth* 6 dat de Heere *Iesus Christus* sijne Discipulen geleert heeft, om aldus te bidden.

The H. Prayer, written in Matth 6. *which the Lord* Jesus Christ *taught his Disciples, for to Pray thus.*

ONse Vader / die in de Hemelen [zijt] uwen Naem werde geheyligt / uw' Koningrijke kome / uwen wille geschiede / gelijk in den Hemel / [alsoo] ook op der Aerden: ons dagelijkx brood geeft ons heden / ende vergeeft ons onse schulden / gelijk ook wy vergeven onse schuldenaren: Ende en leid ons niet in versoeckinge / maer verlost ons van den boosen: want uwe is het Koningrijke / ende de kracht / ende de heerlijkheid in der eeuwigheid / Amen.

OUr Father, which art in heaven, hallowed be thy Name, thy Kingdom come, thy will be done, as in Heaven (*so*) likewise upon the Earth: give us this day our dayly bread, and forgive us our debts even as we forgive our debtors: And lead us not into temptation but deliver us from evil: for thine is the Kingdom, and the power, and the glory, for ever; *Amen.*

The

The Creed.

I Beleeve in God the Father, the Almighty maker (*or Creator*) of Heaven and Earth; and in Jesus Christ his Onely Son, our Lord, which was conceived by the Holy Ghost, born of the Virgin Mary, suffered under Pontius Pilate, was crucified, dyed, and buried, and descended into Hell.

That is: Continued in the state of the Dead, and under the power of death till the third day.

The third day he arose again from the dead, he ascended into Heaven, and sitteth on the right hand of God the Father Almighty, from thence he shall come to judge the living, and the dead.

I believe in the Holy Ghost: I believe an

Het Geloof.

Ik Geloove in God den Vader, den Almachtigen Schepper des Hemels ende der Aerden; Ende in Jesum Christum sijnen Eenig-geboren Sone, onsen Heere, die ontfangen is van den Heiligen Geest, geboren uit de Maget Maria, die geleden heeft onder Pontio Pilato; is gekruist, gestorven, ende begraven, neder gedaelt ter Hellen.

Dat is: Continueerde in de stand der Dooden, ende onder de magts des doots, tot op den derden dag.

Ten derden dage weerom op-gestaen van den dooden, op-gevaren ten Hemel, en sit ter rechterhand Godes des Almachtigen Vaders, van daer hy komen sal om te oordeelen, de levende, ende de dooden.

Ik geloove in den Heiligen Geest: Ik

geloove een Heilige algemeine Christelijcke Kercke / gemeinschap der Heiligen / vergevinge der sonden / opstandinge des vleeschs / ende een eeuwig leven / Amen.

Holy Catholick Christian Church, the cummunion of Saints, the forgiveness of sins, the resurrection of the body and the live everlasting, *Amen.*

Familiar Phrases.	Gemeene Spreekwyzen.
Phrases between a Governess and a young Gentlewoman.	Spreekwyzen tusschen een Governante, en een Jonge Joffer.
I Am very sleepy.	Ik ben zeer slaaperig.
Let me sleep.	Laat my slaapen.
Do you sleep?	Slaapt gy?
Are you in bed still?	Bent gy nog te bed?
Awake.	Ontwaak.
You sleep too much.	Gy slaapt al te lang.
You are very sleepy.	Gy bent zeer slaaperig.
Rise quickly.	Staa op met der haast.
Why will you not make haste?	Waarom wilt gy u niet haasten?
Are you up?	Zyt gy al op?
Is your sister up?	Is uw Zuster al op?
Take care; You will catch cold.	Draag zorg / gy zult koude vatten.
Blow your nose.	Snuyt uw neus.
Put on my Clothes.	Doe mijne kleederen aan.
Dress my head.	Zet mijn kap.
Take thath clean smock.	Neem dat schoon hemd.
Wash your hands.	Wasch uw handen.
Comb my head.	Kem mijn hoofd.

Lace me.	Rijg mp.
Help me.	Helpt mp.
Have you done?	Hebt gp gedaan?
Say now your Prayer.	Zeg nu uw gebed.
Begin again.	Begin op nieuws.
Where is your Prayer Book?	Waar is uw gebede-boek?
Bring your Bible.	Haal uw Bijbel.
Read a Chapter.	Lees een Kapittel.
Read softly.	Lees zachtjes.
Spell that word.	Spel dat woord.
You do not read well.	Gp leest niet wel.
You read too fast.	Gp leest al te rad.
You learn nothing.	Gp leert niets.
You observe nothing.	Gp let nergens op.
You do not study.	Gp bevlytigt u niet.
You are idle.	Gp zyt luy.
You do not know your lesson.	Gp kent u les niet.
There is your lesson.	Daar is uw Les.
Why do you speak English to me?	Waarom spreekt gp Engelsch tegen mp.
Speak always Dutch.	Spreek altijd Duyts.
Will you eat your break-fast?	Wilt gp ontbyten?
What will you have for your break-fast?	Wat wilt gp tot uw ontbyt hebben?
Take your work.	Neem uw Werk.
Say what you will have.	Zeg wat gp hebben wilt.
Shew me your work.	Toon mp uw werk.
That is not well.	Dat is niet wel.

You

You make mouths.	Gy trekt uw mond scheef.
It is dinner time.	't Is tijd om 't Middagmaal te houden.
Leave your work.	Laat uw Werk staan.
Sit at Table.	Zit aan de Tafel.
Sit you down.	Zit neer.
Put your Napkin before you.	Doe uw Servet voor.
Where is your knife?	Waar is uw Mes.
Bles the Table.	Zegen de Tafel.
Eat some potage.	Eet wat Warmoes.
Eat some.	Eet 'er wat van.
Will you have some mutton?	Wilt gy wat Schaapenvleesch hebben?
Will you have fat or lean?	Wilt gy vet of mager hebben?
Do you love fat?	Eet gy gaarn vet?
Will you have some of that?	Wilt gy daar wat van hebben?
Do you love sauce?	Houdt gy wel van saus?
Tell me what you love.	Zeg my wat gy graag eet.
Eat.	Eet.
You do not eat.	Gy eet niet.
Will you have a bone?	Wilt gy een been hebben?
Here, there is the wing of a Puller.	Daar is een voorbout van een Kuyken.
Eat bread with your meat.	Eet brood tot uw kost.

You do not eat bread with your meat.	Gy eet geen brood tot u kost.
Have your drunk.	Hebt gy gedronken.
Call for some drink.	Eysch drinken.
Is this meat good?	Is deese kost goed?
Will you have any more of it?	Wilt gy 'er ook nog wat van hebben?
Have you eaten enough?	Hebt gy genoeg gegeeten?
Have you dined well?	Hebt gy een goed Middagmaal gedaan?
Do you love cheese?	Houd gy wel van Kaes?
Say grace.	Dank nu.
Go to play.	Ga speelen.
You must make this up again.	Gy moet dit weer verdoen.
Have you a good needle?	Hebt gy een goede Naald?
Have you got some thread?	Hebt gy wel garen?
Go to dance.	Gaa nu dansen.
Have you danced?	Hebt gy gedanst?
Exercise your self.	Oefen u zelven.
Dans a Courant.	Dans een Courant.
You do not dance well.	Gy danst niet wel.
Stand right.	Staa recht over end.
Raise up your head.	Houd uw Hoofd recht op.
Do the reverence.	Doe uw eerbiedigheyd.
Look upon me.	Zie my aan.
Is your Master gone?	Is uw Meester heen gegaan?

Have

Have you done already?	Hebt gy alreede gedaan?
Go to ſing.	Gaa nu zingen.
Carry your book with you.	Neem uw boek met u.
Come to work again when you have done.	Kom weer te werk als gy gedaan hebt.
Have you ſung?	Hebt gy gezongen?
Have you a new leſſon?	Hebt gy een nieuwe Leſſe?
You do not ſing well.	Gy zingt niet wel.
Sing a Song.	Zing een Lied.
Go to play on the Guitarre.	Gaa ſpeel op de Luyt.
There is your Guitarre.	Daar is uw Luyt.
Repeat your leſſon.	Lees uw Les over.
You do not know it.	Gy kent ze niet.
You know nothing.	Gy kent 'er niets van.
Is your Guitarre in tune?	Is uw Luyt wel geſteld?
Can you tune your Guitarre?	Kond gy uw Luyt wel ſtellen?
Your Chanterel is worth nothing?	Uw kleyne ſnaar deugt niet.
You do not hold your Guitarre well.	Gy houdt uw Luyt niet wel.
Return to your work.	Gaa weer aan uw Werk.
Go and learn Dutch.	Gaa en leer Duytſch.
Where have you put your Grammar?	Waar hebt gy uw Letterkonſt gelaaten?
Look for your Book.	Zie na uw boek.

What lesson have you?	Wat voor een Les [leert gy?
What Dialogue have you read?	Welke t'zamenspreeking hebt gy geleezen.
Read before me.	Lees my eens voor.
You do not pronunce well.	Gy spreekt niet wel uyt.
Can you say your lesson by heart?	Kond gy uw Les van buyten.
You have no memory.	Gy kond niets onthouden.
You take no pains.	Gy doet 'er geen moeite toe.
Go and walk in the Garden.	Gaa en kuyer wat in de tuyn.
Do not over-heat your self.	Maak u zelven niet te heet.
Come again quickly.	Kom ras weer.
What will you have for your supper?	Wat wilt gy t'avond eeten?
Com to supper?	Kom om uw avondmaal te eeten.
Eat some milk.	Eet wat melk.
Do not eat so much fruit.	Eet zo veel fruyt niet.
You will be sick.	Gy zult 'er ziek van worden.
Fruit is not good for you.	Fruyt is niet goed voor u.
'Tis time to go to bed.	't Is tijd om na bed te gaan.
Go to bed.	Gaa na bed toe.
Undress your self.	Ontkleed u.
Pray to God.	Bid God.

Rise

Rise to morrow betimes.	Staa morgen vroeg op.
Do you understand him well?	Verstaat gy hem wel?
Did you understand what he said?	Verstond gy wel wat hy zeyde?
Do you understand what he says?	Verstaat gy wat hy zegt?
Do you understand me well?	Verstaat gy my wel?
I do not understand you.	Ik verstaa u niet.
I understand you well.	Ik verstaa u wel.
Do you understand Dutch?	Verstaat gy Duitsch?
I do not understand it.	Ik verstaa 't niet.
I understand it well.	Ik verstaa 't wel.
Doth Master understand it?	Verstaat Monsieur ... het?
Have you understood me?	Hebt gy my verstaan?
I did not understand you.	Ik verstond u niet.
I understood you well.	Ik verstond u wel.
Have you understood him?	Hebt gy hem verstaan?
Have you understood her?	Hebt gy haar verstaan?
Have you understood them?	Hebt gy hen verstaan?
Have you understood them?	Hebt gy heur verstaan?

What

I do not know what you ſay?	Ik weet niet wat gy zegt.
What ſay you?	Wat zegt gy?
What have you ſaid?	Wat hebt gy gezegt?
I heard it.	Ik hoorde het.
I never heard it.	Ik heb het nooit gehoord.
One told it me.	Iemand heeft het my gezegt.
They ſay ſo.	Zy zeggen zo.
Every one ſaith it.	Elk een zegt het.
Maſter told it me.	Monſieur . . . heeft het my gezeyd.
Madam did not tell it me.	Ioffrouw heeft het my niet gezegt.
Did he tell it to you.	Heeft hy 't u gezegt?
Did ſhe tell you ſo?	Heeft zy u zo gezegt?
When did you hear it?	Wanneer hebt gy 't gehoord?
I heard it this day.	Ik hoorde het van daag.
Who told you that?	Wie heeft u dat gezegt?
I do not believe it.	Ik geloof het niet.
'Tis a Chimera.	't Is een verdichtſel.
What doth he ſay?	Wat zegt hy?
What doth ſhe ſay?	Wat zegt zy?
What did he ſay to you?	Wat zeyde hy tegen u?
What did ſhe ſay to you?	Wat zeyde zy tegen u?
He ſaid nothing to me?	Hy zeyde niets tegen my.
She ſaid nothing to me.	Zy zeyde niets tegen my.

He

He told me no news.	Hy heeft my geen nieuws vertelt.
Master told me news.	Monsieur . . . heeft my wat nieuws verhaald.
Do no tell him that.	Zeg hem dat niet.
I will tell him.	Ik zal 't hem zeggen.
I will not tell him.	Ik zal 't hem niet zeggen.
I will not tell them.	Ik zal 't hen niet zeggen.
Do not tell them.	Zeg het hen niet.
Have you said that?	Hebt gy dat gezeyd?
No, I did not say it.	Neen ik heb 't niet gezeyd.
Master told it me.	Monsieur . . . heeft het my gezeyd.
Do you know him?	Kent gy hem?
Do you know her?	Kent gy haar?
Do you know them?	Kent gy hen?
I do not know them?	Ik ken hen niet.
We know one another?	Wy kennen malkander wel.
We do not know one another.	Wy kennen malkander niet.
I think I know him.	Ik denk dat ik hem ken.
I think I have seen him.	Ik denk dat ik hem gezien heb.
I have known him.	Ik heb hem gekend.
I have known her.	Ik heb haar gekend.
We have known one another.	Wy hebben malkander gekend.
He did known me well.	Hy kende my wel.

She did know me well.	Zy kende my wel.
I never knew him.	Ik heb hem nooit gekend.
Do you know me?	Kent gy my?
Do you not know me?	Kent gy my niet?
I have forgot your name.	Ik heb uw naam vergeeten.
Have you forgot me?	Hebt gy my vergeeten?
Doth she know you?	Kent zy u?
Doth Master know you?	Kent Monsieur ... u?
Master doth not know me.	Monsieur ... kent my niet.
Mistriss doth not know me.	Joffrouw kent my niet?
Master knows me well.	Monsieur ... kent my wel.
He doth not know me.	Hy kent my niet.
He doth not know me any more.	Hy kent my niet meer.
He hath forgot me.	Hy heeft my vergeeten.
She knows me no more.	Zy kent my niet meer.
Do you see one another.	Ziet gy malkander?
I see him every day.	Ik zie hem alle dagen.
I see her every day.	Ik zie haar dagelijks.

We

We ſee one another often.	Wy zien malkander dikwils.
We ſee one another no more.	Wy zien malkander niet meer.
I ſee them often.	Ik zie hen dikwils.
I have not ſeen him this great while.	Ik heb hem in lang niet gezien.
I did not ſee her this great while.	Ik heb haar in lang niet gezien.
I have not ſeen them this great while.	Ik heb hen in lang niet gezien.
One ſees you no more.	Men ziet u niet meer.
One never ſees you.	Men ziet u nooit.
'Tis a miracle to ſee you.	't Is een wonder u te zien.
We ſaw one another formely.	Wy hebben malkander voor deezen wel gezien.
Maſter ſaw me.	Monſieur . . . heeft my geſien.
He never ſaw me.	Hy heeft my nooit gezien.
I ſaw him but once in my life.	Ik heb hem maar eens van mijn leeven gezien.
I have ſeen him by change.	Ik heb hem by geval gezien.
I ſee him no more.	Ik zie hem geen meer.
Go to ſee there.	Gaa om daar te zien.
When will you ſee Maſter?	Wanneer zult gy Monſieur . . . gaan zien?

I have the honour to be known of him. | Ik heb de eere van hem te kennen.

I will see him after noon. | Ik zal hem na de Middag zien.

Pray remember me to him. | Doe mijn groetenisse aan hem.

What is it a Clock? | Hoe laat is 't?

What a Clock do you think it is? | Hoe laat denkt gy dat het is?

See what it is a Clock? | Zie hoe laat het is.

Do you know what it is a Clock? | Weet gy ook hoe laat het is?

Tell me what a Clock it is. | Zeg my eens hoe laat het is.

Do you not know what it is a Clock? | Weet gy ook hoe laat het is?

I do not know what a Clock it is. | Ik weet niet hoe laat het is.

One of the Clock struck just now. | 't Is zo even een uur geslagen.

'Tis a quarter past one. | 't Is een quartier over eenen

It is half an hour past one. | 't Is half twee.

It is three quarters past one. | 't Is een quartier voor tween.

Two of the Clock will strike presently. | 't Zal daadelijk twee slaan.

It has not struck one yet. | 't Heeft nog geen een geslagen.

It has not struck two yet | 't Heeft noch geen twee geslagen.

I have not heard the Clock. | Ik heb de Klok niet gehoord.

'Tis

'Tis two by the Sun.	't Is twee by de Zon.
'Tis between three and four.	't Is tusschen drien en vieren.
It struck four just now.	't Heeft zo even vier geslagen.
It has struck five.	't Heeft vijf geslagen.
About ten of the Clock.	Ontrent tien uuren.
This Clock goes too fast.	Dit Uurwerk gaat te rad.
This Clock goes too slow.	Dit Uurwerk gaat te langzaam.
'Tis but one by my Watch.	't Is nog maar een uur by mijn Uurwerk.
The Clocks do not agree.	De Klokken verschee-len.
See by the Sun.	Zie aan de Zon.
The hour is passed.	't Uur is gepasseert.
His hour was come.	Zijn uur was geko-men.
Where is your hour-glass?	Waar is uw Zand-looper?
Have you an hour-glass?	Hebt gy een Zand-looper?
Within eight days.	Binnen acht dagen.
Within a fortnight.	Binnen veertien da-gen.
Speak out.	Spreek uyt.
You speak too low.	Gy spreekt al te zacht.
Towards night.	Tegen den avond.
At night.	t'Avond.

Come

Come this way.	Kom dit heen.
Go by that way.	Gaa die weg langs.
Paſs this way.	Gaa dit heen.
Paſs that way.	Gaa dat heen.
Let us paſs the other ſide.	Laat ons aan de andere zijde gaan.
On the right hand.	Ter rechterhand.
On the left hand.	Ter ſlinkerhand.
By the Sun.	By de Zon.
By the Moon.	By de Maan.
Turn upon your right hand.	Slaa aan uw rechterhand om.
At the ſixth houſe of the ſtreet on the left hand.	By 't zesde huys van de ſtraat aan de ſlinkerhand.
Are you married?	Bent gy getrouwd?
How many times have you been married?	Hoe dikwils bent gy al getrouwd geweeſt?
How many Wives have you had?	Hoe veele vrouwen hebt gy al gehad?
Are you Father and Mother living ſtill?	Leeft uw Vader en Moeder nog?
Sir, is your Father living?	Myn Heer leeft uw Vader nog?
His Father and Mother are dead.	Zijn Vader en Moeder zijn dood?
Is your Mother living?	Is uw Moeder nog in 't leeven?
My Mother is dead.	Mijn Moeder is dood.
My Father is dead.	Mijn Vader is dood.
My Father died four years ago.	Mijn Vader is al over vier jaaren geſtorven.

My Mother is married again.	Mijn Moeder is weer getrouwd.
My Father is married again.	Mijn Vader is weer getrouwd.
Is Master married?	Is Monsieur... getrouwd?
Is Mistris married?	Is Joffrouw... getrouwd?
How many Children have you?	Hoe veel Kinderen hebt gy?
I have four.	Ik heb 'er vier.
Sons or Daughters?	Zoonen of Dochters?
I have a Son and three Daughters?	Ik heb een Zoon / en drie Dochters.
How many Brothers have you?	Hoe veele Broeders hebt gy?
I have four.	Ik heb 'er vier.
I have none.	Ik heb 'er geen.
How many Sisters have you?	Hoe veel Zusters hebt gy?
How old is Master?	Hoe oud is Monsieur?
How old is Mistris?	Hoe oud is Joffrouw?
How many Children hath he?	Hoe veel Kinderen heeft hy?
How many hath she?	Hoe veel heeft zy 'er?
When will you go into the Country.	Wanneer gaat gy in 't Land?
Master is gone into the Country.	Monsieur is op 't land gegaen.
My Lady is gone to *London*.	Mevrouw is na Londen gegaan.

Is your Sister married?	Is uw Zuster getrouwd?
When was she married?	Wanneer is zy getrouwd?
She is not married?	Zy is nog ongetrouwd.
She is going to be married.	Zy zal gaan trouwen
She will not marry.	Zy wil niet trouwen.
I will not marry.	Ik wil niet trouwen.
'Tis very cold.	't Is zeer koud.
I am very cold?	Ik ben zeer koud.
Are you not cold?	Bent gy niet koud?
How cold is it?	Hoe koud is 't?
Warm your self.	Warm u wat.
Let us warm our selves.	Laatenwe ons wat warmen.
Come near the fire.	Kom dicht by 't vuur.
Let us come near the fire.	Laat ons by 't vuur komen.
Make a good fire.	Leg een goed vuur aan.
Make a fire.	Leg een vuur aan.
Blow the fire.	Blaas het vuur aan.
Kindle the fire.	Steek het vuur aan.
The fire is out.	't Vuur is uyt.
Put a Fagot in the fire.	Leg een takkebos in 't vuur.
Let us burn a Fagot.	Laat ons een takkebos branden.
Put Coal into the fire.	Leg kolen aan 't vuur.
Put out the fire.	Doof het vuur uyt.

Light

Light the Candle.	Steek de kaers aan.
Put out the Candle.	Doe de kaers uyt.
The fire is now half a live.	't Vuur is half geglommen.
There is a good fire.	Daar is een goed vuur.
That Coal burns well.	Die koolen branden wel.
Snuff the Candle.	Snuyt de kaers.
This is good Wood.	Dit is goed hout.
It rains.	Het regent.
The wind blows.	Het waeyt.
The wind is high.	Het is een harde wind.
It freezes.	Het vriest.
It thaws.	Het dooit.
It snows.	Het sneeuwt.
It hails.	Het hagelt.
Doth it freeze?	Vriest het?
Doth it snow?	Sneeuwt het?
Good chear and good fire.	Goede tier en een goed vuur.
Are you not cold?	Zijt gy niet koud?
Do you burn Coal in Holland?	Brandt gy koolen in Holland?
Come and warm your self.	Kom en warm u wat.
Is it soo cold at Paris as at London?	Is het te Parijs wel zo koud als te Londen?
It is colder in Swedland than here.	Het is in Sweden kouder als hier.
This is a very melancholy day.	Dit is een zwaarmoedige dag.

The days are very short.	De dagen zijn zeer kort.
'Tis not day light at seven of the Clock.	't Is te zeven uuren nog geen dag.
'Tis not day-light at five of the Clock.	't Is te vijf uuren nog geen dag.
The nights are very long.	De nachten zijn zeer lang.
It doth nothing but rain.	Het doet niet dan regenen.
One cannot tell how to spend his time.	Men weet niet hoe men zijn tijd zal doorbrengen.
The Winter doth not please me.	Ik heb geen zin in de Winter.
It is soon night.	't Is met der haast abond.
One cannot see any more at five.	Men kan te vijven niet meer zien.
'Tis a dying season.	Het is een afgaande tijd.
It is misty.	Het is mistig.
One cannot see neither Heaven nor Earth.	Men kan Hemel noch Aarde zien.
It is very dark.	Het is zeer duyster.
The days begin to lengthen.	De dagen beginnen te lengen.
The days are a little longer.	De dagen zijn al een weynig langer.
It is not so cold to day as yesterday.	't Is van daeg zo koud niet als gisteren.
'Tis colder to day than yesterday.	't Is van daag kouder als gisteren.

'Tis

'Tis very cold still.	't Is nog bijp koud.
It was yesterday very cold.	't Was gisteren zeer koud.
It was colder last year.	Het was verleden jaar kouder.
This is a very cold Winter.	Dit is een zeer koude Winter.
We have had no Winter yet.	Wy hebben nog geen Winter gehad.
The Winter is gone.	De Winter is verby.
We had a terrible Winter two years ago.	Wy hadden over twee jaar een felle Winter.
Do you remember the great Winter?	Mag u die harde Winter nog wel heugen?
I never saw so cold a Winter.	Ik heb nog nooit zo een koude Winter meer beleefd.
'Tis fine weather.	't Is mooi weer.
It is a fine day.	Het is een schoone dag.
Let us go a walking.	Laat ons wat gaan wandelen.
The days are very long.	De dagen zijn zeer lang.
'Tis fine in the Country.	't Is nu mooi op 't Land.
There is a fine nose-gay.	Daar is een mooi ruykertje.
That nose-gay smells well.	Die ruyker ruykt wel.
Let us go and walk in the Garden.	Laat ons wat in de tuyn gaan wandelen.

Let us go into the shadow.	Laat ons in de schaduw gaan.
Let us enter into that green Arbor.	Laat ons onder dat groen loof gaan.
How do you call that flower.	Hoe heet die Blom.
There is a fine flower.	Dat is een moope blom.
There are fine violets.	Dat zijn schoone Violetten.
Let's gather some.	Laat 'er ons wat plukken.
Make me a nose-gay.	Maak my een ruykertje.
There are fine roses.	Dat zijn schoone roozen.
What rose-tree is that.	Wat is dat voor een Roozeboom?
Give me one.	Geef 'er my een.
Take one.	Neem 'er een
There is a fine alley.	Dat is een moope gallery.
The trees are very green.	De boomen zijn zeer groen.
Give me that Tulip.	Geef my dien Tulp.
It begins to be hot.	't Begint heet te worden.
I have eaten Cheries already.	Ik heb alreede karssen gegeeten.
Let us go abroad.	Laat ons eens uytgaan.
Let us walk.	Laat ons wat kuyeeren.

Let

Let us go into the Spring Garden.	Laat ons in de Fonteyn-hof gaan.
The Weather is very ſweet.	't Weer is zeer lieflijk.
The aire is very temperate.	De lucht is zeer gematigd.
Will you be pleaſed to walk after ſupper?	Belieft het u naa de Avondmaaltijd wat te wandelen.
We have no Spring.	Wy hebben geen Lente.
The ſeaſons are out of order.	De ſaiſoenen zijn uyt hunne order.
We had no Spring.	Wy hebben geen Lente gehad.
'Tis a little Winter.	Dat is een korte Winter.
Nothing is forward.	Niets is voorlijk.
All are too forward.	Alles is al te voorlijk.
How hot it is.	Hoe heet is't!
'T is very hot to day.	't Is zeer heet van daag.
'Tis an exceeding heat.	't Is een geweldige hitte
I cannot endure the heat.	Ik en kan de hitte niet verdraagen.
I do not love heat.	Ik ben geen liefhebber van hitte.
I ſweat.	Ik zweet.
I ſweat all over.	Ik ben overal bezweet.
Heat hinders me from ſleeping.	De hitte hindert my van ſlaapen.
'Tis not ſo hot te day	't Is van daag zo

 as

as it was yesterday.	heet niet als gisteren.
I am very hot.	Ik ben zeer heet.
We have a very hot summer.	Wy hebben een zeer heete Somer.
The air is colder.	De Lucht is koelder.
'Tis choaking heat.	't Is smachtend heet.
I never felt such heat.	Ik heb nog noit zulk een hitte gevoeld.
Is it as hot in *France* as here?	Is het wel zo heet in Vrankrijk als hier?
It is hotter there.	't Is heeter daar.
It is very hot there.	't Is daar zeer heet.
Let us go a swimming.	Laat ons gaan zwemmen.
Let us go to wash our selves.	Laatenwe ons gaan baaden.
The heat is over.	De hitte is al over.
I can do nothing during the heat.	Ik kan niets doen zo lang het zo heet is.
The cold comes.	De koude komt.
We want rain.	Ons schort regen.
There are abundance of fruits this year.	Daar is zeer veel vrucht dit jaar.
There is a fine Melon.	Dat is een schoone Meloen.
Do you love Melons?	Eet gy gaern Meloenen.
We are going into the Country.	Wy gaan in 't Land.
'Tis too hot.	't Is al te heet.
Let us not go out.	Laat ons niet uytgaan.
It thunders.	Het Donderd.
It lightens.	Het Bliksemt.

'Tis

'Tis a great storm.	't Is een zware storm.
Corns are spoiled.	't Kooren is bedurven.
We are in the Dog-days.	Wy zijn in de hondsdagen.
The Dog-days are passed.	De hondsdagen zijn over.
The days are very much shortned.	De dagen zijn al veel gekort.
'Tis cold in the morning.	't Is koel smorgens.
The Vintages are fine this year.	't Is een goede Wijn-oogst dit jaar.
The Winter comes.	De Winter komt aan.
The Winter is at hand.	De Winter staat voor de hand.
The evenings are long.	De avonden zijn lang.
'Tis good to be near the fire.	't Is nu goed dicht by een vuur.
There is abundance of wines this year.	Daar is dit jaar zeer veel wijn gevallen.
Wine is cheap.	De wijn is goedkoop.
The Vines were fine.	De Wijn-gaarden stonden schoon.
They have gathered a world of fruit.	Zy hebben magtig veel vruchten vergadert.
The new wine is good.	De nieuwe wijn is goed.
It was very hot in	't Is van deeze so-

Holland this Summer.	mer zeer heet in Holland geweest.
Fire begins to smell well.	't Vuur begint nu aangenaam te worden.
'Tis neither cold nor hot.	't Is niet koud noch heet.
The cold weather is come.	't Koude weer is nu gekomen.

Dialogues between two persons.	t'Zaamenspraaken tusschen twee Persoonen.

The first Dialogue.	De eerste t'zamenspraak.

GOod morrow Sir.	GOeden morgen mijn Heer.
Your servant.	Uw dienaar.
I am yours.	Ik ben de uwen.
How do you do?	Hoe vaart gy.
At your service.	t'Uwen dienst.
I am very glad to see you.	Ik ben blyde u te zien.
I most humbly thank you.	Ik bedank u ootmoediglijk.
How doth the Gentleman your Cousin?	Hoe vaart Monsieur uw Cousijn.
He is well, I thank God.	Hy is wel/God dank.
I believe he is well.	Ik geloof dat hy wel is.

He

He was well yesternight.	Hy was gister abond nog wel.
He was well the last time I saw him.	Hy was wel toen ik hem lest sag.
Where is he?	Waar is hy.
In the Country.	Op 't landt.
In Town.	In de stad.
At home.	Te huys.
He is gone out.	Hy is uyt gegaan.
How doth Mistris.	Hoe vaart Jofrouw.
She is well.	Zy is wel.
I believe she is well.	Ik geloof dat zy wel is.
She was well yesterday morning.	Zy was gisteren morgen nog wel.
Have you seen Master?	Hebt gy Monsieur gesien.
I saw him yesterday.	Ik heb hem gisteren gezien.
I saw him the other day.	Ik heb hem noch over een dag of ettelyk gezien.
I saw him last week.	Ik heb hem verleden week gezien.
I saw him just now.	Ik zag hem zo even.
I saw him to day.	Ik heb hem van daag gezien?
How doth he do?	Hoe vaart hy?
Very well.	Zeer wel.
Have you been at the Court?	Bent gy aan 't Hof geweest.
I was there yesterday.	Ik was daar gisteren.

I come from thence.	Ik kom 'er van daan.
Do you know Master?	Kent gy Monsieur.
I know him well.	Ik ken hem wel.
I do not know him.	Ik kan hem niet.
I know him by sight.	Ik kan hem van aanzien.
I know him by reputation.	Ik ken hem door zijn goede naam.
I have the honour to know him.	Ik heb de eere hem te kennen.
I have not the honour to know him.	Ik heb de eere niet van hem te kennen.
Do you know Mistris.	Kent gy Juffrouw?
I know her well.	Ik ken haar wel.
I do not know her.	Ik ken haar niet..
I know her by sight.	Ik ken haar van aansien.
I have the honour to know her.	Ik heb de eere haar te kennen.
I have not the honour to know her.	Ik heb de eere niet van haar te kennen.
When did you see Madam?	Wanneer hebt gy Juffrouw gezien?
When did you see her?	Wanneer zaagt gy haar?
I saw her yesterday.	Ik zag haar gisteren.
A great while ago.	Lang geleden.
From whence come you?	Waar van daan komt gy?
I come from *London*.	Ik kom van Londen.

From

From the Court.	Van 't Hof.
From Master.	Van Monsieur.
What news?	Wat nieuws?
I know none.	Ik weet van geen.
I have not read the Gazette.	Ik heb de Courant niet geleezen.
Whither do you go?	Waar gaat gy?
I go to *Westminster*.	Ik ga na Westmunster.
To the Court.	Na 't Hof.
To *Whitehall*.	Na Withal.
To the Play.	Na de Schouwburg.
To *France*.	Na Vrankrijk.
To Madam.	Na Joffrouw.
To Church.	Na de Kerk.
To our house.	Na onzent.
Hard by.	Dicht by.
To see a Friend.	Om een Vriend te bezoeken.
Remember me to Mistris.	Mijn groetenis aan Joffrouw.
Do me that friendship.	Doe my die Vrindschap.
I will not fail.	Ik zal niet missen.
Farewell.	Vaar wel.

The second Dialogue between two Gentlewoman.	De tweede t'Zamen-spraak tusschen twee Joffers.

MAdam, your most humble servant.	JUffrouw uw ootmoedige dienaresse.

I am

I am yours.	Ik ben de uwe.
Are you well?	Bent gy noch wel?
Yes I thank God, but I am very much afflicted.	Ja God dank / maar ik ben wat bedroeft.
Why?	Waarom?
Madam is not well.	Juffrouw is niet wel.
What ails she?	Wat schort haar.
She has pain in her head.	Zy heeft pijn in haar hoofd.
May I not see her.	Mag ik haar niet zien?
I do not know.	Ik weet het niet.
Is she a bed.	Is zy te bed?
Doth she sleep.	Slaapt zy?
I am going to see her.	Ik sal haar eens gaan sien.
She prays you to excuse her.	Zy bidt dat gy haar verschoont.
She cannot speak to any body.	Zy kan tegen niemand spreeken.
She endeavours to rest.	Zy zoekt wat te rusten.
Where is the Gentleman your Father?	Waar is Monsieur uw Vader.
He is in his Chamber.	Hy is in sijn Kamer.
He has company with him.	Hy heeft gezelschap by hem.
He is busied.	Hy is beezig.
He is not well neither.	Hy is niet wel.
What ails he?	Wat schort hem.

He

He hath catched cold.	Hy heeft koude gevat.
Where is your sister?	Waar is uw zuster?
She is gone to the Exchange.	Zy is na de beurs gegaan.
When will she come again?	Wanneer komt zy weer.
She will return presently.	Zy komt straks weerom.
She will not tarry.	Zy zal niet lang uytblijven.
She will return anon.	Zy zal haast weer komen.
What will you do after dinner?	Wat zult gy na 't middagmaal doen.
What you will, if my mother be better.	Al wat gy wilt / indien mijn Moeder wat beter is.
Will you come with me?	Wilt gy met my gaan.
Whither will you go?	Waar wilt gy gaan.
To walk in the Garden.	In den Tuyn wandelen.
Come, I will.	Ja ik wil.
Or else will you play at Cards?	Of anders wilt gy met de kaart speelen?
I cannot play.	Ik kan niet speelen.
I am the most unfortunate in the world at gaming.	In 't speelen ben ik de ongelukkigste mensch van de weereld.
Why?	Waarom?
I lose always, I lost-	Ik verlies altijd / ik

Yesterday five Guinies.	verloor gisteren wel tzestig guldens.
I never win.	Ik win nooit.
I will never play.	Ik zal nooit speelen.
I am going away then.	Ik ga dan heen.
Are you so much in haste?	Hebt gy zulk een haast?
Will you dine with us?	Wilt gy te middag met ons eeten?
I pray you to excuse me.	Ik bid u verschoon my.
We have company at home.	Wy hebben gesel-schap t'huys.
They stay for me at home.	Zy wachten my t'huys.
Farewell then, till I have the honour to see you again.	Vaar wel dan / tot dat ik de eere heb om u weer te zien.

The third Dialogue.	De derde t'Zamen-spraak.
Come in, Sir.	Kom in / mijn Heer.
You are welcome.	Gy zijt welkom.
Are you ready.	Bent gy gereed?
Not yet.	Nog niet.
Stay a little.	Wacht een weynig.
What weather is it?	Wat weer is het.
It is fair weather.	Het is mooi weer.
How have you done since yesterday.	Hoe hebt gy u be-voelt sint gisteren.
Very well to serve you.	Zeer wel om u te die-nen.

Do

Do you know your lesson.	Kent gy u les.
No, for I have no memory.	Neen / want ik heb geen geheugenis.
I am dull.	Ik ben bot.
What do you say, Sir.	Wat segt gy / mijn Heer.
You learn well.	Gy leert wel.
I cannot speak.	Ik kan niet spreeken.
I cannot discourse.	Ik kan geen reden voeren.
You speak well.	Gy spreekt wel.
You flatter me.	Gy vleyt my wat.
It is impossible.	Dat is onmogelijk.
Did you know Master E.	Hebt gy Monsieur ... gekent.
I knew him by sight.	Ik heb hem van aansien gekent.
What is become of him.	Wat is van hem geworden?
He is dead.	Hy is Dood.
How long since.	Hoe lang geleden?
A month since.	Een maand geleden.
When will you come again.	Wanneer komt gy weer?
After to morrow.	Overmorgen.
Farewell, Sir.	Vaar wel mijn Heer.
I do not improve.	Ik neem niet toe.
I cannot take pains.	Ik kan geen moeite aanwenden.

The fourth Dialoge.	De vierde t'zamenspraak.
WHat do you want?	WAt moet gy hebben?
Is Master at home?	Is Monsieur ... t'huys?
Yes, Sir.	Ja mijn Heer.
Is he up?	Is hy al op?
An hour ago.	Al over een uur.
Is he busied?	Is hy bezig?
I believe he is.	Ik geloof ja.
Who is with him?	Wie is by hem?
There is company.	Daar is geselschap.
Can I speak with him.	Kan ik hem niet spreken?
Presently.	Terstond.
Where is he.	Waar is hy?
In his Chamber.	In zijn kamer.
Shew me his Chamber.	Wijs my zijn kamer,
You oblige me.	Gy verplicht my.
Pray Sir, excuse me if you please.	Ik bid u mijn Heer verschoon my / zo 't u belieft.
What do you desire of me.	Wat begeert gy van my.
Will you be pleased to sit.	Belieft het u te zitten.
Master ... presents his service to you.	Monsieur ... biedt u zijn dienst aan.
How does he do.	Hoe vaart hy?
Very well, I thank God.	Zeer wel / God dank.

Do

Do you live with him?	Woont gy by hem.
Yes, Sir.	Ja mijn Heer
Are you an English-man.	Bent gy een Engels-man?
What Country man are you?	Wat landsman bent gy.
I am of York.	Ik ben van York.
How do you like our Country?	Hoe gevalt u ons Land.
'Tis the finest Country in the world.	't Is 't schoonste Land van de Weereld.
I have been at London, it is a fine City.	Ik ben te Londen geweest/ 't is een schoone stadt.
Was you there long?	Hebt gy daar lang geweest?
Two years.	Twee jaar.
You speak like an Englishman.	Gy spreekt als een Engelsman.
I speak a little to make me understand.	Ik spreek een weynig / om verstaan te konnen worden.
Tell your Master I will come to morrow to see him.	Zegt uw Meester dat ik hem morgen zal komen zien.
I will not fail.	Ik zal 't niet laaten.
I will take my leave of you.	Ik zal mijn afscheyd van u nemen.
God speed you.	God geleyde u.

The

The V. Dialogue.	De vijfde t'Zamenspraak.
Coachman.	Koetsier.
Sir,	Mijn Heer.
Are you hired?	Bent gy gehuurd?
What do you say?	Wat zegt gy?
Do you not understand me?	Verstaat gy my niet.
I do not know what you say.	Ik weet niet wat gy zegt.
I do not understand you.	Ik verstaa u niet.
I do not understand Dutch.	Ik verstaa geen Duytsch.
Speak English.	Spreek Engelsch.
I ask you if you are hired?	Ik vraag u of gy verhuurd bent?
I understand you well now.	Ik verstaa u nu well.
No, whither will you go?	Neen / waar wilt gy na toe?
To *London*.	Na London.
To what place?	Aan welke plaats?
To the Royal Exchange.	Op de Kouinklijke Beurs.
How much must you have.	Hoe veel moet gy hebben?
Two Shillings.	Twee schellingen.
'Tis too much.	Dat is te veel.
I will give you one.	Ik zal 'er u een geven.
'Tis too little.	Dat is te weynig.

Will

Will you take eigh-teen pence?	Wilt gy achtien pence hebben?
Indeed I cannot.	Zeker ik kan niet.
'Tis not enough.	't Is niet genoegh.
I will take another then.	Dan zal ik een ander nemen.
Step into the Coach.	Stap in de koets.
Coachman, stop here.	Koetsier / hou hier stil.
Open the boot.	Doe 't portier open.
Have you some busi-ness here?	Hebt gy hier iets te doen?
Have a little patience.	Heb een weynig ge-duld.
But, Sir, time goes away.	Maar / mijn Heer / de tijd verloopt vast.
Do not trouble your self, I will content you.	Ontrust u niet / ik zal u te vrede stellen.
Will you stay long?	Zult gy lang uytblij-ven.
No, I will return presently.	Neen / ik zal dadelijk weerkomen.
You have been very long.	Gy hebt lang uyt ge-weest.
I cannot help it.	Ik kan 't niet hel-pen.
Here, there is your money.	Hier daar is uw geld.
I must have more.	Ik most meer heb-ben.
You shall not have more.	Gy sult niet meer hebben.
Then I must be con-tent.	Dan moet ik te vree-de zijn.

The

The VI. Dialogue.	De Zesde t'Zamenspraak,
Between two young Ladies.	Tusschen twee jonge Joffers.
IS the dinner ready?	IS 't middagmaal gereed?
No, it is not yet.	Neen nog niet.
When will it be ready?	Wanneer sal het gereed zijn?
It will be ready within an hour.	't Zal binnen een uur gereed zijn.
What have we for dinner.	Wat hebben wy te middag te eeten?
We have a young Turkey and other things.	Wy hebben een jonge Kalkoen en nog iets anders.
Is the table-cloth laid?	Is de Tafel gedekt?
Not yet.	Nog niet.
Have we company?	Hebben wy geselschap?
I know not.	Ik weet het niet.
They are going to dinner.	Zy gaan om middagmaal te houden.
The dinner is ready.	Het middagmaal is gereed.
They have set the table.	Zy hebben de tafel aangezet.
The meat is on the table.	De Kost is al op de tafel.
They are at table.	Zy zitten aan tafel.

Have

Have they rung the Bell?	Hebben zy de klok al gelud?
Have we some potage?	Hebben wy wat potazi?
Come to dinner.	Kom tot het middagmaal.
I cannot dine.	Ik lust van de middag geen eeten.
I cannot eat.	Ik kan niet eeten.
I am not hungry.	Ik heb geen honger.
Have they dined?	Hebben zy 't middagmaal al gehouden?
Have they taken away the Table?	Is de Tafel al op genomen?
Is the dancing Master come?	Is de Dansmeester gekomen?
No, he is not come yet.	Neen hy is nog niet gekomen?
When will he come?	Wanneer zal hy komen?
He will come presently.	Hy zal terstont komen.
Is this his day?	Is 't van daag zijn dag?
Yes, 'tis his day.	Ja 't is nu zijn dag.
He will come then.	Dan zal hy wel komen.
The Singing Master is come.	De Sang-meester is gekomen?
When did he come?	Wanneer quam hy?
He came just now.	Hy komt daar zoo eeben.
There is the Guitarre-master.	Daar is de Luytenist.

Where

Where is he? | Waar is hy?

He is in my Ladies chamber. | Hy is in Mejuffers kamer.

Is the English Master gone? | Is de Engelsche Meester al weg?

No, he is not gone yet. | Neen, hy is nog niet weg gegaan.

When will he go away? | Wanneer zal hy weg gaan?

He is going away. | Hy gaat zo heen.

He is gone. | Hy is al weg.

Is Mistriss at home? | Is Joffrou t'huys?

She is gone to *London*. | Zy is na Londen vertrokken.

When will she return? | Wanneer zal zy weer komen?

She will return this night. | Zy komt van deezen avont nog weer.

Are you sure of it? | Weet gy 't wel?

Yes, I am sure of it. | Ja ik weet het zeker.

The VII. Dialogue: | De Zevende t'Zamenspraak,

Between two young Gentlewomen. | Tusschen twee jonge Juffers.

WHere is Mistris? | WAar is Joffrouw?

She is in her Chamber. | Zy is in haar kamer.

Are you sure of it? | Weet gy 't wel?

I believe it. | Ik geloof zo.

Did you not see my Sister? | Hebt gy mijne Zuster niet gezien?

No,

No, I did not see her.	Neen / ik heb haar niet gezien.
Where do you go?	Waar gaat gy na toe.
Into my chamber.	Na mijn kamer.
Will you come with me?	Wilt gy met my gaan?
Will you play?	Wilt gy wat speelen?
At what game?	Wat souden wy speelen?
At Cards.	Met de Kaart.
I cannot play.	Ik kan niet speelen.
Let us go then a walking.	Laat ons dan wat gaan kuyeren.
Where shall we go?	Waar zullen wy gaan?
Where you will.	Waar gy wilt.
It is too hot.	Het is al te heet.
Let us stay a little.	Laat ons een weynig wachten.
Are you hot?	Bent gy heet?
Yes, indeed,	Ja zeker.
What do you look for?	Waar na ziet gy?
I look for my masque	Ik zie na mijn masker.
Will you come down?	Wilt gy beneden komen?
Presently.	Daadelijk.
Stay a little.	Wacht een weynigje.
What Lady is that?	Wat voor een Mevrouw is dat?
'Tis the Countess of..	't Is de Gravinne van..

F Do

Do you know her particularly? — Kent gy haar wel?

I have that honour. — Ik heb die eere.

You have many acquaintances here. — Gy hebt hier veel kennissen.

Do me a grace. — Doe my een gunst.

With all my heart. — Van harten gaarn.

Command me. — Gy hebt maar te gebieden.

What do you desire of me? — Wat begeert gy van my?

To carry me to my Lady the Countess of... — Dat gy my brengt by Mevrouwe de Gravinne van...

'Tis done, she will be very joyfull to know you. — Nu heb ik 't gedaan/ zy zal blijde zijn u te kennen.

My Dear, I am infinitely obliged to you. — Mijn waarde/ ik ben oneyndelijk aan u verplicht.

I am wholly yours. — Ik ben ganschelijk de uwe.

The VIII Dialogue. — De achtste t'Zamen-spraak.

Have you any Chambers ready furnished to be let? — Hebt gy eenige gestoffeerde Kamers te huur?

Yes, Sir. — Ja mijn Heer.

How many have you? — Hoe veel hebt gy 'er?

We have two. — Wy hebben 'er twee.

Are they one pair of stairs high?	Zijn zy op de eerste verdieping?
Yes, Sir.	Ja mijn Heer.
Let me see them.	Laat my ze zien.
Come in if it please you.	Kom in zo 't u believt.
Follow me.	Volg my.
How much do you take a week?	Hoe veel neemt gy 's weeks.
Twenty shillings for the two.	Twintig Schellingen voor de twee.
'Tis very dear.	Dat is zeer dier.
I can find some cheaper.	Ik kan 'er wel beter koop vinden.
I will give you 16 shillings for them.	Ik zal 'er u zestien schellingen voor geeven.
I cannot take them.	Dat kan ik niet doen.
Shall we agree?	Zullen wy accordeeren?
If you please.	Indien 't u belieft.
Will you take no less?	Wilt gy 't niet minder doen.
No Sir, if you were my own brother.	Neen mijn Heer, al waart gy mijn eygen Broeder.
Well, I will give you what you ask me.	Wel ik zal u dan zo veel geeven als gy my eyscht.
Where are your things?	Waar is u goed?
Somebody will bring them presently.	Iemand zal ze terstond brengen.

Are your beds good ?	Zijn u Bedden goed ?
See them.	Bezie ze eens.
Must I pay you before hand ?	Moet ik u voor af betaalen.
As you please.	Zo als 't u belieft.
I will pay you when you will.	Ik zal u betaalen wanneer gy 't hebben wilt.
Sir, some body asketh for you.	Mijn Heer / daar is iemand die na u vraagt.
Who is he ?	Wie is 't ?
'Tis an Englishman.	't Is een Engelsman.
Ask him his name.	Vraagt hem zijn naam.
'Tis Master N.	't Is Monsieur N.
Desire him to come in.	Versoek hem in te komen.
Desire him to come up.	Vraag hem of hy belieft boven te komen.

The IX. Dialogue.	De negende t'Zamenspraak.
I Am very glad to see you	Ik ben zeer blijd dat ik u zie.
I did not believe to make so happy an encounter.	Ik had niet gedacht zulken geluckige ontmoetinge te zullen doen.
You see that men meet.	Gy ziet dat menschen malkanderen ontmoeten.

I

I am very glad to see you again once more in my life.	't Verheugd my zeer dat ik u nog eens in mijn leeven mag zien.
When did you arrive at London?	Wanneer bent gy te Londen gekomen?
The last week.	Verleeden week.
Where do you lodge?	Waar bent ghy t'huys.
In the Pall-mall.	In de Palmalie-baan.
In what place?	In wat plaats?
Near Saint James.	Dicht by St. Jacobs.
Is it not at Master? ...	Is 't niet by Mr. ...
I do not know his name.	Ik weet zijn naam niet.
When did you come away from Paris?	Wanneer quamt gy van Parijs?
A fortnight ago.	Over veertien dagen.
Where was the King?	Waar was de Koning?
He was at Versailles.	Hy was te Versailles.
Did you see our Ambassadour?	Hebt gy onzen Ambassadeur gezien?
Yes, Sir, he made a brave entry.	Ja mijn Heer, hy deed een treffelijke intreede.
Have you been in our Court?	Hebt gy aan ons Hof geweest?
Will you carry me thither?	Wilt gy 'er my na toe brengen?
I will.	Ja gaarn.
May one see the King dine?	Kan men den Koning zien eeten?

What time doth he dine?	Wat tijd eet hy 's middags?
Doth he dine in publick?	Eet hy opentlijk?
Where were you laſt ſummer?	Waar waart gy verleeden zomer?
I was in Marshal Crequi's Army.	Ik was in 't Leger van den Marſchalk de Crequi.
Will you ſtay here ſome while?	Zult gy hier een poos blijven?
I shall be here but eight days.	Ik zal hier maar acht dagen blijven.
Why ſo little a while?	Waarom zulk een korten tijd?
I will return into France.	Ik zal weer na Vrankrijk gaan.
What are ye come here for?	Waarom bent gy hier gekomen?
I am come to buy Horſes.	Ik ben hier gekomen om Paarden te koopen.
What time may one find you at home?	Op wat tijd kan men u t'huys vinden?
I go out every morning at ſeven of the Clock.	Ik gaa alle Morgens te zeven uuren uyt.
I will give my ſelf the honour to ſee you to morrow morning.	Ik zal my zelven de eere doen dat ik morgen ochtend u eens kom bezoeken.
You shall be welcome.	Gy zult welkom weezen.
Farewell, Sir.	Vaar wel mijn Heer.

Your

Your most humble Servant.	Uw ootmoedige dienaar.

The X Dialogue. — De Tiende t'Zamenspraak.

I Am very glad to see you.	Ik ben blijde u te zien.
How have you done since I saw you in Holland?	Hoe is 't met u geweest / sint dat ik u in Holland zag?
Very well, at your service.	Zeer wel / t'uwen dienst.
How do you spend your time every day?	Hoe brengt gy uw tijd dagelijks door.
I go abroad, for I have nothing to do.	Ik gaa wat kuyeren; want ik heb niets te doen.
Have you no acquaintance at Court?	Hebt gy geen kennis ten Hove?
No, Sir.	Neen / mijn Heer.
I will give you some.	Ik zal 'er u wel aan helpen.
Do me that Friendship.	Doet my die vriendschap.
How do you like our Court?	Hoe gevalt u ons Hof?
'Tis one of the most magnificent in the world.	't Is een van de prachtigste in de Weereld.
Sir, you are very rich in England.	Mijn Heer / gy zijt in Engeland zeer rijk.
Why, Sir?	Waarom / mijn Heer.

One may see it by the fair buildings of *London.*	Men kan 't wel zien aan de schoone gebouwen te London.
How do you like them.	Hoe staanze u aan?
Indeed, Sir, that surprises me, it is the finest City upon the Earth.	Zeker / mijn Heer / ik staa 'er over versteld / het is de schoonste stad van de wereld.
I am of your opinion.	Ik ben van uw gevoelen.
They are rather Palaces than Houses.	't Zijn eerder Paleyzen dan huyzen.
When will you come to see me again?	Wanneer zult gy my weer komen bezoeken?
When you please.	Als 't u belieft.
I shall be very glad to see you.	Ik zal blijde zijn u te zien.
Are you in hast?	Hebt gy haast?
Yes, Sir, except your commands retain me.	Ja mijn Heer / ten zy uwe bevelen my ophouden.
I will not take you off from your business.	Ik wil u van uw bezigheyd niet afhouden.
Go to your business: Good night.	Gaa heen om uwe dingen te doen / goeden nacht.
Pray, Sir, command me.	Mijn Heer / gebied my maar / bid ik u.
Do you not lodge at Master? ...	Bent gy niet t'huys by Monsieur? ...
It is not at the sign of the White Lion?	Is 't niet in de witte Leeuw?

The

The XI. Dialogue. De elfde t'Zamen-spraak.

SIR, according to your Commands, I come to render you my respects.
Myn Heer / volgens uw bevel / kom ik u mijn eerbiedigheyd bewijzen.

I am infinitely obliged to you for it.
Ik ben daar over aan u ten hoogsten verplicht.

Take the pains to sit down.
Neem doch de moeite om neder te zitten.

I do my duty.
Ik kom mijne plicht naa.

Without ceremony.
Zonder ceremonien.

You have prevented me.
Gy bent my voorgekomen.

I was resolved to go to see you the first.
Ik was van voorneemen om u eerst bezocht te hebben.

Tell me what time you are at home.
Zeg my wanneer gy t'huys bent.

You will give you self too much trouble.
Gy zult u zelven al te veel moeite aandoen.

You will do me too mnch honour.
Gy zult my al te groot een eere aandoen.

What good news will you tell me this morning?
Wat goede tijding komt gy my deezen morgen verhaalen.

I have heard nothing to day.
Ik heb van daag niets verstaan.

Tell me some.
Verhaal my iets.

The Dutch Post is not come.	De Duytsche Post is noch niet gekomen.
Did you see the Regiment of Guards?	Hebt gy 't Regiment van de Garde gezien?
What do you say of them?	Wat zegt gy 'er van?
They all look like Captains?	't Gelijken alle wel Kapiteyns.
Will you dine with me?	Wilt gy te middag wat met my eeten?
I pray you to excuse me. I must go to the Exchange..	Ik bid u dat gy my verschoont / ik moet na de Beurs gaan.
Are you so much in haste?	Hebt gy zulk een haast.
Yes, Sir, 'tis time to go there.	Ja mijn Heer / 't is tijd om daar na toe te gaan.
Do not fail to be to morrow at home.	Laat niet na morgen t'huys te zijn.
I will not fail.	Ik zal niet missen.
What time will you be there?	Wat tijd zult gy daar zijn?
About ten of the Clock.	Ontrent tien uuren.
Do you promise it me?	Belooft gy 't my?
Yes sure.	Ja zeeker.
Farewell, till I have the honour to see you again.	Daar wel dan / tot dat ik de eere heb om u weer te zien.

The XII. Dialogue.	De twaalfde t'Zamenſpraak.
HAve you good Horſes?	HEbt gy goede paarden?
Where to go?	Waar zouden zy na toe?
To go to Norwich.	Na Norwich.
Yes Sir, we have very good ones.	Ja, mijn Heer, wy hebben 'er die zeer goed zijn.
Where are they?	Waar zijn zy?
I will shew them unto you.	Ik zalze u toonen.
How many muſt you have?	Hoe veel moet gy 'er hebben?
I muſt have four.	Ik moſt 'er vier hebben.
Will you have a Guide?	Wilt gy een Leydsman hebben?
Yes, help me to one.	Ja, beſchik 'er my een.
How long will you ſtay in your journey?	Hoe lang zult gy op uw reyze uytblijven?
Eight days.	Acht dagen.
How much do you take a day?	Hoe veel neemt gy 's daags.
I take...	Ik neem...
What muſt the Guide have?	Hoe veel moet de Leydsman hebben?
He muſt have...	Hy moet hebben...
I will do as others do.	Ik zal doen als anderen.

When must you have them?	Wanneer moet gy ze hebben?
To morrow morning.	Morgen ochtend.
What time?	Tegen wat tijd?
At five of the Clock.	Tegen vijf uuren.
They shall be ready.	Zy zullen gereed zijn.
Must you be paid here?	Moet men u hier betaalen.
'Tis all one.	Dat 's even veel.
Sir, give me an earnest.	Mijn Heer / geef my een pand.
How much do you ask me?	Hoe veel begeert gy?
What you please?	Zo veel als 't u belieft.
Hold there are two Crowns.	Hou daar zijn twee Kroonen.
How many leagues is it from hence to Norwich.	Hoe veel mijlen is 't van hier na Norwich?
There are. . .	Het is. . .
Is it a fine City?	Is 't een mooije stad?
Very fine.	Ja een heel mooije.
Give us good Saddles.	Geef ons goede Zadels.
You shall have some of the best.	Gy zult van de beste hebben.
Will you see the Guide?	Wilt gy den Leydsman zien?
'Twill be time enough to see him to morrow morning.	't Zal tijds genoeg zijn als wy hem morgen ochtend zien.

The XIII. Dialogue. De dertiende t'Zamenspraak.

Between a Physician and a sick Body. Tusschen een Doktor en een Zieke.

SIR, I have ſent for you. Myn Heer ik heb u ontbooden.

What ails you? Wat deert u?

I have a pain in my head; my heart akes, and I have a pain in my ſtomach. Ik heb pijn in mijn hoofd / mijn hart doet my zeer / en ik heb pijn in mijn maag.

How long is it ſince? Sedert hoe lang is 't geweeſt?

Since yeſterday. Sedert giſteren.

Have you ſlept this night? Hebt gy van deeſe nacht wat geſlaapen?

No, I cannot ſleep. Neen / ik kan niet ſlaapen.

Have you a good ſtomach? Hebt gy eenige trek tot eeten?

Not a tall. Ganſch niet.

Let me feel your pulſe. Laat my uw pols voelen.

You have a Fever. Gy hebt een koorts.

I feel a heavineſs through all my body. Ik voel een loomheyd door al mijn leden.

You muſt be let blood. Gy moet gelaaten worden.

I was let blood the other day. Ik ben onlangs eerſt gelaaten.

'Tis

'Tis no matter, to morrow you shall also take Physick.	Daar is niet aan gelegen / morgen zult gy ook Medicyn innemen.
Do not go out; keep your bed.	Gaat niet uyt; houdt het bedde.
What Diet must I keep?	Aan wat voor kost moet ik my houden?
Take new laid Eggs, and broth.	Gebruyck versche Eyeren en Vleesch-nat.
Have you a Nurse?	Hebt gy een Oppaster?
Send for one.	Laat 'er een haalen.
Some body ask for me; I must go to see a Patient.	Daar is iemand die naa my vraagt; Ik zal moeten gaan om een patient te bezoeken.
Take courage.	Schep moed.
I am going away.	Ik gaa heen.
Pray come again to morrow to see me.	Ey lieve / kom morgen weer eens na my zien.
I will not fail.	Ik zal niet in gebreeke blyven.
Nurse, let some body go for a Chirurgion.	Oppaster / laat eens iemand om een Chirurgijn gaan.
Whom will you have?	Wien wilt gy hebben?
The same who has let me blood already.	Die zelfde die my noch eens gelaaten heeft.
What is his name?	Hoe heet hy?
I know not; ask it below.	Ik weet het niet; vraag het beneden.

How

How do you find your self now?	Hoe bevind gy u zelven nu.
I am very Sick.	Ik ben zeer zick.
Call some body.	Roep iemand.
I am almost spent.	Ik ben ten eynde van mijne krachten.
I am a dying.	Ik sterf.
It will be but a small matter, you are not in danger.	't Mag geen quaad / gy hebt geen nood.
Do not stir, I find my self a little better.	Verroer u niet / ik bevind my zelven een weynig beter.

XIV. Dialogue.	De veertiende t'Zamenspraak.
The second Visit.	Het tweede Bezoek.
YOu are very carefull.	GY zijt zeer zorgvuldig.
Are you something better?	Zyt gy wat beter?
Yes, I thank God.	Ja / God dank.
Your Fever is gone.	Uw koorts is weg.
I find my self a little better.	Ik bevoel my zelven een weynig beter.
Have you been let blood.	Bent gy gelaaten?
I was let blood yesterday.	Ja / ik wierd gisteren gelaaten.
Where is your blood?	Waar is u bloed?
It is upon the window.	't Staat in 't venster.

You need to be let blood once more.	Gy moet nog eens gelaaten worden.
Your blood is over-hot, and corrupted.	Uw bloed is al te heet en bedurven.
Did your Physick work well?	Werkte uw Medicijn wel?
Very well.	Zeer wel.
How many times were you at stool?	Hoe dikwils gingt gy af?
Ten or twelve times.	Tien of twaalf maal.
Doth your head ake still?	Doet uw hoofd nog zeer?
No.	Neen.
So much the better.	Zo veel te beter.
You must take after to morrow another Purge.	Gy moet overmorgen nog eens purgeeren.
I will do what you shall order me.	Ik zal uw order volgen.
Keep your self warm.	Houd u warm.
Have you no better stomach?	Zijt gy niet wat graager?
Yes, Sir, I could eat some thing of a Pullet.	Ja / mijn Heer / ik zoud wel iets van een kuyken konnen eeten.
There is no danger.	Daar is geen perijkel.
What do you drink?	Wat drinkt gy?
Some small beer with a tost.	Kleyn bier / met een stukje geroost brood.
That is good.	Dat is goed.
Endeavour to rest; to	Ziet toe dat gy moogt

mor-

morrow I will come again this way.	rusten ; ik zal morgen weer dit heen komen.

The XV. Dialogue. | De vyftiende t'Zamenspraak.

The third Visit. | Het derde Bezoek.

DOth all go well to day?	GAat alles van daag nog wel?
I am a great deal better.	Ik ben veel beter.
Did you sleep well this night?	Hebt gy van de nagt wel geslaapen?
Perfectly well.	Zeer wel.
Your Fever is quite gone.	Uw koorts is gantsch wegh.
I am much obliged to you.	Ik ben zeer aan u verplicht.
Within two or three days you may go abroad.	Binnen twee of drie dagen moogt gy wel weer uytgaan.
Take a little wine.	Neem een weynig wijns.
Of what wine?	Van welke wijn?
White wine, or Claret?	Witte wijn of roode?
Of what you please.	Die 't u belieft.
Have you a good stomach now?	Zijt gy graag nu?
I am very hungry.	Ik ben zeer hongerig.
You may eat, but	Gy moogt wel eeten / mo-

moderately.	maar maatig.
Did you not see Master S.?	Hebt gy Monsieur S. niet gesien?
I come from him.	Ik kom van hem van daan.
How doth he do.	Hoe vaart hy?
He is very sick.	Hy is heel ziek.
Is he in danger?	Loopt hy gevaar?
Ai truly.	Ja wel ter degen.
Is there no hope?	Is 'er geen hoop meer?
There is none at all.	Neen geensins.
He is a dead man.	Hy is een dood mensch.
How long has he been sick.	Hoe lang is hy ziek geweest?
These two Months.	Deeze twee maenden.
What distemper has he.	Wat ziekte heeft hy?
He is in a Consumption.	Hy is in een teering.
How many Children has he.	Hoe veel kinderen heeft hy?
He hath seven.	Hy heeft 'er zeven.
I think his wife is much afflicted.	Ik geloof dat zijn vrouw zeer bedroefd is.
She will not be comforted.	Zy wil haar niet laaten troosten.
I have great pity on her.	My jammert haarer.
And I also.	My ook.
Is she young.	Is zy noch jong?
She is not young, nor	Sy is niet jong / noch

old.	ook niet oud.
Where doth she live.	Waar woont zy?
In the great street.	In de groote straat.
I thank you.	Ik bedank u.

The XVI. Dialogue. / De zestiende t'Zamenspraak.

Between a Brother and a Sister. / Tusschen een Broeder en een Suster.

Brother, speak English with me	Broeder spreek Engelsch met my.
With all my heart.	Van harten gaern.
Have you exercised your self to day.	Hebt gy u van daeg geoeffent?
Do you not know it.	Weet gy 't niet?
No, I went out this morning very early.	Neen / ik ging van de morgen vroeg uyt.
Whither went you.	Waar gingt gy heen?
To my Cousin.	Na mijn Nicht.
Doth she also learn English.	Leert zy ook Engelsch?
She began yesterday.	Zy heeft gisteren begonnen.
Doth her Brother learn also.	Leert haar Broeder ook?
He has learnd a long while.	Hy heeft het al over lang geleert.
Doth he speak well.	Spreekt hy wel?
Exceeding well.	Uytsteekend wel.
When did you see him.	Wanneer hebt gy hem gezien?

I saw him yesterday.	Ik heb hem gisteren gezien.
Will you come to the Park.	Zult gy in 't park komen.
Yes, if it please you.	Ja indien 't u believt.
I will.	Wel ik zal.
Is it time to go thither.	Is het tijd om daar na toe te gaan?
Not yet, let us stay a little longer.	Nog niet / laat ons nog wat wachten.
I will tarry as long as you please.	Ik zal zo lang wachten als 't u believt.
I cannot go thither.	Ik en kan daar niet na toe gaan.
Why Brother?	Waarom / broeder?
There is my Master.	Daar is mijn Meester.
You may learn another time.	Gy moogt op een ander tijd leeren.
I will not lose my time.	Ik wil mijn tijd niet verliezen.

The XVII. Dialogue. — De zeventiende t'Zamenspraak.

For to speak with a Taylor. — Om met een Snijder te spreeken.

CAn you make me a Suit of Cloaths against Sunday.	KOndt gy my een pak kleeren tegens Zondag maaken?
Yes, Sir, you shall	Ja / mijn Heer / gy

have it.	zult het hebben.
Do not promise it me, if you cannot make it.	Beloof het my niet / indien gy 't niet doen kond.
I Will make it.	Ik zal het doen.
What stuff will you have it of.	Van wat voor stof wilt gy 't hebben?
Of a black Farandine.	Van zwart Farandijn.
'Tis now the mode.	Dat is nu de Mode.
Shall I go to buy it.	Zal ik 't gaan koopen?
Pray do, and I will go with you.	Ey liebe ja / en ik zal met u gaan.
I will be glad of it.	Dat is wel naar mijn zin.
How many yards must I have.	Hoe veel ellen moet ik hebben?
You must have...	Gy moet hebben...
Must I have so many.	Moet ik zo veel hebben?
'Tis the least.	Dat is het minste.
Furnish the rest.	Beschik gy 'er de rest by.
To what Merchant shall we go.	By welke Koopman zullen wy gaan?
Let us go to the Angel.	Laat ons in den Engel gaan.
In what street.	In welke straat?
In the street of...	In de... straat.
Is it a good shop.	Is 't een goede winkel?
'Tis the best in all the Town.	't Is de beste in de stad.

Let

Lut us go thither then.	Laat ons daar van gaan.
Stay for me.	Wacht my wat.
Pray Sir, make haste.	Ik bid u mijn Heer haast u wat.

The XVIII. Dialogue.	De achtiende t'Zamenspraak.
SIR, shew us some of your best black Farandine.	MYn Heer / laat ons eens van u beste zwart Farandijn zien.
Gentlemen, there is some of the finest in London.	Messicurs daar hebt gy iets van 't mooyste dat 'er in London is.
This doth not please me.	Dat gevalt my niet.
'Tis of the same that they wear at Court.	't Is van 't zelfde dat aan 't Hof gedragen word.
'Tis not strong enough.	't Is niet sterk genoeg.
Shew us some other.	Laat my iets anders zien.
There is another piece.	Daar is een ander stuk.
'Tis not yet of the best.	Dat is ook nog van 't beste niet.
Let me see some of the best.	Laat my van 't beste zien.
There is a piece of the best.	Daar is een stuk van 't beste
This is better then	Dit is beter als 't an-

the

the other. | der.
Have you no better. | Hebt gy geen beter?
No, truly. | Neen waerlijk.
How do you sell it a yard. | Hoe veel houd gy 't d'el.
I sell it. . : | Ik verkoop het voor. .:
'Tis too dear. | Dat is al te duur.
Will you take ... for it? | Wilt gy ... daar voor hebben?
You are welcome; but I cannot: it cost me more. | Gy bent welkom/ maar dat kan ik niet doen/ 't kost my meer.
Tell me the lowest price. | Zeg my de minste prijs.
You shall give me. . . | Gy zult my geeven. . :
Cut me fifteen yards of it. | Sny my vijftien ellen af.

The XIX. Dialogue. | De negentiende t'Zamenspraak.

LEt us return home. | LAat ons na huys keeren.
Take my measure. | Neem my de maat.
What Ribon will you have. | Wat voor Lint wilt ghy hebben?
Of the more modish. | Dat meest na de zwier is.
Will you have your clothes after the English fashion, or after the French mode. | Wilt gy uwe kleederen naar de Engelsche manier / of naar de Fransche mode hebben.

'Tis

'Tis all one.	't Is evenveel.
When shall I have my Suit of Clothes?	Wanneer zal ik mijn pak kleeren hebben.
You shall have it after to morrow without fail.	Gy zult het overmorgen zonder fout hebben.
Make it handsomly.	Maak het dat'et wel staat.
Make it after the mode.	Maak het na de mode.
I work for the Court.	Ik werk voor het Hof.
What belts do they wear?	Wat voor Draagbanden draaght men nu.
Sir, there is your Suit.	Mijn Heer daar is uw kleed.
You are a man of your word.	Gy bent een man van u woord.
How much must you have?	Hoe veel moet gy hebben?
'Tis well made.	't Is wel gemaakt.
This Ribon pleases me well	Dit Lint behaagt my wel.
Where is your bill?	Waar is uw rekening?
Here it is.	Daar is hy.
You are dear	Gy bent duur.
I take no more of you than of others.	Ik neem u niet meer af dan een ander.
There is your money.	Daar is u geld.

The

XX. Dialogue.	De twintigste t'Zamenspraak,
To speak with a Shoemaker.	Om met een Schoenmaker te spreeken.
MAke me a pair of Shoes.	MAak my een paar schoenen.
When will you have them?	Tegen wanneer wilt gy ze hebben?
For to morrow.	Tegen morgen.
You shall have them.	Gy zultze hebben.
Take my measure.	Neemt my de maat.
Make them after the mode.	Maakze na de mode.
Sir, there are your shoes.	Mijn Heer / daar zijn uwe schoenen.
Where are they?	Waar zijnze?
Here they are.	Zie daar.
They are too long.	Zy zijn te lang.
'Tis the mode.	Dat is de Mode.
I know the mode better than you.	Ik weet de mode beter dan gy.
They do not please me; they are to large.	Zy gevallen my niet. Zy zijn te wijd.
Make me some others.	Maak my een paar andere.
You are hard to be pleased.	't Is moeylijk u te behaagen.
Will you make me some others?	Wilt gy my andere maaken?

Here is a pair which will fit you.
Hier is een paar dat u wel paſſen zal.

Try them.
Bezoek het eens.

Thoſe are better than the others.
Die zijn beter dan de andere.

Of what price are they?
Van wat prijs zijn die?

They are worth.
Zy zijn wel. . . . . waard.

'Tis too much.
Dat is te veel.

'Tis the ordinary price.
't Is de gewoonlijke prijs.

Every one pays as much.
Elk een betaalt 'er zo veel voor.

The Price of them is ſet.
't Is een gezette prijs.

I do not believe you.
Ik geloof u niet.

You may believe me.
Gy moogt my wel gelooben.

I would not deceive you.
Ik wil u niet bedriegen.

The XXI. Dialogue. De eenentwintigſte t'Zamenſpraak.

Between two Friends. Tuſſchen twee Vrinden.

SIR, I am very joyfull to meet you, I have ſome complements to preſent unto you.
MYn Heer/ik ben zeer blijde u te ontmoeten/ en heb eenige Complimenten by u af te leggen.

From

From whom.	Van wien?
From one of your Friends.	Van een uwer vrinden.
What is his name.	Hoe heet hy.
His name is Master C.	Zijn naam is Monsieur C.
Where did you see him.	Waar hebt gy hem gezien?
I saw him at Plymouth.	Ik heb hem te Plymouth gezien?
How doth he do.	Hoe vaert hy al?
He was well when I came from thence.	Hy was wel toen ik daar van daan quam.
Doth he live there?	Woont hy daar?
Is he married.	Is hy getrouwd?
What doth he do there?	Wat doet hy daar?
I know not.	Ik weet het niet.
Did you drink with him	Hebt gy met hem gedronchen?
Yes, we drank several times your health.	Ja/ wy dronken verscheydemaal op u gesontheyd.
Is he a House-keeper there?	Houd hy daar huys?
Yes.	Ja.
When was you there.	Wanneer waart gy daar?
Last week.	Verleeden week.
Will he not return to London?	Zal hy niet weer tot London komen?
It may be.	Misschien.
Farewell, Sir.	Vaar wel/ mijn Heer.

The XXII. Dialogue.	De Twee en twintigste t'Zamenspraak,
Between two young Ladies.	Tusschen twee jonge Joffers.
YOu are welcome, Mistriss.	WElkom hier / Juffrouw.
I am come to see you.	Ik ben u eens komen bezoeken.
How have you done since yesterday?	Hoe vaart gy sederd gisteren?
I am not very well.	Niet zo heel wel.
Where is your distemper?	Waar schort het u?
'Tis in my head.	In mijn Hoofd.
Why do you go out?	Waarom gaat gy uyt?
I had a mind to see you.	Ik was genegen om u te zien.
I was going to your house.	Ik stond om na uwent te gaan.
I have prevented you.	Ik ben u dan voorgekomen.
What do they say abroad?	Wat zegt men al buyten deur.
Master *L.* is married.	Monsieur L. is getrouwd.
Is't possible?	Is't moogelijk?
When was he married?	Wanneer is hy getrouwd?

This

This morning.	Van dezen Morgen.
Is he rich?	Is hy rijk.
He has four thousand pounds a year.	Hy heeft vier duyzend pond 's jaars.
Where was he married?	Waar is hy getrouwd?
In *Covent garden*.	In Coventgarden.
How old is he?	Hoe oud is hy?
He is twenty years old.	Hy is twintig jaar oud.
No more?	Niet meer?
No.	Neen.
How old is his Lady?	Hoe oud is zijn Juffrouw?
She is but fifteen years old.	Zy is maar vijftien jaar oud.
Of what Family is she?	Van wat geslacht is zy?
She is my Lord . . . . daughter.	Zy is mijn Heers . . Dochter.
Is he in town?	Is hy in de stad?
Yes.	Ja.
Is she handsom?	Is zy mooy?
Very handsome.	Zeer mooy.
Is she rich?	Is zy rijk?
What portion has she?	Wat krijgt zy ten Huuwlijk.
Ten thousand pounds.	Meer als een Tonne Gouds.
'Tis a fine portion.	Dat is een braave Huuwlijks gift.
Have they a fine Coach?	Hebben zy een mooye Karos?
Very fine.	Ja/ een heel mooye.

Do you know them.	Kent gy ze.
I know them by sight.	Ik kan hen van aanzien.
I will tell you other news.	Ik zal u een andere tijding zeggen.
What.	Wat doch.
I am going to Holland.	Ik zal na Holland gaan.
When do you go thither.	Wanneer gaat gy 'er heen.
The next week.	Toekomende week.
You speak in jest.	Gy gekt 'er mee.
I do not jest.	Ik gek 'er niet mee.
Who goes with you.	Wie gaat met u?
My Father and Mother.	Mijn Vader en Moeder.
You surpise me.	Gy doet my geweldig verwonderen.
Do you go to Amsterdam.	Gaat gy na Amsterdam.
Yes, Madam.	Ja Joffrouw.
I should be very glad to go along with you.	Ik zou zeer blijde zijn indien ik met u mogt gaan.
Come then.	Kom dan.
You afflict me.	Gy bedroeft my.
I shall not see you any more.	Ik zal u niet weer zien.
How long will you stay there.	Hoe lang zult gy daar blijven?
Two or three years.	Twee of drie jaaren.
That time will seem to me very long.	Die tijd zal my zeer lang vallen.
You will forget me	Gy zult my met der

pre-

presently.	haast vergeeten.
I will never forget you.	Ik zal u nooit vergeeten.
Nor I you.	Noch ik u.
I swear unto you an eternal friendship.	Ik zweer u een eeuwige vriendschap.
And I unto you also.	En ik u desgelijks.
What will you send me from Holland.	Wat zult gy my van Holland zenden.
I will send you some thing.	Ik zal u iets zenden.
Will you be as good as your word.	Zult gy wel zoo goed zijn als uw Woord.
Yes, if it please God.	Ja indien 't God belieft.
I shall see.	Ik zal zien.
Doth your little sister go thither also.	Gaat uw kleyne Zuster ook daar na toe.
We leave her here.	Wy laaten haar hier.
I am not well, I will be gone.	Ik ben niet wel / ik ga zo heen.
I am sorry you came out.	't Bedroeft my dat gy uyt gekomen zijt.
Farewell my Dear.	Vaar wel mijn waarde.
I do not bid you farewell.	Ik zeg u nog niet vaarwel.
Will you come to see us before you go.	Zult gy ons nog komen zien / eer wy vertrekken.
I will not fail.	Ik zal niet in gebreeke blijven.
I shall be very glad to see you at our house.	Ik zal bly zijn u aan ons huys te zien.

The XXIII. Dialogue.	De drie-en-twinste t'Zamenspraak.
An English Gentleman invites to dinner a Dutch Gentleman.	Een Engelsch Edelman noodigt een Duytsch Edelman ten eeten.
SIR you are welcome.	Myn Heer / gy zijt welkom.
Take your place.	Neem uw plaats.
This is your place.	Dit is uw plaats.
Sir, 'tis yours.	Mijn Heer / 't is de uwe.
Pray, without ceremonies, sit you down.	Ey lieve / sonder ceremonien / zit maar neer.
I made you lose a better meal.	Ik heb u een beter maaltijd doen verliesen.
What do you say, Sir.	Wat zegt gy / mijn Heer.
This a great Feast.	Dit is een groot gastmaal.
How do you like that wine.	Hoe gevalt u de wijn?
'Tis very excellent.	Zy is treffelijk.
Where do you fetch it?	Waar haalt gyze van daan?
At the golden Fleece.	Uyt het gulde vlies.
Will you be pleased that I cut you some of	Belieft u dat ik u iets van desen Kalkoen

this

this Turkey?	snyde?
What you please.	Zo als 't u belieft.
Is it good?	Is hy goed?
'Tis very tender, and well roasted.	Hy is heel malsch / en wel gebraaden.
You eat nothing.	Gy eet niets.
I eat very well.	Ik eet zeer wel.
I will pledge you.	Ik zal 't u eens brengen.
This is good wine.	Dit is goede wijn.
'Tis indifficient.	Ze is redelijk.
Fill the Gentleman some wine.	Schenkt dien Heer eens wijn.
I have drunk enough.	Ik heb genoeg gedronken.
I can neither eat nor drink any more.	Ik lust niet meer te eeten nog drinken.
You have good meat in England.	Gy hebt goeden spijs in Engeland.
Yes, I thank God.	Ja / zo hebben we God dank.
'Tis the Kings health.	Op des Konings gezondheyd.
I receive it willingly.	Ik ontfang het gewillig.
You do me too much honour.	Gy doet my al te veel eere aan.
To all our Friends.	Aan alle onze Vrinden.
I will drink no more.	Ik wil niet meer drinken.
You cannot drink.	Gy kont niet drinken.
'Tis true.	Dat is waar.

Is not the wine good?	Is de wijn niet goed?
'Tis too strong for me.	Ze is my al te sterk.
Mingle water with it.	Meng 'er wat water onder.
I never mingle water with wine.	Ik meng nooit geen water onder wijn.
What do you say of that Partridge.	Wat dunkt u van die Patrijs?
'Tis a very delicate one.	Hy is zeer lekker.
Have you good store of them in Holland?	Hebt gy 'er veel van in Holland?
Not so many as you have in England.	Niet zoo veel als gy 'er in Engeland hebt.
This is the only Country in the world, the most plentifull in all things.	Dit is 't eenigste Land in de wereld dat van alles zulk een overvloed heeft.
'Tis true.	Dat is waar.
Pray permit me to go away.	Ik bid u laat my gaan.
I am sorry you are so much in haste.	't Moeit my dat gy zulk een haast hebt.
You shall be always welcome at my house.	Gy zult altijd welkom tot mijnent zijn.
I am very much obliged to you: I do not deserve so much honour.	Ik ben zeer in u gehouden; ik verdien zo veel eere niet.
Pray Sir, stay a little longer.	Ik bid u mijn Heer / wacht noch een weynig langer.
The company desires	Het gezelschap ver-

it

it of you.	zoekt het van u.
Do not leave the Company.	Verlaat het gesel-schap niet.
Drink one cup more.	Drink nog een glaas-je.
Do not go so soon.	Gaa zo ras niet heen.
'Tis to obey you.	't Is om u te ge-hoorzaamen.
You oblige us.	Gy verplicht ons.
I would I were able to serve you.	'k Wenschte dat het in mijn magt stond u te dienen.
You are very obli-ging.	Gy bent zeer ver-plichtend.
I never was so well treated.	Ik ben nog nooit zo wel onthaald.
'Tis but our ordinary.	Dit is niet anders als onze gewoonlijke toestel.
You keep good Ta-bles in England.	Gy houd in Enge-land een goede Tafel.
Your Nation it very civil.	Uwe Landaart is zeer beleeft.
Sir, I am very glad to enjoy your presence.	Mijn Heer / ik ben zeer blijde dat ik u ge-zelschap geniet.
And I, to be in your company	En ik / dat ik in uw gezelschap ben.
You shall find me al-ways ready to serve you.	Gy zult my altoos gereed vinden om u te dienen.
Sir, I am infinitely	Mijn Heer / ik ben oneyndelijk daar over

obliged to you for it. — aan u verplicht.

Do you ſmoke? — Rookt gy ook?

Never. — Nooit niet.

Do you not love Tobacco? — Houdt gy van geen Tabak?

I never took any. — Ik hebze nooit gebruykt.

Take a pipe. — Neem een pijpje.

Pray ſee what 'tis a clock. — Gelieve / zie eens hoe laat het is.

Sir, 'tis time for me to go away. — Mijn Heer / 't is mijn tijd om te gaan.

Will you play at Cards? — Wilt gy met de Kaart ſpeelen?

Indeed I have no time. — In der daad ik heb geen tijd.

When will you do me the honour to come again? — Wanneer zult gy my de eere doen dat gy weer komt?

When you pleaſe. — Als 't u belieft.

When will you return to Holland? — Wanneer gaat gy weer na Holland?

Within three weeks. — Binnen drie weeken.

So ſoon? — Zo ras?

Are you weary of being here? — Bent gy 't hier al moe?

Not at all. — Neen geenſins.

Are you well pleaſed here? — Behaagt het u hier wel?

I am very well pleaſed. — 't Gevalt my zeer wel.

Sir, I muſt take my leave of you. — Mijn Heer / ik moet mijn afſcheyd van u neemen.

I give you many thanks for your good entertainment.

Ik bedank u hooglijk voor u goedonthaal.

You overcome me with your civilities.

Gy overwint my door uwe beleefstheden.

I am wholly yours.

Ik ben ganschelyk de uwe.

I find well the occasions to trouble you, but not to serve you.

Ik vind de gelegenheyd wel om u moeite aan te doen / maar niet om u te dienen.

Will you do me a favour?

Wilt gy my een gunst doen?

Command me.

Gebied my maar.

'Tis to stay here at supper.

't Is om hier t'avond te blijven eeten.

Indeed I cannot.

Waarlijk ik kan niet.

Farewell then.

Vaarwel dan.

The XXIV. Dialogue.

De vier en-twintigste t'Zamen-spraak.

Between a Gentleman and his Man.

Tusschen een Edelman en sijn Knegt.

GO from me to my Lady . . . and present her my service.

Ga van mijnent wege na Mevrouw... en bied haar mijn dienst aan.

Well Sir, I am going there.

Wel mijn Heer / ik gaa heen.

Have you been there?

Hebt gy daar geweest?

Yes,

Yes, Sir.	Ja / mijn Heer.
Is she up?	Was zy al op?
Not yet.	Nog niet.
With whom did you speak?	Met wien spraakt gy?
With her waiting Gentlewoman.	Met haar Kamenier.
How doth she do?	Hoe voer zy al?
She told me, she was well.	Zy zeyde my / dat zy wel was.
What did she say?	Wat zeyde zy?
She thinks you.	Zy bedankt u.
Do you know any news?	Weet gy ook iets nieuws?
Master . . . died just now.	Monsieur . . . is zo even gesturven.
You surprize me.	Gy maakt my ontsteld.
How long was he sick?	Hoe lang is hy ziek geweest?
He has been sick but three days.	Hy heeft maar drie dagen ziek geweest.
Of what distemper did he die?	Van wat ziekte is hy gestorven?
Of a violent Fever.	Van een heftige Koorts.
When will he be buried?	Wanneer zal hy begraven worden?
To morrow night.	Morgen avond.
What time?	Wat tijd?
At seven of the Clock in the evening.	's Avonds te zeven uuren.
Who told it you?	Wie heeft het u gezegd?

'Tis

'Tis the common report.	't Is 't gemeen gerucht.
Was he married?	Was hy getrouwd?
Yes, Sir.	Ja mijn Heer.
Had he children?	Heeft hy kinderen?
He had some, but they are dead?	Hy heeft 'er gehad, maer zy zijn dood.
Is his wife living still?	Leeft sijn vrouw nog?
She is also very sick.	Zy is ook heel ziek.
Is she in danger?	Loopt zy perijkel?
I believe it.	Ik geloof ja.
Do you know her?	Kent gy haar?
Did you know her Husband?	Hebt gy haaren man gekend?
I knew him by sight.	Ik heb hem van aansien gekend.
Had he an estate?	Had hy middelen?
He did live well.	Hy kon wel leeven.
Is his wife much afflicted?	Is sijn vrouw zeer bedroeft?
She will not be comforted.	Zy wil haar niet laaten troosten.
She is a dying.	Zy legt op sterven.
She will never recover.	Zy zal 'er niet weer van opkomen.
She is gone.	't Is met haar gedaan.
Where doth she live?	Waar woont zy?
Hard by.	Dicht by.
Comb my perriwig.	Kem mijn Pruyk uyt.

The

The XXV. Dialogue. — De vyf-en-twintigste t'Zamenspraak.

Between two Englishmen. — Tusschen twee Engelschen.

SIr, I am very glad to meet you.	Myn Heer / ik ben blijde u te ontmoeten.
I am now at your service.	Ik ben nu t'uwen dienst.
Let us go to drink.	Laat ons eens gaan drinken.
Where is good wine to be had?	Waar is goede wijn te krijgen?
Let us go to Master Binet.	Laat ons by Monsieur Binet gaan.
Where doth he live?	Waar woont hy?
He lives at the upper-end of Bow-street, near Covent-garden.	Aan 't end van Bow-straat / dicht by Coventgarden.
At what Sign?	Wat hangt 'er uyt?
At the Sign of Saint Coecilia.	Sinte Cecilia.
He has some of the best wine in London.	Hy heeft van de beste wijn in London.
Of what kind of wine?	Wat soort van wijn?
Languedoc wine.	Langedokse wijn.
Red, and white.	Roode en witte.
Of both.	Van beyds.
How doth he sell it a quart?	Wat geeft hy de kan?

Fifteen Pence.	Vijftien stuyvers.
Let us go thither.	Laat 'er ons na toe gaan.
With all my Heart.	Van harten gaern.
Is he a Frenchman?	Is 't een Fransch-man?
Yes, Sir.	Ja mijn Heer.
Boy, call your Master.	Jongen / roep uw Meester.
Pray Sir, bid some body draw us some of your best wine.	Mijn Heer / laat iemant ons eens van uw beste wijn tappen.
He has also Muscatel wine and Frontignac.	Hy heeft ook Muskadel wijn / en Frontignac.
How do you like this wine?	Hoe gevalt u dese wijn?
I never drank so good at Paris.	Ik hebze te Parijs nooit zo goed gedronken.
'Tis extraordinary good wine.	't Is uytstekend goede wijn.
'Tis your Ladies health.	't Is op de gezondheyd van uw huysvrouw.
It is to yours.	't Is op die van de uwe.
Let us be merry.	Laat ons vrolijk zijn.
I thank you for bringing me hither.	Ik bedank u dat gy my hier gebragt hebt.
To your dear half.	Op uw waerde helft.
I will do you reason.	Ik zal u bescheyd doen.
Pray, let us be gone.	Eplieve laat ons gaan.

We

We came but just now.	Wy zijn hier maar eerst gekomen.
Do you surrender your self already?	Geeft gy 't alreede op.
I have promised a man to expect him in my chamber.	Ik heb iemand beloofd in mijn kamer te zullen verwachten.
You are not a man of company.	Gy bent geen man van gezelschap.
I cannot help it.	Ik kan 't niet helpen.
Let us pay and be gone.	Laat ons betaalen en heen gaan.
How much is it?	Hoe veel is 'er te quaad?
There is..	Daar is...
Let me pay.	Laat my betaalen.
You shall not do it.	Gy zult het wel laaten.
I have brought you hither.	Ik heb u hier gebragt.
We are not in France.	Wy zijn niet in Vrankrijk.
Then I will pay another time.	Ik zal dan op een ander tijd betaalen.
You may do what you please.	Gy moogt doen wat u belieft.
When shall I have the honour to see you again?	Wanneer zal ik de eere hebben u weer te zien?
When I have any time.	Wanneer ik maar tijd heb.
I love your company.	Ik ben gaern in uw gezelschap.

And I in yours.	En ik in 't uwe.
I wish you a good night.	Ik wensch u goeden nacht.

The XXVI Dialogue. / De ses-en-twintigste t'Zamen-spraak,

Between a Master and his Man. / Tusschen een Meester en zijn Knegt.

WHy do you not rise?	WAarom staat gy niet op?
Sir, I am rising.	Myn Heer / ik staa al op.
You must rise earlier; you are too lazy.	Gy moet vroeger op staan / gy bent al te luy.
Why do not you answer me when I call you?	Waarom antwoord gy niet / als ik u roep.
I did not hear you.	Ik heb u niet gehoord.
Then you sleep very soundly.	Gy slaapt dan zeer vast.
Make a fire.	Leg vuur aan.
Warm my shirt.	Warm mijn hemd.
Give me clean linnen.	Geef my schoon lijnen.
Run to the Laundress.	Gaa na de Wasster.
You must be more careful.	Gy moet beter zorg draagen.
You have no care of me.	Gy past niet op my.

Have you been at the Landresses?	Bent gy tot de Wasters geweest?
Is my linnen clean?	Is mijn linnen schoon?
Where are my slippers?	Waar zijn mijn muylen?
Have you made clean my shoes?	Hebt gy mijne schoenen schoon gemaakt?
Make clean my cloaths.	Maak mijne kleeren wat schoon.
Call the Taylor to me.	Gaa haal my de Snijder eens.
Bring me some water.	Breng my wat water.
Do not tarry.	Blijf niet lang weg.
Why have you tarried so long?	Waar bent gy zo lang geweest.
Bid the Cook come up.	Zeg de Kok dat hy boven komt.
Bid the Coachman to put the horses in the Coach.	Zeg de Koetsier dat hy de paerden voor de karos spant.
You must be more diligent.	Gy moet naerstiger zijn.
Take heed of drinking too much.	Zie toe dat gy niet te veel eet en drinkt.
Comb my hair.	Kem mijn haair.
Go and fetch me the Barber.	Gaa haal my de Barbier.
Has any body askt for me?	Heeft iemand na my gevraagd?
If any body ask for me, I shall be at Mr. L.	Zo 'er iemand na my vraagd / ik zal by Mr. L. weezen.

Have

Have a care of my linen.	Draag zorg voor mijn linnen.
Do not lose my linen.	Verlies mijn linnen niet.
Carry this Letter to the Post.	Breng deeze brief aan 't Posthuys.
Is the Post come?	Is de Post aangekomen?
Is the Post gone?	Is de Post al weg?
Go to the Post.	Gaa na de Post.
Do you come from thence.	Komt gy daar van daan?
Are there Letters for me?	Zijn 'er brieven voor my?
How much have you pay'd for them?	Hoe veel hebt gy 'er voor betaald?
Carry that above.	Breng dat boven.
Call me at two of the Clock.	Roep my te twee uuren.
Awake me to morrow at six of the Clock.	Wek my morgen ten zes uuren.
Go to bed.	Gaa na bed toe.
Rise to morrow morning betimes.	Staa morgen ochtend by tijds op.
Do not forget it.	Vergeet het niet.
Pull off my stockings.	Trek mijne kousen uyt.
Undress me.	Ontkleed my.
Comb my Perriwig.	Kem mijn paruyk.
Softly.	Zachjes.
'Tis enough.	't Is genoeg.
Make clean the Comb.	Maak de Kam schoon.

Fill

Fill me some wine.	Schenk my wat wyn.
Get you gone.	Gaa nu heen.
The XXVII. Dialogue.	De zeven-en-twintigste t'Zamenspraak.
Have you got good cloth?	Hebt gy goed Laken?
What cloth would you have?	Wat voor Laken belieft gy te hebben?
Black cloth.	Zwart Laken.
There is some.	Zie daar.
How much is 't a yard?	Hoe veel is d'el.
Thirty shillings a yard.	D'el is dertig schellingen.
This is not thirty shillings cloth.	Dit is geen laken van dertig schellingen.
'Tis worth so much.	't Is dat wel waardig.
Is it some of the finest?	Is het van 't mooiste?
Yes, Sir.	Ja mijn Heer.
I will have none at that rate, 'tis too dear.	Ik wil 't zo hoog van prijs niet hebben/ 't is my te dier.
You cannot find cheaper in all the shops.	Gy zult het in geene winkels beter koop krygen
Will you sell it for five and twenty?	Wilt gy 'er vijf en twintig voor hebben?

Upon

Upon my word I should lose by it; it cost me above eight and twenty.

It is impossible.

'Tis as true as you are here.

Make you but one word?

Have you said the utmost?

Yes, certainly.

Will you take eight and twenty?

I must gain something.

You shall have twenty nine.

Take it.

The XXVIII. Dialogue.

HAve you any fine hats?

Will you have a Castor?

Shew me one.

There is one of the finest in England.

What must it cost?

Op mijn woord/ ik zoud 'er aan verliezen; want het kost my zelf meer als achtentwintig.

Dat is onmoogelijk.

't Is zo waar als gy hier zijt.

Houdt gy u zo aan een woord?

Hebt gy 't uyterste gezeyd.

Ja/ zekerlijk.

Wilt gy achtentwintig hebben?

Ik moet immers iets winnen.

Ik zal u negen en twintig geeven.

Wel neem het dan.

De achtentwintigste t'Zamenspraak.

HEbt gy mooye hoeden?

Wilt gy een Kastoor hebben.

Laat my 'er een zien.

Daar is een van de mooiste in Engeland.

Hoe veel moet hy gelden.

The price is. . .	De prijs is. . .
I will not give so much.	Ik wil zo veel niet besteeden?
How much will you give for it?	Hoe veel wilt gy 'er voor geeven?
I cannot answer you upon that, you ask me too much.	Dat kan ik u niet zeggen / gy eyscht my te veel.
You bid nothing for it?	Wel gy biedt my niets.
Will you take . . for it?	Wilt gy . . . daar voor hebben?
I cannot sell it at that rate.	Voor dat geld kan ik het niet geeven.
I will give no more.	Ik wil niet meer geven.
You shall not find a better through all the City.	Gy zult geen beter in de gantsche stad vinden.
I am sorry we cannot agree.	't Moeit my dat wy niet eens komen worden.
And I also.	My ook.
Look well upon the hat.	Bezie de hoed ter degen.
I do not ask you too much.	Ik eysch u niet te veel.
If you will take for it. . .	Indien gy 'er. . . voor hebben wilt.
I will take it.	Ik zal 't dan doen.
Then will you come again to me?	Gy zult my dan weer by komen?
I promise it unto you.	Ik beloof het u.

Indeed, I lose by it.	Zeker ik verlies 'er aan.
The XXIX. Dialogue.	De negen-en twintigste t'Zamen-spraak.
WHere is my Gown?	WAar is mijn Samaar?
'Tis not made yet.	Hy is nog niet gedaan.
You shall work no more for me.	Gy zult niet meer voor my werken.
When shall I have it?	Wanneer zal ik hem hebben?
After to morrow.	Overmorgen.
No sooner?	Niet eerder?
'Tis impossible for me.	Ik kan het onmogelijk eer doen.
You have had my Ferrandine a great while.	Gy hebt mijn Farandijn een langen tijd gehad.
'Tis not my fault.	't Is mijn schult niet.
Did you not promise it me to day?	Hebt gy 't my van daag niet beloofd?
To promise, and to be as good as ones word, are two things.	Te belooven, en zo goed te zijn als zyn woord, zijn twee zaaken.
Why do you promise it then?	Waarom belooft gy 't dan?
Madam other People will be served as	Andere lieden, Juffrouw, moeten zo wel

well as you.	diend weezen als gy?
And I as well as others.	En ik zo wel als anderen.
My Money is as good as theirs	Mijn geld is zo goed als 't haare.
One cannot please every one.	Men kan een yder niet voldoen.
Shall I have it after to morrow.	Zal ik hem dan overmorgen hebben.
I promise it unto you.	Ik beloof het u.
If you fail, I will be very angry with you.	Zo gy 't niet doet, ik zal heel quaat op u weezen.
I pray you have a little patience.	Ik bid u hebt een weynig geduld.
I will have it till after to morrow.	Ik zal 't hebben tot overmorgen toe.

The XXX. Dialogue. / De dertigste t'Zamenspraak.

BRidle my horse.	DOe mijn Paard de toom aan.
Saddle him.	Zadelt hem.
Have you watered him?	Hebt gy met hem aan 't water geweest?
Have you given him his oats?	Hebt gy hem al haver gegeeven?
Take him to the Smiths.	Brengt hem by de Smit.
Bid him shoe him.	Laat hem beslaan.
Rub him.	Wrijf hem.
Bring him into the	Breng hem na 't

River.	wed toe.
Give him some oats.	Geef hem wat haver.
Walk him.	Leyd hem wat heen en weer.
Give him some straw.	Geef hem wat stroo.
Have you good hay?	Hebt gy goed hooy?
How much have you a night?	Hoe veel hebt gy de nacht?
Has he drunk?	Heeft hy gedronken?
Hath he eaten his oats?	Heeft hy zijn haver al op?
Is he very weary?	Is hy heel mòede?
Bring him to me.	Brengt hem hier by my.
Bring him into the stable.	Breng hem op stal.
Unsaddle him.	Ontzadelt hem.
Take him by the bridle.	Vat hem by de toom.
Do not make him run.	Doet hem niet loopen.
Do not over heat him.	Maak hem niet te heet.
Give him some hay.	Geef hem wat hooy.

The XXXI. Dialogue.	De een-en-dertigste t'Zamenspraak.
Between two Gentlewomen.	Tusschen twee Jufers.
Will you go to the Garden.	Wilt gy na de tuyn gaan?
Yes, if you will.	Ja, indien 't u belieft.
'Tis very fair weather.	't Is zeer schoon weer.
Have you the key?	Hebt gy de sleutel?
I have it in my pocket.	Ik heb hem in mijn zak.
The Sun is too hot.	De Zon is al te heet.
Take your Mask.	Neem uw Masker.
Let us stay till 'tis colder.	Laat ons wachten tot dat het wat koelder is.
I am contented with it.	Ik ben 'er mee te vreede.
Let us go, it is cool now.	Laat ons gaan, 't is nu koel.
There is a fine Rose.	Daar is een mooye Roos.
Give it me.	Geef hem my.
Take it.	Neemt hem.
Will you make a Nose-gay?	Wilt gy een Ruyker maaken?
Make a Nose-gay.	Maak een Ruyker.
There is Violets still.	Daar zijn nog violen.

Shew

Shew it me.	Wijs ze my.
Do you not see it ?	Ziet gy 't niet.
There is a fine Tulip.	Daar is een mooye Tulp.
O lack ! how fine it is !	O hoe mooy is hy.
This is a fine Garden.	Dit is een mooye Tuyn.
Take that Gilly flower.	Neem die Angelier.
The Roses smell well.	De Roozen ruyken wel.
Smell my Nose-gay.	Ruyk mijn Ruykertje eens.
There is a fine alley.	Dat is een mooye gallery.
Let us go into the shadow.	Laat ons in de schaduw gaan.
'Tis not hot.	't Is niet heet.
The Air is hot.	De Lucht is heet.
Let us go under that green Arbour.	Laat ons onder dat Prieel gaan.
It is a fair evening ?	't Is een mooye Avondstond.
Gather that other Flower.	Pluk die andere Blom.
Some body must pour water on those flowers.	Iemand moet deeze Bloemen eens besproeepen.
It did rain yesterday.	't Heeft gisteren geregend.
That signifies nothing.	Dat heeft niets te beduyden.
Where is the Gardner ?	Waar is de Tuynier?

Your Nose-gay is finer than mine.	Uw Ruyker is mooyer dan mijne.
You are pleased to say so.	Dat belieft u zo te zeggen.
What will you lay that mine is not so fine as yours?	Wat wilt gy 'er onder verfetten / dat de mijne zo mooy niet en is als de uwe?
What you will.	Wat gy wilt.
'Tis done.	't Is gedaan.
Who shall be our judge?	Wie zal onze rechter weezen?
Your Brother.	Uw Broeder.
Is he at home?	Is hy t'huys?
Yes, he is so.	Ja / hy.
Here he is coming.	Daar komt hy aan.
I pray, tell us which of these two Nose-gays is the finest?	Eyliebe zeg ons / welk van deeze twee Ruykers is de mooyste?
'Tis this.	Deeze is 't.
I said so before.	Dat heb ik te vooren al gezegd.
I have won it.	Ik heb 't gewonnen.
What have you won?	Wat hebt gy gewonnen?
We have not laid any money down.	Wy hebben geen geld by-gezet.
You would not.	Gy woudt niet.
You did not desire it.	Gy begeerde 't niet.
Let us walk a little longer.	Laat ons nog wat wandelen.
'Tis too late.	't Is al te laat.
You cannot go yet.	Gy kont nog niet gaan.

We

We will go away within half an hour.
Wy zullen binnen een half uur heen gaan.

What a Clock is that?
Hoe laat is dat?

Ten.
Tien uuren.

It is not so much.
't Is zo laat nog niet.

I have told the Clock.
Ik heb de klok geteld.

I have told it also.
Ik heb hem ook geteld.

You are mistaken.
Gy hebt mis.

The XXXII. Dialogue.
De Twee-en dertigste t'Zamenspraak.

For a Travaller who goes in to Holland.
Voor een Reyzenaar na Holland.

FRiend, are you a Dutchman?
VRind bent gy een Hollander?

Yes, Sir, at your service.
Ja / mijn Heer / t'uwen dienst.

Are you bound for Rotterdam?
Legt gy aan om na Rotterdam te vaaren?

Yes, Sir, when the wind serves.
Ja / mijn Heer / als de wind ons maar dient.

Have you any Passengers?
Hebt gy eenige Passagiers?

I have ten already.
Ja / ik heb 'er al tien.

Have you a good
Hebt gy een goed

 vessel.

vessel?	Schip.
Will you see it?	Wilt gy 't zien?
When will you go away?	Wanneer zult gy vaaren?
It may be this night.	Misschien van dezen avond nog.
How much do you ask me for my passage?	Hoe veel eysch gy voor vracht?
Sir, you shall give me . . . if you please.	Mijn Heer / gy zult my . . . geven / indien 't u belieft.
I will give you as other people do.	Ik zal u geeven / 't gene andere geeven.
Where do you lodge?	Waar bent gy t'huys?
At the sign of . . .	In de . . .
I know where it is.	Ik weet wel waar dat is.
Be ready, and I will call you when 'tis time.	Hond u gereed / en ik zal u aanspreeken als het tijd is.
Pray do.	Gylieve doet zo.
Must I carry Victuals?	Moet ik eeten met my neemen?
If you please.	Indien 't u belieft.
Sir, the wind is good.	Mijn Heer / de wind is goed.
Let us go then.	Laat ons dan gaan.
Step into the Boat.	Treed maar in de Boot.
I will pay you at Rotterdam.	Ik zal u te Rotterdam betaalen.
'Tis all one.	Dat is eeven veel.
Where do you go to lodge?	In wat Herberg zult gy gaan?

I know

I know not, I have no acquaintance here.
Ik weet het niet, ik heb hier geen kennis.

Go to the...
Ga na de...

Is it a good lodging?
Is dat een goede Herberg?

'Tis the best in the Town.
't Is de beste in de stad.

Carry my things.
Draag mijn goed.

How much must you have?
Hoe veel moet gy hebben?

I must have...
Ik moet ... hebben.

Take, there is your Money.
Hou daar is uw geld.

The XXXIII. Dialogue.
De drie-en-dertigste t'Zamenspraak.

Being in an Inn.
Zijnde in een Herberg.

SHew me a Chamber.
WYs my een kamer.

When doth the Coach go away for Ter Gow.
Wanneer rijdt de wagen op Ter Gouw.

How much must I give?
Hoe veel moet ik geven?

Let me speak with the Master of the Coach.
Laat my met de Voerman spreeken.

Will you not dine
Wilt gy eerst niet

first?

first? — eeten?

Yes, I will. — Ja.

What have you for dinner? — Wat hebt gy te eeten?

We have. . . — Wy hebben. . .

Will you dine in company? — Wilt gy met het gezelschap eeten?

Yes, if there be any. — Ja/ indien 't 'er is.

Is the dinner ready? — Is 't eeten gereed?

It is upon the Table. — Het staat op de Tafel.

How much do you take a piece? — Hoe veel neemt gy van yder Persoon?

I take. . . . — Ik neem. . .

Will you not lye here? — Zult gy hier niet slaapen?

I do not think so. — Ik denk van neen.

I will take the occasion of the Coach. — Ik zal de gelegentheyd van de wagen niet laaten verby gaan.

When will it go away? — Wanneer rydt hy af?

Presently. — Zo aanstonds.

There is the Master of the Coach. — Daar is de Waagenaar.

Come in, Coachman. — Kom in/ Voerman.

Are you going away? — Zult gy voort afryden?

We shall go away within an hour. — Wy zullen binnen een uur afgaan?

Give me a good place. — Beschik my een goede plaats.

You shall have one of the best. — Gy zult een van de beste hebben.

How

How much must you have? | Hoe veel moet ik u geeven?
They give me. .. | Zy geeven my. ..
When shall we arrive at Ter Gow. | Wanneer zullen wy Ter Gouw komen?
We shall arrive thither? | Wy zullen daar komen te. ...
Sir, we must go away; there is what I owe you. | Monsieur / wy moeten gaan / daar is 't geene ik u schuldigh ben.
Sir, I am at your service. | Mijn Heer / ik ben t'uwen dienst.
I hope you will come to see me again when you return. | Ik hoop dat gy weer aan zult spreeken / als gy te rug komt.
I will not fail. | Ik zal 't niet laaten.
Are you contented? | Bent gy te vreede?
Yes, Sir. | Ja / mijn Heer.

The XXXIV. Dialogue. | De vier-en-dertigste t'Zamenspraak.

Maid, make my bed, and give me clean sheets. | Vrijster maak mijn bed / en geef my schoone lakens.
Bring me other sheets. | Haal my andere lakens.
Why, Sir? | Waarom / mijn Heer?
Those are not clean. | Deeze zijn niet schoon.
They were washt but | Zy zijn gisteren eerst

yesterday.	gewasschen.
Excuse me, they have been already lain in.	Verschoon my / daar is reeds al op geslapen.
I will give you some thing, if you give me clean ones.	Ik zal u wat geeven / indien gy my schoone brengt.
There are some others.	Daar zijn andere.
Sir, we must rise.	Mijn Heer / wy moeten opstaan.
Is the boat ready to go?	Is de schuyt al gereed om af te vaaren?
It is almost time.	't Is al schier tijd.
I will dress my self then.	Ik zal my dan aankleeden.
Farewell, Landlord.	Vaarwel / Hospes.
When shall we arrive at Amsterdam?	Wanneer zullen wy tot Amsterdam komen?
In the afternoon.	t'Achtermiddag.
What house is that?	Wat huys is dat?
'Tis the house of...	't Is 't huys van...
Where shall we dine?	Waar zullen wy te middag eeten?
We shall dine at...	Wy zullen ons middagmaal houden te...
Is it a Town?	Is 't een Dorp?
No, 'tis but a single house.	Neen / 't is maar een enkeld huys.
We are there.	Wy zijn daar al.
Let us sit at the Table.	Laat ons aan de tafel gaan zitten.
Take your places without ceremony.	Neem maar plaats zonder Ceremonien.

Let us make haste to dinner.	Laat ons wat haasten met eeten.
Gentlemen, take your places.	Messieurs / neemt plaats.
Is there good wine here?	Is 'er goede wijn hier?
This wine is not good.	Deeze wijn is niet goed.
Give us some other.	Geef ons wat andere.
We have no other.	Wy hebben geen andere.
What meat is that?	Wat spijs is dat?
This meat is not good.	Deeze spijs is niet goed.
Every one is contented with it.	Elk een is 'er mee te vreede.
To your health, Gentlemen.	Op uw gezondheyd Messieurs.
We thank you.	Wy bedanken u.
This is good bread.	Dit is goed Brood.
'Tis good enough.	't Kan wel gaan.
Give me some.	Geef 'er my wat van.
Let us be gone.	Laat ons gaan.
All is paid.	Alles is betaald.
Shall we be presently at Amsterdam?	Zullen wy haast te Amsterdam zijn?
We shall be there before three a Clock	Wy zullen daar voor drien zijn.
I shall be glad of it.	Ik zal blijd weezen.
There is Amsterdam.	Daar is Amsterdam.

Are those Churches Steeples?
Yes, they are.
We are very nigh them.
Let us come out of the boat.
Are we arrived?
Yes, we are so.

Zijn dat kerk-toorens?
Ja dat zijn 't.
Wy zijn 'er dicht by.
Laat ons uyt de schuyt gaan.
Zijn wy al aan?
Ja wy zijn aan.

The XXXV. Dialogue.

De vyf en-dertigste t'Zamenspraak.

Between an Englishman and a Dutchman Coming out of Holland.

Tusschen een Engelschman en een Hollander, uyt Hollant komende.

ARe you an Englishman?
Yes Sir, at your service.
How long have you been in Holland.
But a few months.
Did you pass by Rotterdam?
Yes, Sir.
Where did you land?

BEnt gy een Engelschman?
Ja mijn Heer, om u te dienen.
Hoe lang bent gy in Holland geweest?
Maar weynig maanden.
Quaamt gy door Rotterdam?
Ja, mijn Heer.
Waar quamt gy te land.

I lan-

I landed at the Brill.	Ik landde in de Briel.
Where did you lodge?	Waar logeerde gy?
At the sign of the Admiral Tromp.	In de Admiraal Tromp.
Are you of Amsterdam?	Bent gy van Amsterdam?
No Sir, I am of the Hague.	Neen / mijn Heer / ik ben uyt den Haag van daan.
Do the States General keep always Court at the Hague?	Houden de Staaten Generaal haar Hof altijd in den Haag?
Yes, Sir.	Ja mijn Heer.
Where shall we go to lodge?	Waar zullen wy ter Herberg gaan.
Let us go to the...	Laat ons in de ... gaan.
Have you any other acquaintance at Colchester.	Hebt gy eenige andere kennis te Colchester?
Yes, Sir.	Ja / mijn Heer.
Sir, are you ready?	Mijn Heer / zijt gy gereed.
The Coachman stayeth for us.	De Koetsier wacht na ons.
Let us go, I am ready.	Laat ons gaan / ik ben gereed.
Shall we go to dine at.	Zullen wy te middag te ... eeten?
No Sir, but we shall go to sup there, if it please God.	Neen mijn Heer / wy zullen daar t'avond eeten / zo 't God belieft.
The leagues between	De mijlen tusschen Col-

Colcheſter and London are ſhort.	Colcheſter en Londen zijn kort.
They are none of the longeſt.	Zy niet van de langſte.
How long is it ſince you were at Amſterdam?	Hoe lang is 't wel geleeden / dat gy te Amſterdam waart?
Two months ſince.	Wel twee maanden.
In what Univerſity of Holland have you ſtudied?	Op wat Hoge School van Holland hebt gy geſtudeert?
I have ſtudied at Leiden.	Ik heb te Leyden geſtudeerd.
And you Sir, where have you ſtudied?	En gy mijn Heer / waar hebt gy geſtudeert.
At Oxford.	Ik heb te Oxford geſtudeerd.
Which of both your Univerſities is the fineſt?	Welke van beyde de Hooge Schoolen is de mooyſte?
I know nothing of it, they are both fine.	Ik kan daar niets van zeggen / zy zijn beyde mooy.
Sir, do you ſee London?	Mijn Heer / ziet gy Londen wel?
Is that London?	Is dat Londen?
'Tis a great City.	't Is een groote ſtad.
Whither ſhall we go to Lodge?	Waar zullen wy gaan Logeeren?
At the Red Lion.	In de roode Leeuw.
Sir, we are there.	Mijn Heer / wy zijn 'er al.
Coachmen, ſtand, we	Koetſier houd ſtil /

will

will go down.	wy zullen uytgaan.
Sir, I will not go down.	Mijn Heer / ik ga niet uyt.
I am going to lodge at a Friends house.	Ik gaa by een van mijn Vrinden logeeren.
Farewell then, Sir.	Vaarwel dan / mijn Heer.
Master, your Servant.	Monsieur / uw Dienaar.
You are welcome, Gentlemen.	Gy zijt welkom Messieurs.
There is a dutch Gentlemen, who desireth to have a Chamber at your house.	Hier is een Duytsch Heer / die een kamer in u huys verzoekt te hebben.
Well Sir, he shall have one.	Wel / mijn Heer / hy zal 'er een hebben.
Sir, I am much beholding to you that you do take that pains for me.	Mijn Heer / ik ben zeer in u gehonden / voor de moeite die gy voor my doet.
Sir, I would I were able to serve you.	Mijn Heer / ik wenschte dat ik u dienen kon.
Sir, you have shewed me marks of your generosity.	Mijn Heer / gy hebt my tekenen van uw Edelmoedigheyd getoond.
Sir, till we meet again.	Mijn Heer / tot weerziens toe.
I hope I shall have the honour to see you again.	Ik hoop dat ik de eer zal hebben u weer te zien.

Sir, I shall receive it.

Mijn Heer / wy zal eer geschieden.

The XXXVI. Dialogue.

De zes-en-dertigste t'Zamenspraak.

Between two English-Gentlemen meeting at Paris.

Tusschen twee Engelsche Edellieden ontmoetende malkanderen te Parys.

MY Dear Friend, I have much joy to see you.

I am also overjoyed to meet you.

How do all our Friends at Londen?

They are all well, and would be very glad to hear that you are alive still.

Why alive still?

Because it that been assuredly told them that you were taken by the Turks between Legorn,

Myn waarde vriend / ik ben zeer blijd dat ik u zie.

Ik ben desgelijks zeer verheugd dat ik u dus ontmoet.

Hoe vaaren alle onze vrienden te Londen?

Zy zijn alle nog wel te pas / en zouden zéér verblijd zijn om te hooren dat gy noch in 't leven zijt.

Nog in 't leeven / zeg je? Waarom toch dat?

Om dat het hen voor de waarheyd verteld is / dat gy van de Turken genomen

and Civita Vecchia.

waart tusschen Livorno en Civita Vecchia.

You see that it is not true, though I must confess the Vessel I was in was in danger.

Gy ziet nu wel dat het niet waar is; hoewel ik bekennen moet dat het Schip, waar in ik was, niet buyten gevaar was.

You were then pursued by those Barbarians?

Wierd gy dan van die Barbaaren gejaagd?

Yes truly, Sir, and we had much ado to avoid them, for upon my word they sail well.

Ja voorzeker, mijn Heer, en wy hadden veel werks om hen te ontvaaren: want op mijn woord, zy zeylen wel.

Pray Sir, tell me how you escaped them?

Ik bid u, mijn Heer, zeg my eens hoe gy hen ontvluchtte:

Sir, after much difficulty we got into the Port Longino, being a strong place on a little Island called Elba.

Wel mijn Heer, na veel tobbens geraakten wy in de haven van Longino, zijnde een sterke plaats op een kleyn Eyland genaamd Elba.

Sir, I am very glad that you escaped, and I am sure that you have many good friends in England, who shall have much joy, to hear

Ik ben zeer blijd, mijn Heer, dat gy 't zo ontkomen zijt; en ben wel verzekerd, dat gy veele goede vrienden in Engelandt hebt, die zeer blijde zullen zijn,

of

of your arrival at Paris; for I do assure you, they were much afflicted for your pretended misfortune, when they heard it.

om van uw aankomst tot Parijs te hooren: want ik verzeker u dat zy zeer bedroefd waaren over uw gewaand ongeluk toen zy 't hoorden.

Sir, they did me a great deal of honour to have pitied me, I am much obliged to them, and I am sensible of their goodness.

Mijn Heer, ik houd' het voor een groote eere dat zy my dus beklaagd hebben; ik ben daar over aan hen verplicht, en ben gevoelig van hunne goedheyd jegens my.

By the next Post, I will undeceive them, by letting them know you are here, and by that they'll drown all their fears in a glass of good Canary.

Met de naaste Post zal ik hen uyt den droom helpen, door hen te laaten weeten dat gy hier zijt: waar door zy alle hunne vreeze met een glas Kanary Wijn sullen afspoelen.

Pray, Sir, do me that favour, and in the mean while you and I will drink their health here, in a glass of Hermitage Wine; if you please, I will lead you to a place where we may have the best in all the Town.

Epliebe, mijn Heer, doe my die gunste, en ondertusschen zullen wy hier op hunne gezondheyd een roemer Hermitagie Wijn drinken: Ik zal u, met u believen, op een plaats brengen, daar men de beste van de stad kan hebben.

Very

Very willingly, for I have a mind to drink of Hermitage Wine.

Zeer gaern; want ik ben geneegen om eens van de Heremitagie wijn te drinken.

Did you never drink of that kind of Wine?

Hebt gy nooit van die soort van Wijn gedronken?

No, Sir, never.

Neen, mijn Heer, nooit niet.

Then permit me to tell you. that it is one of the best sorts of Wine that is in all France. I past by the place, when I came from Lions, where it is made.

Laat my u dan zeggen, dat het een van de beste soorten van wijn is, die men in geheel Vrankrijk heeft: toen ik van Lions quam, passeerde ik verby de plaats daar ze gemaakt wordt.

Sir, speaking of Lions, you put me in mind to ask you how you are pleased with jour journey of Italy.

Mijn Heer, nu gy van Lions spreecht, brengt gy my in 't zin om u te vraagen, hoe u uwe reys van Italie aanstaat?

Very well, Sir; the Country is not onely pleasant, but full of fine Cities, which are full of Curiosities.

Zeer wel, mijn Heer; het Land is niet alleen vermaaklijk, maar 't is ook vol van schoone steden, die vervult zijn met raarigheden.

Old Rome, I think, lies buried in its ruines.

Oud Rome, acht ik, legt in zijne puynhoopen begraaven.

It is true, Sir, nothing remaineth of it; what is to be seen there, are great ruines, which seem to mourn for the destruction of so fine a City, and to testifie to all the World how famous it was.	Zo is't / mijn Heer; alles wat daar te zien is / zijn groote puynhoopen / die de verdelging van zulk een schoone stad schijnen te betreuren / en aan de gansche werreld te betuygen / hoe vermaard de zelve eens geweest is.
Is St. Peters of Rome a fine Church?	Is St. Pieters kerk te Rome een treffelijk gebouw?
Yes, Sir, 'tis one of the Wonders of the World.	Ja / mijn Heer / 't is een van 's Werrelds Wonderen.
Is Napels a great City?	Is Napels een groote Stad?
Yes, Sir, very pleasant, large, and full of People.	Ja / mijn Heer / het is een zeer vermaaklyke / groote / en volkrijke plaats.
Did you see the Burning Mountain, that is very near to it?	Hebt gy den branden den Berg gezien / die 'er dicht by legt?
Yes, Sir, I saw it.	Ja / mijn Heer / ik heb hem gezien.
I think it burns continually.	Ik acht dat hy gestadig brandt.
Yes, Sir.	Ja zo doet hy / mijn Heer.
Did you see the Treasure of Loretto?	Hebt gy den schat van Lorette gezien?

Yes,

Yes, Sir.	Ja / mijn Heer.
Is it so rich?	Is die zo kostelijk?
Yes, indeed, it is extreemly.	Ja / gewisselijk / het weegt over.
Is the Place strong?	Is de plaats sterk?
Not at all.	Neen / gantsch niet.
How do you like Venice?	Hoe staat u Venetie aan?
Were you there in the time of Carnaval?	Waard gy daar in de Vasten-avond?
Are their Operas fine?	Zijn hunne Opera's mooi?
They are wonderful.	Ja / verwonderlijk.
Did you see the Arsenal?	Hebt gy 't Wapenhuys gezien?
Yes, Sir.	Ja / mijn Heer.
Is it so full of stores for Wars, as they say?	Is het zo vol van Krygstuyg als men zegt?
Sir, you would wonder if you saw it: it is the greatest in the World, and full of all manner of stores, both for Land and Sea.	Ja / mijn Heer / gy zoudt u verwonderen indien gy 't zaagt; het is het grootste van de gantsche Weereld / en 't is vol van allerley Oorlogs-tuyg / zo wel voor 't Land als voor de Zee.
Were you at Modena?	Waart gy ook te Modena?
Yes, Sir, I have travelled all over Italy.	Ja / mijn Heer / ik heb geheel Italie door gereyst.
Is the Duke of Mode-	Is den Hertog van

na's Palace finished?

Modena's Paleys voltooid?

Not yet, Sir.

Tot nog toe niet/ mijn Heer.

It was told me, that it will be very fine, when it is all built.

Men heeft my gezegd / dat het een zeer schoon stuk werks zal zijn / wanneer het volbouwd is.

Yes, Sir, very fine, and very large.

Zo zal 't / mijn Heer/ 't zal zeer schoon en groot weezen.

Doth the great Duke of Tuscany receive the English well?

Worden de Engelschen van de Groot-Hertog van Toskane wel onthaald?

Yes, Sir, there is no Nation in Europe, that he receives with so much honour and civility.

Ja / mijn Heer / daar is geen Volk in Europa / die hy met zo veel eere en beleefdheyd ontfangt.

How do you like Florence?

Hoe gevalt u Florence?

'Tis a very fine City, full of Antiquites.

't Is een zeer schoone Stad / vol van Aaloudheden.

What do you say of the Treasures of the Great Duke?

Wat dunkt u van de schatten van den Groot-Hertog?

There is nothing finer nor richer.

Dat 'er niets schoonder en kostelijker is.

Is Saint Laurences Church finished?

Is Sint Laurens kerk voltooid?

Not

Not yet.	Nog niet.
Will it be very rich.	Zal zy kostelijk zijn?
Yes, Sir, for its bigness the richest in Europe.	Ja/ mijn Heer/ naar haar groote te rekenen/ zal zy de kostelijkste van Europe weezen.
Are the Italian Women handsome.	Is het Italiaansch Vrouw-volk mooi?
Yes, some are so.	Ja/ sommige.
Are they complaisant.	Zijn zy aanvallig?
They are very agreable.	Ja zeer aanvallig.
Sir, at your return did you kome by Sea.	Toen gy weerom quaamt/ mijn Heer/ was het ter zee?
Yes, Sir, My Lord, who was then in Italy, did me the honour to bring me in his Felouque from Legorn to Genoa	Ja/ mijn Heer; de Heer . . . . die toen in Italien was/ deed my de eere dat hy my in zijn Jacht van Livorno na Genua mede nam.
I wonder you would venture again to Sea, after having been in so much danger of being taken by the Turks.	't Verwondert my dat gy u weer op de Zee durfde wagen/ na dat gy in zulk een groot peryckel waart geweest om van de Turken genomen te worden.
Why, Sir? I had resolved of going from Legorn to Tangier by Sea; but understanding that they had made	Waarom/ mijn Heer? Ik was van voorneemen om van Livorno na Tanger ter Zee te gaan; maar verstaan-

there a Truce for some while, that diverted my intentions.

de dat daar een bestand voor een zekeren tijd gemaakt was / zo deed het my van besluyt veranderen.

Have you any acquaintance there.

Hebt gy eenige kennis daar ?

Yes, Sir, two Gentlemen of my relations, one a Capitain, the other a Volontier.

Ja / mijn Heer / twee Edellieden van mijn Maagschap / de een een Kapiteyn / en de ander een bywillige.

Have you been there?

Bent gy daar geweest ?

Yes, twice, passing and repassing from the Straits.

Ja / tweemaal / in't heen gaan en te rug komen van de Straat.

Is the place strong?

Is de plaats sterk ?

Yes, Sir, it is very strong.

Ja / myn Heer / zeer sterk.

The King had much care to defend it, and it cost him much to keep it, otherwise it would have been lost.

De Koning heeft groote zorg gedragen om de zelve te beschermen / en 't heeft hem veel gekost om ze te bewaaren ; anders zou ze al verlooren geweest zijn.

I think it was in great danger to be so in the last War.

Ik geloof dat ze groot perijkel liep in de laatste Oorlog.

It is true, Sir, and the loss of that place would

Dat is waar / mijn Heer / en 't verlies van

have

have ruined the Trade of all the Straits.

die plaats zoud al de Koophandel van de Straat bedurven hebben.

I think the Moors had never broken ground before.

Ik geloof dat de Mooren daar nooit te vooren een ſchop in de Aarde geſtoken hadden.

I do not know; but it is certain that they do it now.

Daar weet ik niet van te zeggen / maar 't is zeker dat zy 't nu doen.

I think the Renegado's have taught them to make Fortifications, and Navigation.

Ik geloof dat de verloochgende Chriſtenen hen 't maken van ſterkten / en de Scheepvaart geleerd hebben.

It may be ſo; for many are gone into their Country ſince ſome years.

Dat kan wel weezen; want veele hebben ſich ſederd eenige jaaren in hun Land begeeven.

How is their General called, that commanded in this laſt War?

Hoe heet hun Overſte die in den laatſten Oorlog 't opperbevel had?

He is called Alcad d'Alcaſſar.

Zijn naam is Alcad d'Alcaſſer.

The King hath loſt a great man at Tanger.

De Koning heeft een voornaam Man te Tanger verlooren.

It is true, Sir Palmer Faireburn; all the Town did much lament for his death.

Dat is waar / 't is Sir Palmer Faireburn / wiens dood van

de gantſche ſtad zeer beklaagd wierdt.

Colonel Sackvile behaved himſelf there moſt gallantly, and gained much honour.

Colonel Sackvil droeg ſich daar treffelijk / en leyde groote eere in.

It is true, he ſucceeded to that Command after Sir Palmer Faireburn was killed, and got a great Victory over the Moors, killed and wounded a great number, filled up again their Works, took all their Conon and Baggage, and routed them entirely.

Dat is waar / hy aanvaarde het gebied naa dat Sir Palmer Fairburn gedood was / en hy behaalde een groote zeege op de Mooren / hebbende een groot getal gedood en gequetſt; hunne Werken weer opgevuld / al hun Geſchut en Pakkazi genomen / en hen t'eenemaal geſlagen.

Without doubt it was a brave action; and to ſay the truth, the Engliſh fought as they uſe to do, like Lions.

't Was buyten twijfel een treffelijke daad; en om de waarheyd te zeggen / de Engelſchen vochten als Leeuwen / gelijk zy gewoon zijn.

Is the Country open to us ſince the Truce is made?

Is het Land vry en open voor ons / ſederd dat het beſtand gemaakt is?

Yes, Sir, as far as the Jews River.

Ja / mijn Heer / tot aan de Joden Rivier toe.

Sir, your Diſcours is ſo agreable, that I have

Mijn Heer / uw geſprek is zo aange-

have forgot that Hermitage Wine ; let us go to drink some.

naam en bevallig / dat ik de Heremitagie wijn vergeeten heb ; maar laat ons gaan om die te drinken.

Come, Sir, there is the house where it is sold ; go in.

Kom aan / mijn Heer / daar is 't huys daar ze te hoop is. Treed in.

Shew me the way, I have no acquaintance here.

Wijs my den weg / ik ben hier onbekend.

You force me to be uncivil ; but I had rather be so, than to be trouble-some to you.

Gy dwingt my onbeleefd te zijn ; maar ik wil dat evenwel liever weezen / dan u lastig te vallen.

Boy, give us a Pint of your best Hermitage wine.

Jongen / geef ons een pintje van uw beste Hermitagie wijn.

Gentlemen, there is some of the best.

Messieurs / daar hebt gy van de beste.

Come Sir, my service to you.

Mijn Heer / om u te dienen.

Sir, I must humbly thank you.

Ik dank u hartelijk / mijn Heer.

Sir, some body asks for you.

Mijn Heer / daar is iemand die naar u vraagt.

Sir, one of your Friends stays for you at home.

Mijn Heer / een van uwe Vrinden wacht naar u t'huys.

Sir, I am sorry to leave you so soon : to morrow.

Mijn Heer / 't moeit my dat ik u zo vro verlaten moet ; tot Morgen toe.

Farewell, Sir. Till I have the honour to see you again.

Vaarwel, mijn Heer, Tot dat ik de eere mag hebben van u wederom te zien.

The XXXVII. Dialogue.

De zeven-en-dertigste t'Zamenspraak.

Between two Learned Men.

Tusschen twee geleerde Lieden.

SIR, you arrive happily; I was going to your house to speak with you.

Myn Heer, gy ontmoet my ter rechter tijd; ik ging zo na uw huys toe om met u te spreeken.

Is there any thing in which I may serve you since our last entreview?

Is 'er sedert onze laaste byeenkomst iets voorgevallen waar in ik u kan dienen?

Yes, Sir, I should desire you would do me the favour to explain me the Rules, that we find in the beginning of Monsieur le Grand's Philosophy.

Ja, mijn Heer, ik wenschte dat gy de goedheyd geliefde te hebben, om my de Regelen, die men in 't begin van Monsieur Le Grand's Philosophie vindt, uyt te leggen.

Why, Sir, what difficulty do you find in them?

Wel, mijn Heer, wat zwaarigheyd vind gy daar in?

It seems at the first

Het schijnt met den

sight they are against the common sense.

eersten opslag / dat zy tegen den gemeenen zin aanloopen.

In what, I pray?

Waar in doch / bid ik u?

Because he teaches us, that we must not trust our Senses, which seems to be false.

Om dat hy ons leert / dat wy onze zinnen niet moeten Betrouwen; 't welk valsch schijnt te weezen.

There is nevertheless nothing more true.

Nochtans is 'er niets waarachtiger.

What? can it be false, that I see truly an object, when my eyes are opened, during the day; and that nothing hinders that same object to dull my sight?

Hoe dat? kan het valsch zijn dat ik waarlijk een voorwerp zie / wanneer mijne oogen geopend zijn / geduurende den dag / en dat niets verhindert dat het zelfde voorwerp mijn gezigt benevelt?

No, but that knowledge is not sufficient to form an assured Science.

Neen; maar die kennis is niet genoegzaam om een zekere Weetenschap te formeeren.

Why, Sir?

Waarom / mijn Heer?

Because your eyes may deceive you, since they can represent to themselves a thing which is not.

Om dat uwe oogen u zouden konnen mis-leyden / dewijl zy zich een zaak konnen verbeelden die niet en is.

That I cannot believe.

Dat en kan ik niet gelooben.

Do you not remem-

Geheugt u niet som-

ber to have some times perceived a Tower from far?

tijds eenen Tooren van verre gezien te hebben.

You may well see one thing for another, since it happens often, that a Tower which shews round is square.

Gy kont heel ligt eene zaak voor een andere aanzien/ dewijl het dikwils gebeurt/ dat een Tooren die rond schijnt vierkant is.

And what do you infer from this?

En wat wilt gy daar uyt besluyten?

I say that a Science, which is grounded upon such an uncertain foundation, cannot be sure.

Ik zeg dat een Weetenschap/ dewelke op zulk een onzeker fondament gegrond is/ niet zeker kan zijn.

But this mistake is not universal.

Maar dese misslag is niet algemeen.

I grant it; but you are oblig'd to confess that a true thing, as Science is, ought not to be grounded upon a doubtful thing.

Ik staa het toe; maar gy bent genoodzaakt te bekennen/ dat een waare zaak/ gelijk als weetenschap is/ niet op zo een twijfelachtige zaak behoort gegrond te zijn.

By what means then do we arrive at the knowledge of the Truth, if our senses are subject to mistakes?

Door wat middel geraaken wy dan tot de kennisse der waarheyd/ indien onze zinnen aan misslagen onderworpen zijn?

By the Understanding.

Door het verstand.

That cannot be, since it

Dat en kan niet zijn

it regards but universal things, as Aristotle says, Intellectus est rerum universalium.

dewijl dat maar algemeene dingen betreft/ gelijk als Aristoteles zegt/ Intellectus est rerum universalium.

That is true; and that is not contrary to Monsieur le Grand's sentiment, who proves that Mans Wit ought to examine as well particular things as common.

Dat is waar/ en dat is niet strijdig met Monsieur Le Grands gevoelen/ dewijl hy bewijst/ dat 's menschen vernuft zo wel byzondere als algemeene zaken behoort t'onderzoeken.

I should be very glad if you could explain clearly his sense.

Ik zou bly zijn/ indien gy zijnen zin duydelijk kondet verklaren.

It will be very easie unto me, if you have the Patience to hear me.

Dat zal my licht om te doen zijn/ indien gy maar geduld geliest te hebben om my te hooren.

Pray tell it me by an example.

Zeg my dat/ bid ik u/ door een exempel.

I will; did you never see Gold that they bring out of the Indies in dust?

Ik zal; hebt gy nooit goud gezien 't welk uyt Indien gebragt wordt in stof?

I have seen some several times.

Ja/ dat heb ik verscheyden maal gezien.

That Gold, after it has been put into the Furnace changeth its form, and takes a new one; and nevertheless

Dat Goud/ naa dat het in den oven is gedaan geweest/ verandert zyn gedaante/ en neemt een nieuwe aan;

'tis always the same Gold.

That cannot be denied.

What did you perceive of that Gold at first?

I perceived Gold in dust.

But this Gold in dust is gone, and nevertheless Gold is always Gold.

Let it be so.

Then you did not perceive any thing of that which falls upon the Senses, since the same substance remains.

By which may I discover the Nature of Gold?

By this Faculty, which we call Judicative.

This Discourse is more subtile than true.

On the contrary, I esteem it to be more true than subtile.

Can you prove me

en nochtans is het altijd het zelfde Goud.

Dat kan niet ontkend worden.

Wat vernamt gy dan van dat Goud in 't eerst?

Ik wierd Goud in stof gewaar.

Maar dit Goud in stof is niet meer voor handen / en nochtans is Goud altijd Goud.

Laat het zo weezen.

Als dan wierdt gy niets van dat gene gewaar 't welk op zinnen valt / dewijl de zelfde zelfstandigheyd blijft.

Door welk middel zal ik dan de natuur des Gouds komen ontdekken?

Door dat vermoogen 't welk wy 't Oordeelende noemen.

Dit gesprek is meer spitsvindig als waar.

In 't tegendeel / acht ik het meer waar als spitsvindig te zijn.

Kont gy my die ge-

this thought by another Example?

Very easily; you see every day Men from your window, walking in the Market.

I see some every day indeed.

Nevertheless you perceive very often nothing but their hats, their coats, or their clokes.

That is true.

How then do you know really they are Men?

Very surely.

Excuse me, since you cannot affirm that you see any other thing but their cloathes.

Mens cloathes do cover but men.

That may be false, since they may cover Engines with them, which move in the same manner as men do.

And what do you

dacht door een ander voorbeeld bewijzen?

Zeer gemakkelijk; gy ziet dagelijks uyt uw venster menschen op de markt wandelen.

Dat zie ik inderdaad alle dagen.

Niettemin wordt gy zeer dikwils niets anders gewaar dan hunne Hoeden / hunne Rokken of hunne Mantels.

Dat is waar.

Hoe weet gy dan dat het waarlyk menschen zijn?

Dat weet ik zeker genoeg.

Verschoon my / want gy kont niet zeker zeggen dat gy iets anders ziet dan hunne kleeding.

Menschen kleederen bedekken maar alleen menschen.

Dat zou valsch konnen zijn; dewyl men konstige werktuygen / die zich op de zelfde wijze als de menschen bewegen / daar mede zou konnen bedekken.

En wat zult gy dan

infer from this Discourse?

I conclude, that our Senses are not certain, since they can deceive us.

This is a new Philosophy.

'Tis true; but it is according to reason, since Science is a certain thing and sure, and the ground which sustains it ought to be of the same nature.

Do you believe that our Senses deceive us always?

Yes, they can deceive us; but our Understanding can never deceive us.

How many People are there, who imagine themselves to know a thing which they do not know?

This fault proceeds from their knowledge, which is not clear and distinct.

That knowledge is

uyt dit gesprek besluyten?

Ik besluyt dat onze zinnen niet zeker zyn, nadien zy ons konnen misleyden.

Dat is een nieuwe Philosophie.

Dat is waar: maar 't is volgens de reden, dewijl weetenschap een zekere en vaste zaak is, en de grond die dezelve ondersteunt, behoort van de zelfde aardt te zyn?

Gelooft gy dat onze zinnen ons altyd bedriegen?

Ja, zy konnen ons bedriegen; maar ons verstand kan ons nooit bedriegen.

Hoe veel menschen zyn 'er die zich zelven inbeelden een zaak te weeten, die zy niet en weeten?

Die fout ontstaat uyt hunne kennisse, die niet klaar en onderscheyden is.

Zulk een kennis is hard.

hard to be obtained. | zwaar te verkrijgen.

It is so to heavy Wits, but not to subtle and judicious People.

Het is zo voor zwaarmoedige verstanden / maar niet voor schrandere en verstandige menschen.

That Monsieur le Grand, is he not Author of L'homme sans Passions?

Is die Monsieur Le Grand niet de Schrijver van L'Homme sans passion?

'Tis himself.

Ja hy is 't.

I have seen his Book, indeed it is well writ.

Ik heb zijn Boek gezien; 't is inderdaad wel geschreeven.

He did write five or six others, of which one is entituled, L'Epicure Chrestien &c.

Hy heeft nog vijf of zes andere geschreeven / waar van 't eene is genaamd L'Epicure Chretien.

Do you know him?

Kent gy hem?

I have the honour to know him very particularly.

Ik heb de eere van hem byzonderlijk te kennen.

He is a very Learned Man.

Hy is een zeer geleerd man.

He is universal.

Hy is volleerd.

The

The XXXVIII. Dialogue.

De acht en-dertigste t'Zamenspraak.

Between a Gentleman and a Gentlewoman.

Tusschen een Edelman, en eene Joffrouw.

Pray, Sir, tell me one thing, I am very curious to know your opinion of it.

Ik bid u, mijn Heer, zeg my een zaak, alzo ik kurieus ben om uw gevoelen daar van te weeten?

Pray, Madam, propose it to me, and if I can resolve you, I will do it with all my heart.

Gyliebe, Joffrouw, stel het my voor, en zo ik u eenige opening daar in kan geeven, ik zal het van gantscher harte doen.

Sir, I would fain know which is the noblest Sex, the Man, or the Woman.

Mijn Heer, ik wenste wel te weeten welke Sexe de edelste is, de Man of de Vrouw?

Madam, I ask it you; your self naming the Man first, it seems to me you give consent that he is nobler than the Woman.

Joffrouw, ik vraag het u; dewijl gy zelv' de Man eerst genoemd hebt, zo dunkt my dat gy toestaat, dat hy edeler is dan de Vrouw.

Sir, 'tis not a convincing reason, 'tis onely for civilities sake.

Mijn Heer, dat is geen overtuygende reden; 't is maar alleen uyt beleefdheyd geschied.

Ma-

Madam, Saint Paul commands the Woman to obey her Husband; In the Old Testament great Persons Wives did call them their Lords; by consequence then the Man is nobler than the Woman.

Sir, excuse me, for to obey, one is not inferiour to him to whom he submits himself; for Jesus Christ as the Scripture says, although he be a God, did obey both the Virgin Mary and Saint Joseph; and nevertheless he is far nobler than them. And if great Mens Wives called them their Lords, it was to please them, and not by duty.

To shew you that the

Joffrouw / de H. Paulus beveelt de Vrouwe haaren Man te gehoorzaamen. In 't Oude Testament vindt men dat de Vrouwen van aanzienlijke Persoonen / hen Heeren noemden; waar uyt dan volgt dat de Man edeler is als de Vrouw.

Verschoon my / mijn Heer / want om dat men gehoorsaamt / is men niet minder dan hy aan wien men zich onderwerpt; want Jesus Christus / gelijk de Schrift zegt / alhoewel hy een God was / gehoorsaamde de H. Maagd Maria en den H. Joseph; en niet te min is hy veel edeler dan zy waaren. En indien de Huysvrouwen van voorname Persoonen hare Mannen Heeren noemden / dat geschiedde om hen te behaagen / en niet uyt plicht.

Om u te toonen dat

Man

Man is more noble than the Woman, he was created the first.

De Man edeler is dan de Vrouw; Hy wierdt eerst geschapen.

Sir, what do you infer from thence? nothing but confusion for your Sex; for things which were created the first, are not the noblest; as for Example, the Heaven, the Earth, the Sun, the Stars, the Seas, and all things, were created afore Man; yet neverthelesſs, according to you, he is the noblest of earthly Creatures.

Myn Heer / wat kondt gy daar uit trekken? niet als beschaaming voor uwe kunne: want de dingen die 't eerst geschapen waaren zijn de edelste niet; als by voorbeeld / de Hemel / de Aarde / de Zon / de Starren / de Zeeën / en alle dingen zijn eer geschapen dan de Man; en volgens uwe stelling is hy de edelste van alle aardsche schepselen.

Madam, that Man is nobler than all Creatures, except the Angels, is true; for God with one Word created all, but Man is the Work of his own hands.

Joffrouw / dat de Man edeler is dan alle schepselen / uytgezeyd de Engelen / is waar; want God schiep alles door een woord; maar de Man is het werk van zijn eygene handen.

You grant me then that the creation of man is more noble than that of Heaven and Earth, because he was created the last; by your same argument I will con-

Gy staat my dan toe dat de schepping des Mans edeler is / dan die van den Hemel en de Aarde / om dat hy 't laatst geschapen was; ik zal u dan door uw

convince you, The Woman was created after the man, and of a nobler Substance than he; for he was created with dust, but the Woman was created with one of his Ribs, and with dust. I will bring you another Example, which ought to convince you: An infants Body is the first formed in his Mothers Womb, and a long time after the soul is infused into it; yet nevertheless she is more noble than her Body.

zelf de bewijsreden overtuygen; de Vrouw wierdt naa den Man geschapen / en uyt een edeler zelfstandigheyd; want hy wierdt uyt het stof geschapen / maar de Vrouw wierdt uyt eene van zijne ribben geschapen / en niet uyt het stof. Ik zal u nog een ander exempel bybrengen / 't welk u behoort te overtuygen; 't Lighaam eens kinds wordt eerst in de Baarmoeder gebormd / en een tijd lang daar naa wort 'er de Ziel ingestort / en niet te min is die edeler dan het Lighaam.

Madam, I answer you that the Woman having been formed of one of the Mans Ribs, being created of his own Substance, and having flesh of his flesh, and bone of his bone, as the Scripture saith, has no advantage upon him, neither in regard of her Creation, nor for her Substance sake; for when

Joffrouw / daar op antwoord ik u / dat de Vrouw, gebormd geweest zijnde uyt eene van des Mans ribben / en geschapen uyt zijn eygene stoffe / vleesch hebbende van zijn vleesch / en been van zijn been / als de H. Schrift zegt / geen voordeel boven hem heeft / noch ten opzigte van

when God said, Let us make Man after our own likeness, he did mean the Woman as well; for the Word (Homo) in Latine signifies the Man and the Woman, therefore the Man and the Woman were made at the same time, and the Being of the Woman was but a Multiplication of one Substance already created and depending of the Man.

haare scheppinge / noch om haare stoffe / want wanneer God zeyde / Laat ons den Mensche maaken naar onzen beelde en gelijkenisse, zo neemd hy de Vrouw desgelijks; want het woord Mensch betekent Man en Vrouw beyde / zulks dat de Man en de Vrouw van op een en de zelfde tijd gemaakt zijn; en 't weezen der Vrouwe was maar een vermeenigvuldiging van eene zelfstandigheyd / die alreede geschapen en van den Man afhangkelijk was.

Sir, according to you if it be the same Substance created, why will you have one to be more noble than the other? Why depending of the Man? Let us make him a Companjon, saith God, a Companion doth not obey the other, except it be to please him.

Mijn Heer / volgens uw zeggen / indien het de zelfde stoffe geschapen is / waarom wilt gy dan 't een edeler hebben dan 't ander? Waarom afhangkelijk van de Man? Laat ons hem een medegenoot maaken zeyde God: nu de eene medegenoot gehoorzaamt de andere niet; 't en zy 't hem believt.

Madam, see nevertheless what Saint Paul saith; Women obey your Husbands: But the doth not say unto the Men, Obey your Wives. For what you say, that Man was created of dust, you cannot carry it away; for they had both the same beginning, as concerning the Matter.

Zie nochtans eens/ Joffrouw / wat de Apostel Paulus zegt / Gy Vrouwen / weest uwe Mannen gehoorzaam: Hy zegt immers niet tot de Mannen/ Weest uwe Vrouwen/ gehoorzaam. Want het gene gy zegt / dat de Man uyt stof geschapen is / daar mee en kondt gy niet uytrechten ; want zy hadden beyde / ten aanzien der stoffe / een en 't zelfde begin.

If it were changed, it was as much for the advantage of the one, as of the other, and besides, he of them two who approach'd nearest to God in Likeness, and to whom alone it belongs to execute the Functions that Jesus Christ instituted upon the earth, is to be the noblest. Saint Paul saith, Women be ye silent in the Church, in the which he hath ordained Priests to speak aloud.

Indien dezelve verandert ware / dat was zo veel tot voordeel van de eene als van de andere ; en behalven dat / die van de twee / welke Gode in gelykenisse naast quam / en aan wien alleen toebehoort om die bedieninge te bekleeden dewelke Jesus Christus op de Aarde ingesteld heeft / is de edelste. De H. Paulus zegt / dat de Vrouwen zwijgen in de Gemeynte / alwaar hy bevolen heeft dat de

Sir,

Sir, all your Reaſons are not able to convince me: I ſay the Woman is as well formed to the Image and Likeneſs of God, as the Man, and that if there be ſome Accidents, which put diſtinction between them, yet they are not diſtinguiſhed in regard of God. I would fain know if there be a diſtinction between the Souls of the bleſſed in Heaven. If the Prieſts ſpeak out in the Church, 'tis onely becauſe Saint Paul knew well, that Men are commonly more Learned than Women, becauſe they keep them always in ignorance, that they may be always under them. But if we did learn, we ſhould be generally greater Scholars than they are, for without Rhetorick we ſpeak more than they do.

Prieſters overluyd zouden ſpreeken.

Mijn Heer / alle uwe redenen zijn niet magtig om my te overtuygen; Ik zeg dat de Vrouw zo wel naa den beelde en gelijkeniſſe Gods gemaakt is / als de Man; en dat / indien 'er al eenige toevallen zijn / welke eenig onderſcheid tuſſchen hen ſtellen / zo zijn zy echter ten aanzien van Gode niet onderſcheyden. Ik zou gaern weeten of 'er eenig onderſcheyd tuſſchen de zielen der zaligen in den Hemel zy. Indien de Prieſters overluyd in de Kerk ſpreeken / dat is maar alleen om dat de H. Paulus wel wiſt / dat de Mannen doorgaans geleerder zijn dan de Vrouwen / dewyl zy haar in onweetendheyd houden / op dat zy altijd boven haar moogen zijn. Maar indien wy ons in geleerdheyd oeffenden / wy zouden doorgaans

gaans geleerder zijn dan zy; want zelfs zonder de Redenrijkkonst spreeken wy meer dan zy.

The XXXIX. Dialogue.

De negen-en-dertigste t'Zamenspraak.

Of the Nature of Plants, between two Learned-men.

Tusschen twee geleerde Persoonen, wegens den aardt der Planten.

WE are come now, I thank God, to the fair Spring.

Wy zijn nu / God dank/ tot een schoone Lente gekomen.

O the agreable Season! What difference doth not one see between the Winter and the Spring! Every thing seems now to smile, when the other Season seems to cast them all into the Grave.

O wat een aangenaam Saizoen! Hoedanig een onderscheyd bespeurt men tusschen de Winter en de Lente! alles schijnt ons nu toe te lachgen / daar het ander gety alles schijnt in 't graf te werpen.

It is true, but from whence proceeds that Green which covers now all the Trees?

Dat is waar: maar waar van daan komt dat groen 't welk nu al het geboomte bekleedt?

It

It comes assuredly out of the Bowels of the Earth.

Dat komt gewisselijk uyt de ingewanden der Aarde.

What? do you believe that there is any Green hid in the Earth, which comes out every Year?

Hoe/ gelooft gy dan dat 'er eenige groente in de Aarde verborgen is/ die alle jaaren te voorschijn komt?

No, but I believe that the Earth is the Principle thereof, which causes that agreable colour.

Neen/ maar ik geloof dat de Aarde het Grond-beginsel daar van is/ 't welk die bevallige koleur veroorzaakt.

Pray tell me how that is done?

Gyliebe/ zeg my hoe dat geschiedt.

As there comes out of the Earth, a great quantity of Humours, which pass thorow the Conduits of the Plants, even to their tops, this Water causes their Green.

Gelijk 'er uyt de Aarde een groote menigte van vochtigheden komt/ die door de luchtpijpen der Planten passeeren/ zelf tot boven aan den top toe/ zo word ook der zelver groente door dit water veroorzaakt.

How comes it then to pass that the Water is not always Green?

Hoe komt het dan dat het water niet altijd groen is?

'Tis because it is not always mingled with strange Bodies

Dat is om dat het niet altijd met vreemde lighamen vermengt is.

Doth the mingling of the bodies contribute

Helpt de vermenging der lighaamen iets tot

to

to the production of Colours?

It contributes to it so much, that one may say, that the Bodies take their Colours according to the several ranks of their Parts.

From whence proceeds the odour of Fruits?

From several Causes; for one cannot doubt but that the diversity of Climates change their nature, and by consequence render them of several Odours.

Do you believe that the Apples which grow in France and in Spain be more agreable to the tast than those which grow in England?

There is no doubt of it, if you believe that those countries are hotter and that the Sun warms them with more heat.

What doth the Sun,

de voortbrenging der koleuren?

De zelve helpt zo veel daar toe/ dat men zeggen mag/ dat de lighaamen hunne koleur aannemen/ volgens de verscheydene soorten hunner deelen.

Waar uyt ontstaat de reuk der vruchten?

Uyt verscheydene oorzaaken; want men behoeft niet te twijfelen of de verscheydenheyd der Luchtstreeken verandert hunne natuure/ en doet hen gevolgelijk van verscheydenerley reuk zijn.

Gelooft gy dat de Appelen die in Vrankrijk en in Spanje groeijen liefljjker van smaak zijn/ dan die welke in Engeland wassen?

Daar is niet aan te twijfelen/ indien men gelooft dat die Landen heeter zijn/ en dat de Zon haar met meerder hitte verwarmt.

Wat doet de Zon

when it renders a Body odoriferous?

It separates by its Heat the grossest Bodies from the subtilest, and evaporating the Humour which was there enclosed, it remains but a fat Matter, which causes the Odour.

Do you think that all this cannot be done in a cold Country?

Not so well, because, for want of heat, the Juyce which is within the Plant is not well mortified, and the Humour which meets there, hinders that which serves to the Odour to extend it self as it should do.

How comes it then to pass, that the ripe Fruit smells better than when it is green?

'Tis because in time the Fruit purges it self, and leaves that gross matter, which did hin-

wanneer hy een Lighaam welruykend maakt.

Hy scheydt door zijne hitte de grofste Lighaamen van de fijnste af; en de vochtigheyd die 'er in beslooten was uytwaassemende, zo blijft 'er maar een vette stoffe over, dewelke de reuk veroorzaakt.

Meent gy dat dit alles in een koud Landschap niet geschieden kan?

Niet zo wel, om dat door gebrek van hitte het sap 't welk in de plant is niet te dege versterft; en de vochtigheyd die zich daer onthoudt, is een belet dat de reuk zich niet kan uytstrekken als 't behoort.

Hoe komt het dan dat een rijpe vrucht beter ruykt, dan als ze noch groen is.

Dat is om dat de vrucht met der tijd gezuyvert wordt, en die grove stoffe verlaat,

der

der it from dilating and rarifying it self.

welke een verhindering was dat zy haar zelven niet kan uytbreyden / en verdunnen.

But how doth it come to pass, that all Plants bear fruit of different odour?

Maar hoe komt het dat alle planten vruchten draagen van verscheelende reuk?

Because the parts which compose the Fruits are of a different texture, and as they enter into the Pores of the Tongue in several manners, it is necessary that they should cause Tastes different one from another.

Om dat de deelen waar uyt de vrucht bestaat / van een verscheelend maakſel zijn; en wanneer zy in de Luchtgaatjes der tonge op verſcheydenerley wijze ingaan / zo moeten zy noodzaakelijk verſcheydenerley ſmaak hebben.

You are in the right, it must be so.

Gy hebt regt; het moet zo weezen.

The XXXX. Dialogue.

De veertigſte t'Zamenſpraak.

Between several Gentlemen that go to be merry abroad.

Tuſſchen verſcheyde Meſſieurs die uytgaan om eens vrolijk te wezen.

A. WHat shall we do to day Gentlemen, How shall we

A. WAt zullen wy van daag doen Meſſieurs / hoe zullen wy

pass

pass away this day?	deezen dag doorbrengen?
B. How you please.	B. Zo als 't u belieft.
C. Let us walk as far as Greenwich.	C. Laat ons na Greenwich gaan.
D. Ah, Gentlemen, let us go thither, I entreat you, I have never been there.	D. Ja, Messieurs, laat ons daar na toe gaan, bid ik u, ik heb 'er nooit geweest.
A. And what do you intend to do at Greenwich?	A. En wat meent gy te Greenwich te doen?
D. That is a fine Question, and what should we do else where?	D. Dat is ook een vraag, wat zouden wy op een ander plaats doen?
A. Let us go thither, if you please, I am content to do as the rest.	A. Laat ons 'er na toe gaan, indien 't u zo gevalt, ik ben te vreeden om te doen als de rest.
B. I know an honest man there, that hath good Wine in his Cellar.	B. Ik ken daar een eerlijk man die goede wijn in zijn kelder heeft.
A. Let us go thither then; which way shall we go, Gentlemen?	A. Laat 'er ons dan na toe gaan; wat heen zullen we gaan Messieurs?
B Let us go thither by Water.	B. Laat ons te water daar na toe gaan.
C. Let us rather take a Coach.	C. Laat ons liever een Koets neemen?
D. No, no, there is more pleasure by Water.	D. Neen, neen, 't is plepzieriger te water.

A. The

A. The Gentleman saith right, we may smoak in the Boat, and drink a merry Cup.	A. De Monsieur heeft gelijk / wy konnen in de Schuyt eens rooken en een glaasje drinken.
B. For my part, you know I never smoak; But I will be glad to drink a Cup of good Canary.	B. Wat my aangaat / gy weet wel dat ik noit en rook: Maar ik wil wel eens een glaasje goede Kanary wyn drinken.
C. Shall we not drink and smoak enough, when we come thither?	C. Zullen wy niet genoeg drinken en rooken als wy daar komen.
D. Gentlemen, if we will go thither, let us not lose time whilst the Tide serves.	D Messieurs/indien wy daar zullen gaan / zo laat ons geen tyd verliezen / terwyl wy voor stroom hebben.
A. Go you before, Gentlemen, I am going to the Rose for a couple of Bottles, and some Pipes.	A Gaat gy voor uyt Messieurs / ik gaa na de Roos / om een paar bottelties / en eenige pypen.
B. Do not stay then, we will stay for you at Somerset-house.	B Blyf dan niet uyt: wy zullen na u wachten by Somersethuys.
A. Go on, I will overtake you by and by.	A. Gaat maar voort/ ik zal u straks wel onderhaalen.
D. We should have told him that he should bring an ounce of good	D. Wy hadden hem moeten zeggen dat hy een once goede Spaan-

Spanish Tabacco. | sche Tabak zou mee gebragt hebben.

C. He hath some in his Box, he is never without any. | C. Hy heeft wel wat in zijn doos / hy is nooit zonder iets.

B. Gentlemen, let us agree for a Boat. | B. Messieurs laat ons een verding maaken voor een schuyt.

C. Shall we take one Man or two? | C. Zullen wy een man neemen of twee.

D. Let us take two. | D. Laat 'er ons twee neemen.

B. Honest man, what shall we give you to carry us to Greenwich, and to bring us back again? | Wat zullen wy u geeven / Maat / dat gy ons na Greenwich brengt / en weer te rug?

Sir, you shall give me a Crown, if you please. | Mijn Heer / gy zult my een kroon geeven indien 't u belieft.

It is too much, you shall have four shillings. | Dat is te veel / gy zult vier schellingen hebben.

We cannot carry you for less. | Wy konnen u niet minder voeren.

C. We must give them five shillings, they are honest men, they must get their living. | C. Wy moeten haar vijf schellingen geeven / 't zijn eerlijke lieden / zy moeten 'er van leven.

B. Well, you shall have what you ask. | B. Wel gy zult zo veel hebben als gy eyscht.

Where is your Boat? | Waar is uw schuyt?

There it is, Gentle- | Daar is ze / Messmen

men.

Will you be pleased to step in?

D. Presently, we stay for a Gentleman.

C. There is Mr. A. coming, he hath made great haste.

B. He goeth like a lean Cat.

A. Well, Gentlemen, have not I dispatcht?

D. Truly you have, you shall drink first.

B. Have you brought good Wine?

A. If it be not good, I will drink it all my self.

B You understand the matter very well.

C. Come then, Gentlemen, let us step into the Boat.

D. Step in first, we will follow you.

A Without ceremony, Gentlemen, let him follow me that lo-

sieurs.

Belieft gy in te treden?

D. Eerstond / wy wachten nog na iemand.

C. Daar komt Mr. A. al aan / hy heeft sich gehaast.

B. Hy gaat als een magere kat.

A. Wel / Messieurs / heb ik my niet lustig gehaast.

D. Ja dat hebt gy; gy zult ook eerst drinken.

B. Hebt gy goede wijn gebragt?

A Indien ze niet goed is / zo zal ik zo zelf drinken.

B. Dat hebt gy niet qualijk.

C. Komt dan / Messieurs / laat ons in de Schuyt treeden.

D. Stap eerst in / wy zullen u volgen.

A. Zonder Ceremonien Messieurs / die my lief heeft mag my

yes me.

B. What needs so many complements ; For my part I never use any : I take my place by you, for you keep the Bottles.

C. Sir, I intreat you not to let me commit an incivility.

D. Sir, I will not go before you, I know very well the respect that is due to you.

C. But, Sir, you laugh at me, we will stay here then till to morrow.

A. I must confess, Gentlemen, you are very ceremonious.

B. Come, come, Gentlemen, let us make haste, what needs so many ceremonies among friends ?

D. I beseech you, Sir, let us not make these Gentlemen stay.

C. Sir, I had rather commit an incivility, than to disobey you,

volgen.

B. Waar toe zo veel Complimenten ?

Ik voor my / gebruyk ze nooit: Ik ga by u zitten / want gy hebt de Bottels by u.

C. Mijn Heer / ik bid u / laat my geen onbeusheyd begaan.

D. Mijn Heer / ik wil voor u niet ingaan / ik weet zeer wel wat eerbiedigheyd ik u schuldig ben.

C. Maar mijn Heer / gy lacht om my / zo doende zullen wy hier wel tot Morgen staan.

A. Ik moet bekennen Messieurs / dat gy vol Ceremonien zijt.

B. Kom / kom / Messieurs / laat ons wat haast maken / waar toe zo veel Ceremonien onder vrinden ?

D. Ik bid u mijn Heer / laat ons deeze Messieurs niet doen wachten.

C. Mijn Heer / ik wil liever een onbeleefdheyd begaan / dan u

A. Se-

A. Seriously, Gentlemen, this is a fine Rivier.

B. It is the finest in Enrope

C. The water is very calm at present.

D. We could not have pitcht upon a finer day to go by Water.

B. But Monsieur *A.* you have brought Tobacco and Pipes with you: But where will you have fire?

A. I have forgot a match, I am very giddy-headed.

C. So much the better, for indeed I do not love smoaking, but when I am at my journeys-end.

B. Really, Gentlemen, our conversation is better than the smoak.

D. We are very near the Bridge, is there no danger to shoot it?

A. Not more than in this place, the Water

ongehoorzaam zijn.

A. In ernst Messieurs/ dit is een schoone Rivier.

B. 't Is de schoonste in Europa.

C. 't Water is tegenwoordig heel stil.

D. Wy zouden geen schoonder dag hebben konnen aantreffen/ om by water te gaan.

B. Maar Monsieur A. gy hebt Tabak en Pijpen mede gebragt; waar zult gy vuur krijgen?

A. Ik heb een Lont vergeeten; Ik ben heel ylhoofdig.

C. Zo veel te beter/ want ik hou van geen rooken/ voor dat ik ben daar ik weezen moet.

B. Waarlijk/ Messieurs/ onze ommegang is beter dan de rook.

D. Wy zijn dicht by de Brug; is 'er geen perykel om 'er door te vaaren?

A. Niet meer dan daar wy nu zijn; want

is smooth now.	het water is effen.
B. I go through it two or three times a day, whether the Water be high or low.	B. Ik gaa 'er wel twee of driemaal 's daags door/ 't zy dat het water hoog of laag is.
C. You are mighty bold, I went through it once, when the Water was low, the Boat was like to have been sunk.	C. Gy bent zeer stout/ ik ben 'er eens door gevaaren/ wanneer het water laag was/ en de schuyt zou schier gezonken hebben.
D. There is not too much safety, I would not trust to much too it.	D. 't Is 'er niet als te veylig; ik zou 'er my liever niet al te veel betrouwen.
A. Nor I neither.	A. Noch ik.
B. What, Gentlemen, cannot you swim?	B. Wat Messieurs/ kont gy niet zwemmen.
C. I swim like a Fish, but not in my Cloaths.	C. Ik zwem als een Visch/ maar niet in mijn kleederen.
A. I have swimmed many times over the River, with a Boat after me.	A. Ik heb dikwils de Rivier over gezwommen met een schuyt achter my.
B. I will lay a wager, that I can swim from hence to Greenwich.	B. Ik wil wedden dat ik van hier tot Greenwich zou konnen zwemmen.
C. Pray let us have that pastime a little.	C. Epliebe/ laat ons dat kortswyl eens hebben.
D. I believe he would drink Water, whilst we	D. Ik geloof dat hy water zou zuppen/ ter-

drink Wine.

B. Some other time, Gentlemen, the Water is not hot enough now.

D. I wish I could swim, on condition to bathe my self now; but I swim like a Stone.

A. We are now under the Bridge.

B. This is a fine Bridge.

C. It is the finest in Europe.

D. How long is it since it was built?

It is above . .

A. We are now going to see a great many Ships.

B. We shall see many of them; but they are almost all Merchant-men.

C. Where are then the Men of War?

D. They are most of them now at Sea.

A. A little before the War was proclaimed,

wijl wy wijn drinken.

B. Op een ander tijd eens, Messieurs / het water is nog niet warm genoeg.

D. Ik wenschte dat ik konde zwemmen / mits dat ik het nu zou doen; maar ik zwem gelijk een steen.

A. Wy zijn nu onder de Brug.

B. Dit is een mooye Brug.

C. 't Is de schoonste in geheel Europa.

D. Hoe lang is 't geleeden / dat hy gemaakt is?

't Is meer als...

A. Wy zullen nu een menigte van Scheepen zien.

B. Wy zullen 'er wel een party zien / maar 't zijn meest alle Koopvaardy Scheepen.

C. Waar leggen de Oorlogs schepen dan?

D. Die zijn nu meest in Zee.

B. Een weynig te vooren dat de Oorlog

I went to Rochester by Water with some Gentlemen of London, we saw the finest of the Kings Ships in the River of Rochester.

afgekondigd wierd/ging ik na Rochester te water met eenige Messieurs van London / en toen zagen wy des Konings beste Schepen in de rivier van Rochester.

A. Did you see the Soveraine?

A. Saagt gy de Souvereyn?

B. Yes, and twenty more of the biggest next it.

D. Ja / en nog twintig van de grootste daar nevens.

B. They say it is a prodigious Ship.

B. Zy zeggen dat het een byster groot Schip is.

A. It is the biggest that ever I saw; you would think that you are in a Castle.

A. 't Is het grootste dat ik nog ooit gezien heb; Gy zoudt denken dat gy in een Kasteel waart.

C. Methinks that those are very great Ships.

C. My dunkt dat dat al heel groote Schepen zijn.

C. They are big enough for Merchant-men.

C. Zy zijn groot genoeg voor Koopvaarders.

D. Is there no Men of War upon the Thames at this time?

C. Leggen 'er tegenwoordig geen Oorlogsschepen op den Teems?

C. There may be some, I suppose.

D. Ik geloof daar moogen 'er eenige zijn.

B. I have heard his Majesty hath caused many Fregats to be

B. Ik heb gehoord dat zijn Majesteyt veele Fregatten heeft doen

buil

built at Wooledge, and at Deptford.

A. I saw them begun.

B. Is there no way to go to see them?

A. Yes, if we have but time enough.

C. We will come, on purpose another time, to see the Ships.

D. If we have time, we may land at Deptford as we come back.

B. As the company shall think fit.

C. We shall see, we shall see.

A. We are almost at Greenwich.

B. I wish we were there already: For I begin to be dry.

C. To the busines in hand, we do not mind our Bottles.

D. Sir, pull your Cup out of your Pocket a

bouwen te Wooledge/ en te Deptford.

A. Ik heb ze zien beginnen.

B. Zouden wy ze nu niet konnen gaan zien.

A. Ja / indien wy maar tijd genoeg hebben.

C. Op een ander tijd zullen wy 'er wel eens eygentlijk om uytgaan om de Schepen te zien.

D. Indien wy tijd hebben/ wy moogen te Deptford eens aan land stappen/ als wy te rugge komen.

B. Zo als 't Gezelschap het goed zal vinden.

C. Wy zullen zien/ wy zullen zien.

A. Wy zijn al haest te Greenwich.

B. Ik wenschte dat wy 'er al waaren; want ik begin al dorst te krijgen.

C. Maar tot de zaak; wy denken niet eens om de Bottels.

D. Mijn Heer / haal de kroes eens uyt uw lit-

little.

A. You have done well to put me in mind of it, for I did not think upon it.

A. Come, Gentlemen, to your Health.

B. Tope it.

C. Drink to me, for I am almost choaked.

A. Sir, I drink the King's Health.

B. I accept of it with all my heart.

A. It must go round.

B. Sir, it is his Majesties good Health, I drink it to you, Sir.

A. You do not drink it up.

B. I cannot, Sir, the glass is too big, and you have filled it so full, that I cannot hold it without spilling.

zaak.

A. Gy hebt wel gedaan my indachtig daar van te maaken / want het was niet in mijn zin.

A. Kom/ Messieurs/ op uw gezondheyd.

B. Drink lustig.

C. Breng het my eens / want ik smacht schier.

A. Mijn Heer / ik breng 't u op des Konings gezondheyd.

B. Ik neem het van ganscher harten aan.

A. Het moet rondt gaan.

B. Mijn Heer / 't is op zijn Majesteyts goede gezondheyd / ik breng het u toe / mijn Heer.

A. Gy drinkt het niet uyt.

B. Ik kan 't niet doen / mijn Heer / het glas is te groot / en gy hebt het zo vol geschonken / dat ik het niet kan houden zonder storten.

A. Tru-

A. Truly, I drunk it so.	A. Ik heb het zeker ook zo gedronken.
B Excuse me, I cannot drink so much at a draught.	B. Verschoon my / ik kan zo veel in een teug niet drinken.
B. Here, Sir, pledge me.	B Hier / mijn Heer / doe my bescheyd.
C. I desire no better.	C. Ik wensch niets liever.
D. I have drunk but one Cup yet, make haste then, that I may drink at my turn.	D. Ik heb nog maar een kroes gedronken / haast u dan wat / dat het mijn beurt ook wordt om te drinken.
A. Let me see the Cup, Sir, I will help you.	A. Laat my 't schaaltje eens zien / mijn Heer / ik zal u wat helpen.
D. I will help my self, give me the Bottle.	D. Ik zal my zelven helpen / geef my de Bottelje maar.
A. Hold, here it is, it is almost empty.	A. Hou daar / hy is al schier leeg.
D. There is enough still for me.	D. Daar is nog genoeg in voor my.
E. He draws pretty well for a little man.	E. Hy haalt wel na hem / voor zo een kleyn man.
A. Come, let us open the other Bottle, I am so dry, that I could drink the Sea and Fishes.	A. Kom / laat ons de andere Bottelje op doen; ik heb zulk een dorst / dat ik de Zee en de Visschen wel zou konnen opdrinken.

B. You

B. You stir ; have a care what you do.	B. Gy stoort / zie toe wat gy doet.
A. You cannot make so much as you have lost.	C. Gy kont zo veel niet maaken / als gy verlooren hebt.
A. I am to blame, I confess ; but seeing I have commited a fault, I must drink it.	A. Ik beken schuld ; maar dewijl ik de fout begaan heb / zo behoor ik ook te drinken.
B. This Wine will make a Cat speak.	B. Deeze Wijn zou een stomme wel doen spreeken.
A. Gentlemen, let us empty our Bottle, before we come out of the Boat.	A. Messieurs laat ons de Bottel leeg maaken / eer wy uyt de schuyt gaan.
C. Give a Glass to these poor Watermen that have taken so much pains to row.	C. Geef deeze arme Schuytevoerders / die zo veel moeite gedaan hebben om te roeijen / ook een glas.
D. Here, Friends, this is for you.	D. Hier vrienden / dat is voor u.
Thanks, Gentlemen.	Groote dank / Messieurs.
A. Gentlemen, shall we pay for the Boat now, or shall we pay them when we come back?	A Messieurs / zullen wy nu voor de Schuyt betaalen / of zullen wy betaalen als wy te rugge komen.
B Do as you please, as you think good.	B. Doet zo als 't u belieft / zo als gy 't goed vindt.
C. No, no, we will	C. Neen / neen / wy

pay when we come back.	zullen betaalen als wy weer te rug komen.
D. That is a very fine and delightfull place.	D. Dit is een schoone en vermaakelijke plaats.
A. So it is.	A. Zo is 't.
B. Gentlemen, will you have me carry you to that honest mans house, I spoke to you of when we came away.	B. Messieurs / wilt gy dat ik u aan 't Huys van dien eerlijken Man brengs / daar ik u van zeyde toen wy afgingen?
C. Hath he got good Wine?	C. Hy heeft goede Wijn.
B. He hath some excellent.	B. Hy heeft 'er die heerlijk is.
D. Let us go there then.	D. Laat ons daar van gaan.
B. Besides, he is a man of good company too.	B. En behalven dat / 't is ook een man van goed geselschap.
He hath been in Holland, he can speak good Dutch.	Hy heeft in Holland geweest / hy kan goed Duytsch spreeken.
He is altogether merry, he always sings.	Hy is heel vroolijk / hy zingt altijd.
He hath many drinking Songs.	Hy heeft veel drinkdeuntjes.
He will make you burst with laughing.	Hy zal u van lachen doen barsten.
One is never weary of his company.	Men is nooit moede van zijn geselschap.
A. Let us go there quickly then, he is such	A. Laat ons dan met der haast daar na toe

a

a man as I would have.	gaan / dat is zo een man als ik zoek.
B. Your Servant, Landlord.	B. Uw dienaar / Hospes.
Sir, your most humble Servant.	Mijn Heer / ik ben uw zeer ootmoedige dienaar !
How do you do?	Hoe vaart gy al !
Well at your service.	Zeer wel om u te dienen.
We are come to take a little divertisement here, these Gentlemen and I.	Deeze Messieurs en ik zijn eens hier om een luchtje gekomen.
I have commended to them, both your self, and your good Wine.	En ik heb u en uw goede wijn haar aangeprzeesen.
Sir, I am much obliged to you, I give you thanks for it.	Mijn Heer / ik ben daar over aan u verplicht. Ik bedank 'er u voor.
Gentlemen, you are all very welcome.	Messieurs / gy zijt alle zeer welkom.
Will you be pleased to walk up Stairs, I have some ho-go that I will send you up, with some of the best Wine of a high colour, it is like me?	Belieft gy na boven te gaan. Ik heb iets hartigs gereed dat ik u zal zenden / met een kan van de beste Wijn / die hoog van koleur is / gelyk als ik.
For although I am not high minded, I love to drink high, chiefly about the higher time	Want hoewel ik niet hoogmoedig ben / zo drink ik echter gaarn lustig / en voornaame-

of

of the day, (the Evening) and yet I never ſtumble, not am never more impertinent nor inſolent.	lijk als 't hoog op den dag is (tegens den avond) en nochtans ſtruykel ik nooit / nochte ben ik ooit daar door te onbeſcheydener of baldadiger.
A. Landlord, you ſpeak very good Dutch,	A. Hoſpes / gy ſpreeckt zeer goed Duytſch.
Excuſe me, Sir; I underſtand it no more than I do French.	Verſchoon my / mijn Heer / ik verſtaa 'er niet meer van als van 't Franſch.
B. Well, Gentlemen, did not I tell you, that this man was very good company?	B. Wel Meſſieurs / heb ik u niet gezegd / dat deeze Man een goed gezelſchap was.
C. Truly, he is very merry.	C. Waarlijk / hy is zeer vrolijk.
A. He is a good fellow, I muſt ſcrape acquaintance with him.	A. 't Is een goe ſlokker / ik moet wat kennis met hem maaken.
B. You will delight in his company, when you know him.	B. Gy zult vermaak hebben in zijn gezelſchap als gy hem kent.
Gentlemen, I bring you ſomething that was never eaten yet.	Meſſieurs ik breng u iets / dat nooit te vooren gegeeten is.
Do you ſee this Neats-tongue?	Ziet gy deeze Oſſe-tong?
You never ſaw it before.	Gy hebt hem noit te vooren gezien.

Though

Though it were for the Kings mouth, it could not be better.	Al was het voor des Konings mond / zo en kon het niet beter wee-zen.
C. Landlord, we are engaged to you, come, sit down here by me.	C. Hospes / wy zijn aan u verplicht / kom-zit hier wat by my neer.
I love you. you are of a good humour, I am going to drink your health.	Ik heb zin in u / gy bent van een goede aardt / ik zal op uw ge-zondheyd drinken.
Will you do me rea-son?	Wilt gy my bescheyt doen?
Yes indeed, Sir, I do reason to all the World.	Ja zeker / mijn Heer / ik doe aan al de wereld bescheyd.
And especially unto honest people.	En byzonderlijk aan eerlijke luyden.
A. Landlord, you and I must be better ac-quainted.	Hospes / gy en ik moeten beter kennis t'zamen maaken.
Truly, Sir, if you get acquaintance with me, you will do well; for I love greatness. And though I am no great Man, I do as my Grandfather did. I rise betimes in the Morning, before it be broad-day, and I drink a great Glass of Wine.	Waarlijk / mijn Heer / indien gy kennis met my maakt / gy zult wel doen; want ik hou veel van grootheyd / en hoe-wel ik geen groot man ben / zo doe ik nochtans als mijn Grootvader deed. Ik staa 's Mor-gens bytijds op / eer het hoog dag is / en ik drink een groot glas wijns.

A. You

A. You do as an honest man ought to do.

A. Gy doet / als een eerlijk man behoort te doen.

D. Landlord, here is to you.

D. Hospes 't geldt u.

I heard that you have a great many good Songs; pray sing us one.

Ik heb gehoord / dat gy een deel goede deuntjes hebt / gelieve zing 'er ons een.

Yes, Sir! But pray cut this Neats tongue, I assure you, that it is an exceeding good one.

Ja / mijn Heer; maar ik bid u / snijd deze Ossentong eens op / ik verzeker u dat hy puyk is.

A. Lend me a Knife, Landlord and I will cut it.

A. Leen my een Mes / Hospes / ik zal hem opsnijden.

B. Truly, it looks well.

Zeker hy ziet 'er wel uyt.

Gentlemen did not I tell you so, another time you will believe me.

Messieurs heb ik u zo niet gezeyd / op een ander tijd zult gy my gelooven.

D. We did not doubt, but that it was good upon your word.

Wy en twijfelden niet of hy zou goed zijn / op uw woord.

Gentlemen, one word draws another; taste a little of this white Wine, I believe you will like it.

Messieurs / het een woord haalt het ander uyt; proeft een weinig van deeze witte Wijn / ik geloof dat hy u wel zal aanstaan.

A. I will pledge you Landlord, it is in a good

A. Ik zal u bescheyd doen / Hospes / het is

hand,

hand, well; Sir, it is the health of your inclinations.	in een goede hand / wel mijn Heer / 't is op de gezondheyd van uw neygingen.
Sir, I drink it to you.	Mijn Heer / ik breng het u.
B. I receive it with all my heart, I will pledge you presently.	B. Ik ontfang het van ganscher harten / en ik zal u terstond bescheyd doen.
C. Landlord, I find this Tongue a little too much salted, have you got nothing else for me? For I love not things that are so salted.	C. Hospes / ik bevind dat deeze tong wat te hartig gezouten is / hebt gy niet iets anders voor my / want ik hou niet van dingen / die zo gezouten zijn.
I have a couple of good Pullets below on the spit.	Ik heb een paar goede kuykens beneden aan 't Spit.
Well, bring them up to us, if you please.	Wel brengze ons eens boven / zo 't u belieft.
A. Ah, ah, you have then a mind to feast.	A. Ho / ho / gy meent van een gastmaal aan te rechten.
H. The Gentleman is of my humour, he is not dainty-mouthed, but he loves good victuals well.	H. Die Heer is van mijn aardt / hy is geen lekkermond / maar hy houd wel van goede kost.
C. Our Landlord saith right; but I will tell you	C. Onze Hospes zegt wel / maar ik zal u nog more

more, when my belly is full, I want but a few things to satisfie my hunger.	meer zeggen / wanneer mijn buyk vol is / heb ik maar weynig van doen om mijn honger te verzaaden.
D. Sir, I blow this cup from you, you preach too long upon the vintage.	D. Mijn Heer / ik blaas die roemer straks van u / gy preekt al te lang over de Wijntijd.
C. Well, well, like for like.	C. Wel / wel / Leer om leer.
B But, Gentlemen, you do not mind that it begins to be late.	B Maar / Messieurs / gy geeft 'er geen acht op dat het laat begint te worden.
A. Do not trouble your self, we shall have time enough.	A. Ontrust u zelven niet / wy zullen tijds genoeg hebben.
Gentlemen, here are the two Pullets, they are as tender as. . .	Messieurs / hier zijn de twee Kuykens / zy zijn zo murw als. . .
B. Sit you down there, Landlord, and eat a bit with us.	B. Zit daar neer / Hospes / en eet wat met ons.
L. Gentlemen, I will tell you one thing, I eat not much; but I make it up in drink.	H. Messieurs / ik zal u een ding zeggen / ik eet niet veel / maar ik maak het goed met drinken.
C. We must do so, little eating, much drinking.	C. Zo moeten we doen / weynig eeten en veel drinken.
L. I act my part well enough; for I do really	H Ik quijt my wel genoeg / want ik geloof be-

believe, that as long as I drink I shall never die.	waarlijk/ dat zo lang als ik drink ik nooit zal sterben.
D. You say right; but otherwise when you are dead, you shall drink no more.	D. Gy hebt gelijk/ maar anders/ wanneer gy ook dood bent zult gy niet drinken.
L. Alas, what misfortune, when I think upon it; come, let us drink then, while we live.	H. Eylaas wat een ongeluk/ als ik 'er aan denk: kom laat ons dan drinken/ terwijl wy leben.
A. Drawer, go and draw us of the same White Wine.	A. Tapper/ gaa en tap van de zelfde witte wijn.
I will, Sir.	Ik zal/ mijn Heer.
Make haste.	Haast u wat.
A. Come, Landlord, sing a fudling Song.	A. Kom/ Hospes/ sing een dronkemans deuntje.
I will, Sir, but I must first drink a Glas.	Ik sal/ mijn Heer/ maar ik moet eerst een glaasje drinken.
B. This Drawer is long a coming.	B Deeze Jongen blijft lang weg.
H He would be fit to fetch death.	H Hy zou bequaam zijn om den Dood te haalen.
Why dost thou make us stay so long?	Waarom laat gy ons zo lang wachten?
C. Come, Landlord, this is to your health, and to thank you for	C. Kom/ Hospes/ dit is op uw gezondheyd/ en om u voor uw

your good company.	goed geselschap te bedanken.
L. Sir, I am your most humble Servant.	H. Mijn Heer / ik ben u zeer ootmoedige dienaar.
I am to give you thanks for the honour you have been pleased to bestow upon me.	Ik zal u bedanken voor de eer die gy my hebt gelieven te doen.
B. What do we ow you, Landlord?	B. Wat zijn wy u schuldig / Hospes?
Gentlemen, there is eight shillings for Wine, pay what you please for the rest.	Messieurs daar is acht schellingen voor de Wijn te quaad / betaalt voor de rest wat u goed dunkt.
Here Landlord there is fifteen shillings for all, are you content?	Daar / Hospes / daar is vijftien schellingen voor alles / bent gy te vreede.
Yes, Sir, and give you many thanks besides.	Ja mijn Heer / en ik bedank u hooglijk daar en boven.
Farewell, Landlord, till wee see you again.	Vaarwel / Hospes / tot weersiens toe.
Gentlemen, your most humble servant, I hope you will do me the favour to come and see me, when you come to divertise your selves in these parts.	Messieurs / uw seer ootmoedige dienaar / ik hoop dat gy my de gunst sult doen / en my aanspreeken / wanneer gy hier ter plaatse komt om u te verlustigen.
Yes, yes, we will.	Ja / ja / wy zullen.
You shall always	Gy zult altyd met de com-

command the best Wine.

We thank you, Landlord.

Gentlemen, I wish you well home, every one to his own house; I pray God to keep you in good health.

We thank you, Landlord.

God keep you so too.

We have staid there a long while, it is very late.

Let us go quickly to find out our Boat.

Truly, this man is good company.

So he is.

We are not weary of his company.

Truly he is very merry.

He deserves that people should go to his house.

He receives people very kindly.

Come, honest friends, we have staid a lit-

beste Wijn gediend worden.

Wy bedanken u Hospes.

Messieurs / geluk op uw reys / en dat gy wel moogt t'huys komen. Ik bid God dat hy u in goede gezondtheyd bewaare.

Wy bedanken u Hospes.

God bewaare u ook zo.

Wy hebben daar een langen tijd geweest / het is al heel laat.

Laat ons wat ras gaan / om onze schuyt te vinden.

Zeker / deeze man is een goed geselschap.

Zo is hy.

Wy zijn zijn geselschap nog niet moe.

Zeker hy is heel vrolijk.

Hy verdient dat men tot zijnent zou gaan.

Hy ontfangt de luyden zeer vriendelijk.

Kom Vrinden / wy hebben een weynig lan-

tle

He longer than we thought.	ger uitgebleeben / dan wy gedacht hadden.
You are welcome, Gentlemen.	Gy zijt welkom / Messieurs.
You must make a little hast, if you please.	Gy moet u wat haasten / zo 't u belieft.
As much as we can possible, Gentlemen.	Zo veel als wy konnen / Messieurs.
Do then, you shall have another shilling to drink.	Doet zo / dan zult gy nog een schelling tot drinkgeld hebben.
I think we shall have time enough.	Ik denk dat wy tijds genoeg zullen hebben.
It is a fine weather, we have wind and tide, we shall come home in good time.	Het is mooi weer / wy hebben voor de wint en voor stroom / wy zullen bytijds t'huys komen.
The Moon shines bright, we go a great pace, we shall quickly be at London-Bridge.	De Maan schijnt helder / wy gaan snel voort / wy zullen met der haast by de Brug van Londen weezen.
These men are strong, they row with all their strength.	Deeze kaerels zijn sterk / zy roeijen uyt alle haare magt.
How pleasant it is now upon the Water!	Hoe vermaaklijk is 't nu op 't water.
Are not those fishers?	Zijn dat geen Visschers?
Yes, Sir.	Ja / mijn Heer.
Do you think they have got any fish?	Denkt gy dat zy visch gevangen hebben?
Yes truly, they have.	Ja / wis hebben ze.

Let us buy some.	Laat ons wat koopen.
No, no, let us not stay, we have not too much time.	Neen/neen/laat ons niet wachten/wy hebben niet al te veel tyd over.
What shall we do with that fish?	Wat zouden wy met die visch doen?
We will eat it.	Wy zoudenze eeten.
There is enough at the Fishmarket.	Daar is genoeg op de Vischmarkt.
You say right, but it is not so good, and it is dearer.	Gy hebt gelijk/maar zy is niet zo goed/en zy is duurder.
It is as good every jot, what matter is it, how dear it is? it is not too dear neither.	Zy is volkomen zo goed. Wat legt'er aan gelegen hoe duur ze is? En zy is ook zo duur niet eens.
I do not love fish; I love flesh better.	Ik hou niet van visch/ ik heb liever vleesch.
You are a great flesh-eater.	Gy bent een groote vleescheeter.
I love fish better than flesh.	Ik hou meer van visch/ dan van vleesch.
There is nothing better than a good stewed Carp.	Daar is niet beter als een goede gestoofde Karper.
You have reason.	Gy hebt gelijk.
I love Tenches extreamly, when they are well seasoned.	Ik hou byzonder van Zeelt/ wanneer ze wel toegemaakt is.
So do I.	Zo doe ik ook.

Methinks that they do dresh fish better in Holland than here.

Mp dunkt dat zp in Holland de visch beter toemaaken als hier.

That is true, the Dutch are better Cooks then we are

Dat is waar / de Hollanders zijn beter Koks dan wp.

Yet I have eaten some well dressed in this Countrey.

Jk heb 't er evenwel in dit Land gegeeten / die wel toegerecht waaren.

I believe it.

Jk geloof 't wel.

I was at Kingston a while ago with a Gentleman, a friend of mine, that carried thither two great Carps from London; we had them drest for us very well in our Inn. I did never eat any thing so good.

Jk was een poos geleeden eens te Kingstone met zeker Heer / een vriend van mp / die twee groote Karpers van London mede nam; en wp kreegen ze zeer wel toegemaakt in onze Herberg; Jk heb nooit iets beter gegeeten.

In what Inn did you lodge?

In wat Herberg waart gp t'hups?

At the Castle.

In 't Kasteel.

It is true, it is a good Inn; there is a handsome Maid which is a very good Cook.

't Is waar / dat is een goede Herberg / daar is een aardige Mepd / die een braave Kok is.

Ah, ah, we are come already to the Tower.

Ho / ho / wp zijn alree bp den Tour gekomen.

If it were not so late, we would go to visit a

Indien 't zo laat niet was / wp mosten

Gentleman a friend of mine in the Tower, that would entertain us nobly.	een zeker Heer / een vriend van my / in den Tour gaan bezoeken / hy zou ons treffelijk onthaalen.
It is too late, it must be some other time	't Is nu al te laat / op een ander tijd eens.
When you please, we shall go there.	Als 't u belieft / zo zullen wy 'er eens gaan.
O God be thanked, we are arrived.	O God zy gedankt; wy zijn al aan.
Softly, Gentlemen, step out one after another, we are come in good time.	Zagtjes / Messieurs / stap een voor een uyt / wy zijn nog in goede tijd aangekomen.
It is too late, let us pay for the Boat, it is good reason.	't Is al te laat / laat ons voor de schuyt betaalen / 't is reden.
Here honest men; here is you money; here is another shilling that we promised you to drink.	Daar Maats / daar is uw geld / en daar is nog een schelling / die wy u tot drinkgeld beloofden.
We thank you Gentlemen.	Wy bedanken u / Messieurs.
Now, Gentlemen, it is time for us to take leave one of another.	Nu Messieurs / 't is tijd dat wy onse afscheyd van malkanderen nemen.
Gentlemen, before we part, will you be pleased to let me give you a Glass of Sack?	Messieurs / eer wy scheyden / belieft het u dat ik u nog een glaasje Sek geef?

No,

No, Sir, we thank you, it shall be for another time.	Neen/ mijn Heer/ wy bedanken u / op een ander tijd eens.
Come, come, it is not so late.	Kom/ kom/ 't is zo laat nog niet eens.
For my part, I must go home, I will not drink to day, they stay for me at home.	Ik voor my moet t'huys gaan/ ik wil van daag niet meer drinken; zy wachten t'huys na my.
Well, Sir, since you are not pleased, farewell, I rest your servant.	Wel/ mijn Heer/ dewijl 't u niet belieft/ vaarwel dan/ ik blijf uw Dienaar.
I thank you for your good company.	Ik bedank u voor uw goed gezelschap.
Gentlemen, your most humble servant.	Messieurs/ uw zeer ootmoedige Dienaar.
I wish you a good evening, and a good night.	Ik wensch u een goeden avond/ en goeden nacht.

The XLI. Dialogue.	De een en-dertigste t'Zamenspraak.

Gentlemen, I am going to take my leave of you.	Messieurs/ik zal mijn afscheyd van u neemen.
Why will you go?	Waarom wilt gy heen gaan?
Because it is almost dinner time.	Om dat het schier eetens tijd is.

Can you not dine with us?

Kont gy van den middag niet met ons eeten?

Sir, I give you thanks, I cannot stay to day.

Mijn Heer / ik bedank u / ik kan van daag niet wachten.

Why, what business have you?

Waarom / wat hebt gy te verrichten?

I have not much business, but I must needs dine at home to day.

Ik heb juyst niet veel te verrichten / maar ik moet noodzakelijk van de middag t'huys eeten.

Have you invited any body to dine with you?

Hebt gy iemand genood om met u te eeten?

No, but I did promise a Dutch Gentleman, who doth not understand our Language, to go along with him into the City, to help him to buy some commodities

Neen / maar ik heb een Duytsch Heer / die onze taal niet en verstaat / beloofd met hem in stad te gaan / en hem behulpzaam te zyn in 't koopen van eenige waaren.

What time do you look for him?

Wat tijd verwacht gy hem?

I look for him about two a clock.

Ik verwacht hem omtrent twee uuren.

Are you sure he will come?

Bent gy verzekerd dat hy komen zal?

I am not sure of it, but seeing I have promised him, I must needs be at home.

Ik ben 'er juyst niet van verzekerd / maar eevenwel dewijl ik 't hem beloofd heb / zo moet ik maaken t'huys is.

	te zijn.
It is well done.	't Is wel gedaan.
Well then, I will not hinder you.	Wel-ik zal u dan niet hinderen.
Farewel, your Servant.	Vaarwel / uw Dienaar.
Sir, I am your most humble Servant.	Mijn Heer / ik ben uw zeer ootmoedige Dienaar.
Boy, go open the door to Master. . .	Jongen / doe de deur open voor Monsieur. . .
I can open it my self.	Ik kan hem zelf wel open doen.
But you have not the Key.	Maar gy hebt de sleutel niet.
How! do you lock your door?	Hoe / sluyt gy uw deur?
It is our custom.	't Is onze gewoonte zo.
Pray, Sir, oblige me so much as to present my respects to your Sister.	Ik bid u / mijn Heer / dat gy my zo veel verplicht / dat gy mijne gebiedenis aan uw zuster doet.
Sir, I shall not fail, but she is very much your Servant.	Mijn Heer / ik zal niet in gebreke blijven; maar zy is uw Dienaresse.
I am her most humble Servant.	Ik ben haar zeer ootmoedige Dienaar.
When shall wee see one another again?	Wanneer zullen wy malkander weer zien?
To morrow God willing.	Morgen / als God belieft.

I will come and see you. | Ik zal u komen bezoeken.

Pray do. | Ik bid u / doe zo.

I will expect you, farewell. | Ik zal u verwachten / vaar wel.

James, where goest thou? | Jacobus / waar heen?

I was going to look for you, Sir. | Ik ging om na u te zien / mijn Heer.

What is the matter? | Wat is de reden?

They stay for you to dinner. | Zy wachten na u met eeten.

What! Is it so late? | Wat! is het dan zo laat?

It is twelve a Clock. | 't Is twaalf uuren.

Already? | Alreede?

They say so. | Zy zeggen zo.

Who is at home? | Wie is 'er t'huys?

It is Mistress such a one, who is come this morning to see your Sister. | 't Is Juffrouw zo een / die van de morgen gekomen is om uw Zuster te bezoeken.

How long hath she been there? | Hoe lang heeft zy 'er al geweest?

She came as soon as you went out, but your Sister went to walk abroad with her, and they came back together. | Zy quam zo dra als gy uytgegaan waart: maar uw Zuster ging eens met haar uyt / en zy quamen t'zamen weerom.

Doth she dine at home? | Zal zy t'huys eeten?

I think so, Sir. | Ik geloof ja / mijn Heer.

Is the dinner ready?	Is de maaltijd gereed?
Yes, Sir, they only stay for you, to sit down.	Ja, mijn Heer, zy wachten maar alleen na u om aan te zitten.
Let us make haste then, the clock strikes.	Laaten wie ons dan wat haasten, de klok slaat.
It is twelve, Sir.	Dat is twaalf, mijn Heer.
Are you sure of it?	Weet gy 't zeker.
Yes, Sir, it is so much.	Ja, mijn Heer, 't is zo veel.
I did not think it was so late.	Ik dacht niet dat het zo laat was.
Ring the Bell.	Trek aan de schel.
Ring hard.	Schel hard.
They are coming, Sir.	Zy komen, mijn Heer.
Madam, your most humble servant.	Joffrouw, uw zeer ootmoedige Dienaar.
Your most humble servant, Sir.	Uw zeer ootmoedige Dienaresse, mijn Heer.
Madam, I am very glad to meeth with you here so fortunately.	Juffrouw, ik ben blijde u hier zo gelukkig te ontmoeten.
Sir, the Gentlewoman your Sister did me the honour to invite me to dinner, after a little walk that we have had together.	Mijn Heer, Juffrouw, uw Zuster heeft my de eere gedaan, om my ten eeten te noodigen, naa dat wy een weynig t'zamen gewandeld hadden.
Ah! what a good	O! wat een goede

 tister

sister I have, to invite to our house sich persons as I honour as you.	Zuster heb ik / dat gy zulke persoonen tot onzent noodigt / die ik eer als u.
I must kiss her presently for that very thing.	Ik moet haar terstond kussen / alleen om die zaak.
Come hither, sister, that I may kiss you.	Kom hier Zuster / dat ik u eens kus.
Why will you kiss me?	Waarom wilt gy my kussen?
Because of the happiness which you have procured me.	Om dat gy my aan zo een geluk geholpen hebt.
What happiness, Brother?	Wat geluk / Broeder?
For having invited this Lady to dine with us.	Dat gy deeze Joffrouw by ons ten eeten genodigd hebt.
I did it for my own interest, as well as for yours.	Ik heb het zo wel om myn eygen belangh gedaan / als om 't uwe.
Truly, I am very much ingaged to you both, for your kind love and your civilities.	Waarlijk / ik ben zeer in u beyde gehouden / om uw vrindschap en beleefdheyd.
Let us leave off complements.	Laat ons de complimenten achter wege laaten.
But, Brother, from whence come you that you made us stay so long?	Maar / Broeder / waar komt gy vandaan / dat gy ons zo lang hebt doen wachten.

I come

I come from giving a visit.

Ik kom van een bezoek.

But you might have dined without me.

Maar ghy had wel zonder my kommen eeten.

You should not have staid for me.

Gy zoudt na my niet gewacht hebben.

You should have begun.

Gy zoudt maar begonnen hebben.

Your sister hath too much respect for you, Sir, as not to wait for you.

Uw Zuster / myn Heer / draagt u te veel eerbiedigheyd toe / dat zy u niet zoude wachten.

She stays for me sometimes, as the Fryer stays for the Abbot.

Zy wacht somtijds na my als de Monnik na de Abt.

In earnest, Brother I sometimes wait too long for you, both at dinner and supper.

In ernst / Broeder / ik wacht somtijds al te lang na u met eeten / zo wel 's Middags / als 's Avonds.

And sometimes also you dine well without me.

En somtijts eet gy 's middags ook wel zonder my.

That seldom happens but when the time is past.

Dat gebeurt zelden / als wanneer de tijd verby is.

You are a good sister, I do not complain.

Gy heist een goede Zuster / ik heb niet te klaagen.

Truly, you were to blame to complain

Zeker gy zoud te beschuldigen zijn / indien

without a cause.

Come, come, let us talk of something else let us dine quickly, I begin to have a good stomack.

Besides that, I must make hast.

For I look for a Gentleman who is to call upon me as soon as I have dined.

How, Brother, will you leave the company of Madam?

Madam will be pleased to have the goodness to excuse me; For I am ingaged by word of mouth to keep a Gentleman company into the City, who is to call on me presently.

Sir, I should be very sorry to hinder the effect of your promises.

Madam, I beg a thousand times your pardon, if I commit this day any incivility against you; but another

gy zonder oorzaak klaagde.

Kom / kom / laat ons van wat anders praaten / laat ons met der haast eeten / ik begin honger te krijgen.

Behalven dat zo moet ik my haasten.

Want ik verwacht zeker Heer / die my zal aanspreeken zo ras ik gegeeten heb.

Hoe / Broeder / zult gy 't gezelschap van Juffrouw verlaaten?

Joffrouw zal gelieven de goedheyd te hebben dat ze my verschoone / want ik ben door mijn woord verbouden / om een Heer / die my terstond zal aanspreeken / in de stad gezelschap te houden.

Mijn Heer / 't zou my bedroeven / dat ik tot belet van uwe belofte zou strekken.

Joffrouw / ik bidde duyzendmaal om vergiffenisse / indien ik deezen dag eenige onbeleefdheyd tegens u begaa / op

time

time I will redeem this fault.

een ander tijd zal ik deze fout verbeteren.

Sir, there is no fault, I assure you.

Mijn Heer / daar is niets misdreeven / dat verzeker ik u.

Madam, I know you to be so good, that I am sure you will not believe that it is for want of respect towards you.

Juffrouw / ik weet dat gy zo goed zijt / dat ik my wel mag verzeekeren / dat gy niet geloven zult / dat het uyt gebrek van eerbiedigheyd tegens u is.

Sir, I know you so well, that I know you to be the most civil Gentleman that ever I knew; that is all I can say.

Mijn Heer / ik ken u zo wel / dat ik wel weet dat gy de beleefdste Heer zijt / dien ik ooit gekend heb; en dat is alles wat ik zeggen kan.

Madam, you are too much obliging, you are obliging to an excess that is not imaginable. You will be pleased to grant me the permission to draw a conjecture of it to my advantage.

Juffrouw / gy zijt al te verplichtende / gy zijt zo overdaadig verplichtende / dat het onbegrypelijk is: 't zal u gelieven my toe te staan / dat ik een gissing tot mijn voordeel daar uyt trekke.

Alas, Sir, what do you speak of? My words are not able to advantage you in any thing.

Helaas / mijn Heer / waar spreekt gy van? Mijne woorden zijn van zo weynig belang / dat zy u nergens toe konnen te staade komen.

The

A Scheme of Familiar | Een Ontwerp van gemeenzame

LETTERS. BRIEVEN.

SIR.

IT was a quaint difference the ancients did put 'twixt a *Letter*, and an *Oration*, that the one should be attir'd like a Woman, the other like a man: The latter of the two is allowed large side robes, as long periods, parenthesis, similes, examples, and other parts, of Rhetorical flourishes: But a *Letter* or *Epistle* should be shortcoated, and closely couched; a Hungerlin becomes a *Letter* more hansomely then a Gown. Indeed we should write as we speak; and that's a true

Mijn Heer.

HEt was al een aardig onderschepd dat de Ouden stelden tusschen eenen Brief, en een Oratie, dat de eene als eene Vrouw, en de andere als een man behoorde opgeschickt te zijn. De laatste van de twee vergunt men ruyme wijd-af-hangende Tabbaarden, gelijk als lange Redens-uytgangen, insluytsels, gelijkenissen, Exempelen, en andere gedeelte der Redenkonstige bloemen. Maar een Brief of Zend-brief moet kort van-rok, en sluyk neerhangende zijn; een Aaprok voegt eenen Brief beter, dan een wijde Samaar. Zeker wy behoorden te schrijven zo als wy spreken;

Familiar Letter which expresseth ones mind, as if he were discoursing with the party to whom he writes, in succinct and short termes. The *Toung* and the *Pen*, are both of them interpreters of the mind; but I hold the *Pen* to be the more faithful of the two: The *Tongue*, *in udo posita*, being seated in a most slippery place, may fail and falther in her sudden extemporal expressions; but the *Pen* having a greater advantage of premeditation, is not so subject to error, and leaves things behind it upon firm and authentick record. Now Letters, though they be capable of any subject, yet commonly they are either *Narratory*, *Objurgatory*, *Consolatory*, *Mo-*

en dat is een recht gemeenzaame Brief / die iemands zin zoodanig uytdrukt / als of hy met den Persoon / aan wien hy schrijft / met beknopte en korte bewoordingen spreekende was. De Tong en de Pen zijn beyde tolken des gemoeds; maar de Pen acht ik de getrouwste van de twee te zijn. De Tong in een vochtige en slibberige plaats gesteld zijnde / kan missen en haperen in haar schielijke en onbedachte uytdrukselen; maar de Pen een grooter voordeel hebbende van voor af te bedenken / is zo ligt aan geen misslag onderworpen / en laat dingen na op een vaste en geloofwaardige Aanteekening. Hoewel nu de Brieven bequaam zijn om allerley stoffe te verhandelen / zo zijn zy echter doorgaans / Vertellende / Bestraffende / Vertroostende / Vermaanende /

nitory,

sitory, or *Congratulatory*, The first consists, of *Relations*, The second of *Reprehensions*, The third of *Comfort*, The last two of *Counsel* and *joy*: There are som who in lieu of Letters write *Homilies*, they preach when they should Epistolize; Ther are others turn them to tedious *Tractats*; this is to make Letters degenerat from their true nature. Some modern Authors there are who have expos'd their Letters to the world; but most of them, I mean among your Latin Epistolizers, go fraighted with meer *Bartholomew* ware, with trite and trivial phrases only, listed with pedantick Shreds of School-boy verses. Other there are among our next trans-

of Gelukwenschende. De eerste soort behelst Verhaalen / de tweede bestaat uit Berispingen/ de derde uit vertroostingen / en de twee laatste uyt raad en blijdschap. Daar zijn sommige die in plaats van Brieven/ Redeneeringen schrijven / zulks dat zy prediken wanneer zy behoorden een brief te dichten; daar zijn andere die dezelve in verdrietige verhandelingen veranderen; maar dit is de Brieven te doen ontaarden van haar rechte natuur. Eenige hedensdaagsche schrijvers zijn 'er die hunne Brieven opentlijk uytgegeeven hebben / maar de meeste van hen / ik meen onder de Latijnsche Briefschrijvers/zijn bevracht alleen met Kramers waar / met gemeene straat-taal / en bezet met stukken en brokken van School-jongens vaerzen. Andere zijn 'er onder onze

marin neighbours Eastward, who write in their own Language, but their stile is so soft and easie, that their Letters may be said to be like bodies of loose flesh without sinews, they have neither Joynts of art, nor *arteries* in them; they have a kind of simpering and lank hectick expressions, made up of a bombast of words and finical affected compliments only; I cannot well away with such sleazy stuff, with such cobweb compositions; where there is no strength of matter, nothing for the Reader to carry away with him, that may inlarge the notions of his soul; One shall hardly find an apothegm, example, simile, or any thing of Philosophy, Histo-

naaste Overzeesche gebuuren Oostwaards/ die in hun eygen taal schrijven/ maar hunne styl is zo zacht en slap/ dat men van hunne Brieven mag zeggen/ dat zy zijn als lighaamen van los vleesch/ zonder zenuwen; zy hebben geen leden van kunst/ of slag-aderen in zich; zy hebben een soort van grimlachgende en schraale quynende uytdrukselen/ bestaande alleen uyt opgeblaazene woorden en tedere gemaakte Complimenten. Ik en kan niet wel over weg met zulk een geteem/ met zulk een t'zamenstelling van Spinnerag/ alwaar geen kracht van stoffe in steekt/ noch iets in is 't welk de Lezer met zich kan draagen om de kundigheden zijner ziele uit te breyden. Men zal naauwlijks een Gedenkspreuk/ Exempel/ Gelijkenisse/ of iets van de Philoso-

fy,

ry, or solid knowledge, or as much as one new created Phrase, in a hundred of them; and to draw any Observations out of them, wheras if one went about to distil cream out of froth; Insomuch that it may be said of them, what was said of the Eccho; *That She was a meer sound, and nothing else.*

phie / Historie / of bondige Weetenschap / ja niet zo veel als een nieuwgemaakte spreekwijs / in een honderd van dat slag vinden; En indien men eenige aanmerkingen daar uyt wilde neemen / dat zou zo veel zijn / als of men Room uyt Schuym wilde trekken; zulks dat men van dezelve mag zeggen het geen eens van de Echo gezeyd wierdt / dat het een klank was, en anders niet.

I return you your *Balzac* by this bearer, and when I found those Letters, wherein he is so familiar with his King, so flat, and those to *Richelieu* so puff'd with prophane hyperboles and larded up and down with such gross flatteries, with others besides, which he send as Urinals up and down

Ik zend u met brenger deezes uwen Balzac weer te rug; en wanneer ik bevond dat die brieven / waar in hy zo gemeenzaam is met den Koning / zo plat / en die aan Richelieu / zo opgeblaazen waaren met ongodvruchtige stoffeeringen / en overal zo doorspekt met zulke grove vleyeryen; benessens andere / die hy wyd en zyd in de wereld zend / als Pisglazen

down the world to look into his water, for discovery of the crazy condition of his body, I forbore him further: So I am

Your most affectionate Servant.

zen / om zijn Water te bekijken / tot ontdekking van de ziekelijke gestelteniße zijns lichaams / zo wond ik 'er niet verder in leezen. Dus ben ik

Uw zeer toegeneegen Dienaar.

SIR,

I Had been guilty of such an offence whereof I should never have absolv'd my self, If I had omitted so handsom an opportunity to quicken my old devotions to you: Among those multitudes here we resent your hard condition, and the protractions of your bu-

Mijn Heer,

IK zou schuldig geweest zyn aan zulk een Misdaad / waar van ik my zelven nooit zou hebben konnen bevrijden / indien ik zulk een bequaame gelegentheyd / om mijn oude genegentheden t'uwaarts te doen herleeven / verwaarloosde. Onder deeze menigte hier zijn wy gevoelig van uw moeijelijke staat / en de uytstellingen uwer. versinels.

ſineſs, there is none who is more ſenſible that ſo gallant and ſublime a Soul (ſo much renowened throughout the World), should meet with ſuch harsh traverſes of fortune; For my ſelf, I am like an Almanack out of date, I am grown an unprofitable thing, and good for nothing as the times run, yet in your buſineſs I shall play the Whetſtone, which though it be a dull thing of it ſelf, and cannot cut, yet it can make otherbodies to cut: ſo shall I quicken thoſe who have the managing of your buſineſs, and power to do you good,

richtinge; Daar is niemand die gevoeliger getroffen is / dat zulk een treffelijke en verhevene ziel (die de gansche werreld over zo vermaard is) zo veele wederwaardigheden der Fortuyne moet tegenſtaan: wat my zelven aangaat / ik ben als een Oude Almanak / zijnde ondienſtig / en nergens toe bequaam geworden / zo al de tijden nu loopen; Echter zal ik in Uw zaak tot een Slijpſteen verſtrekken / die / hoewel zy uyt haar zelven een ſtomp ding is / en niet ſnijden kan / zo kan zy nochtans andere lighaamen doen ſnijden: Dus zal ik ook de gene / die 't beſtier van uwe zaaken / en de macht hebben om U goed te doen / daar toe op-

when-

whensoever I meet them So I rest

wekken/ wanneer ik by hen kom. Dus blijf ik

Your thirty years Servant.

Uw dertig jaarigen Dienaar.

Eenige

Eenige Spreekwoorden.

VOor goeden Wijn behoeft men geen krans uit te steeken.

Aan 't Werk kent men de Meester.

Geen Goud zonder schuym.

Geen Vuur zonder rook.

Veel geschreeuw en weynig wol.

EYNDE.

Some

Some Proverbs.

GOod Wine needs no bush.

A Maſter is known by his Work.

Every bean hath its blak.

There is no Fire without ſmoke.

Great boaſt, ſmal roaſt.

The End.

The English and Netherdutch

ACADEMY.

THE THIRD PART,

Containing

A VOCABULAR

Of *English* with the *Netherdutch* Words annexed.

---

d'Engelsche en Nederduitsche

ACADEMY.

HET DERDE DEEL,

Inhoudende

Een VOCABULAAR

Van Engelsche met de Nederduitsche Woorden daar bygevoegt.

t'AMSTERDAM,

Gedrukt by de Wed. van *Steven Swart*. 1699.

A VOCABULAR.

Een WOORDEN-BOEK.

A ofte *An* werd by de *Engelsche* gebruyckt voor een voorstellige Artijckel, en betekent een; als *a Man* een mensch; *an Arm* een Arm.

AB

to Abandon Verlaten.
to Abase Vernederen.
Abasht Verbaast.
to Abate Verminderen.
an Abbot *een* Abt.
to Abbreviate Verkorten.
to Abhor Versoeijen.
to Abide Blijven / verblijven.
Abject Verworpen.
to Abjure Versweeren.
Ablative Afnemer.
Able Machtigh.
to Abolish Te niet doen.
Abominable Afgrijsselijk.
Abortive Misboren.
Above Boven.
to Abound Overvloeijen.
About Om / omtrent.

AB

Abroad Buyten.
Abrogate Te niet doen.
Abrupt Afgebroken.
Absent Absent / afwezende.
to Absolve Ontslaan.
Absolutely Absolutelijk.
to Abstain Onthouden.
an Abstract *een* Kort begrip.
to Abstract Uyt trecken.
Absurd Onbetamelijk.
Abundance Overvloet.
to Abuse Misbruyken.
to Accept Aannemen.
Acceptable Aanghenaam.
Access Toegangh / accès.
an Accident *een* Toeval.
Acclamation Toeroepinge.

to Ac-

to Accomplish Volbrengen.
an Accord een Accoord/ overeenkominge.
According to Volgens/ na.
to Account, Accompt, or esteem Achten.
an Account een Rekeninge.
to Accuse Beschuldigen.
to Accustome Gewennen.
an Ache or pain Pijn. Head-ache Hooft-pijn. Tooth-ache tant-pijn/ &c.
to Acknowledge Erkennen.
an Acorn een Aker.
to Acquaint bekent maken.
Acquaintance Gemeinsame kennisse.
to Acquit Ontlasten.
an Acquittance een Quitancie.
an Acre or Aker een Akker ofte Morgen (Landts.)
an Act een Ordinantie.
to Act Doen.
an Action een Actie/ handeling.
Acute, Scherp/ subtyl.
to Add By-doen.
an Adder een Adder.
Addicted, Begeven/ genegen.
Addition, Byvoeginge.
to Adhere Aankleven.
to Adjourn Uitstellen tot een sekere tijd.
to Admire Verwonderen.
to Admit Toelaten.
to Admonish Vermanen.
to Adore Aanbidden.
to Adorn Vercieren.
to Advance Verheffen.
Advantage Voordeel/ avantagie.
to Adventure Avontureren.
an Adverb een Bywoord.
an Adversary een Tegen-party.
Adversity Tegenspoet.
Advice Raat/ advys.
to Advise Beraden/ adviseeren.
Adultery Overspel.
Amiable Beleeft/ spraeck-saam.

Affection Genegentheyt.
Affinity Maagschap.
Affliction Verdrukkinge / quellinge.
to Afford Geven / toegeven.
to Affront Affronteeren.
Afore Voor.
Afraid Vervaart.
After Na / achter.
Again Wederom.
Against Tegen.
Age Ouderdom.
an Age *een* Eeuw.
an Agent *een* Agent.
to Aggravate Bezwaaren.
Ago *or* past Verleden / geleden.
Agony Angst / bangigheyt.
Aggreable Over-een-komende.
an Ague *een* koorts.
Aid Hulpe / onderstant.
what Ail you? wat schort u?
an Aim *een* Mick / oogmerk.
the Air *de* Lucht.
to Ake *or* Ache Pijn hebben.

Alas Eylaas.
an Alien *een* Vreemdeling.
Alike *or* like Gelijk.
Alive Levende.
All Al / alle.
to Allay *or* mitigate Verlichten.
All be it Alhoewel.
to Alledge by-brengen.
Allegiance Onderdanigheyt.
an Alley *een* naauw Straatje / een gang.
Alliance Alliantie.
to Allow Toestaan / toestemmen.
to Allot Opleggen.
to Allure Aanlokken.
an Almanack *een* Almanach.
Almighty Almachtig.
an Almond *een* Amandel.
Almost bykans / naasten by.
Alms Aalmoes.
Aloft Omhoog.
Alone Alleen.
Aloof Van verre.
Aloud Luyd van stem.
Already Alreede.
Also Ook.

an Altar een Autaar.
to Alter Veranderen.
Although Hoewel.
Altitude Hoogte.
Altogether altemaal.
Alum Aluin.
Always Altijt.
I Am Ik ben.
to Amaze Verbaast maken.
Ambassador Ambassadeur.
Amber Amber / brantsteen.
Ambiguous Twijffelachtig:
Ambition Eergierigheyd.
Ambushment Embuscade.
to Amend Verbeteren.
Amiable beminnelijk.
to do Amiss Qualijk doen.
Amity Vrientschap.
Among Onder / ondertusschen.
to Amount in reckoning bedragen
Amorous minnelijk.
Ample breede / wijde.
Amplify vermeerderen.
an Anabaptist een Mennonist ofte Mennist.
Ancestors Voor-Ouders.
an Anchor, ancre or anker een Anker.
Anchovies Ansjovis.
Ancient Oudt.
the Ancle bone het Enkel-been.
And Ende.
an Andiron een brandyser.
Anent Tegen.
Anew Van nieuws.
an Angel een Engel.
Anger Toorn / gramschap.
Angrie Gram.
to Angle Visschen met den Angel-roe.
Anguish Anghst / benautheyt.
Animadversion Aanmerkinge.
to Animate moedt geven
Animosity Grootmoedigheyt.
Annihilate vernietigen.
to Anoint Salven.
to Annoy beschadigen / beroeren.
Annual Jaarlijks.

Anon Terstont/straks.
Another Een ander.
an Answer *een* Ant-woort.
an Ant *een* Mier / Eemte.
Antichrist Antichrist.
to Anticipate Voorkomen.
Antidote Tegengift.
Antipathy Tegen-zin / tegen-passie.
Antiquity Outheyd.
an Anvile, *een* Aanbeelt.
Anxiete *see* Anguish.
Any Eenige.
Anywhere Ergens.
Apace Met haast / haastelijk.
Apart Bysonder.
an Ape *een* Aap.
Apostacy Af-val.
Apostle Apostel.
an Apothecarie *een* Apoteker.
Apparent klaar / openbaar.
Apparel kleedinge.
an Apparition *een* Verschyninge.
to Appeal Appeleeren / tot hooger Recht roepen.
to Appear te voorschijn komen.
to Appease Te vreden stellen.
an Appendix *een* Aanhangsel.
to Appertain Toebehooren.
an Appetite *een* Appetijt.
Applause Toeznichinge.
an Apple *een* Appel.
to Apply Toevoegen / toepassen.
to Appoint Ordineeren / toestellen / assigneeren.
to Apprehend Aangrijpen / vangen / vatten.
an Apprentise *een* koopmans knecht / een leer-jongen.
to Approach Aannaderen.
to Appropriate Toe-eygenen.
to Approve Voor goet keuren / approbeeren.
an Apron *een* Schoot-kleedt.
Apt Bequaam.
Aptness Gheschicktheydt.
Aray (in battel) Slagorder.

Aray (in cloaths) Cieraat.
an Arbitrator een Scheidsman.
a (green) Arbour een (groen) Prieel.
an Arch-Duke een Eerts-Hertog.
an Archer een Booghschieter.
Ardent Bernende / yverigh.
to Argue Disputeeren.
an Argument een Argument.
to Arise Opstaan.
Arithmetick Cyffer-konst.
an Ark een Arche.
an Arm een Arm ofte Erm.
to Arm Wapenen.
an Armourer een Wapenmaker.
Arms (weapons) Wapenen.
an Army een Leger.
to Arraign Voor een Overschaer beschuldigen.
to Arrest Grijpen / arresteeren.
Arrived Aangekomen.
Arrogance Presumtie / hovaardye.
an Arrow een Pijl.
Art Konste.
an Artechoke een Artesocke.
an Arterie een Slagh-ader.
an Article een Artijckel.
an Artificer een Konstenaar.
Artillerie Geschut / Artillerye.
As Als / gelijk.
to Ascend Opklimmen.
to Ascertain Verseekeren.
to Ascribe Toe-schrijven.
Asham'd Beschaamt.
Ashes Assche.
an Ash tree een Esschenboom.
Aside Ter zijden,
to Ask Vragen.
an Asp een Aspick / een Slang.
an Aspiration Aanblasinge.
to Aspire Eersucht hebben.
Asquint Scheelachtig.
an Ass een Ezel.
to Assay Probeeren.

to Assail or assault Aanvallen.
to Assemble Versamelen.
to Assent Toe-stemmen.
an Assignation een Assignatie.
to Assist bystaan.
Assistance Hulp.
to Associate Vergezelschappen.
to Assoil Ontbinden.
to Assure Verseheren.
to Asswage Versoeten.
to Astonish Verbaast maken.
Astonished Verbaast.
to go Astray Dwalen.
Asunder Apart.
At Tot.
to Attain Verkrijgen.
to Attempt Onderwinden.
to Attend Wachten.
Attire kleeding.
Attonement Versoeninge.
to Attract Aantrekken.
an Atturney een Procureur.
to Attribute Toe-reekenen.
to Avail Nuttig zijn.
Avarage Avary.
Avarice Gierigheid.
Audience Gehoor.
to Avenge Wreeken.
to Averr Waar-maken.
to Augment Vermeerderen.
an Aunt een Moeye / Meuitje.
to Avouch Verseekeren.
to Avoyd myden / vermyden.
Austere Grimmig.
Authoritie Authoriteit / Overigheid.
Autumn Herfst.
Aw Ontsag.
to Awake Ontwaken.
Aware Voorziende / achtnemende.
Away Upt de wegh.
an Awl een Elsen.
Awry krom / scheef.
an Ax een byl.
an Axle-tree Wagenasse.
Ay Eeuwiglijk.
Azure Hemels blauw.

B

to Babble Praten, klappen.

a Babe

a Babe *een* kleyn kindje.
a Babie *een* Poppetje.
a Baboon *een* Babiaan.
a Bachelor *een* Ongetrouwt man.
the Back *den* Rug.
to Backbite Iemandt achter sijn rug quaet spreeken.
the Backbone *den* Ruggraat.
to Back-slide te rugge glyen.
Backwards Rugghewaarts.
Bacon Speck.
Bad Quaat.
a Badge een teeken.
a Badger *een* Das.
a Bag *een* Sakje.
Baggage bagagie.
a Bag-pipe *een* Sakpijp.
Bail borge.
a Bailiff *een* Baljuw.
to Bait Pleysteren.
a Bait (for fish) Aas voor vis.
Baiz baijen.
to Bake backen.
Ballast ballast.
Bald kaal
a Bale *een* baal.
a Balk *een* balk.
a Ball een bal.
a Ballance *een* ballance.
Balm balsem.
Balsam balsem.
a Band (of Soldiers) *een* bende (Soldaten)
a Band *een* band.
a Band (for the neck) *een* bef.
to Bang slaan.
to Banish bannen.
a Bank *or* bench *een* bank.
a Bank (of the Sea) *een* bank/ dijk / ofte kant van de zee.
a Bank *or* hillock *een* heuvel.
a Bank (for Use-money) *een* Wisselbank.
a Banker *een* Bankier.
a Bankrupt, bankrout *een* bankeroetier.
a Banner *een* Vaan / baniere.
a Banquet banket.
to Baptise doopen.
Baptism *den* Doop.
a Bar *or* lever *een* handtboom.
to Bar *or* bolt Grendelen.
a Barber *een* Barbier.

Bare Bar / Kaal.
a Bargain Over een sto-
men op een hoop.
a Barge *een* Schipken
met riemen.
to Bark (as a dog) Bas-
sen / blaffen.
Bark (of a tree) Schors
ofte bast van een
boom.
a Bark *een* kleyn scheep-
jen.
Barley Gerste.
a Barn *een* Schuer.
a Barnacle *een* Cape-
son.
a Barrel *een* Tonneken
Barren Onvruchtbaar.
a Barrow (with wheels)
een Kruywagen.
Base Slecht / gering.
Bashfull Schaamach-
tig.
a Basket *een* Mande.
a Basen *een* Becken.
a Bastard *een* Bastaard.
a Bat *een* Vledermuys.
a Bat *or* club *een* Stok /
knuppel.
a Bath *een* Badstove.
to Bathe Baden.
a Battail *or* Battel Bat-
talie ofte strijdt.
a Baud *een* Koppelster.
a Baudy house *een* hoer-
huys.
to Bawl Schreeuwen.
to Bay Bassen.
a Bay-tree *een* Laurier-
boom.
to Be Zijn.
a Beacon *een* Baken.
a Beadle *een* Bedel /
Uytroeper.
Beads Koralen.
a Beak *een* Vogels bek.
a Beam *een* Balk
a Beam (of the Sun) *een*
Strale (der Sonne.)
a Bean *een* Boon.
to Bear Dragen.
to Bear *or* suffer Verdra-
gen / lijden.
to Bear *or* bring forth
Baren.
to Bear off Af-houden.
to Bear up Onderstut-
ten.
to Bear sway Heerschen.
a Bear *een* Beer.
a Beard *een* Baard.
a Bearer *een* Drager.
a Beast *een* Beest.
to Beat Slaan.
Beautie Schoonheid.
Because Om dat.
to Beck *or* nod Knikken
met het hooft.

it Be-

it Becometh *het* Be-
  taamt.
a Bed *een* Bed.
a Bed-stead *een* Bed-
  stede.
a Bed-fellow *een* By-
  slaap.
to Bedew bedauwen.
a Bee *een* Bye
a Bee hive *een* Bye-
  korf.
Beef Osse-vleesch.
Been Geweest.
Beer Bier.
a Beetle *een* Beytel.
to Befall bevallen.
Before te vooren.
to Beg bedelen.
to Beget Teelen.
to Begin beginnen.
Begotten Gegenereert.
to Beguile bedriegen.
Behalf van wegen.
Behaviour Gedraagh-
  zaamheid.
to Behead Onthoofden.
Behind Achter / na.
Behold Siet daar.
to Behold Aanschou-
  wen.
it Behoveth *het* behoort,
Being het wezen.
to Belch Wind breken.
to Beleaguer Belegge-
  ren.
Belief Geloof.
to Believe Gelooven.
a Bell *een* klok / schel.
the Bellie de buyk.
to Bellow Loeyen.
Bellows Blaasbalk.
to Belong Toebehoo-
  ren.
Beloved Beminde.
Below, Onder / bene-
  den.
a Belt *een* Gordel-riem.
a Belt (for a sword) *een*
  Draagband.
to Bely beliegen.
to Bemoan beklagen.
a Bench *een* Bank.
to Bend buygen.
Beneath beneden.
Benediction Zegenin-
  ge.
Benefit Weldaad.
Beneficial Profijte-
  lijk.
Benignitie Goedertie-
  renheid.
Bent Geboogen.
Benummed Slaperig
  van leden.
to Bequeath Nalaten by
  Testament,

to Beray besmetten.
to Bereave berooben.
a Berry *een* Besje.
to Beseech Smeeken.
it Beseemeth *het*. betaamt.
Besides benessens.
Besides himself buyten westen.
Besides that Daar-en-boven.
to Besiege belegeren.
to Besmear Besmeeren.
a Besom *een* Besem.
to Bespeak Bespreecken.
the Best *de* beste.
to Bestow uytgeeben of schenken.
to Betake begeben.
to Bethink bedenken.
Betimes By tyden / vroeg.
to Betoken beteeckenen.
to Betray Verraden.
to Betroth Ondertrouwen.
Better beter.
Between Tusschen.
a Bever Bever / Castoor.
to Bewail beweenen.
to Beware behoeden.
to Bewitch betooveren.
to Bewray Ontdecken.
Beyond Over / aan de over zyde.
a Bib *een* Slabdoek.
to Bib Dickmaals suppen.
the Bible *den* Bybel.
Bickering kybinge.
to Bid gebieden.
to Bid Nooden.
Big Groot / dikbuyckigh.
a bill *een* byl.
a Bill of Exchange *een* Wisselbrief.
a Billjard *een* kleyne bal.
to Bind binden.
a Bird *een* Vogel.
a Bird-cage *een* Vogelkooye.
Bird-lime Vogel lijm.
Birth Geboorte.
Bishop Bisschop.
Bisket biskuyt.
a Bit *een* Gebit / een Toom.

a Birch

a Bitch *een* Teebe.
to Bite byten.
Bitter bitter.
Bitterneſs bitterheid.
to Blab klappen.
Black Swart.
a Blackmore *een* Moriaan.
to Bladder *een* blaas.
the Blade (of a Sword) *het* Lemmer van een Degen.
the ſhoulder-Blade *het* Schouder-bladt.
a Blain *een* Puyſt.
Blame ſchult.
Blameleſs onſchuldig.
to blanch De ſchorſſe af-doen.
a Blanket *een* Beddedeksel.
Blankish witachtig.
to Blaſpheme Godt-laſteren
a blaſt *een* blaas.
to blaſe blaſen.
to bleach bleyken.
Blear-eyed die loopende oogen heeft.
to blear bleeten.
to bleed bloeden.
a blemish *een* Vlack.
Bleſſed gezegent.
Blew blauw.

Blind blind.
a Bliſter *een* Puyſte.
to Bloſſom bloeijen.
Blithe Vrolijk.
a Block *een* blok.
to Blot kladden.
to Blot out Uytwiſſchen.
Bloud bloet.
a Blow *een* ſlagh.
to Blow blaſen.
Blunt ſtomp.
Blush ſchaamroot.
to Bluſter bulderen.
a Board *een* berdt.
to Boaſt Roemen.
a Boat *een* boot.
a Bobbin *een* Klos.
a Bodie *een* Lichaam.
ſome Bodie yemant.
no Bodie niemant.
a Bodkin *een* Priem.
to Boil kooken.
Bold ſtout.
a Bolſter *een* Hooft-kuſſen.
a Bolt (to ſhoot) *een* Pijl.
to Bolt grendelen.
Thunder-bolt *een* Donder-kloot.
Bondage ſlavernij.
a Bone-fire *een* Victory-vuur.

a Bond *een* Obligatie.
a Bone *een* Been.
Bonelace Speldewerks kant.
a Bonet *een* Kap.
a Bon grace *een* Santee.
a Book *een* Boek.
a Boot *een* Leers.
a Booth *or* Tent *een* kraam of tent.
the Border *de* kant.
the Borders of à Land *de* Landpaalen.
to bore booren.
Born Gebooren.
to Borrow Leenen.
a Bosom *een* boesem.
a Botch *een* Swellinge.
to botch slechtelijk versappen.
Both beyde.
a Bottle *een* Fles.
the Bottom *den* bodem.
a Bough of à tree *een* Tak van een boom.
Bought gekocht.
to Boul rollen.
Bounds, limits Bepalinge.
Bound gebonden.
Bounty Mildadigheid.
to Bow buigen.
a Bowe *een* Boogh.
a rain-Bow *een* Regenboog.
the Bowels *het* Ingewant.
to Bownse op bonsen.
a Box *een* Doos.
Boxwood Palmhout.
a Boy *een* Jongen.
to Brabble kijven.
a Brace (in building) *een* haak / gesp.
a Brace *or* couple *een* paar.
a Bracelet *een* Braselet.
Brackish brack.
to Brag Glorieeren.
Brains *de* Herssenen.
Bramble *or* Briar *een* Doorn.
Bran Semel.
a Branch *een* Tak.
a Brandiron *een* Brandyzer.
Brass koper.
Brave braaf.
to Brawl brullen.
a Breache *een* breuk.
Bread Brood.
Breadth breette.
to Break breeken.
Break of day het krieken van den dag.
Break-fast Ontbijt.
a Breast *een* borst.

Breath Adem.
Breeches Broek.
to Breed Broeden.
Brevity kortheid.
to Brew Brouwen.
to Bribe Met giften omkoopen.
Brick Gebakken steen.
Brickle Broos.
a Bride een Bruid.
a Bridegroom een Bruidegom.
a Bridge een Brug.
a Bridle een Toom/bit.
Briefly Voornamentlyk.
Bright Helder.
the Brim of a cup den boord van een beker.
Brimstone Swavel.
Brine Pekel/breyn.
to Bring breugen.
to Bring forth baren.
Brinck de kant van 't water.
Brittain Brittanje.
to Broach Opsteken.
Broad breed.
to Broil Braaden/roosten.
a Broker een Makelaar.
a Brood een Broedsel.
a Brook een water-loop.
a Broom een Besem.
Broth Sop.
a Brother een Broeder.
a Brother in Law een Swager.
the Brow het Voorhooft.
the eye-Brows de Oogbraauwen.
Brown Bruin.
to Bruise Stooten.
a Brush een kleer-borstel.
Brutish beestachtig.
a Bubble een Bobbel.
a Buck een Bock.
a Bucket een Emmer.
a Buckle een Gesp.
a Buckler een Schilt.
Buckram Bokeraal.
a Bud een knop.
to Build Bouwen.
a Bull een Stier.
a Bullet een kogel.
the Bulk of a man de borst van een man.
a Bullock een Jongen Os.
Bulrushes Biesen.
a Bulwark een Bolwerk.
a Bunch of grapes een Bos Druiven.

a Bundle

a Bundle *een* Pak.
a Bungler *een* Broddeler.
a Bung-hole *een* pluggegat.
a Burden *een* Last.
a Burgess *een* Vrye burger.
a Burial *een* begraaffenis.
to Burnish vercieren.
to Burn branden.
a Burr *een* Klis.
to Burst scheuren.
a Bush *een* bos (hout.)
a Bushel *een* mudde.
Busie besig.
a Busk *een* blansjet.
a But *or* mark *een* doelmerk / een wit.
But maar.
a But of Wine *een* aam Wijns.
a Butcher *een* Vleeshouwer.
a Butler *een* Botteliet.
Butter boter.
a Butlerie *or* Bouttelry *een* Spijskamer.
Buttermilk Karnmelk.
the Buttoks *de* Billen.
a Button *een* Knoop.
to Buy koopen.
to Buz Rommelen als Byen.
By, hard by dicht by.
By and by datelijk.
a By-path *een* by padt.

C.

the Caball 't Cabal.
Cabbage Kool.
a Cabinet *een* Cabinet.
a Cabin of a Ship *een* Koop in 't Schip.
a Cable *een* Cabel.
a Cage *een* Voogelkoop.
a Cake *een* Koek.
to Cakle as a Hen kakelen.
Calamity Ellendigheyd.
a Calendar *een* Daghrol.
a Calculate oprekenen.
a Calf *een* Kalf.
the Calf of the legg *de* kuyt.
a Caliver *een* Roer.
to Call roepen.
Calm stil.
to Calumniate valschelijk beschuldigen.

a Camel *een* Cameel.
the Camp *den* Heyr-leger.
to pitch the Camp Leger slaan.
I Can Ik kan.
to Cancel Te niet doen.
a Candel *een* keers.
a Candlestick *een* kandelaar.
a Candle-snuffer *een* keers snupter.
a Cane *een* Riet.
a Suger-cane *een* Suy-ker-riet.
the Canker *den* Canker.
a Can *een* Kan.
a Canon *een* stuk Geschuts.
Canons Canonnen / Wetten.
a Canon in a Cathedral-Church *een* Dom-heer.
a Canopie *een* Pavil-joen.
Canvas Cannefas.
a Cap *een* Muts.
Capable bequaam.
a Cape of a cloak *de* kap van een mantel.
to Caper *den* Capriool maken.
Capers Kappers.

Capital Doodelijk.
Capitulate Capituleeren.
a Capon *een* Capoen.
a Captain *een* Capi-teyn.
Captious Haast begrijpende
Captivity Ghevange-nisse.
a Carcase Caronje / doode lichaam.
a Card for Woll *een* kaardt.
a pack of Cards *een* kaarte-spel.
a Sea-Card *een* Zee-kaart.
Care Sorg.
Carefulness Sorghvul-digheid.
Careless Sorgeloos.
Carnal Vleeschelijk.
to Carp Mis-seggen.
a Carpentar *een* Tim-merman.
a Carpet *een* Taaffel-kleet.
a Carrion *een* kreng.
a Carrot *een* Geele Wortel / of peen.
to Carry Dragen.
a Carr *een* kar.

to Carve

to Carve in wood Snijden/ graveeren.
to Carve meat Voorsnijden.
a Case *or* matter Oorsaak/ reden.
a Case to put somthing in *een* Koker.
a Case of a noun *een* geval van een naemwoort.
a Casement *een* Open vensier/ tralie.
to Casheer Af-danken.
a Cask *een* Vaatje.
to Cast Werpen.
to Cast down Nederwerpen.
to cast off *and* cast away Verwerpen.
to Cast accounts Cyfferen.
to Cast guns *or* metalls Geschut gieten.
to Cast *or* vomit Overgeven.
a Casting in Law Veroordeelinge.
a Castle *een* Kasteel.
Casual Toevallig.
a Cat *een* Kat.
a Catarrh *een* Catarre.
to Catch Vangen.
to Catechize Catechiseeren.

Cattle Vee.
a Caudle *een* Candeel.
a Cave *een* Hol.
a Cauldron *een* Ketel.
a Cause *een* Oorsaak.
a Caution *een* Behoedinge.
to Cease Ophouden.
Celestial Hemelsche.
a Cellar *een* Kelder.
to Censure Oordeelen.
the Center *het* Center/ middel-punt.
Certain Seecker.
Chaff Kaf.
a Chain *een* Keten.
a Chair *een* Stoel.
Chalk Krijt.
a Chamber *een* Kamer.
a Chamber-pot *een* Water-pot.
Chamlet Kamelot.
a Chandler *een* Keersmaker.
a Chanel *een* Canaal.
to Change Veranderen.
a Chapman *een* Koopman.
a Chappel *een* Kapel.
a Chapter *een* Capittel.
Char-coal Houte-kool.
to Charge Een laste leggen
Charges Onkosten.

to Charm

to Charm betooveren.
to Chase Jagen.
Chast Kuysch.
to Chat Praten.
Chattels Goederen.
a Chauldron (*of* coals) *een* Mate (*kolen*) van ses-en-dertigh Mudden.
to Chaw *or* chew Kauwen.
Cheap Goet koop.
to Cheapen Dingen.
Chearfull Vrolijk.
to Cheat Bedriegen.
to Check Berispen.
a Cheek *een* Wang.
Cheese Kaas.
to Cherish koesteren.
a Cherry *een* Kersse.
Chess Schaak.
a Chest-nut *een* Castanie.
to Chew *siet* Chaw.
Chicken Kiechen.
to Chide kyven.
Chief Opperste.
Chill koud / huyverig.
a Child *een* kint.
to Chime Op de Klocken speelen.
a Chimney *een* Schoorsteen.
the Chin *de* Kin.
Chips Spaanders.
the Choice *de* keur.
to Choke Worgen.
Choler Gramschap.
to Chop kappen.
Christ Christus.
a Church *een* kerk.
to Chuse kiesen.
Cider Appel drank.
a Cickle *een* Sickel.
Cinamon Caneel.
a Cipher *een* Cyfer.
a Circle *een* Cirkel.
to Circumcise besnijden.
Circumspect Voorsichtigh.
Cisers Schaare.
a Citie *een* Stadt.
a Citizen *een* Borger.
a Cittern *een* Cyter.
Civil beleeft.
Clay klen.
to Claim Toe-eygenen.
a Clasp *een* Gesp.
a Claw *een* klauw.
Clean Reyn / suyver.
Clear klaar.
to Cleave Klieven.
to Climb klimmen.
to Clip Snippen.
a Clock *een* Klock.
a Cloke *een* Mantel.
Cloth Laken.
a Cloth *een* kleedt.

a Cloud

a Cloud een Wolk.
Cloves Kruydt Nagelen.
a Clout een Doekshen.
a Clown een Boer.
a Coach een koetse.
the Coast de kust
a Coat een Rock.
a wast-Coat een borst-ofte lijf-rock.
a Cobler een Schoen-lapper.
a Cobweb een Spinne-webbe.
a Cock een Haan.
a Cocket een Zegel van den Tol of Costuim-huis
a Codd (fish) een Kabeljauw.
a Coffin een Dood-kist.
to Coin munten.
Cold koud.
a Cole een Kool.
to Collect Vergaderen.
a Colledge een Collegie.
Collick Pijn in de darmen.
a Colonel een Collonel.
Colour Verwe.
a Column een Pylaar.
a Combat een Gevecht.
a Comb een kam.
to Come komen.
a Comet een Comeet.
Comfort Troost.
to Command Commanderen.
a Commandment een Gebodt.
to Commend Loben.
Commerce koopmanschap.
Commission Commissie.
Common Gemeen.
Common-wealth een Republijk.
to Communicate mededeelen.
a Companie een Geselschap.
a Companion een Gesel
to Compare Vergelijken.
a Compass een Passer.
a Computation een oprekening.
to Conceive Verstaan.
to Conceive (a child) ontfangen.
to Conclude besluyten.
Concord Eendracht.
to Condemn Verdoemen.
to Confess bekennen.
to Confirm bebestigen.

to Con-

to Confiscate Confiskeeren.
to Confute Wederleggen.
a Congregation *een* vergadering.
to Connive door de vingeren zien.
to Conquer Overwinnen.
the Conscience Conscientie / gewisse.
to Consent Toestaan.
to Consider Overwegen.
to Consist Bestaan.
Constancie Standvastigheyt.
to Constrain Bedwingen.
to Consult beraden.
to Consume Verteeren.
to Contain behelsen.
to Contemn verachten.
to Contend Twisten.
to Continue Geduren.
to Contradict Tegenspreeken.
to Contrive Overleggen.
Convenience bequaemheid.
to Convince Overtuygen.

a Cook *een* Kock.
to Cool Verkoelen.
a Cooper *een* Kupper.
a Copie *een* Coppe.
Copper koper.
Coral Coraal.
a Cord *een* koorde.
Cordial Hertelijk.
Cork Kork.
Corn koorn.
a Corner *een* Hoek.
Corpulent Swaar lijbig.
to Correct Straffen.
to Corrupt bederven.
Costly kostelijk.
Cotton Catoen.
a Covenant *een* Verbond.
to Cover bedekken.
to Covet begeeren.
the Cough *den* Hoest.
a Council *een* Raat.
to Councel te raden.
to Count Rekenen.
the Countenance *het* Aangezicht.
Courage Moed.
Course (not fine) Grof.
the Court *het* Hof.
Courteous beleeft.
a Cousin *een* Neef.
a Cow *een* Koe.
Coyf *een* Vrouwe muts.

a Crab *een* Krabbe.
to Crack Kraaken.
a Cradle *een* Wieg.
Craft Listigheid.
the Cramp *de* Kramp.
a Crane (a bird) *een* Kraan.
a Crain (to lift burdens) *een* Kraa
to Crave Ootmoedigh lijk bidden.
Cream Room
to Create Scheppen.
to Creep Kruppen.
to Crie Krijten.
a Crime *een* Fout.
a Cripple *een* Kreupel.
Crooked krom
to Crow Kraaien.
a Crown *een* Kroon.
Cruel Wreed
a Cup *een* Kop.
Curd Wrongel
to Curl Krullen
Currans Corenten
a Curtain *een* Gordijn
a Cushion *een* Kussen.
a Custom *een* Gewoonte.
to Cut Snijden.

D.

a DAgger *een* Pon-iaart.

Daintie Lekker.
Damask Damast.
a Dame *een* Vrouw.
Dammage Schade.
to Damn Doemen.
a Damp *een* Damp.
Danger Perijkel.
Dangerous gevaarlijk.
to Dare Durven.
Dark Donker.
a Dart *een* Schicht.
to Dash (against) Stoten.
to Date Dateeren.
a Daughter *een* Dochter.
a Daughter in Law *een* stief-dochter.
a Dans *een* Dans.
the Dawning of the day *den* Dageraat.
a Day *een* Dag.
a Deacon *een* Diaken.
Dead Dood.
Deaf Doof.
to Deal Handelen en Deelen.
Dear Dierbaare.
Dear Duur.
Death *de* Dood.
a Debt *een* schult.
to Decay Vervallen.
Deceit Bedrog.
to Deceive bedriegen.

to Declare Verklaren.
to Decrease Afnemen.
to Decree Besluyten.
a Deed een Daad
Deep Diep.
a Deer een Dier.
a Defeat een Nederlaagh.
a Defect een Ontbreekinge.
to Defend beschermen.
to Defile Verduylen.
to Defraud bedriegen.
to Deject Nederwerpen.
to Delay Vertraagen
to Deliberate Raadslagen.
a Delight een Lust.
to Deliver Verlossen.
to Demand Eyschen.
to Demonstrate bewijsen.
to Denie Ontkennen.
to Depart Wech gaan.
to Depend Aanhangen
to Deride Uytlaghen.
to Descend Nederdaalen.
to Describe beschrijven.
to Deserve Verdienen.
to Desire begeeren.
Desolate Eensaam, Verwoest.
to Despair Wanhoopen.
to Despise Verachten.
to Destroy Verdestrueren.
to Detain Onthouden.
to Detest Verfoeijen.
to Divide Verdeelen.
the Devil den Duyvel.
to Devour Verslinden.
Dew Dauw.
a Dial een Uurwijser.
a Dictionarie een Dictionarium / Woordenboek.
to Die sterben.
to Differ Verschillen.
Difficultie swarigheid.
to Digest Verteeren.
to Dig delven.
Dignitie Waardigheid.
Diligent Naarstig.
to Diminish Verminderen.
Dimm Duyster.
a Dinner een Middaghmaal.
to Dip Indoopen.
to Disburse verschieten.
to Discern Onderscheiden.
to Discharge Jemant ontlasten.

to Discover Ontdekken.
Discreet Voorsichtigh/ bescheiden.
to Disdain Versmaden.
a Disease een Siekte / ongemak.
a Dish een Schotel.
Dishonour Oneere.
Disobedient ongehoorsaam.
to Dispatch Verrichten.
to Displease Mishehagen.
to Dispraise Misprijsen.
to Dispute Disputeeren.
to Dissemble Veynsen.
to Dissolve Ontbinden.
to Disswade Ontraden.
to Distill Distileeren.
to Distinguish Onderscheiden.
to Distribute Uytdeelen.
a Ditch een Sloot.
Division verdeelinge.
to Divulge Uytstrojen.
to Do Doen / maken.
a Docter een Doctoor.
a Dog een Dogge / een Hond.
Doleful Dat te bejammeren is.
Done Gedaan.
a Door een Deur.
a Dosen een Dosijn.
a Doublet een Wambays.
Double Dubbel.
to Doubt Twijffelen.
Down Neder.
to Dote Suffen.
a Dove een Duyf.
a Dragon een Drack.
a Dram een Dragma.
a Draper een Drapier.
to Draw Trekken.
to Draw beer Tappen.
to Draw (water) (water) putten.
Dreadfull vreeslijk.
a Dream een Droom.
Dregs Droessem.
Drie Droog.
to Drinck Drincken.
to Drive Drijven.
to Drop Druppen.
the Dropsie de watersucht.
to Drown verdrinken.
Drowsie Slaperig.
a Druggist een drogist.
a Drum een Trommel.
a Duck een Endvogel.
a Ducket een dukaat.
a Duke een Hertog.

Dul Bot / slomp.
Dung Mest / dreck.
a Dungeon *een* Kerker.
Dust Stof / poeder.
Dirt Vuyligheyt / slick.
a Dutchess *een* Hertoginne.
Dutie Plicht.
a Dwarf *een* Dwergh.
to Dwell Woonen.
to Dye Verwen.

E.

EAch Elk / een yegelick.
an Eagle *een* Arent.
an Ear *een* Oor.
an Ear (of corn) *een* Aar (van Koorn.)
an Earl *een* Graaf.
Early vroegh / by tijts.
to Earn verdienen.
Earnest Ernstigh.
Earth Aarde.
an Earthquake *een* Aartbevinge.
Ease Gemack.
to Ease verlichten.
the East *het* Oosten.
Easter Paasschen.
to Eat Eeten.
the Ebb Ebbe.
an Eccho Echo / wederklanck.
an Eclips Eclipsis.
an Edge (of a knife) *een* Scherpte (van een mes)
Edification Stichtinge.
to Educate Opvoeden.
an Eel *een* Aal.
to Effect volbrengen.
an Egg *een* Ey.
Either Ofte.
Elbow *een* Elleboogh.
Elder Ouder.
the Elect *de* Uytverkorene.
an Element *een* Element.
an Elephant *een* Olyphant.
an Ell *een* Elle.
Eloquent Welsprekent.
Else Andersins.
Elsewhere Elders.
to Embrace Omhelsen.
to Embroider Borduuren.
Eminent Overtreffende.
an Emperour *een* Keyser.
an Empire *een* Keyserrijck.
to Employ Employeeren.
Empty Ledigh.

to Enable machtig maken.
to Enchant Betooveren.
to Enclose Insluyten.
to Encourage Aanmoedigen.
and End *een* eynde.
to Endeavour Betrachten.
to Endure Verdragen.
to Enforce bedwingen.
English Engels.
to Engrave Graveeren.
an Enemy *een* Vyant.
to Enjoy Genieten.
Enough genoeg
to Enrich rijk maken.
an Ensign *een* Vaniere of Vaandel.
to Entice Aanlocken.
an Entrance *een* Ingank.
Entreat Smeeken / bidden.
Envie Nijdt.
Equity Billigheid.
to Err Dwaalen.
an Errand *een* Boodschap.
to Escape Ontkomen
Especial Voornamentlijck.
to Establish Bevestigen.
to Esteem Achten.
Eternity eeuwigheyt.
to Evacuate Uytruymen.
the Even *or* evening *den* Avond.
Even Effen.
Every one Yder een.
Evil Quaat.
an Ew *een* Ooye.
Exact Perfect.
to Exalt Verheffen.
to Examine Examineeren.
an Example *een* Exempel.
to Except Uytnemen.
Except Uytgenomen.
the Exchange *de* Beurs.
to Exchange Wisselen.
to Exclude Uytsluyten.
to Excuse Ontschuldigen.
to Exercise Oeffenen.
to Exhort Vermaanen.
to Expect verwachten.
Expedient Betamelijk.
to Expel uytdrijven.
Experience Ervarentheid.
to Expound uytleggen.
to Express uytdrucken.
to Extend uytspreyden.

to Extinguish uytbluſſchen.
to Extol verheffen.
Extraordinary Extraordinaris.
Extremitie Het uytterſte.
an Eye *een* Oogh.
the Eye-brow Ooghbraauw.

F.

the FAce *het* aangeſigt/ aanſigt.
Facility Lichtheid.
a Fact *een* Daat.
Faculty Faculteyt.
to Fade verwelcken.
a Fadom *een* Vadem.
to Fail Failleeren.
Fain Geeren.
to Fain *or* feign veynſen.
Faint Flaauw.
Fair ſchoon.
a Fair (*or* market) *een* Jaarmarkt.
Faith Geloof.
Faithful Getrouw.
to Fall vallen.
Falſe valſch.
Fame 't Gerucht.
a Family *een* Huiſgeſin.
Famin Hongers-noot.
Fancy *or* fantaſy inbeeldinge.
a Fann *een* Waeyer.
to Fare varen.
Farewell vaart wel.
Farr verre.
a Faſhion *een* Fatſoen/ manier.
to Faſt vaſten.
Fat Vet.
a Fat *een* Vat.
Fate Noodlot.
a Father *een* Vader.
a grand-Father *een* Grootvader.
a Fault *een* Schult.
to Favour vergunnen.
Fear vreeſe.
a Feaſt *een* Gaſtmaal.
a Feather *een* veder.
to Feed voeden.
to Feel voelen.
Fellowſhip Geſelſchap.
a Fen *een* Veen.
to Fence ſchermen.
Fervent yverig.
to Fetch halen.
Feud doodelyke haat.
a Fever Brandende koorts.
Few weynig.
Fidelity Getrouwigheyt.

a Field een veldt.
a Fig een vijge.
to Fight veghten.
to Fill vullen.
Filth vuyligheyt.
to Find vinden.
Fine Moop / net.
a Finger een vinger.
to Finish Eyndigen.
Firm vast.
the First de Eerste.
a Fish Visch.
a Fist een vuyst.
Fitt bequaam.
Five vijf.
a Flagg een vlagge / vaan.
a Flaggon een Kan.
a Flame een vlam.
to Flatter vleyen.
Flax vlas.
a Flea een Vloo.
a Fleet een Vloot.
Flesh vleesch.
to Flie vliegen.
to Flie away vluchten.
a Flie een vlieg.
to Fling Gooyen.
the Floor de vloer.
Flour (of meal) Meel.
to Flow vloeden.
a Flower een blom.
a Flute een Fluyt.
Fodder Voeder.
a Foe een Vyant.
to Fold vouden.
to Follow volgen.
Folly Zotheyt.
Fondness Malligheyt.
Food voedsel.
a Fool een Zot / geck.
a Foot een voet.
For Want.
to Forbid verbieden.
to Force Dwingen.
a Forehead een Voorhooft.
to Foretell voorseggen.
to Forfeit verbeuren.
to Forget vergeten.
to Forgive vergeven.
the Former de voorste.
a Forrest een Foreest.
to Forsake versaken.
to Forswear verzweeren.
Forth voort / buyten.
Forthwith Terstont.
Fortune Geluck.
Foul vuyl.
a Fowl een Vogel.
a Fountain een Fonteyn.
Four vier.
a Fox een Vos.
Fraight vracht.
Frankinsence Wierooch

Fraud

Fraud bedrogh.
Free vry.
to Frees vriesen.
French Frans.
a Friend *een* vrient.
Fresh versch.
to Fry Fruyten/braden.
Frogg *een* vorsch.
From van.
Frost vorst.
Fruit vrucht.
Full vol.
to Fullfil volmaken.
Fury Raseruye.
to Furnish Stoffeeren
Further (*or* farther) verder.
Furthermore Daar-en-boven
Future Toekomende.

G.

GAin Winste.
to Gainsay Tegen-spreecken.
the Gall *de* Galle.
Gallant Prachtigh.
a Gallerie *een* Galdery.
to Gallop Galloppeeren.
the Gallows *de* Galgh.
Games Spelen.
a Goal (*or* jail) *een* Gevangenis.
to Gape Gapen.
a Garden *een* Tuyn.
a Garland *een* krans.
Garlick Looch.
a Garment *een* kleet.
Garrison Garnisoen.
a Garter *een* Kousse-bant.
a Gate *een* Poort.
to Gather vergaderen.
to Gaze Staroogen.
Gender Geslachte.
Generall Generaal.
a Gentilman *een* Edel-man.
to Gess Gissen.
Gesture Gelaat.
to Get krijgen.
Ghost Geest
a Giant *een* Reus.
a Gift *een* Gifte.
to Gild vergulden.
Ginger Gengber.
to Gird Gorden.
a Girdle *een* Gordel.
a Girl *een* Meysje.
to Give Geven.
Glad blijde / vrolijck.
Glass Glas
a looking Glass spiegel.
to Glean Aaren.
a Glimmering *een* glans.
a Globe *een* Kloot.

Glory Glorie / eer.
Gloves Hantschoenen.
Glue Lijm.
a Glutton *een* braat.
to Gnash knarssen.
to Gnaw knagen.
a Goat *een* Bock of een Gept.
God Godt.
to go gaan.
Go to wel aan.
Gold gout.
Good goet.
a Goose *een* gans.
the Gospel *het* Euangelium.
to Govern Gouverneeren.
the Gout *de* Jicht / Podegra.
a Gown *een* Tabbaart.
Grace genade.
Grain graan of koorn.
Grand groot.
a Grape *een* Druyf.
Grass Gras.
to Grate Raspen.
a Grave *een* Graaf.
Gratitude Danckbaarheid.
Greas Smeer.
Great groot.
Greedy gierigh.
Green groen.
to Greet groeten.
Grief droefheid.
to Grind Maalen.
to Gripe grypen.
a Grocer *een* Kruydenier.
to Grone steenen.
the Ground *de* gront.
to Grow groeyen.
to Grudge benijden.
to Guard beschermen.
a Guest *een* gast.
a Guide *een* Leydsman.
Guile bedrogh.
Guilty Schuldig / hantdadig.
Gum Gomme.
the Gumms *het* Tantvleesch.
a Gunn *een* Roer.
to Gush out Uytvloepen.
a Gutter *een* goot.

H.

a HAddock *een* Schelvis.
a Haft *een* Hest.
Hail Hagel.
Hair, hayr.
Half *de* helft / half.
to Hallow Heyligen.
to Halt Hincken.

a Halter een strop.
a Ham een Ham.
a Hammer een Hamer.
a Hand een hant.
a Handkerchief (handkercher) een Neusdoek.
to Handle handelen.
Handsom behendig.
to Hang ophangen.
to Happen gebeuren.
Happy gelukkig.
to Harbour herbergen.
Hard hard.
a Hare een Haas.
Harm schade.
Harmless onnoosel.
a Harp een harp.
to Harrow eggen.
a Hart een hert.
Harvest herfst.
to Hasten haasten.
a Hat een hoet.
to Hatch broeden.
a Hatchet een Bijl.
to Hate haten.
to Have hebben.
a Haven een haven.
Haughty hoogmoedig.
Hay hoop.
Hazard hasaard.
He hy.
a Head een hooft.
to Heal genesen.
Health gesontheid.
a Heap een hoop.
to Hear hooren.
the Heart het hert.
Heath een heyde.
Heathen heyden.
to Heave heffen.
Heaven Hemel.
Heavie swaar.
a Hedge een hegge.
to take Heed hoeden.
a Heel een hiel.
Height hoogte.
an Heir een erfgenaam.
Hell Helle.
a Helmet een helm.
to Help helpen.
to Hem Zoomen.
Hemp hennip.
a Hen een henne.
Hence hier van daan.
an Herb een kruyt.
Here hier.
Hereafter hier na.
an Heretick een ketter.
a Herring een haring.
to Hew houwen.
to Hide verbergen.
High hoogh.
a Hill een Berg.
Him hem.
to Hinder verhinderen.
to Hire huuren.
a History een Historie.

to Hit Raacken / treffen.
Hither Herwaarts.
Hoarse Heesch.
a Hog *een* Verken.
a Hogshead *een* Oxhooft.
to Hold Houden.
a Hole *een* Gat.
Holy Heilig.
Hollow Hol.
at Home t'Huys.
Honest Eerlyk.
Honey Honig.
Honour Eer.
a Hood *een* Vrouwen kaper.
a Hoof (of a beast) *een* Hoef (van een beest.)
a Hook *een* Hauk.
a Hoop *een* Hoep.
to Hop Huppelen.
to Hope Hoopen.
Hopps Hoppe.
a Horn *een* Hoorn.
Horrible Schrickelijk.
a Horse *een* Paert.
an Host (arm) krijghsheyr / leger.
Hot Heet
an Hour *een* Uur.
a House *een* Huys.
Hunger Honger.
to Hunt Jagen.
to Hurt Seer doen.
a Husband *een* Vrouws getrouwde Man.
a Hymn *een* Lofzang.
Hypocrisie Geveynsheyt.

I.

I Jck.
Jaundice *de* geelsucht.
the Jawebone *het* Kakebeen.
Ice Ys.
Idle Luy.
an Idol *een* Afgodt.
to Jeer Geckscheeren.
to Jest Jocken.
Jesus Jesus.
a Jew *een* Jode.
a Jewel *een* Juweel.
If Indien.
Ignorance Onwetenheyt.
Ill Quaat.
an Image *een* Beelt.
to Imagine Inbeelden.
to Imitate Na-doen.
Immediately Eerstont.
Immortall Onsterffelijk.
to Impart mede-deelen.
Impossible onmooglik.
Impudent onbeschaemt
In In.

an In-

an Inch *een* duym-breed.
to Inclose Insluiten.
Incredible ongelooflijk.
Indifferent onpartydig.
Industry naarstigheyd.
Infallible Onfeylbaar.
an Infant *een* kleyn kint.
to Infect besmetten.
Inferiour minder.
Infinite Oneyndelijk.
to Inform onderwijsen.
to Inhabit Inwoonen.
to Inherit. Erben.
Iniquitie Ongerechtigheyt.
Ink Inkt.
an Ink-horn *een* Inkt-koker.
an Inn *een* Herberg.
Innocent Onnosel.
to Inquire Nabragen.
to Instruct onderwijsen.
an Instrument *een* werktuyg / instrument.
Interest Interest / woeker.
to Interpret Vertalen.
to Interrupt Verstoren.
an Introduction *een* Inleydinge.
to Invent Uytvinden.
Invisible Onsichtbaar.
to Invite Nooden.

Inward Inwendig.
a Journey *een* Reyse.
Joy Vrolykheit.
to Joyn Voegen.
a Joyner *een* Schrijnwerker.
a Joynt *een* Lidt.
Iron Yser.
Is Is.
to Itch Jeuken.
a Judge *een* Rechter.
a Judgment Oordeel.
to Juggle Guychelen.
Juice Sap.
Ivorie Yvoor.
Just Rechtvaerdigh.
Justice Gerechtigheyt.
to Justify Rechtvaerdigen.

K.

to Keep Bewaren.
a Kettle *een* Ketel.
a Key *den* Sleutel.
the Kidneys *de* Nieren.
to Kill Dooden.
Kind Vriendelijk.
to Kindle Ontsteken.
a King *een* Koning.
a Kingdom *een* Koningrijk.
a Kiss *een* Soen.
a Kitchin *een* keuken.
a Knave *een* Boeve.

to Knead kneeden.
a Knee *een* knie.
to Kneel knielen.
a Knife *een* mes.
a Knight *een* Ridder.
to Knit Breyen.
to Knock kloppen.
a Knot *een* knoop.
to Know kennen.
a Knuckle *een* kneuckel.

L

Labour Arbeydt.
Lace kant.
to Lack (*or* want) gebreechen.
a Lackey *een* Lackey.
a Lad *een* Jong gesel.
a Ladder *een* ladder ofte leer.
a Ladle *een* pot lepel.
a Lamb *een* lam.
Lame lamme.
to Lament beklagen.
Land landt.
Land-lord Huys-heer.
a Language *een* Taal / spraak.
to Languish Flauw worden.
a Lantern *een* Lanteern.
the Lap Schoot.
Large breet.
a Lark *een* leeuwerik.
a Lash *een* Slagh.
to Last duyren.
the Last *de* leste.
a Latch of a door *een* klink van een deur.
Late laat.
Lattises Tralen.
to Laugh lachen.
a Law *een* Wet.
a Lawyer *een* Advocaat.
to Lay leggen.
Lazy luy.
Lead loot.
to Lead leyden.
a Leaf *een* Bladt.
a League *een* verbondt.
Lean mager.
to Lean Opleunen / steunen.
to Leap Springen.
Leap year Schrickel-jaar.
to Learn leeren.
Least Op dat niet.
the Lest *de* kleynste.
Leather leder.
to Leave verlaten.
Leaven Deessem.
the Left-hand *de* Slinkerhant.
a Leg *een* been.

a Lemon

a Lemon *een* Lamoen-appel.
to Lend leenen.
Length lenghte.
Lent *de* lente.
a Leper *een* melaatsch.
Less minder.
to Lessen kleyn maken.
a Lesson *een* lesse.
Let toelaten.
a Letter *een* brief.
Lewd Boos / godtloos.
a Libel *een* pasquil.
Liberal mildadigh.
Liberty vryheyt.
a Library *een* Bibliotеech.
Licence verlof.
a Lie *een* leugen.
to Lie liegen.
Life leven.
to Lift Oplichten.
Light licht.
Light (not heavy) licht. (niet zwaar.)
Like gelijck.
Lime kalck.
a Limit *een* paal / lantpaal
to Limn schilderen.
a Line *een* Linie.
the Lining (of a coat) *de* voedering.
Linnen lywaat.
a Lion *or* lyon *een* Leeuw.
the Lip *de* Lippe.
to Lisp lispen.
Little luttel / kleyn.
to Live leven.
the Liver *het* lever.
a Liveric *een* Liverey.
Lo siet.
a Loadstone *een* Zeylsteen.
a Loaf *een* Broot.
a Lobster *een* kreeft.
a Lock *een* Slot.
to Lodge logeeren.
the Loins *de* lenden.
Long langh.
to Long verlangen.
to Look sien / kyken.
a Loop *een* lits.
to Loose los-maken.
a Lord *een* Heer.
Lordship Heerschap.
to Lose verliesen.
Lost verlooren.
to Lothe walgen.
to Love Beminnen / lief-hebben.
Love liefde.
Low Nederig / laag.
Lowd luyd.
a Lowse *een* luys.

Luck Geluck.
Lukewarm Lauw.
to Lurk Schuylen.
Lust Wellust.
Luster *een* Luyster.
Lustie Lustig
a Lute *een* Luyt.

M.

a MAce *een* Scepter.
Mace Foelie.
Mad Sinneloos.
Made Gemaakt.
Madder Mee-krappen.
the Magistracy *de* Overheyd
Magnanimity Grootmoedigheyd.
Magnificence Heerlikheyd.
to Magnifie Groot maken.
a Maid *een* Maaghd / Meyd.
to May (*or* can) Mogen.
Majesty Majesteyt.
the Manes (of a horse) *de* Manen / mane.
to Maintan Onderhouden.
a Major *een* Majoor / Burgermeester.

to Make Maken.
Malcontent Misnoegt.
the Male (of every kind) *het* Manneken.
Malice Boosheyt.
Malt Mout.
a Man *een* Man.
to Manage Uytvoeren.
Manifest Openbaar.
Manifold Menighvuldigh.
Manner Manier.
(good) Manners Zeden / goede manieren.
Many Veel.
a Map *een* Kaarte.
Marble Marmersteen.
to March Marcheeren.
a Mare *een* Merry.
the Margin *de* Rand.
a Mark *een* Merk.
a Market *de* Markt.
a Marquiss *een* March-Graaf.
Marriage Houwelijk.
to Marrie *or* be married Trouwen / ofte getrouwt worden.
Marrow Merg.
a Martyr *een* Martelaar.
to Marvel Wonderen.
a Mason *een* Metselaar.

the

the Mass *de* Misse.
the Mast *de* Mast.
a Master *een* Meester.
a Match Lont.
Matches Swavelstocken.
Matter Materie / stof.
a Maund *een* Mande.
Meal Meel.
a Measure *een* Mate.
Meat Kost / spijs.
to Meditate Overdencken.
a Medler *een* Mispel.
Meek Sachtzinnig.
to Meet Gemoeten.
Meet Bequaam.
Melancholie Melancolye.
to Melt Smelten.
a Member *een* Lidt en Lidtmaat.
Memory Gedachtenis.
to Mention Melden.
a Merchant *een* Koopman.
Mercie barmhertigheid.
Merit Verdienste.
Merrie Vrolijk.
a Message *een* bootschap.
a Messenger *een* Bode.
Metal Metaal.
the Middle Middel.
Midnight middernacht.
a Midwife *een* Vroedvrouw.
Might Macht.
Mild Sachtzinnig.
a Mile *een* Mijl.
Milk Melk.
to Milk melken.
a Mill *een* Molen.
a Miller *een* Moolenaar.
the Mind 't Gemoed.
to Mind Acht neemen.
Mindfull Gedachtigh.
Mine Mijn.
a Mine *een* Mijne.
to Mingle mengelen.
a Minister *een* Predikant.
the Mint *de* Munt.
a Minute *een* minuit.
a Miracle *een* mirakel.
Mire Slijk.
Mirth Vrolijkheidt.
Mischance Ongeval.
a Mischief *een* Feyt.
a Misdeed *een* Misdaat.
Miserie Elendigheidt.
to Mistake Verzinnen.
to Mistrust Mistrouwen.
to Mitigate Verzachten

to Mix *siet* Mingle.
a Mocker *een* Spotter.
Modest manierlijck.
Moist Vochtigh.
to Molest quellen.
a Moment *een* Oogen-blick.
a Monarch *een* Monarch.
a Month *een* Maant.
Money Gelt.
a Monk *een* Munnick.
a Monster *een* Monster.
a Monument *een* gedenck-teeken
the Moon *de* Maan.
More Meer.
the Morning Morgen-tijdt.
Mortal Sterflijck.
a Mortar *een* Vijsel.
Morter Mortel.
to Mortifie Dooden.
Moss Mos.
Most meest.
Mother Moeder.
a Motion *een* Bewe-ginghe.
Mouldy Schimmelach-tigh.
to Mount Opklimmen;
a Mountain *een* Berg.
to Mourn Treurig zijn.
a Mouse *een* muys.
the Mouth *de* mont.
to Mow maapen.
Much veel.
Mud modder.
a Mulberry *een* moer-besie.
a Mule *een* muyl-Esel.
to Multiplie Vermeer-deren.
a Multitude *een* me-nighte.
a Murderer *een* moorde-naar.
to Murmure murmu-reeren.
Musick musijck.
Musk muscus.
I Must ick most.
Must Nieuwe Wijn.
Mustard mostaart.
to Muster monsteren.
Mutable Veranderlijck.
Mute Stom / stil.
Mutton Schapen-vleesch.
Mutuall Onderlinge / wederzijdts.
to Muzzle muylban-den.
a Mystery *een* Verbor-gentheid.

the Nails

N.

the Nails (of the fingers) *de* Nagelen.
a Nail *een* Spijcker.
Naked Naackt.
a Name *een* Naam.
to Name Noemen.
Namely Namentlijck.
a Napkin *een* Servet.
a Narration *een* Verhaal.
Narrow Naauw.
a Nation *een* Volck / Natie.
Nativitie Geboorte.
Nature Natuur.
the Navell *de* Navel.
a Navie *een* Vloot Scheepen.
Navigation Scheepvaart.
Naught Quaat.
Nay Neen.
Near Na by.
Neat Net.
Necessaire Nootsakelijck.
Necessitie Nootwendigheid.
the Neck *den* Hals.
Need Gebreck.
a Needle *een* Naalde.

to Neglect versuymen.
a Neighbour *een* buurman.
Neither Nochte.
a Nephew *een* Neef.
a Nest *een* Nest.
a Net *een* Net.
a Nettle *een* Netel.
Never Nooyt.
Neverthelesse Niet tegenstaande.
New Nieuw.
the Next *de* Naaste.
a Niggard *een* Giertgaart.
Nigh Na-by.
the Night *de* Nacht.
Nimble Gaauw.
Nine Negen.
to Nip Nypen.
No Neen.
in No wise Geensins.
Noble Adel.
to Nod Knicken.
None *or* no Geen.
Noise Geraas.
Noon *de* Noen / middagh.
Nor Nochte.
North Noort.
the Nose *de* Neus.
the Nostrils *de* Neusgaten.
Not Niet.

a No-

a Notaire *een* Notaris.
to Note Opmerken.
Nothing *or* nought Niets.
a Nurse *een* Voedster/ Minne.
to Nourish Voeden.
Now Nu.
a Number *een* Getal.
to Number Rekenen.
a Nun *een* Nonne/ Bagijn.
a Nut *een* Neut.
Nutmeg Noote-muscaat.

O.

an OAck-tree *een* Eyken-boom.
an Oar *een* Riem.
an Oath *een* Eed.
Oats Haver.
Obedience Ghehoorsaamheid.
to Obey Gehoorsaam zijn.
to Object Tegenwerpen.
an Obligation *een* Verbintenisse.
to Oblige Verbinden.
Oblivious Vergetelijk.
Obscure duyster.
to Observe Waar-nemen.
Obstinate Hertnekkig.
to Obstruct Stoppen.
to Obtain Verkrijgen.
Occasion Ghelegentheyt.
the Ocean *de* Oceaan/ de groote Zee.
Odious Hatelijk.
an Odour *een* Reuk.
Of Van.
to Offend Ergernis geven/ beschadigen.
to Offer Aanbieden/ presenteeren.
an Office *een* Ampt/ Officie.
Ofspring Afkomst.
Often *or* oftentimes Dikmaal.
Oil Olie.
Ointment Salve.
an Oister *een* Oester.
Old Out.
an Olive *een* Olijf.
to Omit Achter-laten/ versuymen.
Omnipotent Almachtig.
Once Eens.
One Een.
Onely Alleenlijk.
on Onjon *een* Ajuyn.

to Open Open doen.
Openly Opentlijk.
Operation Werkinge.
Opinion Opinie.
Opportunity Gelegenthept.
to Oppose Tegenstaan.
to Oppress Onderdrucken.
Or Of/ ofte.
an Oracle *een* Orakel.
an Oration *een* Oratie.
an Orchard *een* Boomgaart.
to Ordain ordonneeren.
Order Order.
Orderly Ordentelijk.
Ordinarily Ghewoonlijck.
an Organ *een* Orgel.
the Original d'Oorsprongh.
Ornament Cieraat.
an Orphan *een* Weeskint.
Otherwise Andersins.
an Oven *een* Oven.
Over Over.
to Overcast overleggen.
to Overcome overkomen/ overwinnen.
to Overflow overvloeden.
to Overlive overleven.
Over long over lang.
to Overmaster Overmeesteren.
to Oversee oversien
to Overthrow Omwerpen.
to Overturn omkeeren.
to Overweigh overwegen.
to Overwhelm Overstulpen.
an Ounce *een* Once.
Our Onse.
Outward Uytwendig.
to Ow Schuldig zijn.
an Owl *een* Uyl.
Own Eygen.
an Owner *een* Eygenaar.
to Own Eygenen.
an Ox *een* Os.

P.

a Pace *een* Pas.
to Pacific *te* Vrede maken.
a Pack *een* Pack.
a Pad-lock *een* hangslot.
a Page *een* Pagie.
Pain Pijn.
to Paint Schilderen.
a Pair *een* Paar.
a Palace *een* Paleys.
Pale Bleek.

the Palm

the palm of the hand *de* palm van de hand.
a Palm tree *een* Palm-boom.
the palsie beroerte.
a Pan *een* pan.
a Pancake *een* panne-koek.
the Panch, tripes *de* pens.
to Pant Beven / kloppen.
a Pantoffle *een* pantoffel.
the Pap *de* Mam ofte Tepel.
Paper pampier.
Paradice Paradijs.
a Parcel *een* partye.
Perchment perkement.
to Pardon vergeven.
to pare afsnijden.
Parents Ouderen.
the Parliament *het* Parlement.
a Parlour *een* Binnen-saal.
a Parrot *een* Papegay.
Parsley Petersely.
a Parsnep *een* Pastinakel.
a part *een* gedeelte.
to Partake deelachtigh zijn.
Partial partijdig.
Particular bysonder / particulier.
a Partition *een* deylinge.
a Partner *een* mede gesel.
a Partidge *een* Patrijs.
a Pasquil *een* Pasquil.
to Pass passeeren.
a Passenger *een* passagier / reysiger.
the Passover Paasschen.
a Pass-port *een* Paspoort.
a Passion *een* bewegin-ge.
Past verby gegaan.
Paste (dough) deeg.
a Pasty *een* Pastey.
Pastime tijdtverdrijf.
a Pastor *een* Herder.
a Pasture *een* Weyde.
a Path *een* padt.
Patience gedult.
a Patriarch *een* Patriarch.
a Patron *een* patroon.
a Pattern *een* voorbeelt.
to Pave pabeyen / plaveyen.
a Pavillion *een* pavillioen.

to Pawn

to pawn Te pant leggen.
to pause Rusten, spanseeren.
a paw *een* Poot.
to pay Betalen.
peace Vrede.
a peach *een* Persick.
a peacock *een* Paauw.
a pear *een* peer.
a pearl *een* Peerl.
pease Erweten.
peculiar Eygen.
pedegree Afkomste.
peevish Korsel / moeyelijck.
a pelt *een* pels.
a pen *een* penne.
to penetrate Doordringen.
penitent Berouwigh / boetvaardigh.
a penknife *een* pennemes.
a pennie *een* penninck / een stuyver.
a pensil *een* penceel.
a pension *een* pensioen.
a penthouse *een* Luyfsel.
penurie Armoede.
people Volk.
pepper peper.
peradventure by avontuur.
to perceive bemercken / bespeuren.
perdition Verlies / verderveniffe.
perfect Volkomen / volmaakt.
to perfect Voleynden.
to perform Volbrengen.
perillous Gevaarlijck.
period punt / eynd.
to perish Vergaan.
perjury Eedtbreeckinge.
a periwig *een* pruyck.
to permit Toestaan / toelaten.
pernicious Schadelick.
to perpetrate Begaan.
perpetual Eeuwigh / gedurigh.
perplexed Verwerd / bekommert.
to persecute Vervolgen.
perseverance Volherdigheyt.
to persist Volherden.
a person *een* persoon.
to perswade Met reden toebrengen.
perverse Verkeert.
to peruse Doorsien.
to pester Quellen.

a pestle

a Pestle (*or* pounder) *een* Stamper.
a Petticoat *een* Vrouws Onder-Rock.
a Petition *een* Request / begeerte.
Pewter Peauter / Tin.
Phantasie Inbeeldinge.
a Phesant Phaysantvogel.
a Philosopher *een* Philosooph.
a Phrase *een* Spreuck.
Physick Medicijn.
to Pick Picken.
Pickle Peeckel.
a Picture *een* schilderey.
a Pie *een* Pastey.
Piety Godtvruchtigheit.
a Pigeon *een* Duyf.
a Pig *een* Duyf.
a Pig *een* kleyn Vercken / een Ken.
a Pike *een* Spies.
a Pike (fish) *een* Snoeck.
a Pelgrim *een* Pelgrim.
to Pill *de* Schors afschellen.
a Pill *een* Pilaar.
a Pillow *een* Hooftkussen.
a Pilot *een* Lootsman.

to Pinch Nijpen.
a Pink (a little Ship) *een* Pinck.
a Pinnas (Ship) *een* Pynas.
a Pin *een* Spel.
to Pin Aanspellen.
a Pint *een* Pint.
a Pipe *een* Pijp.
to Pipe Op de Fluyt speelen.
a Pirat *een* Zee Rover.
to Piss Pissen.
a Pistol *een* Pistool.
a Pit *een* Put.
Pitch Peck.
a Pitcher *een* Aarden kruyck.
Pith *in wood* Pit in het hout.
Pitie Jammer.
to Pitie medelijden.
a Place Plaats.
the Plague Pestelentie.
Plain klaar / even.
Plaintiff Klager.
a Plaister *een* Pleyster.
a Planet *een* Planeet.
a Plank *een* Plank.
to Plant Planten.
Plate Silver-werck.
a Plate *een* Teljoor.
a Platform grontform / 't bewerp van een huys.

a plat-

a Platter *een* Plateel / een schotel.
to Plead Pleyten.
Pleasant Geneuchelijk.
to Please Behagen.
what Pleaseth you? wat Behaagt U. U.
Pleasure Playsier.
a Pledge *een* Borgh / een pant.
Plentie Overbloet.
the Pleurisy *het* pleuris.
a Plough *een* ploegh.
to Pluck plucken.
a Plum *een* pruym.
a Plume *een* Veder / plupmagie.
a Plummer *een* Loot-gieter.
a Plummet *een* Kloot van Loot.
to Plunge Duycken / insteecken.
a Pocket *een* Sack.
the Pocks *de* pocken.
a Poëm *een* Gedicht.
to Point (with the finger) met de Vinger duyden.
the Point *de* punt.
to Poise Wegen.
Poison Vergift.
Pol money Hooftgelt.
Policie politie / Raat.

to Polish polysteren.
to Poll Scheeren.
to Pollute Vuyl maken.
a pom-granat *een* Granaat appel.
pompious Pompeus.
a Pompion *een* pompoen.
a Pond *een* Poel / Vijver.
to Ponder Overleggen.
the Poop (of the Ship) Achter-kasteel (van 't Schip.
Poor Arm.
the Pope *de* Paus.
Populous Volckrijck.
a Porch *een* Voorhof.
the Pores *de* Sweetgaten
Pork Verchen-vleesch.
a Port (Havan) Poort/ Haven
a Portion *een* Deel
a Position *een* Stellinge.
to Possess Besitten.
Possible mogelijck.
the Post *de* Post.
Posterity Nakomelingschap
a Pot *een* Pot.
Potent machtigh.

a Po-

a Potentate *een* Potentaat.
Pottage Sop/potspijs/moes.
a Potter *een* Pottebacker.
a Pottle *een* Stoop.
Pouder Poeder.
Poverty Armorde.
Poultrie Hoenderen.
a Pound *een* pont.
to Pour Gieten.
Pourtraiture Af-beeldsel.
power Macht.
Practise practijk.
to Praise prijsen.
to Pray Bidden.
a Prayer *een* Gebedt.
to Preach Prediken.
a Preamble *een* Voorreden.
Precedent voorgaande.
a Precept *een* Gebodt.
Precious kostelijck.
Precise precijs.
Predecessor Voorganger.
Prediction Voorsegging.
to Predestinate Voorordineeren.
Preeminence Uytsteekentheyt.
Preface Voorreden.
to Prefer Advanceeren/voorstellen.
Prejudice Nadeel.
to prepare bereyden.
to prescribe voorschrijven.
Presence tegenwoordigheyt.
to preserve bewaren.
President President/Voorsitter.
to press pressen/dwingen.
to presume verstouten.
to pretend eygens na staan.
Prettie mooy.
to prevail Overweldigen.
to prevent Voor-komen
a prey *een* roof/buyt.
to prick prickelen.
the Prick of a pin *de* steck van een spel.
Pride Hoovaardigheid.
a Priest *een* Priester.
a Prince *een* Prince.
Principal Opperste.
Principle Beginsel.
to print Drucken.

a prison

a Prison *een* Gevangke-nisse.
Private Privaet / een-saam.
a Priviledge *een* Privi-legie / voorrecht.
Privily Heymelijck.
a Prize *een* Prijs.
to Prize Achten.
Probable Waarschijne-lijck.
to Proceed Voortgaan.
a Process *een* Proces
to Proclaim Uytroepen.
to Procrastinate Uyt-stellen.
to Procreate Generee-ren.
Proctor *een* Procureur.
a Prodigal *een* Verquist-ter.
Prodigious Wonder-bare.
to Produce Voortbren-gen
to Profess Belijden.
Profit Profijt.
Profound Diep.
Profuse Overdadig.
to Prognosticate Voor-seggen
a Project *een* Bewerp.
a Prologue *een* Voorre-den.
Prone Genegen.
to Pronounce Uytspre-ken.
to Prop Ondersteunen.
to Propagate Voort-planten.
Prophane Onheyligh.
a Prophet *een* Propheet.
to Propose Voorstellen.
to Prorogue Uytstel-len.
to Prosecute Na-vol-gen.
Prosperity Geluck / welvaart.
to Protect Bescher-men.
to Protest Protesteeren.
to Protract Uytstellen / uyttrecken.
Proud Hovaardig.
a Proverb *een* Spreek-woort.
to Provide voorsien.
a Province *een* Provin-cie.
to Provoke Opwecken.
Prudence Voorsichtig-heyt.
a Psalm *een* Psalm.
a Publican *een* Colle-naar.
Publick Gemeyn.
to Publish Openbaren.

a Pud

a Pudding *een* Beuling/ pot pastey.
to Puff Blasen
to Pull Trecken.
a Pulpit *een* Preeck-stoel.
the Pulse *den* Pols.
a Pump *een* Pomp.
to Punish Straffen.
purblind Sticksiende.
to purchase Koopen / verwerven.
pure Suyver.
to purge Purgeeren.
to purifie Reynigen
to pourloin Onttrecken.
purple Purper.
to purpose Voornemen.
a purse *een* Beurs.
Purslain Porceleyn-kruyt
to pursue Vervolgen.
to push Stooten.
a push *een* Puyste.
to put Setten.
to put on Aandoen.
to putrifie Verrotten.
to puzzle Ymant swarigheid aandoen.
een Py (Vogel) Exter.

Q

a QUacksalver *een* Quacksalver.
a Quadrant *een* Vierkant.
to Quake Beven / sideren.
Quality Hoedanigheyt.
Qualities manieren.
a Qualm *een* haastige Flaaute.
Quantity Veelheyt.
a Quarrel *een* Questie/ kracheel.
a Quart Twee pinten/ een kan.
a Quarter *een* Vierde deel.
a Quarry of stone *een* Steen huyl.
a Quean *een* Hoere.
a Queen *een* Koninginne.
to Quell Quellen.
to Quench Uytbluschen.
a Question *een* Vrage.
Quick Gaau / levendigh.
to Quicken Verquicken.

Quickly

Quickly Raschjes/ terstont.
Quicksilver Quicksilver.
Quiet Gerust.
a Quill een Schaft.
a Quilt een Metras.
a Quince een Quee-appel.
the Quire de Koor.
a Quire of Paper een Boek Pampier.
to Quit Quijten / quyt schelden.
to Quiver schudden.
Quotidian Dagelicks.

R.

a RAce een Geslachte.
a Race een Loop.
a Rabbet een Conijn.
a Rack or manger een kribbe.
to Rack Pijnigen.
a Racket een Rincket.
Radish Radijs.
to Rage Rasen.
Rage Uytsinnigh.
a Rag een oude Lap.
to Rail Schelden / versmaden.
Rain Regen.
a Rainbow een Regenboog.
to Raise up Opwecken.
Raisins Rozijn.
a Rake een Rieck ofte Egge.
a Ram een Ram.
a Ranck een Rye ofte orden.
to Rankle Verrotten.
Ransom Rantsoen.
Raping Neming met gewelt.
Rare Ongemeen / selden / raer.
to Rarifie Dun maken.
a Rasour een scheermes.
a Rat een Rot / Ratte.
Rash Onvoorsichtigh.
Rate Prijs.
a Rater een schatter.
Rather Liever.
to Ratifie Bebestigen.
a Rattle een Ratel.
Rational Redelick.
a Raven een Raven.
Ravening Roovinge.
to Ravish Schoffieren.
Raw Rauw.

Rays of the Sun Sonne-straleu.
to Reach Reycken.
to Read Lesen.
Readie Gereet.
Really Met der daadt.
a Realm *een* Koninck-rijck.
a Ream of Paper *een* Riem Papier.
to Reap Maaijen.
Reason Reden.
to Rebate Af korten.
Rebellious Wederspannigh.
to Rebuke Berispen.
to Recant Herroepen.
a Receipt *een* Ontfang.
Receipts Genees-middelen / Ordonnantien.
to Receiv Ontfangen.
Recipocral Wederkeeren.
to Recite Verhalen.
to Reckon Reeckenen.
to Reclaim Wederom roepen.
to Recollect Vergaderen.
to Recommend Aanprijsen / bevelen.
to Recompence Vergelden.
to Reconcile Versoenen.
to Record Gedachtigh wesen.
a Record *een* Oorkonde / een Register.
to Recover Verhalen / weer krijgen.
Recourse Toevlucht.
to Recoyl Te rugge wijken.
to Recreate Vermaecken.
a Recusant *een* Ontsegger / de naam gegeven aan een Papist.
Red Root.
to Redeem Verlossen.
Redeemer Verlosser.
to Redound Verkoopen/overvloeyen.
to Redress Recht maken/reformeeren.
to Reduce Wederom brengen.
a Reed *een* Riet.
to Reel Waggelen.
a Reel *een* Haspel.
to Refer *een* Saeck aan yemant stellen.
to Refine suyveren.
to Reflect Opsien.

to Re-

to Reform Verbeteren/ herstellen.
to Refresh Verversen.
to Refuse Weygeren.
to Refute Wederleggen.
Regal Koninckljjck.
to Regard Achten / opmercken.
Regeneration Wedergeboorte.
a Regiment *een* Regiment.
a Region *een* Landtschap.
to Rehearse Verhalen.
Register Bladtwijser / Register.
to Reject Verwerpen.
to Reign Regeeren.
the Reins *de* Nieren.
to Rejoyce Verheugen/ verblijden.
to Relapse Weder instorten.
a Relation (*or* kindred) Bloetverwantschap.
a Relation (*or* story)*een* Verhaal.
to Release Ontlossen.
to Relent Berouw hebben.
to Relie Vertrouwen / steunen.
Relief Secours.
to Relinquish Verlaten.
Reliques *and* remainders Overblijffselen.
a Relish *een* Smaaek / een geur.
to Remain Overblijven.
Remedy Remedie.
Remembrance Gedachtenisse.
Remiss Slap / onachtsaam.
to Remit Vergeven.
Remorse Knaginge.
to Remove Wegh doen/ verplaatsen.
to Render Weder ofte overgeven.
to Renew Vernieuwen.
Rennet Melck Rinsel.
to Renounce ontseggen.
Renown'd Beroemt.
Rents Renten / inkomsten.
a Rent *een* Scheur.
to Repair Vermaken.
to Repay Weer betalen.
to Repeat Herhalen.
to Repel Verjagen.
to Repent Leedt wesen.

Repentance Berouw.
to Repine Morren.
to Reply Weder antwoorden.
to Report Rapporteeren / vertellen.
to Repose Rusten.
to Reprieve Uytstel geven
to Reproach Verwijten.
Reprobate Verworpen.
to Reprove Berispen.
to Repulse Verstooten.
Reputation Grootachtinge.
a Request Versoeck.
to Request Ootmoedigh bidden.
to Require Vereyschen.
to Requite Vergelden.
to Resemble Gelijcken.
to Reserv Bewaren / voor-behouden.
to Resign Overgeven.
to Resist Wederstaan.
to Resolve Resolveeren / ontdoen.
Respect Achtinge.
to Respect Ontsien.
to Respire Ademen.
Respite Uytstel.

the Rest de Rest.
to Rest Rusten.
to Rest Overschieten.
a Restitution Wedergevinge.
to Restore Weder geven / herstellen.
to Restrain Bedwingen / in den toom houden.
Resurrection Wederopstandinge.
to Retail In 't kleyn verkoopen.
to Retain Onthouden.
to Retire Te rugge ofte alleen gaan.
to Retract Weder-roepen.
to Retreat Te rugge keeren.
to Return Wederom keeren.
to Reveal Openbaren.
to Revenge Wreken.
Revenue Inkomst.
to Reverence Eerbieden.
to Revieuw Hersien.
to Revise Weer oversien.
to Revive Levendigh maken / her-leven.
to Revoke Herroepen.

to Revolt Af-vallen.
to Revolve Herdenken.
a Reward *een* Beloo-ninge.
Rheum Snot ofte loop der neuse / of mont.
a Rib *een* Ribbe.
a Ribband *een* Lint/een snoer.
Rice Rijst.
Rich Rijck.
Riches Rijckdom.
a Riddle *een* Raatsel.
to Ride Rijden.
Ridiculous Belacche-lijck.
Right Recht.
Righteous Rechtveer-digh.
Rigour Wreetheyt / strengheyt.
a Rime *een* Rijm.
a Ring *een* Ringh.
to Ring (bels) Luyden/ bellen.
Riot Gulsigheyt.
to Rip ontarnen.
Ripe Rijp.
to Rise opstaan / rij-sen.
Rites Ceremonien/ ge-woonten
a River *een* Rivier.
to Rob Rooben.
a Robber *een* Rover.
a Robe *een* Kostelick kleet.
a Rock *een* Steen-rotse.
a Rod *een* Roede.
a Roe *een* Rhee.
a Rogue *een* Schelm.
to Roll Rollen.
a Rood of Land *een* Roede Landts.
a Roof of a house *een* Dack van een huys.
Room Ruymte.
a Root *een* wortel.
a Rope *een* Touw.
to Rore Brullen.
a Rose *een* Roos.
Rosin Harst.
to Rost Braden.
to Rot Verrotten.
Rough Ruygh / rouw.
Round Ront.
to Rouse opwecken.
to Row Roeyen.
Royal Konincklijck.
to Rub Wrijven / krau-wen.
the Rudder *het* Roer.
Ruddy Rootachtigh.
Rude Grof / ongema-niert.
Rue Wijnruyt.
to Rue Rouwen.

Rugged Oneffen/ ruig.
a Rug *een* Rouwe Deken.
to Ruine Destrueeren.
Ruinous Bouvalligh.
to Rule Heerschen.
a Ruler *een* Regeerder.
a Rule *een* Regel.
to Rumble Rommelen.
to Ruminate Herkauwen.
a Rumour Gerucht.
to Run Loopen.
a Rundlet *een* Kinneken.
a Rupture *een* scheur/ een breuck.
a Rush *een* Biese.
Rustical Boerachtigh.
Rye Rogge.

S.

the SAbbath *den* sabbath.
a Sable *een* Swaart ofte sabel.
a Sachel *een* Knapsack.
a Sack *een* sack.
Sackcloth Hayrenkleet.
to Sacrifice Op-offeren
Sad Droevigh.
Sad-colour Doncker.
a Saddle *een* Sadel.
Safe Behouden.
Safegard Beschermingе/ saubegarde.
Saffron saffraan.
Sage sabie of salie.
Sage Wijs.
to Sail Zeylen.
a Saint *een* Heylige.
a Sale *een* Verkoop.
a Sallet *een* sla of salaat.
a Salmon *een* salm.
Salt Sout.
Salvation salighеyt.
Salve salve.
to Salute Groeten.
the Same *de* selve.
Sap Sap.
Satan Satan.
to Satiate Versadcn.
Satisfaction Voldoeninge.
Savage Wildt.
to Save Bewaren/ behouden.
to Save sparen.
Savour Salighmaker.
Sausage saucijs.
Sausse sausse.
Sausy stout.
a Saw *een* saagh.
to Say seggen.

Scab

Scab Schurf / schurfte.
a Scabbard een Swaartschedel.
a Scaffold een Schavot.
to Scald Met heet water broepen.
the Scalp de Kop.
Scaly Schubachtigh.
a Scandal een Schandaal.
Scarce Schaars.
a Scarf een Sluyer.
Scarlet Schaarlaken.
a Scarr een Lidt-teyc-ken.
Scarse Naauwelijks.
to Scatter Verstroyen.
a Scepter een scepter.
Schism scheuringh.
a Scolar een Leerling.
a School een schoole.
Science Wetenschap.
to Scoff spotten.
to Scold schelden / kyven.
Scope Ooghmerck.
to Scorch Branden / schroepen.
to Scorn Verachten.
to Scoul suur sien.
to Scour schuuren.
to Scourge Geesselen.
to Scratch Krabben.
to Scrape schrapen.
a Screen een schutsel / scherm.
a Scribe een schrijver / schrift geleerde.
Scripture Schriftuur.
a Scruple een scrupel / twijffelingh.
the Scull de Hooft-pan / Beckeneel.
Scum schuym.
a Scuttle een Korfken / schotel.
the Sea de Zee.
a Seal een Zegel.
a Seam een soom.
a Seamster or Simster een Naayster.
to Search Na-soecken.
the Second de Tweede.
Searge sergie.
the Season saysoen.
a Seat een setel / stoel.
Seaven seven.
a Secretary een secretaris.
a Sect een secte.
a Section een Deeling.
Secret Verborgen / heymelijck.
Secure seker.
Secure sorgeloos.

Sedition Seditie / oproer.
to Seduce Verleyden.
to See Sien.
Seed Saat.
to Seek Soecken.
it Seemeth *het* Schijnt.
to Seeth Zieden / kooken.
Seldom Selden.
to Select Uytkiesen.
Selfish Selfsachtigh.
to Sell Verkoopen.
the Senate *den* Raat.
to Send Senden.
Sence Sin / gevoel.
Sensible Gevoeligh.
to Sent *or* savour Rieckeu.
a Sentence *een* Sententie / vonnis.
to Separate Af-sonderen / scheyden.
a Sepulcher *een* Graf.
Serge Sergie.
Serious Ernstigh.
a Sermon *een* Predicatie.
a Serpent *een* Slangh / Serpent.
a Servant *een* Dienaar.
to Serve Dienen.
to Set Setten / stellen.
Severall Verscheyden.
Severe Stuur / straf.
to Sew *or* sow Nayen.
Sewet Vet.
the Sexton *de* Koster
a Shadow *een* Schaduwe.
to Shake Schudden.
Shallow ondiep.
the Shambles *de* Vleyshal.
Shame Schaamte.
Shared Gedeelt.
to Shape Fatsoeneeren / scheppen.
to Shave Schaven.
She Sy.
a Sheaf *een* schoof.
Shears Schaaren.
a Sheath *een* scheede.
to Shed Gieten / stoten.
a Sheep *een* Schaap.
a Sheet of Paper *een* Vel Papier.
a Sheet (of Linnen) *een* slaap-laken.
a Shell schulpe / schille.
a Shelf *een* Banck of Planck.
a Shelter *een* schuylplaats / toevlucht.
to Shew Toonen.
a Shield *een* schilt.

a Shift *een* Veranderingh / oock een Mans ofte Vrouwen Hembt.
a Shilling *een* schellingh.
the Shin *de* scheen.
to Shine schijnen.
a Ship *een* Schip.
a Shirt *een* Mans Hembt.
a Shive of Bread *een* snede Broots.
a Shoe *een* Schoen.
a Shoemaker *een* schoenmaker.
to Shoot (with a gun) schieten.
a Shop *een* winckel.
the Shore *de* strant.
Short Kort.
a Shovel *een* schop.
Should soude.
it Should *or* ought *het* Behoort.
a Shoulder *een* schouder.
to Shout *or* cry out schreeuwen.
a Shower (of rain) *een* Plas-regen.
to Shrink weycken en krimpen.
to Shut sluyten / toedoen.
a Shuttle *or* Shittle *een* spoel.
Sick sieck.
a Sickle *een* sickel.
a Side *een* Zijde.
Aside Ter zijde.
a Siege *een* Belegh.
to Sift siften.
a Sift, sive *or* seve Teemst of sift.
to Sigh suchten.
a Sight *een* Ghesicht / en een schouspel.
a Seign *een* teecken.
a Signet *een* segel-ring.
to Signifie Beteкenen.
Silence stilswijgentheyt.
Silk Zijde / Zy.
a Sillabe *een* syllabe.
Silver silver.
a Similitude *een* Ghelijckenis.
Simple slecht.
Sin sonde.
to Sin sondigen.
Since t'sedert / sint.
Sincere oprecht.
to Sing singen.
to Sink sincken.
a Sinew *een* senuwe.
Sir Monsieur / Heere / een Eer-tijtel van een Ridder.

Sierup Syroop.
Sister *een* Suster.
to Sit Sitten.
a Sithe *een* Seyssen.
a Skain of threed *een* Streng garen.
the Skie *de* Lucht.
Skie-colour Hemels-blaauw.
Skill konste / weten-schap.
Skin vel.
Slack Slap / los.
to Skip Springen.
a Slate *een* Leye ofte latte.
to Slander Lasteren.
a Slave *een* Slaaf.
to Slay Doodt slaan.
to Sleep Slapen.
a Sleeve *een* mouw.
Slender Dun / mager.
to Slide glijden / slib-beren.
Slime slijm.
to Slice Snijden.
a Slice *een* Snee.
a Slig *een* slinger.
to Slip away Ontslip-pen.
a Slipper *een* Muyl.
Slippery Gladt / slib-berachtigh.
a Sloe *een* wilde pruym.
a Sloven *een* sloove.
Slow Traagh.
a Sluce *een* Sluys.
to Slumber Sluyme-ren.
Sluttish Morsig / vuyl.
Small Kleyn / dun.
to Smart Smerten.
to Smell Ruycken.
to Smile Glim-lachen.
to Smite Smijten.
a Smith *een* Smit.
a Smock *een* Vrouwen Hembt.
Smoke Roock.
to Smother Verstickeu.
to Smooth Strijcken.
a Snail *een* Slacke.
a Snake *een* Slange.
a Snare *een* Strick.
to Snatch Rucken.
to Sneez Niesen.
to Snort *or* snore Snor-ken.
Snot Snot.
Snow Sneeuw.
to Snuff Snuyten.
So Soo / alsoo.
Sober Sober.
Society Geselschap.
a Sock *een* Sock.
Soft Sacht.
to Soil Vuyl maken.
to Soke Weycken.

Sold Verkocht.
Sole Alleen.
the Sole of the foot *de* Sole van de voet.
Some Sommige.
Sommer Somer.
Somthing Yet / eenigh dingh.
Somwhat Wat.
Somwhere Ergens.
a Song *een* Sang.
a Son *een* Soon.
Soon Haast / terstont.
Soot Roet.
Sope Zeep.
a Sop *een* Soppe.
a Sore *een* seer.
a Sorcerer *een* Tovenaar.
Sorrow Droefheyt / verdriet.
Sorry Bedroefst.
a Sot *een* Sot
the Soul *de* Siel.
a Souldier *een* Soldaat.
to Sound Klincken / luyden.
the South *het* Zuyden.
Sour Suur.
Southsaying Waarsegginngh.
Sow Saayen.
a Sow *een* Sog.
a Spade *een* Spade.
a Space *een* Spacie.
a Span *een* Span.
to Spare Sparen.
a Spark *een* Vonck.
to Sparkle Glinsteren.
Spectacles Brillen.
to Speak spreecken.
a Spech *een* Taal / een spraach.
to Speed spoeden.
to Spel spellen.
to Spend Verquisten.
to Spew *or* spue spouwen / overgeven.
Spieces specery.
a Spider *een* spinneweb.
to Spill storten.
to Spin spinnen.
the Spirit *de* Geest.
to Spit spouwen.
a Spit *een* spit.
Spite spijt.
to Spoil Bederven.
a Spoon *een* Lepel.
a Spot *een* Vleck.
a Spouse *een* Bruyt.
to Spread spreyden.
the Spring *de* Lente / Voor-jaar.
a Spur *een* spoor.
to Spurn Achter uyt slaan.
Squint-eyed scheel.

Stab Met een Ponjaart steken.
a Stable een stal.
a Staff een staf / stock.
to Stagger strouchelen.
a Stain een Vlecke.
Stairs Trappen.
a Stake een staack / paal.
to Stammer stameren.
to Stamp stampen.
to Stand staan
a Star een sterre.
to Starch stijven.
a Statute een statuyt.
to Stay Blijven.
to Steal steelen.
to Steep weycken.
to Steer stuuren.
a Step een stap.
a Step-father een stief-Vader.
to Stick steken.
to Stick to Aankleven.
a Stick een stock.
a Sting een Prickel.
a Stinck stincken.
to Stirr Roeren.
Stocking kousen.
the Stomack de maag.
a Stone een steen.
a Stool een stoel.
to Stoop Bucken.
to Stop Stoppen.
a Storie een Verhaal / Historie.
a Storm een storm.
Stout stout.
Straight Recht.
Strained Gezijght en gedouwt.
Strait Engh / naauw.
a Stranger een Vreemdelingh
a Straw een stroo.
Strayed Verdwaalt.
the Stream de stroom.
a Street een straat.
Strength sterckte.
to Stretch Recken.
to Strike slaan / smijten.
a String een snoer.
a Stripe een slagh.
Strong sterck.
a Student een student.
to Studie studeeren.
Stumbling struykeling.
to Subdue t'onderbrengen.
to Submit onderwerpen.
to Subscribe onderschrijven.
Substance substantie.
Succour Bystant.

Such

Such sulcke.
to Suck suygen.
Suddain schielick.
Suet *or* tallow, smeer.
to Suffer Lijden.
Sugar suycker.
a Summ *een* somma.
the Sun *de* sonne.
to Sup suppen.
Superscription opschrift.
Supper Avontmaal.
to Support onderhouden.
Sure seecker.
Surety Borge.
to Suspect Mistrouwen.
to Sustain ophouden.
to Swallow swelgen.
a Swan *een* swaan.
to Swear sweeren.
to Sweat sweeten.
to Sweep Vegen.
Sweet soet.
to Swell swellen.
Swift snel.
to Swim swemmen.
a Swine *een* swijn.
a Sword *een* Degen/swaart.
Swounding Bezwijming.

T.

a Table *een* Tafel.
a Tail *een* staart.
a Tailer *een* Kleermaker.
to Take Nemen.
a Talent *een* Talent.
to Talk Praten.
Tallow Talck.
Tame Tam.
Tape Linnen/lint.
Tapestry Tapijt.
to Tarry Verbeyden.
a Tart *een* Taart.
to Taste smaken.
a Tavern *een* wijn Herbergh.
Taught Geleert.
to Tax Taxeeren.
to Teach Leeren.
a Tear *een* Traan.
Tedious Verdrietigh.
Teeth Tanden.
to Tell Tellen of vertellen.
to Temper Matigen.
a Tempest *een* Tempeest.
a Temple *een* Tempel.
to Tempt Versoecken.
Ten Tien.
a Tenant *een* Huurder.
Tender Teder.

a Term *een* Termijn of tijdt.
Terrible Vreeſſelijck.
a Territorie *een* Gebied/ Landſchap.
to Teſtifie Getuygen.
a Tetter *een* Kleyn lopende zeerigheyt.
Than Dan.
to Thank Bedancken.
That Dat.
to Thaw Dopen.
The De.
a Theef *een* Dief.
Then Dan.
Thence Daar van daan.
There Daar.
Therefore Daarom.
Thereof Daar van.
Thick Dick.
the Thigh *de* Dye.
Thine Dijn/ uwen.
a Thing *een* Dingh.
to Think Dencken.
Thin Dun.
Thirſt Dorſt.
Thirtie Dertigh.
This Deſe/ dat.
Thither Daar na.
Through Door.
Thou Du/ ghy.
a Thorn *een* Doren.
Thoughts Gedachten.

Threed Draadt/ Garen.
a Throne *een* Throon.
the Throat *de* Keel.
to Threaten Dreygen.
to Thrive Proſpereeren.
to Throw Werpen/ gooyen.
to Thruſt ſtooten.
a Thumb *een* Duym.
Thunder Donder.
to Tie Binden
Timber Timmerhout.
Time Tijdt.
Tinn (Pewter) Tin.
Tired Vermoedt.
Tithe Tiende.
a Title *een* Tijtel.
To Tot/ aan/ na.
To and fro Herwaarts derwaarts.
a Toad *een* padde.
a Toad-ſtool Duyvels brood.
a Toe *een* Teen.
Together Met malkander/ t'ſeffens.
to Toil Arbeyden/ vermoeyen.
a Token *een* Merckteecken.
Told geſeyt.

Toll

Toll *or* tribute Tol/ schattinge.
Tolerable Verdraaghlick.
to Toll a bell een Klock luyden.
a Tomb *een* Tombe ofte Graf.
a pair of Tongs *de* Tangen.
a Tongue *een* Tonge.
a Tool *een* Instrument ofte gereetschap.
a Tooth *een* Tant.
the Top *or* height *de* Cop ofte hooghte.
a Top *een* Cop ofte tol.
a Torch *een* Fackel/ toortse.
to Torment Quellen/ pijnigen.
Torn Gescheurt.
to Tost Braden.
to Touch Aanraacken. ofte voelen.
Touching Aangaande.
a Touch-stone *een* Toet-steen.
Tough Taay.
Tow grof vlas.
to Tow a Ship *een* Schip roepen ofte trecken.
a Towel *een* Handdoeck.
a Tower Tooren.
a Town *een* Stadt of Dorp.
Toys Beuselingen.
Trade Neeringe/ handel/ ambacht.
a Traitor *een* Verrader.
to Translate Oversetten.
to Travail Reysen.
Treachery Verradery.
Treacle Driakel.
to Tread Treden.
Treason Verraat.
Treasures schatten.
a Tree *een* Boom.
to Tremble Beven.
a Trencher *een* Teljoor/ Tafelbort.
a Trespas Overtredinge.
a Tribe *een* Geslacht.
Tribulation Wederwaardigheyt.
to Trie Beproeven.
Trinity Drievuldigheyt.
Trifles Beuselingen.
a Triumph Triumph/ Zege-jungh.
Trouble Moeyten.
a Trough *een* Trogh.
a Troup *een* Bende/ Troup.

a Trowel

a Trowel *een* Metselaars Troffel.
True waar.
a Trumpet *een* Trompet.
a Trunk *een* Koffer.
to Trust Betrouwen.
Truth waarheyt.
a Tub *een* Tobbe.
a Tulip *een* Tulp.
a Tumult *een* oproer.
a Tune *een* Toon.
a Tun *een* Tonne.
a Turf *een* Turf.
to Turn Wederomkeeren.
a Turnep *een* Raap / knol.
a Tutor *een* Vooght/ Bewaarder.
Twelf Twaalf.
Twi-light Tweelicht.
Twenty Twintigh.
to Twine *or* twist Draaien / tweernen.
Two Twee.
a Tyrant *een* Tyran / Dwingelant.

V.

to be VAcant Ledigh zijn.
a Vail Dechsel / hangsel.
Vain Ydel.
in Vain Vergeefs.
Valiant Dapper.
a Valley *een* Dal.
Valour Dapperheyt.
Value waardye.
to Vanish verdwijnen.
Vanitie Ydelheyt.
to Vanquish Verdwijnen.
Vapour Rooch / damp.
Varietie Verandering.
a Vassal *een* Leenhouder / ondersaat.
Veal Kalfs vleys.
a Vein *een* Ader.
Velvet Fluweel.
Vengeance wraack
a Verb *een* werckwoort
Verie seer / heel.
to Verifie waar maken.
Veritie waarheyt.
a Verse *een* Veerse.
Vertue Deughd.
to Vex Quellen / plagen.
Ugly Lelijck.
a Vial *een* Viool.
Vice ondeught.
a Victorie *een* Victorie / overwinninge.

Victuals Victualie / provigant.
to Vieuw Besien.
Vigilance wackerheyt.
Vigorous Kloeck / blijtigh.
Vile Snoode / gheringh.
a Village een Dorp.
a Villain een Boef / schelm.
Vindication Revengie.
Vindictive wraackgierigh.
a Vine een wijngaart.
Vineger Azijn.
Vintage de wijn lesinge / wijn tijdt.
a Vintner een wijnverkooper.
a Viol een Viool.
to Violate Schenden / verontreynigen.
Violence Gewelt / heftigheyt.
Violently Geweldighlijck.
a Violet een Violet-bloem.
a Viper een Slange / Adder.
a Virgin een Maaght.
Virginity Maagdendom.
Virility Mannelijckheyt.
a Visage een Aangesicht.
a Visard een Mom-aangesicht.
Visible Sienlick / sichtbaar.
a Vision een Gesichte / verschijninge.
to Visit Besoecken / de visite geven.
Visitation een Besoeckinge.
the Vitals de Levende deelen des Lichaams.
to Vitiate Schenden.
Vitious Ondeugent.
to Vituperate Laken.
Vivacity Levendigheyt.
an Ulcer een Sweer / gezwel.
an Umbrage een Schaduwe / een ombragie / suspitie.
an Umpire een Scheyts-man.
Unable Onmachtigh.
Unacceptable Onaangenaam.
Unanimity Eendrachtigheyt.

Unapt Onbequaam.
Unarm Ontwapenen.
Unawares. Onverwacht.
Unbelief Ongeloovigheyt.
Unbeseeming Onbetamend.
to Unbuckle *or* unbutton outhaalen / ontknoopen.
Uncapable Onbequaam.
Uncertain Onseecker.
Unchangeable Onveranderlijck.
Unchast Onkuyss.
Uncivil Onbeleeft.
an Uncle *een* Oom.
Unclean Onreyn / onsuyver.
Uncomely Onbetamelijck.
Unconstant Onstantvastigh.
to Uncover ontdecken.
an Unction *een* Salvinge.
Under Onder
to Undergo Ondergaan / lijden.
Underhand Heymelijck.
to Underhold Onderhouden.
an Underling (*een* Onderlingh / een die minder in Officie is.
Undermine Ondermijnen.
Underneath Beneden.
to Understand Verstaan.
to Undertake Onderwinden.
Undiscreet Onbeschepden / indiscreet.
Undivided Ongeschepden.
to Undo Ontdoen / los maken.
to Undo (a mad) Yemant verderven.
Undone Bedorven.
Undoubted Ongetwijffelt.
Uneasey Ongemackelijck.
Unequal, uneven Oneffen.
Unestimable Onwaardeerlijck.
Unexpected Onverwacht.
Unfained Ongeveynst.
Unfaithful Ontrouw.
Unfallible Onfeylbaar.
Unfit Onbequaam.
to Unfold Ontvouwen.

Unfortunate Ongeluckigh.
Unfriendly Onvriendelijck.
Unfruitfull Onvruchtbaar.
Ungodly Ongoddelijk/goddeloos.
Ungracious Ondeugende / daar geen genade meer in is.
Ungratefull Ondanckbaar.
Unhamdsom Onghe-schikt / leelijck.
Unhonest Oneerbaar.
an Unicorn *een* Eenhoorn.
Uniform gelijckformigh.
Union Vereeninge.
Universal Algemeen.
University *een* Universiteyt / Hooge schole / Academy.
Unjust Onrechtvaerdigh.
Unkind Onvriendelijck.
Unknown Onbekent.
Unlawfull Onwettig.
Unlearned ongeleert.
Unless Ten zy ofte uytgenomen.
Unlike Ongelijck / oneffen.
to Unload Ontladen.
Unmannerly Ongemaniert / boers.
Unmeet Onbequaem.
Unmindfull Vergetig/ongedachtigh.
Unmodest Ongeschikt.
Unmovable Onbeweeghlick.
Unnatural Onnatuurlick.
Unnecessary onnoodig.
Unorderly Onordentelick.
Unpardonnable onvergeeflijck.
Unpaid Onbetaalt.
Unpatient Onverduldigh.
Unperceivable Ongevoeligh.
Unperfect Onvolkomen.
Unpleasant Ongenoegelijck.
Unpolished Onghepolijst / onverciert.
Unpossible Onmooghlick.
Unpregnable Onwinbaar.
Unprepared onbereyt.

Unprofitable Onnuttelijk / onprofijtelik.
Unprovided Onversien.
Unquiet ongerust.
Unready onbereydt.
Unreasonable onredelick / sonder reden.
Unregarded ongeacht.
Unreprovable onberispelijck.
Unreverent Oneerbiedigh.
Unrewarded Onbeloont.
Unrighteous onrechtveerdigh.
Unripe onrijp.
Unruly ongeregelt.
Unsatiable Onversadelick.
Unsavoury Onsmakelick.
to Unsay ontseggen.
to Unseal ontsegelen.
Unsearchable onuytvindelijck.
Unseasonable ontijdig.
Unseemly onbetamelick.
Unseen ongesien.
Unsensible ongevoelig.
Unserviceable ondienstelick.
Unsettled ongestadig.
Unshamefast Onbeschaamt.
Unshaven ongeschooren.
Unshod ontschoent.
Unskilful onervaren / onwetende.
Unsound ongesont.
Unspeakable onuytsprekelick.
Unspotted onbevleckt.
Unstable ongestadigh / ongedurigh
Unstained ongeschent.
Unstayed Onghetempert.
Unstedfast onstantvastigh.
Unsufferable onverdragelick.
Unsure onseker.
Unsupportable onlijdelijck.
Untamed ongetemt.
Unstained onbesmet.
Untaught ongeleert.
Unthankful ondanckbaar.
Unthought onverdacht / onverwacht.
an Unthrift *een* Verquister.
Unthrifty onspaarsaem.
Untied

Untied Ontbonden/ ontknoopt.
Until Tot/ tot dat.
Untilled ongeackert.
Untimely ontijdelick.
Unto Tot / al tot / tot den / toe / ter.
Untold ongeseyt / onvertelt.
Untouched ongeraakt.
Untoward Arg/ boos / verkeert.
Untrue onwaar / valsch.
to Unvail ontdecken.
Unusual ongebruyckelick / ongewonelick.
Unutterable onuytspreekelick.
Unwalled onbemuurt.
Unwary onvoorsichtigh.
Unwatered ongewatert.
Unwearyed onvermoeyt.
Unwhollom ongesont.
Unwilling onwillig.
Unwise Onwijs.
Unwitty onvernuftig.
Unwontedness ongheswoontheyt.
Unworthy Onwaardigh.
Unyoked ontspannen / ontbonden.
a Vocation *een* Vocatie/ beroep.
a Voice *een* stem ofte voys.
to Vold Wijcken.
to make Void Ledigh maken.
a Volume *een* Deel van een Boeck.
Voluntary Vrywillig.
Voluptuous Wellustig / weeldrigh.
to Vomit spouwen / braken.
a Vote *een* stemme.
to Vouchsafe Waardig achten / verweerdigen.
a Vow *een* Belofte aan Godt.
a Vowel *een* Vocaal.
a Voyage *een* Reyse ofte Voyagie ter Zee.
Up Op.
to Upbraid Verwijten.
to Uphold ondersteunen / onderhouden.
Upon Op/ boven/ over.
Upper Overste.
Uppermost Allerbovenste.
Upright oprecht.

an Uproar

an Uproar *een* oproer.
Upside-down Het onderste boven.
Upward opwaarts/om hoogh.
to Urge Dringen / wringen.
an Urinal *een* Ordinaal / een Urinaal-glas.
Us ons.
to Use Gebruycken.
an Usher of a School *een* Onder-Rector / Con-Rector.
to Usurp Tegen recht houden.
Usury Woecker.
to Utter Uytspreken.
the Uttermost *de* Uyterste.
Vulgar Gemeyn.
a Vulture *een* Gier.

W.

a WAfer *een* Wafel/ oock een Ouweltje.
to Waft over over voeren.
to Wag Waggelen / wanckelen.
to Wag the head Het hooft schudden.
to lay a Wager Wedden.
Wages Gagie/ loon.
a Waggon *een* Wagen.
Waight *or* weight Gewicht.
to Wail Krijten / kermen.
Wainscot wagenschot/ want-schot.
to Wait Wachten.
to Wait for Verwachten.
to Wake Waken.
to Walk Wandelen.
a Wall *een* Muur ofte wal.
a Wall-louse *een* Weeg-luyse ofte wandt-luys.
a Wall-nut *een* Ocker-neut.
to Wander Dwalen/ doolen.
to Want Gebreck lijden.
Wanton Dertel/ weeldrigh.
War Oorlogh.
to Ward Behoeden / beschermen.

Wares Waren / Koop-manschappen.
to be Warie Voorsichtigh-zijn / sich wachten.
Warm Warm.
a Warming-pan *een* Bedt-pan.
to Warn Waarschouwen / vermanen.
a Warrant *een* Bevel / order.
a Wart *een* Wratte of Prat.
to Wash Wasschen.
a Wasp *een* Wespe.
to Wast Bederven / verwoesten / verquisten.
a Wast-coat *een* Hemt-rock.
to Watch Waken.
a Watch *een* Horologie.
Water Water.
a Wave *een* Bare ofte golve.
Wax Was / Lack.
a Way *een* Wegh.
We Wy.
Weak swack / kranck.
Weal Welvaart.
Wealth Rijckdom.
to Wean a child Een kint speenen.
Weapons Wapenen.
to Wear Dragen.
to Wear out Verslijten.
Weary Moede / vermoeyd.
Weather Weder.
to Weav Weven.
a Web *een* Webbe.
to Wed Houwen / trouwen.
a Weed *een* Wiede.
a Week *een* Weecke.
to Weep Weenen.
to Weigh Wegen.
Welcome Welkom.
Well Wel.
a Well *een* Put.
a Wench *een* Meyt of Meyshen.
the West West / het Westen.
Wet Nat.
a Whale *een* Walvis.
a Wharf *een* Werf ofte Haven.
What Wat.
Whay Wey / huy.
a Wheal *een* Puyst.
What Terwe / Weyte.
a Wheel *een* Wiel.

a Wheel-

a Wheel-barrow een Kruywagen.
a Whelp een Jongen hont.
When Wanneer.
Whence Van waar.
Where waar.
Wherefore waarom.
Whereto Waar toe.
to Whet Wetten / slijpen.
Whether of / ofte.
Which welcke.
While and mean while Terwijlen / ondertusschen.
White Wit.
a Whore een Hoer.
Wicked Boos.
a Widdow een weduwe.
a wife een Wijf.
Wilde wilt.
the Will de wille.
the Wind de wint.
a Window een Venster.
Wine wijn.
Winter winter.
Wise Wijs.
With Met.
Within Binnen.
a Witness een Getuyge.
Wo Wee.
a Woman een Vrouw.
to Wonder Verwonderen.
Wood Hout.
Wooll wol.
a Word een woort.
to Work wercken.
to Write Schryven.
wrath Toorn.

Y.

Yea Ja.
a Year een Jaar.
Yellow Geel.
Yesterday Gisteren.
Yet Noch.

Z.

Zeal Yver.

FINIS.

ctup-

ouw.
oude-